

2014
2020

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE ZA RAZDOBLJE 2014.-2020.

Nacrt Programa

TABLICA SADRŽAJA:

TABLICA SADRŽAJA:	2
POPIS GRAFIKONA I SLIKA:	5
UVOD	6
1. NAZIV PROGRAMA	8
2. DRŽAVA ČLANICA I ADMINISTRATIVNO PODRUČJE	8
2.1. Geografsko područje koje pokriva Program	8
2.2. Klasifikacija Regija	8
3. EX-ANTE EVALUACIJA	10
3.1. Opis procesa	10
3.2. Pregled preporuka	10
4. SWOT I IDENTIFIKACIJA POTREBA	15
4.1. SWOT	15
4.1.1. Opći opis područja primjene	15
4.1.2. Jake strane	43
4.1.3. Slabe strane	45
4.1.4. Mogućnosti	47
4.1.5. Opasnosti	48
4.1.6. Kontekst pokazatelji	49
4.1.7. Strukturirana tablica hrvatskih specifičnih pokazatelja stanja	49
4.2. IDENTIFIKACIJA POTREBA	50
4.2.1. Povećanje stupnja stručne osposobljenosti, informiranosti te prijenosa znanja	50
4.2.2. Jačanje savjetodavnih usluga u poljoprivredi i šumarstvu te povećanje stručnosti osoba koje obavljaju savjetodavnu djelatnost	51
4.2.3. Jačanje suradnje istraživačkog sustava u poljoprivredi i šumarstvu s gospodarstvom sa ciljem razvoja, testiranja, primjene i širenja najnovijih znanja i inovacija	52
4.2.4. Unaprjeđenje gospodarenja šumama privatnih šumoposjednika	52
4.2.5. Generacijska obnova u poljoprivredi	53
4.2.6. Jačanje održivosti gospodarstava sa značajnim strukturnim poteškoćama	54
4.2.7. Promjena strukture poljoprivredne proizvodnje i povećanje produktivnosti	54
4.2.8. Povećanje konkurentnosti sektora prerade i trženja poljoprivrednih proizvoda	55
4.2.9. Okrupnjavanje poljoprivrednog i šumskog zemljišta	57
4.2.10. Izgradnja pristupnih cesta u poljoprivredi i šumarstvu	57
4.2.11. Povećanje učinkovitog korištenja vode u poljoprivredi i prilagodba klimatskim promjenama	58
4.2.12. Bolje upravljanje rizicima u poljoprivredi	59
4.2.13. Organiziranje proizvođača i njihovo jače pozicioniranje na tržištu	59
4.2.14. Razvoj sustava kvalitete i veća uključenost proizvođača u sheme kvalitete	60
4.2.15. Sprečavanje erozije tla i povećanje plodnosti tla i organske tvari u tlu	60
4.2.16. Održavanje kvalitete vode, tla i zraka	61
4.2.17. Očuvanje krajobrazu i bioraznolikosti	61
4.2.18. Održavanje kontinuiteta poljoprivredne proizvodnje na područjima s prirodnim i specifičnim ograničenjima u poljoprivredi	62
4.2.19. Obnova šumskih površina konverzijom i oplemenjivanjem	63
4.2.20. Modernizacija tehnologija, strojeva i opreme za izvođenje radova u šumarstvu i preradi drva	63
4.2.21. Povećanje razine proizvodnje i korištenja energije iz obnovljivih izvora energije	64
4.2.22. Povećanje proizvodnje šumske biomase	65

4.2.23. Daljnji razvoj i jačanje lokalnih razvojnih inicijativa	65
4.2.24. Diversifikacija djelatnosti i otvaranje novih radnih mjesta u ruralnim područjima	66
4.2.25. Razvoj lokalne komunalne, društvene, prometne i turističke infrastrukture.....	67
4.2.26. Razvoj osnovnih usluga za ruralno stanovništvo	67
5. OPIS STRATEGIJE.....	69
5.1. Obrazloženje prepoznatih potreba koje će se rješavati PRR te izbor ciljeva, prioriteta i fokus područja temeljenih na SWOT analizi i procjeni potreba	69
5.2. Izbor, kombinacija i obrazloženje mjera	72
5.3. Opis rješavanja horizontalnih tema	80
5.4. Sažeti prikaz intervencijske logike koja prikazuje prioritete i fokus područja odabranih Programom, ciljeve i kombinacije mjera kojima bi se ciljevi trebali postići	82
5.5. Opis planiranih aktivnosti koje će omogućiti provedbu programa i opis savjetodavnih kapaciteta	83
6. PROCJENA EX-ANTE UVJETOVANOSTI.....	84
6.1. Identifikacija primjenjivih ex-ante uvjetovanosti i procjena njihovog ispunjenja (primjenjivih prioriteta i općih ex-ante uvjetovanosti)	84
6.2. Opis aktivnosti za ispunjenje ex ante uvjetovanosti, odgovorna tijela i vremenski plan aktivnosti	110
7. OKVIR ZA PROCJENU OSTVARENJA POSTIGNUĆA.....	111
7.1. Opis okvira za procjenu ostvarenja postignuća	111
7.2. Obrazloženje alokacije za rezervu procjene učinka	113
8. OPIS IZABRANIH MJERA.....	114
8.1. Opis općih uvjeta	114
8.2. Opis mjera	114
M01 - Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja.....	114
M02 - Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima	121
M03 - Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu	132
M04 – Ulaganja u fizičku imovinu.....	138
M05 – Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti	164
M06 – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	167
M07 – Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	176
M08 – Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje isplativosti šuma.....	183
M09 – Uspostavljanje skupina i organizacija proizvođača	197
M10 – Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti	201
M11 – Ekološki uzgoj	277
M13 - Plaćanja povezana s područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima...	290
M16 – Suradnja.....	298
M17 – Upravljanje rizicima	307
M19 – LEADER	310
9. EVALUACIJSKI PLAN	323
9.1. Cilj i svrha	323
9.2. Upravljanje i koordinacija	323
9.3. Teme i aktivnosti evaluacije	326
9.4. Podaci i informacije	327
9.5. Vremenski okvir	329
9.6. Širenje rezultata evaluacijskih aktivnosti	331
9.7. Resursi	332
10. FINANCIJSKI PLAN	334
10.0. Stope doprinosa	334

10.1. Godišnja planirana alokacija EU (u EUR):	334
10.2. Raspodjela po mjerama i tipovima operacija sa različitim stopom doprinosa iz EAFRD-a (u EUR za ukupni period 2014-2020):	337
11. INDIKATOR PLAN	345
12. DODATNA NACIONALNA FINANCIRANJA	346
13. POTREBNI ELEMENTI ZA OCJENU DRŽAVNE POMOĆI	347
14. INFORMACIJE O KOMPLEMENTARNOSTI	348
14.1. Opis sredstava za komplementarnost/povezanost s:	348
14.2. Informacije o komplementarnosti sa financijskim instrumentima Unije ondje gdje je značajno	351
15. PROVEDBA PROGRAMA	352
15.1. Imenovanje svih relevantnih tijela i sažeti opis upravljačke i kontrolne strukture:	352
15.2. Predviđeni sastav Odbora za praćenje	355
15.3. Promidžba programa:	357
15.4. Opis sustava u svrhu osiguranja povezanosti između lokalnih razvojnih strategija i aktivnosti predviđenih mjerom „Suradnja“ i mjerom „Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima“	360
15.5. Poduzete aktivnosti u svrhu smanjenja administrativnih prepreka za krajnje korisnike	361
15.6. Opis korištenja tehničke pomoći	361
16. PODUZETE AKTIVNOSTI ZA UKLJUČIVANJE PARTNERA	363
16.1. Lista poduzetih aktivnosti za uključivanje partnera:	363
16.2. Pojašnjenja vezano uz tablicu „Poduzete aktivnosti za uključivanje partnera“	365
17. NACIONALNA RURALNA MREŽA	367
17.1. Procedura i vremenski okvir za uspostavu nacionalne ruralne mreže	367
17.2. Organizacijska struktura Mreže, opis uključenosti organizacija i administracija/ uprava, uključujući i partnere navedene u čl. 55 Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća te opis aktivnosti umrežavanja	367
17.3. Opis aktivnosti Mreže koje će se poduzimati u skladu s ciljevima Programa ruralnog razvoja 2014-2020	368
17.4. Dostupna sredstva za uspostavu i vođenje Mreže	369
18. Ex ante procjena mogućnosti provjere i kontrole mjera, uključujući rizik greške	370
19. PRIJELAZNE ODREDBE	371
19.1. Opis prijelaznih uvjeta po mjeri	371
19.2. Indikativna tablica	371

POPIS GRAFIKONA I SLIKA:

Grafikon 1: Stopa zaposlenosti osoba između 20 – 64 godine, 2002. - 2012.....	16
Grafikon 2: Vrijednost robnog izvoza i uvoza RH.....	19
Grafikon 3: Struktura obrazovanje nositelja PG-a.....	21
Grafikon 4: Vrijednost proizvodnje poljoprivredne djelatnosti RH.....	21
Grafikon 5: Struktura vrijednosti poljoprivredne proizvodnje RH.....	22
Grafikon 6: Ukupna površina, proizvodnja i prinosi žitarica.....	24
Grafikon 7: Samodostatnost RH žitaricama u 2011.	25
Grafikon 8: Ukupna površina, proizvodnja i prinosi industrijskog bilja.....	26
Grafikon 9: Samodostatnost RH uljaricama u 2011.	26
Grafikon 10: Proizvodnja šećerne repe 2008. - 2012.....	27
Grafikon 11: Proizvodnja voća 2008. - 2012.	27
Grafikon 12: Samodostatnost RH voćem u 2011.	28
Grafikon 13: Proizvodnja povrća 2008. - 2012.	29
Grafikon 14: Prirodi po hektaru pojedinih povrtnih vrsta.....	29
Grafikon 15: Samodostatnost RH povrćem u 2011.	29
Grafikon 13: Proizvodnja sjemena 2008. - 2012.....	31
Grafikon 17: Broj uvjetnih grla stoke po korištenom poljoprivrednom zemljištu.....	32
Grafikon 18: Proizvodnja kravljeg mlijeka u odnosu na ukupnu proizvodnju mlijeka 2008. - 2012.....	33
Grafikon 19: Struktura ekološke proizvodnje u ukupno korištenom poljoprivrednom zemljištu	35
Grafikon 20: Udio poljoprivrednog zemljišta pod ekološkom proizvodnjom 2007. - 2011.	36
Grafikon 21: Struktura integrirane proizvodnje u ukupno korištenom poljoprivrednom zemljišta.....	36
Slika 1: Teritorijalna podjela na statističke regije	9
Slika 2. Šume u RH prema uzgojnom obliku (Izvor: ŠGOP 2006-2015).....	183

UVOD

Uspostavljanje odnosa između Republike Hrvatske i Europske unije započelo je međunarodnim priznanjem Republike Hrvatske kao nezavisne i suverene države 15. siječnja 1992. godine.

Od dana podnošenja Zahtjeva za članstvo u EU (veljača 2003.), dobivanja statusa zemlje kandidata, (u lipnju 2004.), početka pregovora pa do potpisivanja Ugovora o pristupanju EU (prosinac 2011.), Republika Hrvatska je prošla dug put usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije.

Svi spomenuti koraci omogućili su Republici Hrvatskoj punopravno članstvo, kao 28. zemlji članici, dana 01. srpnja 2013.

Jedno od najznačajnijih područja djelovanja institucija Europske unije, kako u smislu obuhvata zajedničke pravne stečevine, tako i u smislu udjela u EU proračunu, predstavlja Zajednička poljoprivredna politika (ZPP). Ruralni razvoj, kao drugi stup ZPP financiran je sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD). Programsko razdoblje EU obuhvaća razdoblje od sedam godina.

Preduvjet za mogućnost korištenja sredstava EAFRD u slijedećem programskom razdoblju je izrada Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. godine (PRR 2014.-2020.).

Nacrt Programa je pripremljen u skladu s Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća o potpori ruralnom razvoju putem Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (RR Uredba), Uredbom o Zajedničkom strateškom okviru (CSF Uredba) te prijedlogom svih relevantnih provedbenih akata.

Zacrtani ciljevi "Europske strategije za pametan, održiv i uključiv rast - EUROPA 2020", ekonomski, okolišni i teritorijalni izazovi Unije, očituju se i kroz tri zacrtana cilja ZPP-a i to: konkurentnost poljoprivrede, održivo gospodarenje resursima i uravnotežen razvoj ruralnih područja. U ovom Programu predviđeno je dostizanje ciljeva ZPP-a, kroz šest prioriteta djelovanja, a putem odabranih mjera.

Predviđeni prioriteti i fokus područja 2014.-2020. su sljedeći:

PRIORITET		FOKUSNA PODRUČJE
1	Poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	1A Poticanje inovacija, suradnje i razvoja baze znanja u ruralnim područjima
		1B Jačanje veze između poljoprivrede, proizvodnje hrane i šumarstva te istraživanja i inovacija, uključujući poboljšano upravljanje okolišem
		1C Poticanje cjeloživotnog učenja i stručne izobrazbe u sektorima poljoprivrede i šumarstva
2	Poboljšanje održivosti i konkurentnosti poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama	2A Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja tržišnog sudjelovanja i usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije
		2B Olakšavanje ulaska poljoprivrednika s odgovarajućom izobrazbom u sektor poljoprivrede i generacijske obnove
3	Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi	3A Poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno-prehrambeni lanac putem programa kvalitete, dodanom vrijednošću poljoprivrednih proizvoda, promoviranjem na lokalnim tržištima i u kratkim krugovima opskrbe, skupina proizvođača i organizacija te međustrukovnih organizacija
		3B Poticanje sprečavanja rizika i upravljanja rizikom
4	Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom	4A Obnova, očuvanje i povećanje bioraznolikosti, uključujući područja mreže Natura 2000, područja s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima te poljoprivrede velike prirodne vrijednosti te stanja europskog krajobraza
		4B Bolje upravljanje vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima
		4C Sprečavanje erozije tla i bolje upravljanje tlom
5	Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika, otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru	5A Povećanje učinkovitosti u korištenju vode u poljoprivredi
		5B Povećanje učinkovitosti u korištenju energije u poljoprivredi i preradi hrane
		5C Olakšavanje opskrbe i korištenja obnovljivih izvora energije, nusproizvoda, otpada, ostataka i drugih neprehrambenih sirovina u svrhu biogospodarenja
		5D Smanjenje emisije stakleničkih plinova i amonijaka iz poljoprivrede
		5E Poticanje pohrane i sekvenciranja ugljika u poljoprivredi i šumarstvu
6	Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima	6A Olakšavanje diversifikacije, stvaranja i razvoja malih poduzeća i otvaranje radnih mjesta
		6B Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima
		6C Jačanje dostupnosti, korištenja i kvalitete informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT) u ruralnim područjima

Izvor: EK, 2013.

1. NAZIV PROGRAMA

Naziv dokumenta: Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (u daljnjem tekstu PRR 2014.-2020.).

2. DRŽAVA ČLANICA I ADMINISTRATIVNO PODRUČJE

2.1. Geografsko područje koje pokriva Program

Republika Hrvatska (RH) smještena je na jugoistoku Europe i njezina ukupna površina pokriva 87.661 km², od čega na kopno otpada 56.594 km² (uključujući površinu otoka), dok površina teritorijalnog mora i unutarnjih morskih voda iznosi 31.067 km². Dužina kopnene granice iznosi 2.028 km, a dužina morske obale na kopnu 1.777 km. Uz obalu Jadranskoga mora smješteno je 1.246 otoka, otočića, hridi i grebena, od čega je 48 otoka naseljeno. Dužina morske obale otoka iznosi 4.058 km.

PRR 2014.-2020. osigurava jedinstvenu primjenu politike ruralnog razvoja na cjelokupnom ruralnom području Republike Hrvatske.

Za potrebe provedbe mjera ruralnog razvoja, ruralnim ili mješovitim područjima u Republici Hrvatskoj smatraju se sve jedinice lokalne samouprave koje pripadaju pretežito ruralnim ili mješovitim županijama (NUTS3) izdvojenim korištenjem izvorne OECD ove metodologije. Izuzetak čine jedinice Grad Zagreb, Grad Split, Grad Rijeka i Grad Osijek. U njima se zbog izrazite veličine naselja sjedišta, ruralnim ili mješovitim smatraju sva naselja koja im administrativno pripadaju, izuzev samih naselja sjedišta (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek). Ona se smatraju gradskim područjima urbanih aglomeracija. Ovako određena ruralna i mješovita područja Hrvatske obuhvaćaju prostor sela, mješovitih naselja, malih i srednjih gradova odnosno prostor složene društvene i gospodarske strukture te mozaičkog krajolika, u kojem uz poljoprivrednu proizvodnju i šumarstvo postoji niz drugih djelatnosti i namjena. U njima na 56.164 km² (99.24% ukupne površine) živi 3.217.117 stanovnika (75.08% ukupnog stanovništva).

2.2. Klasifikacija Regija

Administrativno, Republika Hrvatska podijeljena je na 21 jedinicu regionalne (područne) samouprave što odgovara NUTS 3 razini, od čega je 20 županija i Grad Zagreb kao posebna administrativna jedinica. Ukupno je 556 jedinica lokalne samouprave, od čega je 127 gradova i 429 općina.

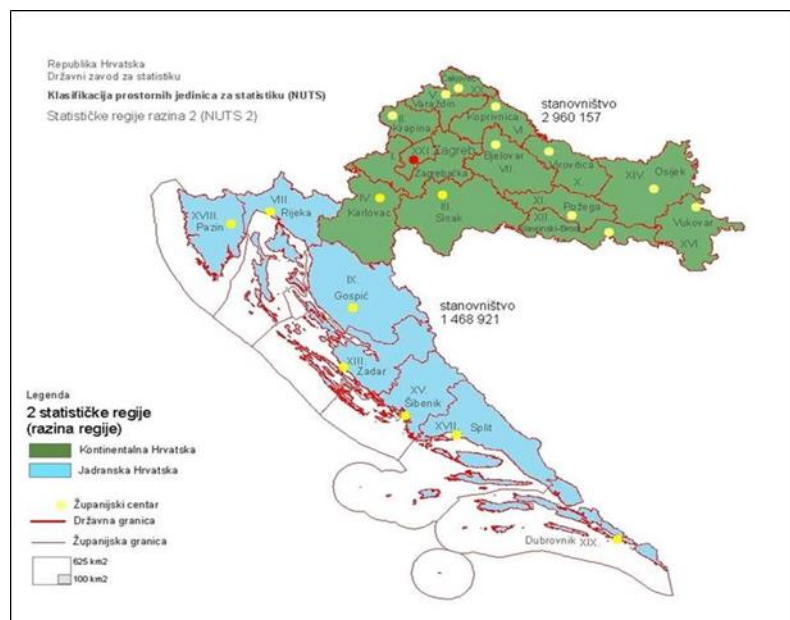
U statističkom smislu Republika Hrvatska je podijeljena na dvije NUTS 2 regije:

1. Kontinentalna Hrvatska, koja obuhvaća 14 NUTS 3 regija: Zagrebačku, Krapinsko-zagorsku, Varaždinsku, Kopriivničko-križevačku, Međimursku, Bjelovarsko-bilogorsku, Virovitičko-podravsku, Požeško-slavonsku, Brodsko-posavsku, Osječko-baranjsku, Vukovarsko-srijemsku, Karlovačku i Sisačko-moslavačku županiju te Grad Zagreb.
2. Jadranska Hrvatska, koja obuhvaća 7 NUTS 3 regija: Primorsko-goransku, Ličko-senjsku, Zadarsku, Šibensko-kninsku, Splitsko-dalmatinsku, Istarsku i Dubrovačko-neretvansku županiju.

Kontinentalna Hrvatska zauzima 56%, a Jadranska Hrvatska 44% teritorija. Kontinentalnoj Hrvatskoj, kojoj teritorijalno pripada i Grad Zagreb, pripada i najveći broj stanovnika (67%).

Donja slika prikazuje teritorijalnu podjelu statističkih regija RH.

Slika 1: Teritorijalna podjela na statističke regije

Izvor: Državni zavod za statistiku (dalje: DZS), 2013.

3. EX-ANTE EVALUACIJA

3.1. Opis procesa

Tijekom studenog 2012., Središnja Agencije za financiranje i ugovaranje, provela je javni natječaj za projekt IPA 2009 FWC "Support for preparing Rural development programme 2014-2020", u okviru kojeg je predviđena aktivnost prethodne procjene Programa ruralnog razvoja 2014.- 2020. U prosincu, 2012. sklopljen je ugovor br. 2009-0404-011501, između Središnje Agencije za financiranje i ugovaranje (ugovaratelj) i tvrtke Cardno Agrisystems, UK (izvršitelj).¹

Projektni zadatak bio je provesti prethodnu procjenu Programa (ex-ante evaluaciju) te stratešku procjenu utjecaja na okoliš (SEA). Ex ante evaluacija dio je samog programiranja i ima za cilj doprinijeti kvaliteti izrade programa.

Prvi uvodni sastanak „Inception meeting“ između korisnika i izvršitelja, održan je 03. siječnja 2013. U periodu od veljače do listopada nezavisni procjenitelji su imali dodatne misije u RH (11.-15. ožujka; 03.- 05. lipnja; 09.-18. rujna; 29. -31. listopada o.g.).

Kvalitativno gledano, ex ante evaluacija se provela u tri faze: bilateralni sastanci sa djelatnicima MP vezano za poglavlja i mjere PRR te održavanje radionice o programiranju; prikupljanje podataka i intervjuiranje potencijalnih korisnika i ostalih dionika te periodično dostavljanje preporuka i izvještavanje (uključujući prezentaciju nacrtu Izvješća).

Evaluacijski tim je posebnu pažnju posvetio:

- procjeni stanja područja primjene PRR (korištenju kontekst pokazatelja; poljoprivredi i prehrambeno-prerađivačkoj industriji; šumarskom sektoru; stanju okoliša i prirode; ruralnom turizmu; infrastrukturi; SWOT analizi; procjeni potreba),
- relevantnosti te unutarnjoj i vanjskoj koherentnosti PRR (usklađenosti sa Strategijom EU 2020; procjeni strategije PRR i intervencijske logike; predloženim potporama po mjerama; ulozi odabranih mjera pri dostizanju ciljeva; konzistentnosti financijskih raspodjela i ciljeva; procjeni provođenja LEADER-a (CLLD); procjeni Nacionalne ruralne mreže, tehničkoj pomoći),
- mjerenju napretka i rezultata PRR (procjeni sustava praćenja i evaluacije te Evaluacijskog plana),
- procjeni planiranih aranžmana za provedbu programa i uključivanje dionika.

Kompletan Nacrt ex ante izvješća dostavljen je u listopadu o.g, a Finalno ex ante izvješće (isključujući SEA procjenu²) dana 18. prosinca 2013. godine.

3.2. Pregled preporuka

3.2.1. *Najvažnije preporuke*

U Finalnom ex ante evaluacijskom izvješću navedeno je 197 preporuka. Izvješće je strukturirano po poglavljima Nacrta PRR, iz kolovoza 2013., pa se stoga i svaka preporuka referira na spomenuti

¹ Evaluacijski tim u sastavu: Morten Kvistgaard, Heidi Skov Andersen, Sonja Karoglan Todorović, Darko Znaor i Lea Kvistgaard.

² Izvješće za „Strategic Environmental Assessment“ je u izradi te će preporuke u sklopu istog biti dostavljene naknadno.

Nacrt. Najvažnije preporuke prepoznate od Evaluacijskog tima, a presložene prema kategorijama i temama, su slijedeće:

Tema	Preporuka	Kako je preporuka uzeta u obzir ili opravdanje ukoliko nije
SWOT analiza, procjena potreba		
Kontekst pokazatelji	Iskoristiti sve obvezne zajedničke kontekst pokazatelje u opisu stanja područja primjene.	
Sažetak o stanju poljoprivrede	Ubaciti kratki sažetak o stanju u poljoprivredi iznad SWOT-a, pri čemu su zaključci o svakome od 6 prioriteta sažeti.	
Stanje u poljoprivredi – definicije	Uključiti definicije osnovnog koncepta u politici RR – održivost i konkurentnost u odnosu na poljoprivredna gospodarstva.	
Poljoprivreda	Uključiti ekonomske podatke koji opisuju trend gospodarske važnosti proizvoda; Pripremiti analizu baziranu na bilanci proizvodnje i potrošnje, zajedno sa tržišnom statistikom pojedinačnih proizvoda, kako bi se pratio razvoj u relativnim tržišnim udjelima tih proizvoda; Detaljnije opisati i analizirati pojedinačne proizvode, ne u velikim grupama, kao što su “voće i povrće”; Poboljšati analizu faktora koji određuju razvoj sektora; Osnažiti analizu investicijskih potreba i ostalih potreba u sektorima.	

Tema	Preporuka	Kako je preporuka uzeta u obzir ili opravdanje ukoliko nije
Prehrambena industrija	Detaljnije analizirati konkurentnost individualnih proizvoda i kretanja trendova; Poboljšati analizu potencijalne uloge shema kvalitete.	
SWOT	Razmotriti korištenje zasebnih SWOT analiza vezanih uz 6 prioriteta PRR; Pripremiti kratak tekst da bi se sintetizirala SWOT analiza i demonstriralo kako glavne unutrašnje snage i slabosti, koje se mogu kontrolirati, mogu biti upravljane odgovarajućim intervencijama kojima bi se iskoristile prednosti vanjskih prilika i izbjegle vanjske prijetnje.	
Potrebe	Uključiti preciznu procjenu potreba i povezati je s analizom trenutne situacije i SWOT analizom, te strategijom i prioritizacijom resursa.	
Konstrukcija intervencijske logike		
Strategija	Fokusirati se na tržište poljoprivrednim zemljištem kako bi se prebrodila usitnjenost zemljišta.	
Strategija	Fokusirati se na mala poljoprivredna gospodarstva i preradu na gospodarstvu.	
Strategija	Uključiti tematski potprogram za mala poljoprivredna gospodarstva.	
Postavljanje ciljeva, raspodjela financija		
Ciljevi	Kvantificirati ciljeve na svim razinama.	

Tema	Preporuka	Kako je preporuka uzeta u obzir ili opravdanje ukoliko nije
Financijska raspodjela	Uravnotežiti/preispitati financijske raspodjele između prioriteta i ciljeva.	
Financijska raspodjela	Uskladiti financijske raspodjele sa zahtjevima iz regulativa za RR (P4 i P5).	
Financijska raspodjela	Raspodijeliti financije prema podmjerama i operacijama.	
Provedba programa		
Administrativni resursi	Pripremiti analizu opterećenosti poslova i tijeka rada za MP i APPRRR da bi se procijenio broj potrebnih zaposlenika; Procijeniti raspodjele financijskih izdataka za administraciju u MP i APPRRR.	
Izobrazba osoblja	Omogućiti kvalitetnu izobrazbu i dovoljan kapacitet zaposlenika MP i APPRRR (novih i sadašnjih), da bi se omogućila učinkovitija provedba Programa.	
SEA preporuke (naknadno će biti dostavljene)		
Ostalo		
Uključivanje dionika	Reorganizirati i proširiti konzultacije s dionicima; Uključiti dodatne dionike, kroz fokus grupe, npr. gospodarske i društvene partnere te tijela koja predstavljaju civilno društvo; Imati više ciljanih javnih prezentacija nakon dovršenja izrade mjera i financijskih raspodjela.	

3.2.2. Kompletno izvješće

Tijek i rezultati evaluacije, uključujući detaljne preporuke, prikazani su u Finalnom ex ante evaluacijskom izvješću. SEA izvješće će biti dostavljeno naknadno.

Nelektorirana verzija

4. SWOT I IDENTIFIKACIJA POTREBA

4.1. SWOT

4.1.1. Opći opis područja primjene

4.1.1.1. Društveno – gospodarsko stanje

Teritorij

Prema Modelu izdvajanja ruralnih područja Hrvatske za potrebe praćenja utjecaja mjera ruralnog razvoja (Aneks 1) 99,24% područja definirano je kao ruralno i mješovito područje, a samo 0,76% kao gradska područja urbanih aglomeracija.

Stanovništvo

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u RH je živjelo 4.284.889 stanovnika, od kojih je 24,92% stanovništva živi u gradskom području urbanih aglomeracija, a 75,08% u ruralnom i mješovitom području.

RH bilježi nisku prosječnu gustoću naseljenosti od 78 stanovnika/km² (DZS, 2011.). Međutim gustoća naseljenosti vrlo je različita pa gledano po županijama bilježimo najnižu gustoću stanovništva od 10 stanovnika/km² u Ličko-senjskoj županiji, dok je najveća gustoća u Gradu Zagrebu sa 1.232 stanovnika/km² (CI-4).

U EU-27 broj stanovnika je u porastu, dok su posljedice gospodarske krize i prethodna ratna zbivanja ostavile traga na naseljenost ruralnih područja RH i predstavljaju ozbiljnu prijetnju daljnjem razvoju i opstanku ruralnog područja. U razdoblju od 1990. do 2011. godine broj stanovnika Hrvatske se prema procjenama Eurostata smanjio za 7,9 %, a u 2012. godini stopa prirodnog prirasta bila je negativna i iznosila je - 2,3 promila.

Prosječna starost stanovništva iznosi 41,7 godina, odnosno 43,3 godine kod žena i 39,9 godina kod muškaraca. Prema starosnim skupina broj stanovnika mlađih od 15 godina je 15%, između 15-64 godine 68%, a starijih od 65 godina 17% (CI-2).

Migracije

Značajna migracijska kretanja u RH prisutna su dugi niz godina i posljedica su relativnog i/ili apsolutnog pogoršanja životnih uvjeta za mlade obitelji kao i rastućeg trenda seljenja u urbane centre ili perspektivnije ruralne/turističke regije, s namjerom postizanja višega životnog standarda kroz zaposlenje, komunalnu opremljenost i opće obrazovanje.

U 2011. godini naselje stalnog stanovanja (prebivalište) unutar RH promijenile su 71.403 osobe. Kako bi se utvrdilo migracijsko kretanje iz ruralnih u urbana područja analiziran je migracijski saldo među županijskih preseljenja u Grad Zagreb te je zaključeno da bilježimo porast sa 3,56% u 2007. godini na 7,34% u 2011. godini. Najveći broj preseljenog stanovništva unutar RH bio je u dobi od 20 do 39 godina starosti 47,0%, udio žena iznosio je 54,0%.

Veći udio starije ruralne populacije od 64 godine s 17,56%, (2. dobna struktura) u odnosu na mladu populaciju do 15 godina, te stopa zaposlenosti od samo 49,75% pokazatelji su depopulacije ruralnih krajeva i napuštanje poljoprivrednog zemljišta.

Obrazovanje

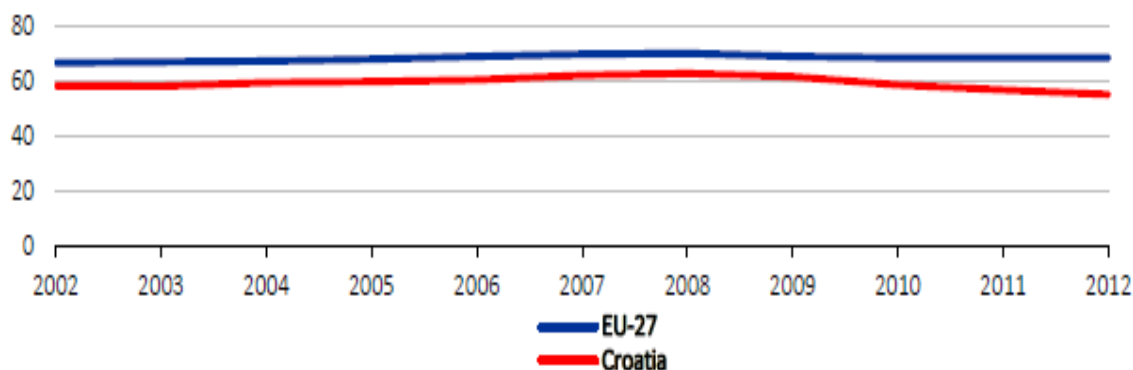
Razina obrazovanja u ruralnim područjima je u prosjeku mnogo niža u usporedbi s urbanim područjima. Udio osoba koje su završile samo osnovnu školu u dobi od 15 i više godina u ukupnom

stanovništvu je u ruralnim područjima dva put viši u odnosu na urbana područja, što govori o regionalnim razlikama. U većini županija, postotak osoba koje žive u ruralnim područjima i koje su završile samo osnovnu školu (stariji od 15 godina) varira između 20 – 35% (Prilog 1 - tablica 1).

Zaposlenost

U 2012. stopa zaposlenosti pokazuje udio radno sposobnog stanovništva koja je u radnom odnosu (Prilog 1 - tablica 2). U Hrvatskoj je stopa zaposlenosti za osobe u dobi od 15 do 64 godina bila 50,7% u 2012, što je najniže od svih EU država članica i 13,5% manje od prosjeka EU-27. Stopa zaposlenosti Hrvatske za osobe u dobi od 20 do 64 je porasla za 62,9% do 2008, ali zbog financijske, gospodarske i dužničke krize padala je svake godine od 2009-2012.

Grafikon 1: Stopa zaposlenosti osoba između 20 – 64 godine, 2002. - 2012.

Izvor: DZS, 2013.

Jedan od ciljeva strategije Europa 2020 je da do 2020. godine 75% osoba u dobi od 20 do 64 godina bude u radnom odnosu, dok je za Hrvatsku taj cilj 59%. Prosječna stopa zaposlenosti u 2012. iznosi 50,7% te je nešto veća kod muškaraca nego li kod žena (CI-5). Stopa samozaposlenosti (15-64 godine) u RH iznosi 16,4% u 2012. godini (CI-6).

Prema procjenama Eurostata broj radnog sposobnog stanovništva u 2012. godini iznosi 2.837.000 od čega je 1,778 milijuna aktivno stanovništvo, a zaposleno je 1,446 milijuna osoba (CI-X). Podaci Eurostata ukazuju na činjenicu da je u 2009. godini u tercijarnom sektoru bilo zaposleno čak 64%, dok u primarnom samo 4,7% ukupno zaposlenih (CI-11).

Prema rezultatima Ankete o radnoj snazi³ o strukturi zaposlenosti u 2012., u poljoprivredi je bilo zaposleno 179,900 osoba tj. 12,4%, u šumarstvu 1%, u prehrambeno-prerađivačkoj industriji 3,4%, a u turizmu 5,7% zaposlenih (CI-13).

Stopa anketne nezaposlenosti u Hrvatskoj porasla je s 8,4% u 2008. godini na 15,8% u 2012. godini kada je prosječan broj nezaposlenih iznosio 324.324 osoba. Preko 40% nezaposlenih je u dobi između 15 i 24 godina. (CI-7). Dugoročna stopa nezaposlenosti - stopa nezaposlenih od jedne godine ili više, u Hrvatskoj je bila 10,3%, dvostruko više nego u EU-27 s prosjekom od 4,6%.

Prometna i komunalna infrastruktura

Temeljem strateških opredjeljenja, dio osnovnih ciljeva konsolidacije infrastrukture i prostorne strukture Hrvatske te povezivanja njenih dijelova realiziran je izgradnjom autocesta, te na području energetske mreže i dijelom u vodoopskrbi. S druge strane, u području željezničke infrastrukture koja

³ EU Labour Force Survey, Eurostat

je izrazito bitna za osiguranje konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda, nisu stvoreni adekvatni uvjeti.

Bitno poboljšano prometno povezivanje na državnom nivou, ali i interes za neke aktualne prostore (atraktivni prirodni predjeli) otvorili su i otvaraju mnoga područja za razvojne inicijative i ulaganja. Istovremeno, uz prometno razvojne koridore pojačava se koncentracija gradnje te migracije iz ruralnih prostora u urbane s koncentracijama funkcija u gradovima (osobito velikim).

Nasuprot tome, presporo unapređenje regionalnog i lokalnog prometnog povezivanja koje je u nadležnosti regionalne i lokalne samouprave, dotrajala i manjkava infrastruktura, usporavaju razvoj ruralnih područja i povećavaju pritiske na okoliš (Prilog 1 - tablica 3).

Značaj cestovnog prometa u Hrvatskoj proizlazi iz prostorne razvedenosti mreže i najprikladnijeg približavanja korisnicima. Gospodarski razvoj je usporen i zbog nedovoljno razvijene lokalne cestovne infrastrukture, koja je neravnomjerno raspoređena i koncentrirana uz veće urbane centre. Neophodna poboljšanja regionalnog, a posebice lokalnog prometa osigurat će pristupačnost i povezanost udaljenijih ruralnih naselja i omogućiti im da iskoriste svoj gospodarski potencijal i podignu ukupnu kvalitetu života.

Komunalna infrastruktura

Oko 80% stanovništva RH ima mogućnost priključenja na sustav javne vodoopskrbe, dok stupanj priključenosti iznosi prosječno 74%.

Opće obilježje vodno-komunalnog sektora u Hrvatskoj je veliki zaostatak u razvijenosti usluge odvodnje u odnosu na vodoopskrbu. Sustavima javne kanalizacije pokriveno je područje na kojem obitava 43,6% stanovništva Hrvatske, uz znatne razlike među županijama i još veće među općinama i gradovima (Prilog 1 - tablica 4).

S 56,4% stanovništva bez priključka na odvodnju i 73% stanovništva bez priključka na uređaje za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda, sustav javne odvodnje i njegova učinkovitost je izrazito nezadovoljavajuća.

Ruralni turizam

Ruralni turizam u Republici Hrvatskoj nije dovoljno razvijen što je posljedica dugog procesa zanemarivanja ruralnog prostora i obiteljskih seljačkih gospodarstava te usmjerenosti hrvatskog turizma na priobalni turizam.

Trenutno stanje turizma u ruralnom prostoru posljedica je i nedostatka tematske ponude seoskih domaćinstava i planskog pristupa uređenju pojedinačnih seoskih gospodarstava u svrhu prepoznatljive autohtone ponude.

Ruralna turistička ponuda u Republici Hrvatskoj ima kratku povijest i to od 1998. kada su se registrirali prvi nosioci/vlasnici "turističkih seljačkih obiteljskih gospodarstava", njih 32, i trenutno je na neopravdano niskoj razini sa svega 447 registriranih seljačkih domaćinstava koja su vrlo neravnomjerno raspoređenih po županijama. S obzirom na nizak nivo iskorištenja raspoložive radne snage i raspoložive resurse koji mogu povećati uposlenost i dohodak obiteljskih gospodarstava, neophodan je veći angažman na području turizma u ruralnom prostoru.

Osnova razvoja ruralnog turizma su turistička seljačka obiteljska gospodarstva, no u posljednjih 10-tak godina sve je veći interes države, lokalne samouprave, pojedinih institucija i poduzetnika u ruralnom prostoru za razvojem nekih novih oblika turističke ponude na ruralnom prostoru, čime se stvaraju preduvjeti za razvitak i brendiranje ruralnih destinacija.

Značaj ruralnog turizma, prije svega, ogleda se u vrlo važnoj interakciji poljoprivredne proizvodnje, proizvodnje tradicionalnih proizvoda, prezentiranja tradicije, tradicijske gastronomije i turističkih usluga – korištenjem postojećih resursa ruralnog prostora i sela, kao njegovog sastavnog dijela.

Polazeći od navedenoga kao i činjenice kako je najveći dio Republike Hrvatske definiran kao ruralni prostor i da je od iznimnog interesa omogućiti kvalitetan razvoj i život na cjelokupnom području naše zemlje, a uzimajući u obzir da je jedno od 10. osnovnih načela Strategije razvoja turizma RH do 2020. „razvoj turizma na cjelokupnom prostoru“ naše zemlje, korištenje turizma kao pokretača razvoja ruralnih područja mora biti jedna od vrlo bitnih poluga ukupnog razvoja.

Gospodarsko stanje

Hrvatska bilježi usporavanje gospodarske aktivnosti i negativne stope promjene bruto domaćeg proizvoda (BDP). U 2012. godini ukupna vrijednost BDP-a iznosila je gotovo 44 milijarde EUR (tržišne cijene-tekuće), što je pad od 1,9% u odnosu na prethodnu godinu. Bruto domaći proizvod po stanovniku u 2012. godini prosječno je iznosio 10.294 EUR. Gledano prema indeksu kupovne moći, u 2012., BDP iznosi 61% od prosjeka EU-27, a u ruralnim područjima je taj zaostatak još izraženiji i iznosi oko 46% (CI-8).

Smanjenje BDP uzrokovano je smanjenjem potrošnje kućanstava i središnje države te padom bruto investicija u fiksni kapital. U odnosu na 2011. godinu, potrošnja kućanstava je u 2012. smanjena za 3%, potrošnja države smanjena je za 0,8% dok bruto investicije u fiksni kapital bilježi pad od 4,7%.

Ukupna vrijednost bruto dodane vrijednosti (BDV) iznosila je 37.3 milijarde EUR u 2012., pri čemu je udio primarnog sektora 5%, a tercijarnog čak 69%. Od toga je, prema podacima Eurostata, u 2010. godini, 33% ostvareno u urbanom području (Prilog 1 - tablica 6).

Udio BDV-a primarnog sektora čini oko 7% ukupnog BDV-a RH dok je u ruralnim područjima udio BDV primarnog sektora nešto veći i iznosi oko 10% od ukupnog BDV za ruralna područja (Prilog 1 - tablica 7). Nadalje, prema podacima DZS, poljoprivredna djelatnost u ukupnom BDV-u ukupne proizvodnje RH bilježi pad te u 2012. iznosi 3,16%.

Produktivnost rada (mjerena omjerom bruto dodane vrijednosti i broja zaposlenih osoba) za 2012. godinu u Republici Hrvatskoj iznosila je u prosjeku 26.079 eura/osobi. Prema podacima iz Eurostata, prosječna produktivnost rada za EU-27 iznosi 51.719 eura/osobi što predstavlja skoro dvostruko veći iznos u odnosu na produktivnost u RH. Prosječna produktivnost rada u ruralnom području je još manja te je iznosila 24.399 eura/osobi. Kada se gleda produktivnost u primarnom sektoru (poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo) ona je iznosila nešto više od prosjeka 26.497 eura/osobi (CI-12).

Stopa rizika od siromaštva i socijalne isključenosti u 2012. godini je sljedeća: 20,5% stanovništva u Hrvatskoj je bilo na riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti 32,3 %, 15,4% se suočilo s teškom materijalnom oskudicom, a 16,1% je živjelo u kućanstvu s vrlo niskim intenzitetom rada. Još veći stupanj izloženosti siromaštvu u postotku od 38,1% je u ruralnom području (CI-9).

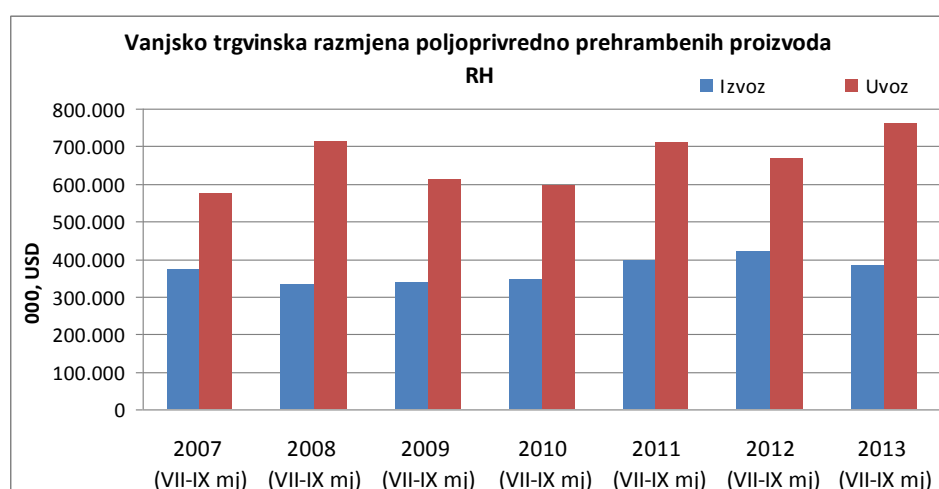
Vanjskotrgovinska bilanca

U 2012. godini uvezeno je poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u vrijednosti od 2.567,3 milijuna američkih dolara, a izvezeno u vrijednosti od 1.621,5 milijuna američkih dolara, čime je ostvaren deficit od 945,8 milijuna američkih dolara. U ukupnoj bilanci robne razmjene RH, bilanca vanjskotrgovinske razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u 2012. godini činila je 11,2 %. Pokrivenost uvoza izvozom poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u 2012. godini iznosila je 63,2

% i veća je od pokrivenosti uvoza izvozom za ostale proizvode vanjskotrgovinske razmjene. U 2012. godini najznačajnija tržišta razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda su zemlje EU-a (razmjena poljoprivredno prehrambenih proizvoda RH i zemalja članica EU čini 58% ukupne razmjene poljoprivredno prehrambenih proizvoda RH) i zemlje CEFTA-e (razmjena poljoprivredno prehrambenih proizvoda RH i zemalja članica CEFTA-e čini 24% ukupne razmjene poljoprivredno prehrambenih proizvoda RH). U razmjeni sa zemljama CEFTA-e ostvaren je suficit od 420,3 milijuna američkih dolara, a sa zemljama EU-a deficit je 1.045,2 milijuna američkih dolara.

Nakon ulaska RH u EU vanjsko-trgovinska bilanca poljoprivredno-prehrambenih proizvoda je bitno pogoršana. U srpnju i kolovozu 2013. godine (prva dva mjeseca RH u EU) zbog ukidanja zaštitnih carina na tržištu RH značajno se povećao udio uvezenih poljoprivredno prehrambenih proizvoda. U istom razdoblju bitno su pogoršani uvjeti izvoza na tržište zemalja CEFTA-e koje su do ulaska RH u EU bile naše najznačajnije izvozne odrednice.

Grafikon 2: Vrijednost robnog izvoza i uvoza RH

Izvor: DZS, 2013. Obrada: MP

Analiza stanja u poljoprivredi, šumarstvu i prehrambeno-prerađivačkoj industriji

Struktura poljoprivrednih gospodarstava i društveno ekonomski pokazatelji

Gospodarska važnost poljoprivrede u RH je relativno visoka. Prema Istraživanju o strukturi poljoprivrednih gospodarstava poljoprivrednu⁴ aktivnost u RH obavlja 233.280 poljoprivrednih gospodarstava koji koriste 1.316.010 ha poljoprivredne površine, odnosno prosječno poljoprivredno gospodarstvo u RH koristi 5,6 ha poljoprivrednih površina.

Prema podacima DSZ-a u 2012. godini po kategorijama korištenog zemljišta najzastupljenije su oranice i vrtovi s 903.508 ha (67,9% korištenog poljoprivrednog zemljišta), slijede trajni travnjaci⁵ s 345.561 ha (26,0% korištenog poljoprivrednog zemljišta), te trajni nasadi s 78.183 ha (5,9% korištenog poljoprivrednog zemljišta) (CI-18).

Obradive površine većine obiteljskih gospodarstava su vrlo rascjepkane i često vrlo udaljene jedna od druge, što je jedan od razloga za neučinkovitost poljoprivredne proizvodnje. Prema podacima iz

⁴ Izvor: Istraživanje Državnog zavoda za statistiku za 2010 godinu (FSS)

⁵ Odnosi se na stvarno korištenu površinu. Procjenjuje se da je površina veća jer se više gospodarstava zajednički koristi državnim zemljištem za ispašu stoke.

Upisnika poljoprivrednih gospodarstva⁶, u 2011. poljoprivredna proizvodnja prosječnog poljoprivrednog gospodarstva odvijala se u prosjeku na 15 katastarskih čestica.

Struktura poljoprivrednih gospodarstava

U strukturi veličine poljoprivrednih gospodarstva izrazito su dominantna poljoprivredna gospodarstva kategorije ispod 2 ha (52,6%) (CI-17). Unatoč prisutnom trendu povećanja broja poljoprivrednih gospodarstava u kategorijama od 20 do 100 ha (7,8%) i od 100 do 750 ha (24,1%) njihova zastupljenost je i dalje mala, odnosno u strukturi veličine poljoprivrednih gospodarstava još uvijek su izrazito dominantna poljoprivredna gospodarstva manja od 20 ha. Ovakvo stanje prosječne veličine i strukture gospodarstva u RH ukazuje na pitanje njihove gospodarske održivosti.

Prosječna gospodarska veličina poljoprivrednog gospodarstva odrađena temeljem ukupne vrijednosti proizvodnje izražena kao standardni output (SO) po gospodarstvu iznosi 9.064,9 EUR-a. Sukladno ukupnoj vrijednosti proizvodnje gospodarstva najviše je gospodarstva svrstano u razred ekonomske veličine do 2.000 EUR (89.480 poljoprivrednih gospodarstava ili 38,3%) (CI-17; Prilog 2 - tablica 1).

Prema organizacijskom obliku poslovanja u 2011. godini najviše gospodarstava djelovalo je kao OPG čak 162.833 gospodarstva (97,4%). Prema ostalim organizacijskim oblicima u Upisniku je bilo upisano 2.404 obrta (1,4% gospodarstava), 1.522 trgovačka društva (0,9% gospodarstava), 307 zadruga (0,2% gospodarstava) i 150 (0,1% gospodarstava) poljoprivrednih gospodarstava u statusu drugih pravnih osoba, registriranih proizvođačkih grupa i organizacija nema (Prilog 2 - tablica 5).

U 2011. godini zamjetno je smanjenje broja poljoprivrednih gospodarstava upisanih u Upisnik u odnosu na 2010. godinu. Pri tome je prisutno smanjivanje broja OPG-a za 13,59%, obrta za 23,10% i trgovačkih društava 32,17%. Promatrajući u ovom razdoblju apsolutne vrijednosti najviše je smanjen broj OPG-a za 25.606 gospodarstva.

Svi izneseni podaci nedvojbeno ukazuju na nizak stupanj organiziranosti poljoprivrednih gospodarstava, ponajprije OPG-a, te odsustvo procesa uključivanja istih u više organizacijske oblike i druge vidove suradnje, što izravno utječe na njihov nivo konkurentnosti i slabu pozicioniranost na tržištu.

Udruživanje

Naročito je bitno povećanje malog broj poljoprivrednih zadruga i povećanje broja udruženih poljoprivrednih gospodarstava. Međutim, slijedom negativnog povijesnog naslijeđa u okvirima bivših socijalističkih zadruga, ideja zadružnog organiziranja uvelike je kompromitirana te je potrebno uložiti dodatne napore za razvoj zadrugarstva. S tim u vezi nužno je djelovati u smjeru reafirmacije položaja i uloge zadruga kao primjerenog načina organiziranja poljoprivrednih gospodarstava. Time razvoju poljoprivrede i ruralnog prostora pored reafirmacije i razvoja zadruga može doprinijeti i veza s uspostavom proizvođačkih grupa i organizacija kojima se može izravno utjecati na povećanje i standardizaciju ponude i potražnje, poljoprivrednih, a lokalnih proizvoda.

Društveno gospodarski pokazatelji

Poljoprivreda u Hrvatskoj je izrazito obiteljski posao. U 2012. godini, 93,2% radne snage u poljoprivredi (mjereno u godišnjim radnim jedinicama) je radna snaga poljoprivrednika i/ili člana njegove/njezine obitelji. To je puno veći postotak od prosjeka EU-27 (76,6%). Udio žena u strukturi stalno zaposlenih poljoprivrednih radnika u Hrvatskoj je 40,2%, što je veći udio nego u odgovarajućem EU-27 prosjeku (37,5%). Međutim, udio žena upravitelja poljoprivrednih gospodarstava bio je niži u Hrvatskoj nego u cijeloj EU-27 (20,9% u usporedbi s 23,2%).

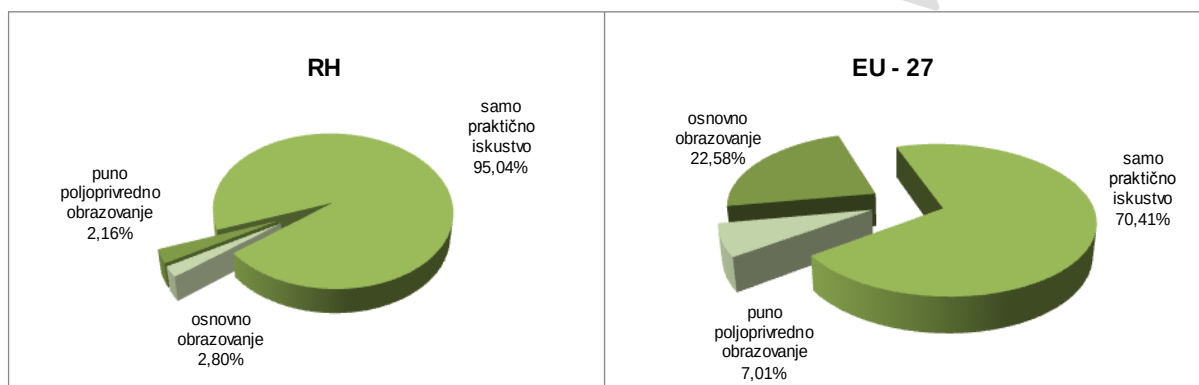
⁶ Upisnik vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju

Od ukupnog broja nositelja poljoprivrednih gospodarstva, 9.600 nositelja je mlađe od 35 godina (4,1%), 86.440 je staro između 35 i 54 godina (37,1%) te je 137.240 nositelja starije od 54 godina (58,8%). Na 100 nositelja koji su stariji od 54 godine dolazi 7 koji su mlađi od 35 godina (CI-23; Prilog - tablica 3).

Poljoprivredno obrazovanje u RH se pruža kroz formalne obrazovne ustanove na dvije razine: poljoprivredno obrazovanje u šest poljoprivrednih škola i oko 20 srednjih škola, te više i visoko kvalificirano obrazovanje putem stručnih predavanja na dva učilišta (u Križevcima i Požegi) i dva fakulteta (Sveučilište u Zagrebu i Sveučilište u Osijeku). Pokazatelj stupnja poljoprivrednog obrazovanja na razini upravitelja poljoprivrednih gospodarstva pokazuju da 95% upravitelja nema nikakvo poljoprivredno obrazovanje, odnosno posjeduje samo praktično iskustvo (CI-24). Uz postojeću razvijenu obrazovnu infrastrukturu prisutan je nedostatak programa neformalnog obrazovanja i stručnog usavršavanja (Prilog 2 - tablica 4).

Podaci Istraživanja strukture poljoprivrednih gospodarstava 2010. RH ukazuju na vrlo nepovoljnu strukturu obrazovanja nositelja PG-a. Svega 4,96 % nositelja PG-a ima poljoprivredno obrazovanje dok u EU -27 u prosjeku 29,59 % nositelja PG-a ima poljoprivredno obrazovanje.

Grafikon 3: Struktura obrazovanje nositelja PG-a

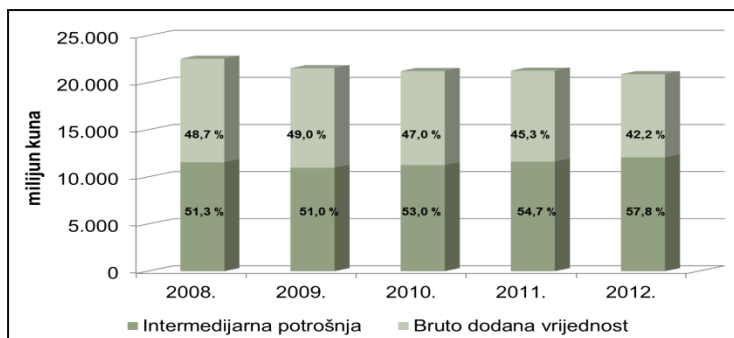
Izvor: DZS, - Istraživanja strukture poljoprivrednih gospodarstava 2010. Obrada : MP

Gospodarski pokazatelji

RH kontinuirano bilježi deficit u vanjskotrgovinskoj bilanci, a gospodarska kriza je dodatno utjecala na zadržavanje takvog negativnog trenda. Prema podacima DZS ukupan izvoz roba iz RH je u 2012. godini iznosio 9,6 milijardi eura, a uvoz 16,2 milijarde eura, čime je na razini RH ostvaren vanjskotrgovinski deficit od 6,6 milijardi eura. Time je pokrivenost uvoza izvozom bila svega 59,4%.

Negativni gospodarski trendovi koji su obilježili gospodarstvo RH u 2012. godini ostavili su traga i u poljoprivrednoj proizvodnji. Vrijednost poljoprivredne proizvodnje RH u 2012. godini iznosila je 20,91 milijardu kuna i u odnosu na prethodnu godinu smanjena je za 1,76 %.

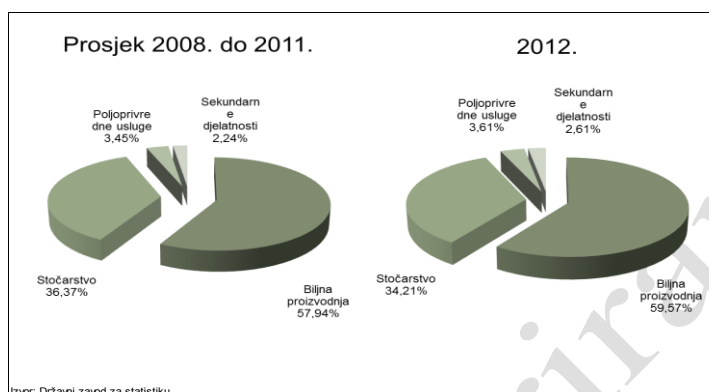
Grafikon 4: Vrijednost proizvodnje poljoprivredne djelatnosti RH

Izvor: DZS, Obrada : MP

U 2012. godini u ukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje vrijednost biljne proizvodnje čini 59,6%, a vrijednost stočarske proizvodnje čini 34,2%. Promatrano po proizvodnim sektorima, u vrijednosti poljoprivredne proizvodnje udio biljne proizvodnje raste dok udio stočarstvo kontinuirano pada uz stalni pad ukupne vrijednosti poljoprivredne proizvodnje.

Grafikon 5: Struktura vrijednosti poljoprivredne proizvodnje RH

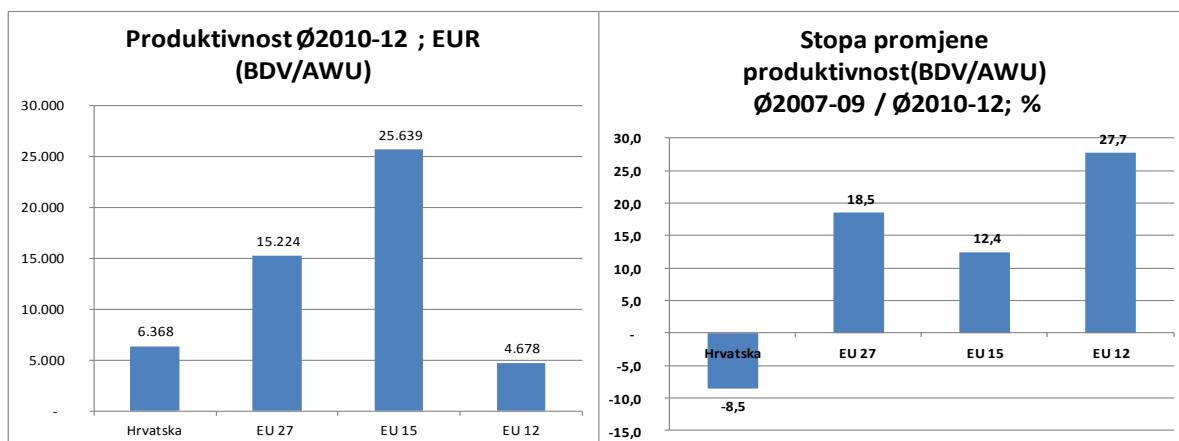
Izvor: DZS, Obrada : MP

Produktivnost

Unatoč padajućem trendu posljednjih nekoliko godina, poljoprivredni sektor čini 5,5% BDP-a i 13,8% od ukupne radne snage. Visok udio stanovništva ovisi o poljoprivredi i srodnim aktivnostima. Unatoč povoljnim uvjetima za bavljenje poljoprivredom, Hrvatska je veliki uvoznik hrane. Vrijednost poljoprivredne proizvodnje u 2012. u RH iznosi 20.910 milijardi kuna, što je u odnosu na 2011. godinu pad od 1,8%. Bruto dodana vrijednost u 2012. iznosi 8.819 milijardi kuna, što je u odnosu na 2011. godinu pad od 8,6%. Uloženi rad u poljoprivredi u ovom razdoblju bilježi rast od 1,2%.

Produktivnost hrvatske poljoprivrede mjerena omjerom bruto dodane vrijednosti i uloženog rada, kao prosjek razdoblja od 2010. do 2012. godine, iznosio je 6.368,2 eura/AWU⁷ što je za 58,2 % manje u odnosu na produktivnost poljoprivrede EU-a (15.223,6 eura/AWU) (CI-14). U odnosu na nove zemlje članice EU (EU-12) produktivnost hrvatske poljoprivrede je veća no u posljednje tri godine trend rasta produktivnosti značajno je veći u zemljama EU 12.

⁷ AWU – godišnja jedinica rada (engl. Annual Work Unit – AWU) predstavlja godišnje radno vrijeme (u satima rada) na puno radno vrijeme. Za RH je 1 AWU definirana kao 1.800 radnih sati godišnje.

Izvor: DZS, Obrada : MP

Zaposlenost i plaće

Ukupni rad na poljoprivrednom gospodarstvu (rad nositelja i članova poljoprivrednog gospodarstva te rad plaćene i neplaćene, stalne i povremene radne snage) iskazan u AWU u 2010. godini bio je 179.290 AWU (CI-22). Vrijednost faktorskog dohotka izraženog po jedinici godišnjeg rada (AWU) u 2012. godini iznosila je 3.509,2 EUR/AWU, dok je vrijednost poduzetničkog dohotka (pokazatelj dohodaka koji najbliže prikazuje standarda života poljoprivrednika) po jedinici godišnjeg rada iznosila 2.957,5 EUR /AWU (CI-25).

Prema podacima DZS-a prosječna neto isplaćena plaća po zaposlenom u poljoprivredi u 2012. godini iznosila je 4.303 kuna, što čini 78,5% prosječne neto isplaćene plaće po zaposlenom u RH. Prosječna neto isplaćena plaća po zaposlenom u djelatnosti proizvodnje prehrambenih proizvoda iznosila je 4.733 kuna (86,4% prosječne neto isplaćene plaće), u djelatnosti proizvodnja pića 6.211 (za 13,4% veća od prosječne neto isplaćene plaće) te u djelatnosti proizvodnje duhanskih proizvoda 7.106 (za 29,7% veća od prosječne neto isplaćene plaće).

Investicije – tehničko tehnološka obnova

U poljoprivrednom sektor u Hrvatskoj nedovoljna je razina ulaganja u fiksni kapital, odnosno ulaže se manje nego što je potrebno da bi se održao nivo potrebne amortizacije za proizvodne kapacitete te će se potrebe za ponovnim ulaganjima brzo povećavati (Prilog 2 - tablica 7).

Bruto investicije u fiksni kapital (dugotrajnu imovinu) u 2012. godini iznosi 229,7 milijuna eura, što iznosi 19,6% od ukupne bruto dodane vrijednosti poljoprivredne djelatnosti.

Podaci o strukturi, prosječnoj veličini gospodarstva i standardnom outputu (SO) gospodarstva ukazuju na nizak stupanj investicijskog potencijala, a samim time i nisku razinu tehničko-tehnološke opremljenosti. U cilju podizanja razine konkurentnosti i ekonomske održivosti poljoprivrednih gospodarstava nužna je daljnja tehničko-tehnološka modernizacija poljoprivrednih gospodarstava i povećanje produktivnosti radne snage (Prilog 2 - tablica 2)

Rizici u proizvodnji

S obzirom na nepredvidive i sve učestalije klimatske poremećaje te specifičnost poljoprivredne proizvodnje i njenu uvjetovanost klimatskim faktorima, posljednjih godina rastu rizici u poljoprivrednoj proizvodnji. U razdoblju od 2007. godine, sve učestalije pojave sušnog razdoblja kao i drugih ekstremnih vremenskih prilika čine dodatne poteškoće u poljoprivrednoj proizvodnji.

S ciljem smanjivanja ovih rizika u Republici Hrvatskoj je u primjeni sustav potpora za osiguranje štete od elementarnih nepogoda. U razdoblju od 2008. do 2012. godine u RH isplaćena je potpora za osiguranje od štete u prosjeku 31.801.693 kuna godišnje, a u sustav potpore bilo je uključeno ukupno 30.553 korisnika ili u prosjeku 6.110 korisnika godišnje. Prava na potporu osiguranja od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi u iznosu do 25% troška zaračunate ukupne premije osiguranja mogla su ostvariti poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, a koja su u svojstvu osiguranika za svoju proizvodnju osigurana policom osiguranja od šteta.

U tom pogledu nužno je u narednom razdoblju predvidjeti odgovarajuće mjere kojima će se djelovati preventivno na moguće štete od ekstremnih vremenskih prilika kao i omogućiti zadržavanje sustava potpora osiguranju proizvodnje s ciljem smanjivanja ukupnih rizika u poljoprivrednoj proizvodnji.

Biljna proizvodnja

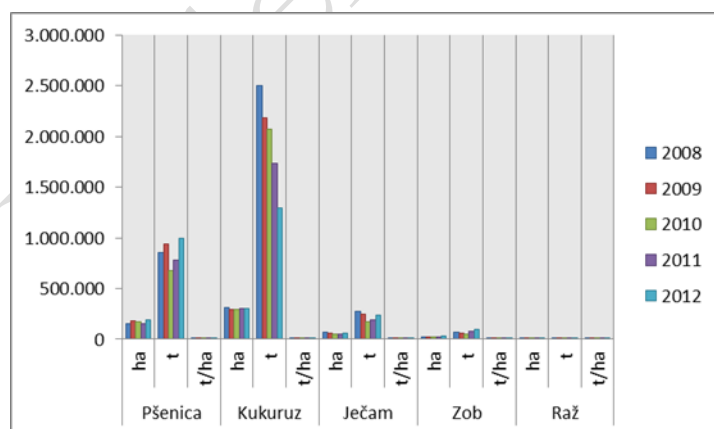
Prema podacima DZS u 2012. godini u ukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje udio biljne proizvodnje čini 59,6%. Prema načinu korištenja poljoprivrednog zemljišta u RH u 2012. godini najzastupljenije su oranice i vrtovi s 904.000 ha što čini 67,9% korištenoga poljoprivrednog zemljišta dok voćnjaci čine svega 2,3%, vinogradi 2,2% te maslinici 1,4% korištenog poljoprivrednog zemljišta. Značajan problem u biljnoj proizvodnji predstavljaju nedostatne količine vode za navodnjavanje koje zajedno sa sve učestalijom pojavom suša negativno utječu na visinu i kvalitetu prinosa, a time uzrokuju značajne štete u biljnoj proizvodnji. Tome svakako pridonosi niska razina izgrađenosti infrastrukture za dovod vode do poljoprivrednih površina što dodatno potvrđuje i podatak da se u Republici Hrvatskoj navodnjava svega 1,1% korištenog poljoprivrednog zemljišta.

Ratarske kulture

Proizvodnja žitarica

U ukupnoj biljnoj proizvodnji najveći udio otpada na proizvodnju žitarica. Tijekom razdoblja od 2008. do 2012. godine pod žitaricama je bilo prosječno 559.916 ha, s prosječnom proizvodnjom od 3.137.702 t. U strukturi proizvodnje žitarica dominantno mjesto ima kukuruz sa 62,4% , pšenica sa 27,1% te ječam sa 7,2 %. Prosječan prirod kukuruza u razdoblju od 2008.-2012. godina iznosi 6,48 t/ha, kod pšenice iznosi 5,04 t/ha kod ječma 3,96 t/ha.

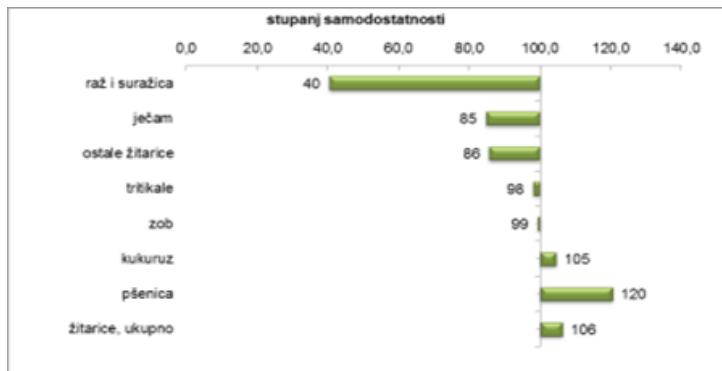
Grafikon 6: Ukupna površina, proizvodnja i prinosi žitarica

Izvor: DZS, 2012., Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

U 2010. i 2011. godini RH je bila samodostatna sa pšenicom, kukuruzom i zobi, proizvodnja ječma je vrlo je blizu samodostatnosti, dok domaća proizvodnja ostalih žitarica ne podmiruje ukupne potrebe.

Grafikon 7: Samodostatnost RH žitaricama u 2011.

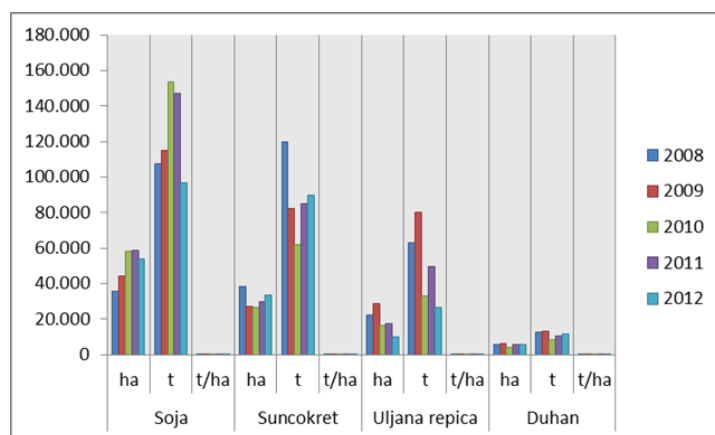
Izvor: DZS, 2012, Obrada: MP

Izuzev pšenice i kukuruza čiji su prinosi 5 t/ha kod pšenice, odnosno 6 t/ha kod kukuruza na razini prosjeka prinosa u zemljama EU, kod svih ostalih ratarskih kultura prinosi su ispod prosjeka u EU, što ukazuje na nisku tehnološku razinu.

Proizvodnja uljarica

U strukturi proizvodnje uljarica dominantno mjesto ima soja (46,8%), suncokret (33,1%) te uljana repica (19%). Od 2008. do 2012. godine uljarice su se prosječno proizvodile na oko 102.500 ha s prosječnom proizvodnjom od 264.914 t ploda te proizvodnjom biljnih ulja od 89.500 t godišnje. Od 2010. godine je evidentno povećanje površina pod suncokretom i sojom, dok se u istom razdoblju smanjuju površine pod uljanom repicom. Prosječan prirod soje u razdoblju 2008.-2012. iznosi 2,52 t/ha, suncokreta 2,78 t/ha dok kod uljane repice iznosi 2,62 t/ha godišnje. Prosječan prirod suncokreta, uljane repice i soje je niži od prosječnog priroda istih kultura u nekim europskim zemljama (Njemačka, Danska, Belgija, Francuska) koji iznosi 3t/ha.

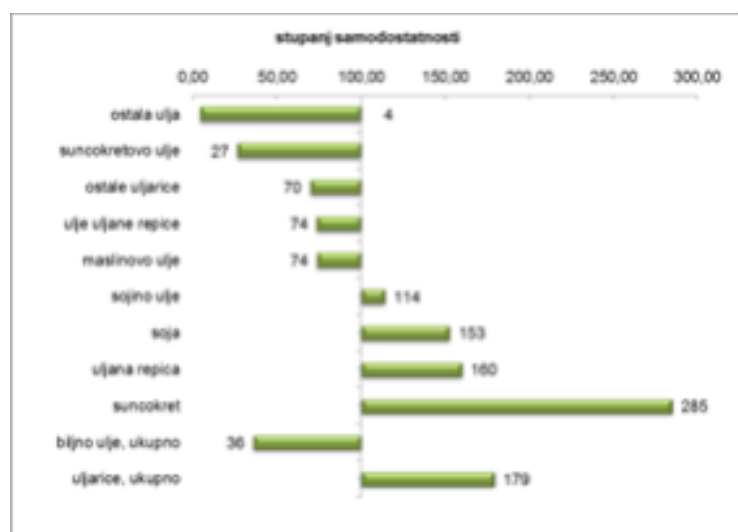
Grafikon 8: Ukupna površina, proizvodnja i prinosi industrijskog bilja

Izvor: DZS, 2012.; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

U 2010. i 2011. godini RH je samodostatna sa uljaricama. Iako je Republika Hrvatska samodostatna sa uljaricama, samodostatnost biljnih ulja je jedino u proizvodnji sojina ulja.

Grafikon 9: Samodostatnost RH uljaricama u 2011.

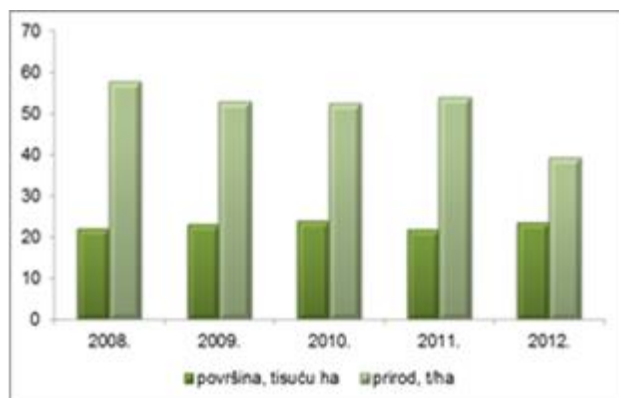
Izvor: DZS, 2012, Obrada: MP

Proizvodnja šećerne repe

U 2012. godini proizvodnja šećerne repe odvijala se na 23.502 hektara, sa proizvodnjom od 919.230 t, a prirod je bio 39,1 t/ha korijena. Prosječni prirod korijena šećerne repe za razdoblje 2008.-2012. je 51.16 t/ha godišnje što je na znatno nižoj razini od one u zemljama Europske unije sa razvijenom tehnologijom proizvodnje (Francuska, Njemačka) i koje ostvaruju prinos korijena šećerne repe i preko 70 t/ha. Sjetvene površine pod šećernom repom nisu bitno promijenjene u promatranom

razdoblju 2008.-2012. Prosječna proizvodnja šećera za razdoblje od 2008.-2012. iznosi 290.750 t godišnje.

Grafikon 10: Proizvodnja šećerne repe 2008. - 2012.

Izvor: DZS, 2012.; Obrada: MP

Proizvodnja duhana

U 2012. godini proizvedeno je 11.787 tona duhana na površini od 5.958 hektara što čini prirod od 2 t/ha godišnje. Proizvodnja duhana i proizvodne površine održavaju se na razini od 5 do 6 tisuća hektara. Prosječan prirod duhana za razdoblje od 2008.-2012. iznosi 2,06 t/ha, a u istom razdoblju proizvedeno je u prosjeku 11.427 t duhana godišnje. U strukturi proizvodnje prevladava duhan tipa Virginia (90%) čija je proizvodnja vezana uz posebne pedološke zahtjeve (siromašna pjeskovita tla) te stoga ova proizvodnja na takvim tlima nema za proizvođače primjerenu alternativu. Poseban problem u proizvodnji duhana čine visoki troškovi energije u pripremi i sušenju duhanskog lista te je nužno sustavno rješavanje ovog pitanja kao elementarne prepreke daljnjoj opstojnosti proizvodnje.

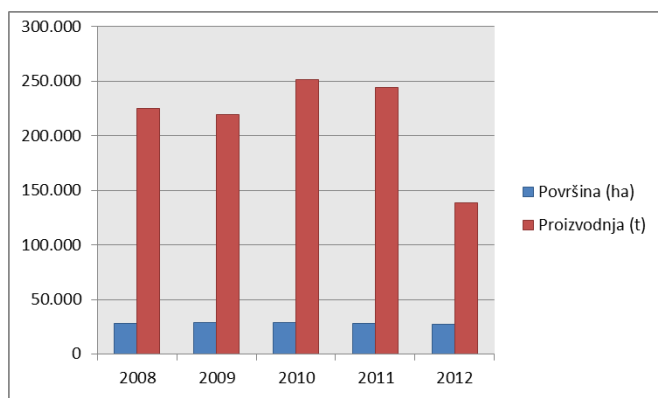
Voće i povrće

Proizvodnja voća

Proizvodnja voća se u 2012. odvijala na 30.846 ha (27.141 intenzivni i 3.705 ekstenzivni), što čini svega 2,3% korištenoga poljoprivrednog zemljišta. Na ovoj je površini ukupno proizvedeno 139.123 tona voća.

U razdoblju 2008. - 2012. proizvodne površine pod voćem su se smanjivale. U razdoblju 2008. - 2012. proizvodnja jabuka odvijala se na 6.410 ha, na kojima je proizvedeno u prosjeku 71.496 t godišnje, mandarina na 1.541 ha, s ukupnom proizvodnjom od 46.372 t, te šljiva na 5.317 ha s ukupnom godišnjom proizvodnjom od 16.916 t.

Grafikon 11: Proizvodnja voća 2008. - 2012.

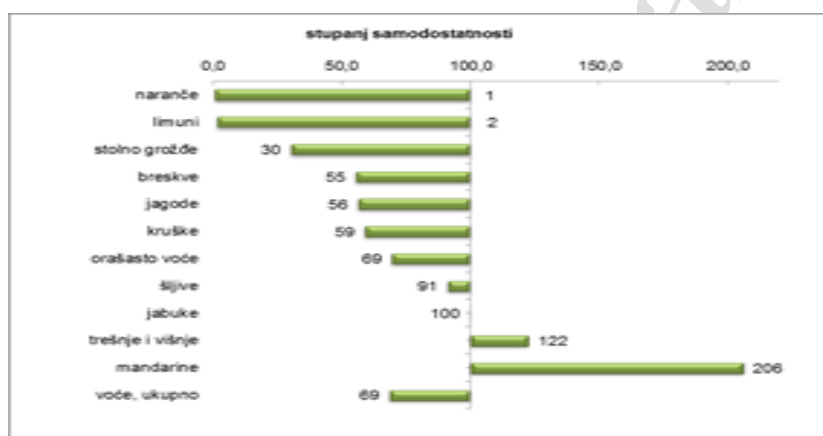

Izvor: DZS, 2012., Obrada MP

Prosječan prirod jabuke u razdoblju 2008.-2012. iznosi 11,15 t/ha, mandarine 30,1 t/ha breskve i nektarine 4,44 t/ha, kruške 2,36 t/ha dok kod šljive iznosi 3,18 t/ha godišnje. Pri tome pored razmjerno niskih priroda neadekvatna tehnologija i nedostatak znanja i ulaganja primjetne su znatne oscilacije priroda od godine do godine uvjetovane učinkom okolišnih faktora (štete od elementarnih nepogoda mraz, tuča suša).

U proizvodnji voća jedino je proizvodnja trešanja, višanja, jabuka i mandarina u 2010. i 2011. godini samodostatna, a šljiva se približila granici samodostatnosti.

Grafikon 12: Samodostatnost RH voćem u 2011.

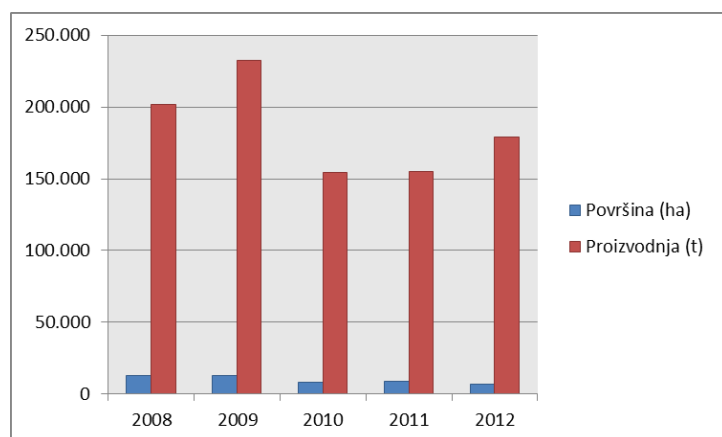
Izvor: DZS, 2011., Obrada: MP

Proizvodnja povrća i gljivarstvo

U 2012. godini povrće se uzgajalo na 7433 ha, a ukupna proizvodnja je iznosila 178.854 t. Najzastupljenije vrste povrća u proizvodnji su luk, češnjak, rajčica, bijeli kupus, dinje, lubenice, mrkva i paprika.

U razdoblju 2008.-2012. proizvodne povrtnarske površine smanjene su za skoro 50%, što predstavlja ozbiljan problem u nadolazećem razdoblju. Proizvodnja povrća u zatvorenom prostoru (plastici, staklenici) je minimalna i u 2012. se odvijala na svega 495 ha.

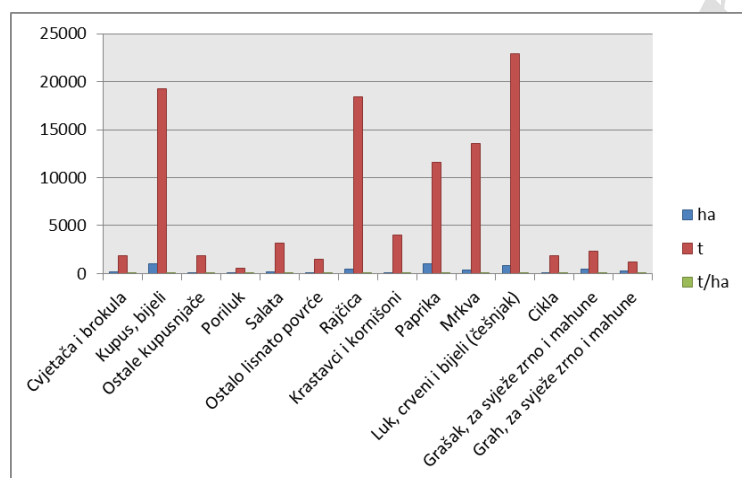
Grafikon 13: Proizvodnja povrća 2008. - 2012.

Izvor: DZS, 2012., Obrada: MP

Prosječan prirod rajčice u razdoblju 2008-2012. iznosi 36,52 t/ha, paprike 11,02 t/ha, mrkve 23,98 t/ha dok kod luka i češnjaka iznosi 22,92 t/ha godišnje. Ocjena je da su razine priroda povrća razmjerno niske te su ključni elementi u poboljšanju proizvodnje i konkurentnosti sektora u ulaganje u nove tehnologije i znanje u proizvodnji povrća.

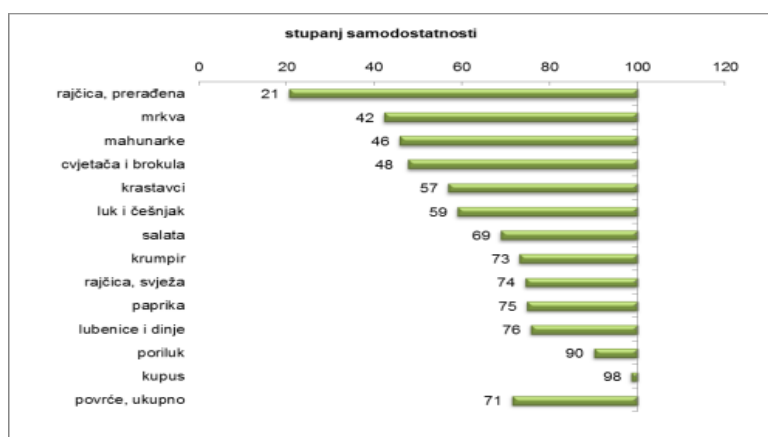
Grafikon 14: Prirodi po hektaru pojedinih povrtnih vrsta

Izvor: DZS, 2012., Obrada MP

RH ima malu razinu samodostatnosti u proizvodnji povrća jedino se proizvodnja kupusa i poriluka u 2010. i 2011. godini približila granici samodostatnosti.

Grafikon 15: Samodostatnost RH povrćem u 2011.

Izvor: DZS, 2012., Obrada: MP

Iako je, zahvaljujući klimatskim i geografskim raznolikostima, proizvodnja voća i povrća moguća na području čitave RH, njena zastupljenost u okviru ukupne biljne proizvodnje je nedovoljna u pogledu zadovoljenja potreba stanovništva, turizma i prehrambene industrije, ali i mogućnosti izvoza. Prosječni prinosi manji su nego u zemljama EU zbog zastarjele tehnologije te učestalih suša. Uslijed takvog stanja RH ima negativnu vanjsko trgovinsku bilancu i znatan je uvoznik voća i povrća. Takvo stanje u sektoru voća i povrća upućuje na potrebu ulaganju tehničko tehnološke obnove u i uvođenje i novih tehnologija u proizvodnji, skladištenju i pripremi proizvoda za tržište te promicanje proizvodnog i tržišnog organiziranja proizvođača u cilju podizanja razine ukupne produktivnosti ovoga sektora.

Proizvodnja gljiva

Podsektor gljivarstva je nešto specifičniji u odnosu na ostalu proizvodnju povrća. U RH proizvodnja gljiva kreće se na razinama od 40 do 45.000 tona godišnje. Ovaj podsektor posebno je osjetljiv obzirom da ukupna proizvodnja počiva na uvoznom supstratu koji zbog troškova transporta povećava ukupne troškove proizvodnje za 15%, te je i zbog toga Hrvatska gljiva nekonkurentna. Unatoč istaknutim problemima proizvodnja gljiva je pogodan okvir moguće diversifikacije gospodarskih aktivnosti u ruralnim područjima. Kako ovaj podsektor ima široke mogućnosti za daljnji razvoj nužne su sustavne mjere koje će djelovati u pravcu modernizacije i tehnološke obnove proizvodnih kapaciteta.

Vinogradarstvo i vinarstvo

Prema podacima DZS, pod vinogradima je u 2012. godini bilo 29.237 hektara, a broj rodni trsova iznosio je 124 milijuna. Proizvodnja grožđa u razdoblju 2008.-2012. u prosjeku je iznosila 198.271 tona godišnje, a proizvodnja vina u istom razdoblju u prosjeku od 1.367.400 hl. godišnje. Razvidno je smanjenje površina, broja rodni trsova i proizvodnje grožđa u odnosu na razdoblje 2009. – 2011., a također je značajno smanjena i proizvodnja vina (prosječno 1.42 tisuće hl). Prosječan prirod grožđa u razdoblju 2008.-2012. iznosio je 6,1 t/ha godišnje. U 2010. i 2011. godini u EU je prosječno izvezeno 1.027,5 mil. litara vina, a uvezeno u prosjeku 1.849 mil. litara. Deset najzastupljenijih sorti vinove loze u vinogradarskom sortimentu RH čine graševina, malvazija istarska bijela, plavac mali crni, trbljan bijeli, plavina, merlot crni, rizling rajnski, kujundžuša, ugni blanc i babi crni.

Uzgoj maslina

Prema podacima DZS, pod maslinama je u 2012. godini bilo 18 100 ha te je uočeno povećanje korištenih površina u odnosu na razdoblje 2008. - 2012. Prosječni prinos maslina u razdoblju 2008-2012. iznosio je 2,22 t/ha, a ukupna godišnja proizvodnja ploda maslina iznosi 37.783 tona te je

proizvodnja maslinovog ulja u prosjeku 53.691 hl godišnje. U proizvodnji masline u 2010. i 2011. godini bilježimo približavanje granici samodostatnosti.

Ljekovito, začinsko i aromatično bilje

Prema podacima DZS, pod ljekovitim, začinskim i aromatskim biljem u 2012. godini bilo je 3.201 ha, a prosječna površina za razdoblje 2008.-2012. iznosi 2.887 ha, prosječan prirod od 0,6 t/ha te se proizvede u prosjeku 1.790,2 t godišnje. Veliki dio površina je u ekološkoj proizvodnji (1,159 ha u 2012. godini). Najčešće ljekovito, začinsko i aromatično bilje koje se uzgaja su kamilica, paprena metvica, menta, neven, lavanda, smilje, dalmatinski buhač, komorač, bazga i dr.

Ukrasno bilje

Proizvodnja cvijeća je prisutna na manjim površinama, i to uglavnom sezonskog jednogodišnjeg (ljetnog) i dvogodišnjeg (maćuhice u zaštićenom prostoru) cvijeća. Na otvorenom se dijelom proizvodi krizantema, a trajnice i sobno bilje se uvoze. Proizvodne površine znatno su manje i ne postoji specijalizacija u proizvodnji, što bi za već prisutne udružene proizvođače (udruge i zadruge) bilo značajno. Tehnološka opremljenost je poprilično zastarjela. Cvijećem i ukrasnim biljem u razdoblju 2008.-2012. godina posađeno je u prosjeku na površini od 321,8 ha.

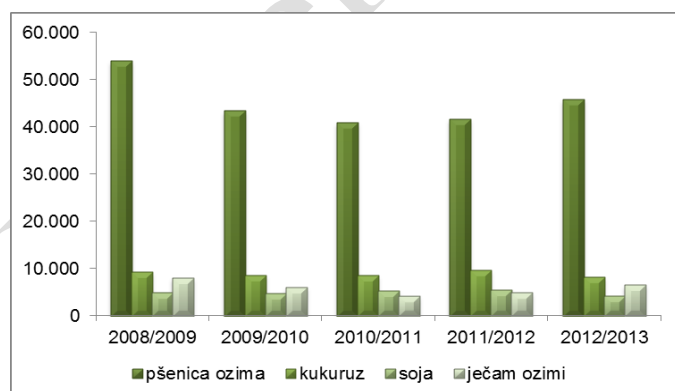
Proizvodnja sjemena i sadnog materijala u voćarstvu i vinogradarstvu

Sadni materijal se u 2012. godini proizvodio na površini od 248 ha, a proizvedeno je 3.145.549 komada voćnih sadnica i 2.765.738 komada loznih cijepova, što u odnosu na razdoblje 2008.-2012. predstavlja značajan pad u proizvodnji i površinama.

Od voćnih sadnica najzastupljenije su sadnice jabuke sa 37,09% ili 1 166 878 komada, sadnice masline s 10,35% ili 325 792 komada, kruške 8,39% ili 264 022 komada, šljive 6,87% ili 216 399 komada i trešnje 6,01% ili 189 156 komada.

Od deklariranog sjemena po vrstama u razdoblju od 2008.-2012. godine u prosjeku najzastupljenija je bila ozima pšenica sa 45.227 t, kukuruz s 8.851 t, ozimi ječam s 5.900 t te krumpir s 6.886 t.

Grafikon 16: Proizvodnja sjemena 2008. - 2012.

Izvor: DZS, 2012., Obrada: MP

Zaključno

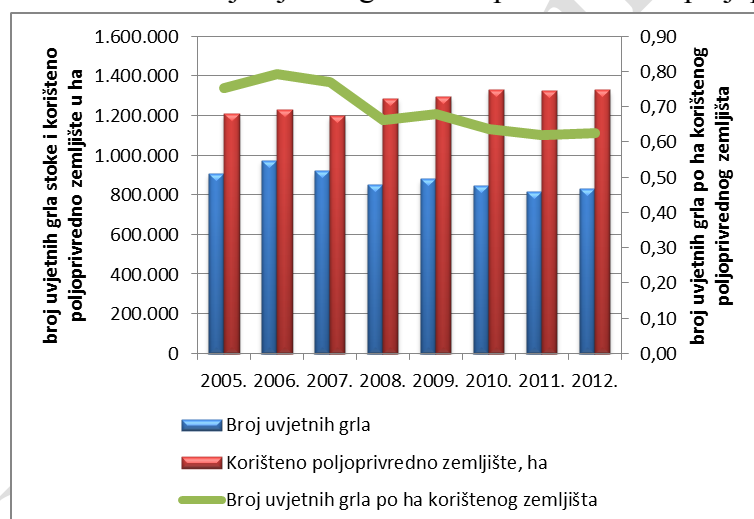
Unatoč povoljnim agroklimatskim uvjetima, tradiciji u proizvodnji te povoljnom tržišnom i prometnom položaju proizvodnja u sektoru biljne proizvodnje u RH izložena je brojnim izazovima. Ukupno gledajući produktivnost u biljnoj proizvodnji je razmjerno niska, pri čemu su prinosi bazičnih poljoprivrednih kultura niži su od europskih razina. Također je izražen problem nedostatnim skladišnih i logističkih kapaciteta. Zbog neuređene hidromelioracijske infrastrukture sektor teško odolijeva učestalim klimatskim promjenama čime se povećava rizik i narušava stabilnost poljoprivredne proizvodnje. Poljoprivredni proizvođači su proizvodno i tržišno nedovoljno povezani te vertikalno nepovezani u odnosu na prerađivačku industriju i samim tim imaju vrlo nisku pregovaračku moć.

Takvo stanje upućuje na potrebu primjene sklopa mjera u pravcu tehničko tehnološke obnove, promicanja znanja i novih tehnologija te proizvodnom i tržišnom organiziranju proizvođača u cilju podizanja razine ukupne produktivnosti ovoga sektora.

Stočarska proizvodnja

Prema podacima DZS u 2012., vrijednost stočarske proizvodnje u ukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje čini udio od 35,8%, što u odnosu na EU (27) gdje ova vrijednost iznosi 40,8% ukazuje na nepovoljnu strukturu poljoprivredne proizvodnje RH. Činjenica da u RH na 1 ha korištene poljoprivredne površine u 2012. godini otpada 0,62 uvjetna grla stoke (LSU)⁸, a u odnosu na ukupno raspoloživo poljoprivredno zemljište taj odnos je znatno manji, i govori o još uvijek nezadovoljavajućem stupnju razvijenosti stočarske proizvodnje. U EU(27) na 1ha korištene poljoprivredne površine otpada 0,78 uvjetnih grla stoke dok u EU (15) iznosi 0,89 uvjetnih grla stoke.

Grafikon 17: Broj uvjetnih grla stoke po korištenom poljoprivrednom zemljištu

Izvor: DZS, 2012., Obrada: MP

⁸ LSU – Livestock unit – uvjetno grlo

Govedarstvo

Ukupno brojno stanje goveda u 2012. godini bilo je 451.517 grla, te se u odnosu na promatrano razdoblje 2008. – 2012. broj kreće u približno sličnim vrijednostima. U razdoblju 2008.-2012. u RH je godišnje uvezeno u prosjeku 144.655 grla goveda, a izvezeno 18.245 grla, što ukazuje na iznimno nepovoljan odnos uvoza nad izvozom. Posljedica je to dugogodišnjeg trenda pada isporučitelja i broja krava, uglavnom kombiniranih pasmina, na obiteljskim gospodarstvima orijentiranim na proizvodnju mlijeka a koja dominiraju u strukturi govedarskih farmi, kao posljedica intenzivnog restrukturiranja sektora što rezultira nedostatnim brojem teladi za tov koji se nadomješta uvozom. U promatranom razdoblju od 2008. godine se broj proizvođača mlijeka prepolovio a broj muznih krava smanjio za 15%, tako da je 2012. godine u RH u proizvodnju mlijeka bilo uključeno 14.874 proizvođača i 180.555 krava. U promatranom vremenskom razdoblju u prosjeku je zaklano 289.061 grla goveda na godinu.

Prema podacima DZS-a za 2012. godinu, domaća proizvodnja goveđeg mesa iznosila je 44.532 t i bila je u prosjeku 14% manja nego 2011. godine. Promatrajući prosječnu domaću proizvodnju goveđeg mesa u razdoblju 2008.-2012. koja iznosi 48.591 t godišnje, ne zadovoljavaju se potrebe stanovništva za svježim mesom kao ni potrebe prerađivačke industrije za kvalitetnom sirovinom. Prosječna samodostatnost za 2011. godinu iznosila je 81,19%. Prosječna težina trupa za 2012. godinu iznosi 215,45 kg.

Pad broja i neorganiziranost proizvođača mlijeka i krava negativno se odražava na proizvodnju mlijeka tako da je u 2012. godini otkupljeno 602 356 733 kg mlijeka, odnosno 3,84% manje u odnosu na prethodnu godinu, s trendom daljnjeg smanjivanja, što je nedostavno za potrebe prerađivačke industrije koja nedostatak podmiruje uvozom mlijeka i mliječnih proizvoda koji je u 2012. godini bio za 10,2% veći u odnosu na 2011. godinu. Dio mlijeka se prerađuje i u sklopu obiteljskih gospodarstava i prodaje putem izravne prodaje.

Grafikon 18: Proizvodnja kravljeg mlijeka u odnosu na ukupnu proizvodnju mlijeka 2008. - 2012.

Izvor: DZS, 2012, Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Ukupno promatrajući proizvodnju mlijeka u 2012. godini, sveukupno je proizvedeno 804 milijuna litara, od čega kravljeg mlijeko čini 97,8%.

Prema potrebama RH, približili smo se samodostatnosti sa mliječnim proizvodima, vrhnjem, maslacem i mliječnim namazima, dok ne podmirujemo ukupne potrebe za sirom, prerađenim sirom i mlijekom u prahu.

Svinjogojstvo

U 2012. godini u RH je bilo ukupno 1.182.347 komada svinja i bilježi se pad od 4% u odnosu na prethodnu godinu. Svinjogojstva proizvodnja odvija se pretežno na malim proizvodnim jedinicama u okviru obiteljskih gospodarstava veličine do 10 krmača (93,46%), od 11 do 50 krmača (5,95%) nedovoljne organiziranosti i posljedično, konkurentnosti na tržištu, a manjim dijelom na srednjim proizvodnim jedinicama od 50 do 100 krmača (0,23%) te velikim proizvodnim sustavima sa zaokruženim ciklusom proizvodnje s više od 100 krmača (0,36%). U razdoblju 2008.-2012. godišnje je uvezeno u prosjeku 597.593 komada svinja, a izvezeno 34.684 komada što predstavlja iznimno nepovoljan odnos uvoza nad izvozom. U promatranom vremenskom razdoblju u prosjeku je zaklano 2.079.723 komada na godinu.

Prema podacima DZS-a za 2012. godinu, domaća proizvodnja svinjskog mesa iznosila je 122.107 t što predstavlja znatni pad u odnosu na prosječnu proizvodnju u razdoblju 2008. – 2012. koja je iznosila 141.463 t. Ovakva razina proizvodnje ne zadovoljava potrebe stanovništva za svježim mesom kao ni potrebe prerađivačke industrije za kvalitetnom sirovinom. Prosječna samodostatnost za 2011. godinu iznosi 66,6%. Prosječna težina trupa za 2012. godinu iznosi 70,93 kg.

Peradarstvo

Najznačajnija proizvodnja u sektoru peradarstva odnosi se na proizvodnju pilećeg mesa, a proizvodi se još i pureće, gušče i pačje meso te konzumna jaja od kokoši nesilica. Ukupno brojno stanje peradi tijekom 2012. godine bilo je 10.160.379 kljunova što je na razini prethodne četiri godine.

U razdoblju 2008.-2012., godišnje je u RH u prosjeku uvezeno 1.494.147 kljunova peradi, a izvezeno 2.758.972 kljunova što predstavlja povoljan odnos uvoza nad izvozom, pogotovo u 2012. godini. U promatranom vremenskom razdoblju prosječno je godišnje zaklano 45.848.190 kljunova, a prosječna težina trupa je iznosila 1.73 kg. Prema podacima DZS-a domaća proizvodnja mesa peradi u 2012. godini iznosi 74.448 t. U razdoblju 2008.-2012., prosječna godišnja proizvodnja peradi iznosila je 81.702 t, što je još uvijek nedostavno kako za potrebe prehrane stanovništva, tako i za potrebe prerađivačke industrije. Prosječna samodostatnost za 2011. godinu iznosila je 93,58%.

Proizvodnja jaja se u 2012. godini smanjila u odnosu na razdoblje 2008.-2011. sa 774.100 milijuna komada na 584.962 milijuna komada. Proizvodnja jaja je blizu granice samodostatnosti i iznosi u prosjeku 94,87 za 2012. godinu. Manja je i proizvodnja rasplodnih jaja i to za 3,51%, a u proizvodnji nedostaje oko 22.000.000 jaja teških linija. Ograničavajući faktor daljnjeg razvoja sektora je nužnost prilagodbe ovih farmi novim zahtjevima dobrobiti životinja i zaštite okoliša.

Ovčarstvo i kozarstvo

Prema podacima DZS-a za 2012. godinu, uzgojeno je 680.000 ovaca i 72.000 koza. Unatoč uočenom pozitivnom trendu, proizvodnja u ovčarstvu i kozarstvu odvija se još uvijek na ekstenzivan i tradicionalan način te neorganizirani pristup tržištu.

U ukupnoj proizvodnji mlijeka u 2012. godini ovčje mlijeko sudjeluje s tek 0,7%, a kozje s 1,5%, unatoč dobroj perspektivi i potražnji. Veliki dio mlijeka se prerađuje u sklopu obiteljskih gospodarstava, često u neadekvatnim uvjetima.

U razdoblju 2008.-2012., godišnje je u RH uvezeno u prosjeku 50.218 ovaca i 211 koza, a izvezeno u prosjeku 458 ovaca i 230 koza. Prosječno je godišnje zaklano 483.830 ovaca i 68.486 koza.

U razdoblju 2008.-2012., domaća proizvodnja mesa ovaca i koza u prosjeku iznosi 6.096 tona. Prosječna težina trupa ovaca i koza za 2012. godinu iznosi 11.67 kg.

Domaća proizvodnja ne podmiruje ukupne potrebe i prosječna samodostatnost za 2011. godinu iznosi 78,58%.

Pčelarstvo

Prema podacima iz Nacionalnog pčelarskog programa⁹, u 2012. godini se bilježi porast broja pčelinjih zajednica za 21,5%. Procijenjena proizvodnja meda u 2012. godini bilježi rast u odnosu na prethodne godine, a u promatranom razdoblju 2008.-2012. iznosila je 2.783 t, čime je postignuta razina samodostatnosti od 119,92. Ovo je rijetka poljoprivredna proizvodnja koja pokazuje pozitivnu bilancu što hrvatskim pčelarima otvara mogućnost izvoza, međutim potrebna su dodatna ulaganja u prerađivačke kapacitete meda i ostalih pčelinjih proizvoda.

Konjogojstvo

Broj registriranih konja veći je za 1,5% u odnosu na 2011. godinu i na kraju 2012. godine registrirano je 20.335 grla. Osim u rekreativne i sportske svrhe, uzgoj konja služi i za proizvodnju mesa s niskom potrošnjom u RH tako da je meso uglavnom izvozni proizvod, a manjim dijelom se uzgajaju kao zaštićene izvorne pasmine.

Zaključno

Osobiti nedostatak stočarske proizvodnje je veliki broj malih mješovitih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava nepovoljne dobne strukture i razine znanja te tehnološke opremljenosti uz neorganizirani i otežan pristup tržištu utječe na njihovu konkurentnost što uzrokuje njihov sve manji broj. Ulaskom u Europsku uniju ova situacija je dodatno otežana zbog nedovoljne prilagođenosti farmi za postizanje novih zahtjeva Zajednice po pitanjima zdravlja i dobrobiti životinja te zaštite okoliša, što čini dodatni pritisak na ulaganja u ovom sektoru.

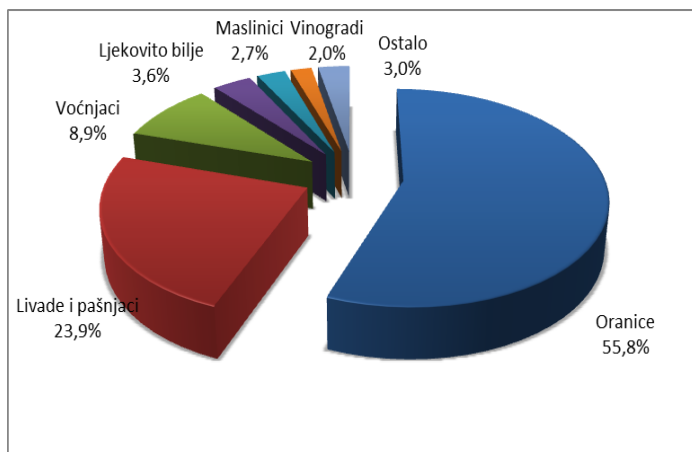
Ovo stanje upućuje na potrebu primjene sklopa mjera u pravcu tehničko-tehnološke obnove gospodarstava, unapređenja znanja i primjene novih tehnologija te proizvodnog i tržišnog organiziranja proizvođača u cilju podizanja razine ukupne produktivnosti ovoga sektora.

Ekološka proizvodnja

U 2012. godini u RH bilo je registrirano 1.528 poljoprivrednih gospodarstava koja su proizvodila ekološke poljoprivredne proizvode. Za ekološku proizvodnju je u 2012. korišteno 31.904 ha poljoprivrednog zemljišta što čini 2,4% od ukupno korištenog zemljišnog fonda. U posljednjih su pet godina površine poljoprivrednog zemljišta pod ekološkom proizvodnjom utrostručene. Trend porasta je i u ekološkom uzgoju stoke. Veliki problem ekološke proizvodnje je nedostatak poljoprivrednog reprodukcijaskog materijala iz ekološke proizvodnje.

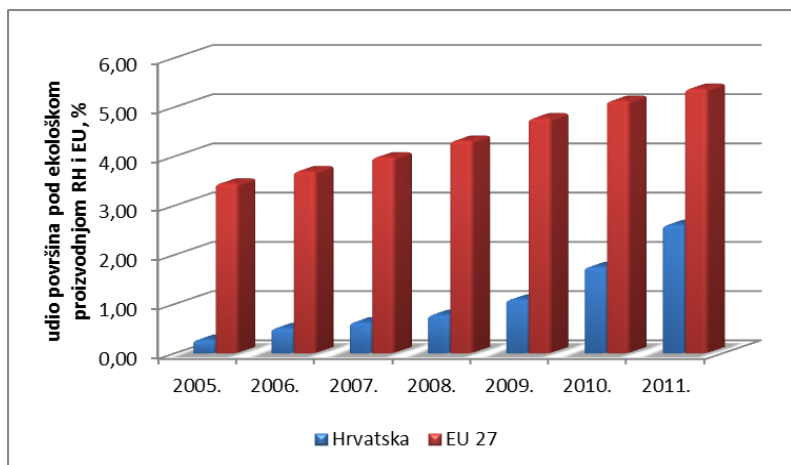
Grafikon 19: Struktura ekološke proizvodnje u ukupno korištenom poljoprivrednom zemljištu

⁹Nacionalni pčelarski program se donosi na temelju zakonske legislative koja obuhvaća uređenje tržišta poljoprivrednih proizvoda te se mjere koje se provode ovim programom ne mogu financirati iz sredstava namijenjenih ruralnom razvoju.

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, 2012.

Grafikon 20: Udio poljoprivrednog zemljišta pod ekološkom proizvodnjom 2007. - 2011.

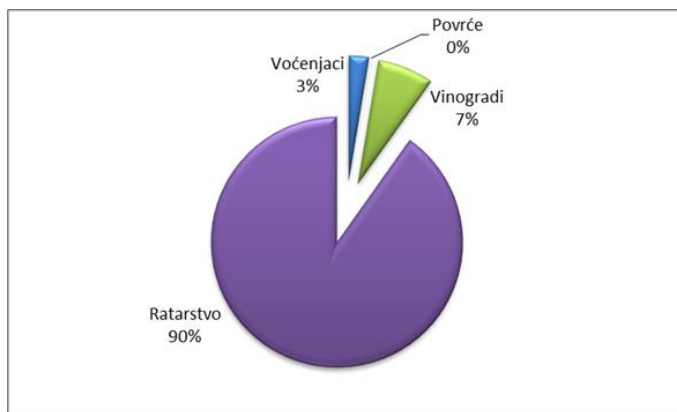

Izvor: Eurostat, Obrada: MP, 2013.

Integrirana proizvodnja

U integriranoj proizvodnji registrirana su 683 poljoprivredna proizvođača na ukupno 80 243 ha. Udio površina u integriranoj poljoprivrednoj proizvodnji u odnosu na ukupno korišteno poljoprivredno zemljište iznosi 6,03%.

Grafikon 21: Struktura integrirane proizvodnje u ukupno korištenom poljoprivrednom zemljištu

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, 2012.

Posebne oznake kvalitete hrane

U RH je zaštićeno 15 naziva proizvoda s oznakama i to: 6 sa zaštićenom oznakom izvornosti i 9 sa zaštićenom oznakom zemljopisnog podrijetla. Problemi koji se javljaju prilikom zaštite i registracije proizvoda s oznakama kvalitete povezani su s visokim troškovima pripreme dokumentacije potrebne za zaštitu i registraciju (izrada specifikacije) kao i nespremnost podnositelja (udruge, zadruge, klasteri...) na sustav potvrđivanja sukladnosti sa specifikacijom proizvoda te nedovoljna sredstva za aktivnosti informiranja i promidžbe. Sufinanciranje navedenih troškova zasigurno će potaknuti veći broj proizvođača za ulazak u sustav zaštite proizvoda zemljopisnim oznakama.

Stanje poljoprivrednog okoliša

Prema podacima Agencije za zaštitu okoliša (AZO), u 2011. godini ukupna poljoprivredna površina iznosila je 2.767.000 ha od čega se 1.548.000 ha odnosi na zemljište pod usjevima (višegodišnji nasadi i jednogodišnji usjevi), a preostalih 1.219.000 ha su travnjaci (livade, pašnjaci i agro-šumski sustavi koji ne spadaju u definiciju šume).

Ti podaci dobiveni su interpretacijom podataka DZS i CorineLandCover (CLC) baze podataka AZO.

Bioraznolikost

Zbog specifičnog geografskog položaja na razmeđu tri bio geografske regije – alpske, mediteranske i kontinentalne te osobitih ekoloških, klimatskih i geomorfoloških uvjeta, Hrvatska je jedna od najbogatijih europskih zemalja u pogledu bioraznolikosti.

Ukupan broj poznatih vrsta i podvrsta u Hrvatskoj iznosi gotovo 40.000, a pretpostavka je da ih ima i do tri puta više.

Prema raznolikosti biljnih vrsta (0,080 vrsta/km² ili 0,088 vrsta/km² uključujući podvrste) Hrvatska zauzima treće mjesto u Europi.

Zaštićena područja čine okosnicu ukupne zaštite bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti, a obuhvaćaju 8,56 % ukupne površine Hrvatske, odnosno 750.264,52 ha, od čega najveći dio čine parkovi prirode. Prema Upisniku zaštićenih područja MZOIP¹⁰, u Hrvatskoj je pod trajnom zaštitom ukupno 419 područja (stanje na 20.12.2013.).

¹⁰ Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja

Osim zaštićenih područja, s ciljem očuvanja vrsta i stanišnih tipova koji se pojavljuju na području Hrvatske te se smatraju važnim za Europsku zajednicu, Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/2013) proglašena je ekološka mreža RH koja je sastavni dio europske mreže Natura 2000. Područje obuhvaća 29% ukupnog teritorija RH, odnosno 37,00% kopnenog teritorija i 16,39% obalnog mora. Sastoji se od 38 područja značajnih za ptice te 742 područja značajna za ostale vrste i stanišne tipove. Poljoprivredno zemljište je jedan od najznačajnijih čimbenika koji utječe na bioraznolikost u Hrvatskoj, a gotovo svaki treći hektar (31% ili 644.000 ha) Natura 2000 područja smješten je na poljoprivrednim površinama (mozaični krajobraz i s oranicama, travnjaci, vrtovi, ekstenzivni voćnjaci i vinogradi, odnosno 178.929,16 ha ili 13,63% ukoliko govorimo o korištenoj poljoprivrednoj površini (CI 34; APPRRR 2013.)) Mnogobrojna staništa i zaštićene vrste nalaze se na poljoprivrednim površinama (npr. kukolj, orhideje, kosac, čukavica, ševe, leptiri, skakavci i dr.) čiji će opstanak uvelike ovisiti o poljoprivrednim aktivnostima.

Poljoprivredna područja velike prirodne vrijednosti (PPVPV) općenito su područja s niskim intenzitetom gospodarenja koje pogoduje očuvanju visoke biološke raznolikosti. Metodologija utvrđivanja PPVPV temelji se na podacima iz baze o pokrovu zemljišta CorineLandCover (CLC 2000), pri čemu se u obzir uzima rasprostranjenost područja važnih za bioraznolikost. Područja odabranih CLC klasa kombiniraju se s međunarodno i nacionalno važnim područjima za bioraznolikost, uključujući područja važna za ptice, područja važna za leptire te područja ekološke mreže Natura 2000. Kao specifičnost Hrvatske, u PPVPV su uključeni i slatkovodni ribnjaci velike prirodne vrijednosti. Ovakvom je analizom dobivena indikativna karta Republike Hrvatske prema kojoj je 54,4% zemlje pod PPVPV (DZZP¹¹, 2011). Napuštanje ili intenzifikacija poljoprivredne proizvodnje na tim područjima negativno se odražava na bioraznolikost pa je potrebno poticati i održati odgovarajuće načine gospodarenja na PPVPV.

Voda

Vodni resursi

Zahvaljujući povoljnim klimatskim, hidrogeološkim i hidrološkim značajkama te razmjerno malome broju stanovnika, u Republici Hrvatskoj su prilike za korištenje vode vrlo povoljne. Raspoložive količine vode predstavljaju 15.000 m³/stan./god. prosječno od oborina, preko 7000 m³/stan./god. obnovljivih zaliha podzemnih voda i preko 30.000 m³/stan./god. vode koje rijekama dotječu u RH iz susjednih zemalja. Prema prosječnoj vodnoj bilanci kopnenih voda, vodno bogatstvo RH iznosi 111,66 x 10⁹ m³/god. Istovremeno, danas se prema nekim pretpostavkama, u RH za sve namjene zahvati manje od 1% obnovljivih vodnih resursa, od čega 90% iz podzemlja.

Međutim, raspodjela količina voda unutar godine nije povoljna, jer postoji izrazita prostorna i vremenska neravnomjernost u rasporedu vodnog bogatstva. Posljedica toga su česte suše koje se u Hrvatskoj javljaju u prosjeku svake treće do pete godine, a ovisno o intenzitetu i dužini trajanja mogu smanjiti urode poljoprivrednih kultura 20-70%.

Za praćenje kvalitete vode koristi se 54 mjerne postaje površinskih i 30 mjernih postaja podzemnih voda koje se dostavljaju u Europsku informacijsku i promatračku mrežu (European Environmental Information and Observation Network-EIONET). Podaci za 2010 pokazuju vrlo visoku kvalitetu nadzemnih voda pri čemu je loše kvalitete samo 14,8%, dok podzemne vode loše kvalitete uopće nema u RH (CI 40, 2010, Hrvatske vode, Zavod za vodno gospodarstvo)

¹¹ Državni zavod za zaštitu prirode

Potrošnja gnojiva

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u 2012. godini potrošnja mineralnih gnojiva iznosila je 360.112 t. U odnosu na 2011. godinu zabilježen je pad potrošnje mineralnih gnojiva od 18,3 %.

Pad potrošnje mineralnih gnojiva je trend uzrokovan porastom cijene mineralnih gnojiva na tržištu, ali i intenzivnijom edukacijom poljoprivrednih proizvođača kroz Načela dobre poljoprivredne prakse¹² o adekvatnom korištenju gnojiva na poljoprivrednim površinama.

Ranjiva područja u Republici Hrvatskoj

Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o određivanju ranjivih područja u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 130/12) koja obuhvaća 9% teritorija, odnosno područja 75 općina i gradova Republike Hrvatske. Onečišćenje je utvrđeno prema prisutnosti dušika u površinskim i podzemnim vodama te prema eutrofikaciji površinskih voda. Na tim područjima se od 01. srpnja 2013. godine provodi. Akcijski program¹³ zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla („Narodne novine“, broj 15/13) čije se odredbe posebno odnose na dobru poljoprivrednu praksu u korištenju gnojiva na poljoprivrednim površinama, načine skladištenja i zbrinjavanja gnojiva, korištenja u blizini vodotokova i druge odredbe koje definiraju dobro gospodarenje gnojivom na poljoprivrednim gospodarstvima. Odredbe ovoga Akcijskog programa smatraju se preporukom poljoprivrednim proizvođačima izvan ranjivih područja te su kao takve smjernice za dobro gospodarenje gnojivom na cijelom području Republike Hrvatske.

Tlo

Erozija

Erozija tla vodom i vjetrom je višestruko štetan proces, kojim se oštećuju ili uništavaju dva temeljna prirodna resursa tlo i voda. I dok se erozija vjetrom mjestimično može spriječiti, erozija tla vodom je najznačajniji i najopasniji degradacijski proces tala Hrvatske.

Erozija tla na poljoprivrednim površinama rješava se preporučenim i propisanim agrotehničkim mjerama na poljoprivrednim gospodarstvima.

Kvaliteta tla

Sadržaj organske tvari u tlu ovisi o sastavu tla, klimatskim uvjetima, topografiji, vegetacijskom pokrovu te sustavu gospodarenja i načinu korištenja zemljišta. Najznačajnije kategorije korištenja zemljišta čine travnjaci i šumsko zemljište koji djeluju kao spremnici ugljika zadržavajući ga u tlu i vegetaciji.

Sukladno smjernicama Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime¹⁴, nužno je održavati i po mogućnosti povećavati kategorije zemljišta koje osiguravaju odliv stakleničkih plinova. S obzirom da intenzivna poljoprivreda negativno utječe na sadržaj organske tvari, teži se održivome gospodarenju tlom i agrotehničkim mjerama koje će umanjiti gubitke organske tvari iz tla te osigurati unos ugljika.

¹² Brošuru izradilo MP, objavljena 2009. godine

¹³ Izradilo Ministarstvo poljoprivrede

¹⁴ Ujedinjeni narodi . 1992. godina

U sektoru LULUCF¹⁵ (land use, land use change and forestry) jedan od značajnih odliva CO₂ čine zalihe ugljika u tlu. Izračunavaju se prema podacima o sadržaju organskoga ugljika u tlu (SOC), sukladno IPCC¹⁶ metodologiji za LULUCF kategorije šumsko zemljište, zemljište pod usjevima, travnjake i naseljena područja (zelene površine u naseljima). Močvare su isključene iz izračuna budući da je tlo pretežno prekriveno vodom, dok ostalo zemljište čine stijene, pijesak i led, odnosno neplodno tlo koje ne sadrži organsku tvar pa tako ni SOC.

Uz očekivano visoke zalihe ugljika u šumskom zemljištu (111,2 C t/ha) i travnjacima (108,5 C t/ha), zemljište pod usjevima u Hrvatskoj sadrži značajne zalihe ugljika (77,3 C t/ha), što je povoljno s obzirom na inače negativan doprinos sektora poljoprivrede u emisiji stakleničkih plinova¹⁷.

Klimatske promjene (Kvaliteta zraka i emisije stakleničkih plinova)

Sektor poljoprivrede jedan je od značajnijih izvora stakleničkih plinova u atmosferu. U stakleničke plinove iz sektora poljoprivrede ubrajaju se ugljični dioksid (CO₂) koji nastaje potrošnjom energije, metan (CH₄) uzrokovan crijevnom fermentacijom stoke kao i gospodarenjem stajskim gnojem te dušikov oksid (N₂O) iz kultiviranog poljoprivrednog tla i stajskog gnoja.

U 2011. godini emisije iz poljoprivrede¹⁸ iznosile su 3 318,52 Gg CO₂-eq, što predstavlja 11,75% ukupne nacionalne emisije. To je neznatan pad u odnosu na 2010., ali i nastavak trenda smanjivanja emisija iz sektora poljoprivrede uzrokovanog smanjenjem stočnog fonda i potrošnje mineralnih gnojiva te intenzivnijim uvođenjem dobrih praksi na poljoprivrednim gospodarstvima.

Korištenje energije i obnovljivi izvori energije

Republika Hrvatska ima izvrsne prirodne mogućnosti za iskorištavanje obnovljivih izvora energije. Obnovljivi izvori energije su domaći izvor energije i njihova je uporaba sredstvo poboljšanja sigurnosti opskrbe energijom, poticaj razvoju domaće proizvodnje energetske opreme i usluga, te način ostvarenja ciljeva zaštite okoliša. U Strategiji energetskog razvoja Republike Hrvatske i energetskom zakonodavnom okviru korištenje obnovljivih izvora energije, koje uključuje energiju vjetra, sunca, vodotokova, biomase i geotermalnu energiju, utvrđeno je kao poseban interes Republike Hrvatske.

Razvoj i korištenje obnovljivih izvora dugoročno doprinosi: diversifikaciji proizvodnje energije i sigurnosti opskrbe, smanjenju ovisnosti o uvozu energenata, smanjenju utjecaja uporabe fosilnih goriva na okoliš, povećanju konkurentnosti, otvaranju novih radnih mjesta i razvitku poduzetništva, poticanju razvitka novih tehnologija i domaćeg gospodarstva u cjelini i ulaganju u ruralna područja. Strategijom energetskog razvoja Republika Hrvatska je postavila cilj da iz poljoprivredne proizvodnje do 2020 u energetske svrhe iskoristi ekvivalent od barem 20% ukupnih uvjetnih grla i da tako proizvede oko 2,6 PJ¹⁹ energije iz bioplina, odnosno oko 100 milijuna m³ bioplina. Republika Hrvatska potiče proizvodnju i uporabu bioplina u svrhu racionalnog korištenja energije (supstitucija fosilnih s OIE²⁰), zbrinjavanja otpada iz poljoprivredne i prehrambene proizvodnje, smanjenja emisije stakleničkih plinova te poticanja razvoja poljoprivrednih gospodarstva.

Prema podacima Energetskog instituta Hrvoje Požar i Hrvatske elektroprivrede proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije u 2012. godini iznosila je 510,75 GWh.

¹⁵ u kontekstu Kyoto protokola, LULUCF je sektor koji se bavi smanjenjem emisija stakleničkih plinova neutralizacijom bilo povećanjem uklanjanja stakleničkih plinova iz atmosfere (pošumljavanje, upravljanje šumama) ili smanjenjem emisija (obuzdavanjem sječe šuma).

¹⁶ Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) (međunarodni panel o klimatskim promjenama)

¹⁷ Izvor: Odabrani pokazatelji stanja okoliša u Republici Hrvatskoj; AZO 2012.).

¹⁸ Izvor: Inventar stakleničkih plinova (NIR 2013) objavljuje Agencija za zaštitu okoliša

¹⁹ Petajoule, energetska jedinica

²⁰ Obnovljivi izvori energije

U 2012. godini je proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora činila 4,9 posto ukupne proizvodnje, uz izuzetak velikih hidroelektrana.

Prehrambeno-prerađivačka industrija

Strukturni pokazatelji

U prehrambeno-prerađivačkoj industriji (proizvodnji hrane, pića i duhanskih proizvoda) registrirano je oko 1.200 poslovnih subjekata koji zapošljavaju oko 49.000 zaposlenih od čega 70% zaposlenih radi u tvrtkama u kategoriji srednjih i velikih poduzeća. Svega 3% poslovnih subjekata su u kategoriji velikih poduzeća, međutim oni drže oko 70% tržišnog udjela u ukupnom prihodu prehrambeno-prerađivačke industrije, dok više od 90% subjekata čine male tvrtke (<50 zaposlenih). Takva struktura uzrokuje slabu konkurentnost, a na stanje sektora utjecala je i globalna kriza, (2009. godine bilježi se pad proizvodnje, rast troškova i smanjenje investicija). (Tablica 2.)

Unutar sektora prehrambeno-prerađivačke industrije proizvodnja prehrambenih proizvoda čini oko 76,2%, a proizvodnja pića 17,2% vrijednosti proizvodnje, dok 6,6% otpada na duhanske proizvode. Prema skupinama prehrambenih proizvoda najveći udio (25,3%) ima prerada svih vrsta mesa i mesnih proizvoda, zatim (19,1%) mlinski, pekarski, slastičarski proizvodi, kolači, keksi i tjestenine, dok je (17,3%) mlijeko, sir mliječni proizvodi. Kod pića najveći dio (43,8%) su osvježavajući napici i voda, (33,2%) proizvodnja piva, dok je vino od grožđa (13,8%) vrijednosti proizvodnje. (Tablica 1.)

Obzirom na takvu strukturu prehrambeno-prerađivačke industrije pozitivna vanjskotrgovinska bilanca prisutna je samo kod 9 skupina proizvoda (homogenizirani prehrambeni pripravci i dijetetska hrana; šećer; začini i prilozi hrani; duhanski proizvodi; slad; pivo; osvježavajući napitci i voda; proizvodi od mesa i mesa peradi;sladoled). (Tablica 6. prema Nomenklaturi industrijskih proizvoda/NIP -a) Pokrivenost uvoza izvozom kod prehrambenih proizvoda iznosi svega 52,4%, i jedino je izvoz pića i duhanskih proizvoda veći od uvoza. (Tablica 4.)

Prehrambeno-prerađivačka industrija - Konkurentnost sektora

Konkurentnost sektora prehrambeno-prerađivačke industrije RH u odnosu na EU 27 je vrlo niska, a to je vidljivo iz sljedećih pokazatelja:

- mali udio vrijednosti domaće proizvodnje (0,5% vrijednosti proizvodnje, 0,5% prometu, 0,6% dodana vrijednost i 0,6% bruto poslovni višak u odnosu na EU 27)
- manja vrijednost pokazatelja učinkovitosti domaće proizvodnje (-61,2% kod prometa po zaposlenom i -55,2% proizvodnosti rada u odnosu na razinu prosjeka EU 27)
- manja razina investicija (-49,3% u odnosu na razine prosjeka EU 27),
- veći troškovi po zaposlenom (23,5% u odnosu na prosjek EU 27). (Tablica 3.)

Potrebno je kompenzirati postojeće slabosti prehrambeno-prerađivačke industrije snižavanjem troškova po zaposlenom, povećanjem udjela domaće proizvodnje i povećanjem konkurentnosti i učinkovitosti prehrambeno-prerađivačke industrije, uz očuvanje broja radnih mjesta i povećanje zapošljavanja.

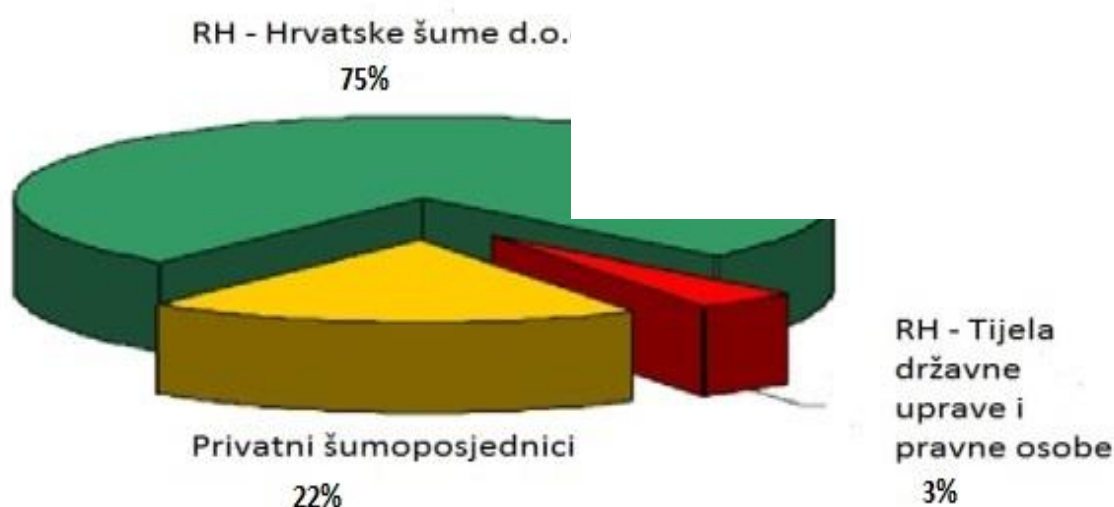
Šumarstvo stanje

Šumarski sektor

Šume i šumska zemljišta dobra su od interesa za RH te imaju njezinu osobitu zaštitu. Pojam „šumarski sektor“ u PRR RH 2014.-2020. obuhvaća šumarstvo, lovstvo i preradu drva. Šumom²¹ se smatra zemljište obraslo šumskim drvećem u obliku sastojine na površini većoj od 0,1ha, a šumskim zemljištem zemljište na kojem se uzgaja šuma ili koje je zbog svojih prirodnih obilježja i uvjeta gospodarenja predviđeno za uzgajanje šume.

Održivo gospodarenje šumama u RH ima višestoljetnu tradiciju očuvanja i unaprjeđenja zaštite, bioraznolikosti te općekorisnih funkcija šuma (forest ecosystem services). Šumarstvo kao gospodarska grana izrazito utječe na razvoj ruralnih područja iako čini tek 1,11% udjela u nacionalnom BDP²².

Ukupna površina šuma i šumskih zemljišta u RH iznosi 2,688.688 ha, što čini 48% ukupne kopnene površine.

Sl. 1. Struktura vlasništva šuma i šumskog zemljišta u RH

U RH 78% šuma i šumskih zemljišta je u državnom vlasništvu, dok na privatne šume otpada 22%. Na 96% šuma i šumskih zemljišta u državnom vlasništvu sukladno ZOŠ-u gospodari trgovačko društvo Hrvatske šume d.o.o., neovisno o državnom proračunu, a svoje poslovanje financira iz prihoda od obavljanja djelatnosti (Sl. 1).

Drvena zaliha iznosi 398 milijuna m³, godišnji prirast je 10,5 milijuna m³, a propisani etat²³ (sječiva drvena zaliha) 6,6 milijuna m³/god. Šumskogospodarska osnova područja RH (ŠGOP) i ostali šumskogospodarski planovi temelj su stručnog, znanstveno utemeljenog i održivog gospodarenja šumama u RH.

Prosječna veličina privatnog šumskog posjeda zbog rascjepkanosti i usitnjenosti iznosi svega 0,43 ha²⁴. Nužno je podići kvalitetu privatnih šuma, izgraditi i obnoviti šumske prometnice (sadašnja

²¹ Narodne novine br. 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10, 25/12, 68/12

²² State of European Forests, 2011

²³ Šumskogospodarska osnova područja RH 2006-2015.

²⁴ Procjena prema Pravilniku o uređivanju šuma, NN 111/06 i 141/08

otvorenost 6,5km/1000ha), urediti tržište drvnih proizvoda i biomase, okrupnjavati šumoposjede, izraditi šumskogospodarske planove²⁵, povećati ulaganja u otpornost, okolišne i gospodarske vrijednosti šuma.

S obzirom na prirodno bogatstvo RH, ekološka mreža NATURA 2000 predviđa obuhvat od 37% nacionalnog kopnenog teritorija s najvećim udjelom (68%) šumskih ekosustava²⁶.

Degradirani oblici šumskih sastojina (panjače, šikare, šibljaci, makije i garizi) pokrivaju 1.046.972 ha ili 43,58% šuma i šumskih zemljišta²⁷. Velik dio tih šuma nalazi se na kršu s najvažnijom ulogom pružanja ekoloških, zdravstvenih, turističkih, rekreativnih i drugih usluga²⁸. Šumsko-uzgojnim radovima (konverzije šuma) poboljšava se otpornost i okolišna vrijednost tih šuma i doprinosi ublažavanju klimatskih promjena odlivom ugljika u drvo. S obzirom da ove šume imaju prvenstveno zaštitnu a ne gospodarsku ulogu, održivo gospodarenje ovisno je o stalnim potporama. Zajedno s povećanim ulaganjima u protupožarnu preventivu i zaštitu²⁹, ovime će se prirodni rizici svesti na najnižu razinu.

U državnim i dijelu privatnih šuma gospodari se prema standardima FSC certifikata³⁰. Izvođači radova u šumarstvu³¹, zbog visoke nabavne cijene strojeva i alata, često koriste ekološki nepovoljne i za ljudsko zdravlje manje prihvatljive strojeve, alate i postupke. Ulaganjem u sigurnije, ekološki prihvatljivije tehnike i tehnologije poboljšat će se gospodarenje te ekonomska i ekološka vrijednost šuma. Korištenje šumske biomase kao OIE predstavlja iskorak prema modernim i energetski učinkovitijim izvorima energije.

Lovstvo uz bogatu tradiciju i raznolika staništa ima velik turistički potencijal.

Prerada drva i proizvodnja namještaja imaju značajnu ulogu u nacionalnom gospodarstvu³², u čijoj strukturi prevladavaju mali gospodarski subjekti³³. Promocija uporabe drva kao obnovljivog i ekološki prihvatljivog materijala u industriji i graditeljstvu te malim tradicijskim obrtima, preduvjet je održanja i razvoja ruralnih područja. Prerađivačku karakterizira niska produktivnost, profitabilnost i razina finalizacije te zaostajanje u tehnološkom razvoju zbog nedostatnog investiranja u nove, učinkovitije i ekološki prihvatljive tehnologije. U preradi drva 1990. godine bilo je 35.060 zaposlenih dok je u 2011. godini taj broj pao na 10.839 zaposlenih³⁴.

4.1.2. *Jake strane*

Prioritet 1 - Promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima:

- Dostupnost stručno savjetodavnih službi na području cijele države
- Elementarni obrazovni i znanstveni sustav u poljoprivredi i šumarstvu

²⁵ Šumskogospodarska osnova područja RH 2006-2015. (345.445ha ili 60% privatnih šuma nema izrađene ŠGP-ove)

²⁶ Prijedlog ekološke mreže NATURA 2000, 2012.

²⁷ Šumskogospodarska osnova područja RH 2006-2015.

²⁸ Šumskogospodarska osnova područja RH 2006-2015.

²⁹ Registar šumskih požara (Na krškom području RH nastaje 80% šumskih požara u kojima godišnje izgori prosječno 9.000 ha).

³⁰ www.fsc.hr

³¹ Hrvatska komora inženjera šumarstva i drvne tehnologije (326 licenciranih izvoditelja)

³² Državni zavod za statistiku (7% u ukupnoj razmjeni RH, 1/3 ukupnog broja zaposlenih u prerađivačkoj industriji, 186 mil.eura ili 0,4% učešća u BDP u 2009.)

³³ Državni zavod za statistiku (1.331)

³⁴ Državni zavod za statistiku

Prioritet 2 - Poboljšanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnosti svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti u svim regijama, promovirajući pri tome i inovacijske poljoprivredne tehnologije, kao i održivo upravljanje šumama:

- Zainteresiranost poljoprivrednih gospodarstava za promjenu svoje strukture i povećanje sudjelovanja na tržištu
- Poljoprivreda i šumarstvo tradicionalno značajne i najzastupljenije aktivnosti stanovnika ruralnih područja
- Raspolaganje dovoljnim količinama poljoprivrednog zemljišta, šuma i voda
- Povoljni klimatski i geografski uvjeti te visok prirodni potencijal za poljoprivrednu proizvodnju i korištenje obnovljivih izvora energije

Prioritet 3 - Promicanje organiziranja lanca prehrane, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizicima u poljoprivredi:

- Kvalitetni izvorni domaći proizvodi poznatog podrijetla
- Dobri prirodni uvjeti za proizvodnju proizvoda visoke kvalitete
- Rast interesa proizvođača za ekološkom proizvodnjom
- Dobro razvijen sustav osiguravajućih društava i dosadašnja pozitivna iskustva poljoprivrednih korisnika

Prioritet 4 - Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo:

- Značajni udio zaštićenih područja prirode i krajobraza
- Bogatstvo biološke i biogeografske raznolikosti
- Raspoloživost dostatnih količina vode zadovoljavajuće kakvoće 250-godišnja tradicija šumarstva na načelima održivog gospodarenja šumama, rezultat čega je FSC certifikat na 76% površine šuma
- Rast interesa proizvođača za ekološku i integriranu poljoprivredu

Prioritet 5 - Promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru:

- Povoljni klimatski i geografski uvjeti te visok prirodni potencijal za proizvodnju i korištenje obnovljivih izvora energije
- 48% površine države pod šumama, uz veliki proizvodni potencijal šumske biomase kao OIE (šumarstvo i prerada drva)

Prioritet 6 - Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima:

- Tradicija zanatstva i poslovanja kroz obrte
- Visokovrijedni prirodni resursi i kulturna baština za razvoj turizma
- Povoljni klimatski, geografski uvjeti te visok prirodni potencijal za proizvodnju i korištenje obnovljivih izvora energije
- Razvijen sustav lokalne samouprave

4.1.3. Slabe strane

Prioritet 1 - Promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima:

- Nizak stupanj obrazovanja i stručne osposobljenosti poljoprivrednika i šumoposjednika
- Nedovoljno poznavanje i korištenje informatičkih sustava u poljoprivredi i šumarstvu
- Nedostatak programa neformalnog obrazovanja
- Slaba suradnja obrazovnog i istraživačkog sustava u poljoprivredi i šumarstvu s gospodarstvom u cilju razvoja, testiranja, primjene i širenja najnovijih znanja i inovacija
- Nedovoljna educiranost savjetnika u primjeni novih tehnika i tehnologija koje doprinose učinkovitijem korištenju raspoloživih prirodnih resursa
- Nedovoljna informiranost i educiranost javnosti o važnosti i koristima održivog gospodarenja ekosustavima u poljoprivredi i šumarstvu
- 60% privatnih šuma nema izrađene šumsko-gospodarske planove

Prioritet 2 – Poboljšanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnosti svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti u svim regijama, promovirajući pri tome i inovacijske poljoprivredne tehnologije, kao i održivo upravljanje šumama:

- Nepovoljna starosna i obrazovna struktura poljoprivrednika i šumoposjednika
- Slaba uključenost mladih u poljoprivredi
- Nepovoljna struktura poljoprivrednih gospodarstava – veliki broj malih poljoprivrednih gospodarstava na granici gospodarske održivosti
- Nepovoljna struktura poljoprivredne proizvodnje
- Usitnjenost posjeda u poljoprivredi i šumarstvu
- Nedostatak pristupnih cesta i ostale infrastrukture u poljoprivredi i šumarstvu
- Nizak stupanj investicijskog potencijala poljoprivrednih, šumarskih i prerađivačkih gospodarstava uz nedostatak kvalitetnih sredstava potpore na nacionalnoj razini
- Niska produktivnost i profitabilnost u poljoprivredi, šumarstvu i prerađivačkoj industriji - zastarjela tehnologija, strojevi, oprema, objekti
- Neorganiziranost proizvođača
- Mali udio poljoprivrednih površina pod navodnjavanjem
- Niska razina izgrađenosti infrastrukture za dovod vode za potrebe navodnjavanja u poljoprivredi (sustavi navodnjavanja) Objekti i tehnologije niske energetske učinkovitosti i ekološke prihvatljivosti u poljoprivredi i šumarstvu
- Niska razina korištenja energije iz obnovljivih izvora
- Nizak stupanj dodane vrijednosti poljoprivrednih i šumarskih proizvoda

Prioritet 3 - Promicanje organiziranje lanca prehrane, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizicima u poljoprivredi:

- Neorganiziranost proizvođača u sektoru poljoprivrede i šumarstva
- Nizak stupanj dodane vrijednosti poljoprivrednih, drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda
- Nedostatna informiranost, marketing i uključenost poljoprivrednih i šumarskih proizvođača u sustave kvalitete
- Nekonkurentnost u poljoprivredi i preradi drva
- Visoki udio posredničke prodaje
- Nepostojanje komercijalnih polica osiguranja za štete od suše i divljači
- Mala pokrivenost poljoprivredne i šumarske proizvodnje policama osiguranja od šteta

Prioritet 4 - Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo:

- Gubitak tla i smanjenje plodnosti tla uslijed erozije
- Smanjenje organske tvari u tlu
- Nedovoljni kapaciteti za adekvatno zbrinjavanja stajskog gnoja na farmi
- Narušavanje krajobraza i smanjenje bioraznolikosti uslijed napuštanja poljoprivrednog zemljišta
- Napuštanje poljoprivrednog zemljišta i šumoposjeda na područjima s prirodnim i specifičnim ograničenjima
- Veliki udio degradiranih oblika šuma
- Velik udio miniranih šumskih i poljoprivrednih područja
- Nizak udio površina privatnih šuma s međunarodnim certifikatom za održivo gospodarenje
- Mali broj drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda s međunarodnim certifikatom za održivo gospodarenje i ekološko podrijetlo
- Nedovoljno oplemenjivanje šumskih ekosustava rijetkim i ugroženim autohtonim vrstama drveća i grmlja
- 60% privatnih šuma nema izrađene šumsko-gospodarske planove
- Nedovoljno administrativno iskustvo u planiranju, praćenju i procjeni poljoprivredno-okolišnih mjera

Prioritet 5 - Promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru:

- Zastarjeli i zapušteni sustavi za melioracijsku odvodnju
- Nedostupnost dovoljnih količina vode za navodnjavanje na poljoprivrednim površinama. Zastarjeli i energetski neučinkoviti objekti, tehnike i tehnologije u poljoprivredi i šumarstvu
- Niska razina korištenja OIE
- Nedovoljni kapaciteti za adekvatno zbrinjavanja stajskog gnoja na farmi
- Nedovoljna promocija i poticanje korištenja šumske biomase
- Veliki udio degradiranih oblika šumskih sastojina
- 60% privatnih šuma nema izrađene šumsko-gospodarske planove

Prioritet 6 - Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima:

- Velik broj malih poljoprivrednih gospodarstava i privatnih šumskih posjeda
- Visoka stopa nezaposlenosti
- Dugogodišnji pad zaposlenosti
- Slabo razvijena lokalna komunalna, društvena i komunikacijska infrastruktura
- Nedostatak sadržaja kulturne, sportske i zabavne prirode u ruralnim područjima
- Loša prometna povezanost udaljenih ruralnih područja s većim lokalnim i županijskim centrima
- Nerazvijeno poduzetništvo u ruralnim područjima
- Nedovoljno razvijene osnovne usluge
- Nedostatak integriranih lokalnih strategija i planova razvoja
- Nizak administrativni, stručni i financijski kapacitet JLS
- Nedovoljna pokrivenost područja lokalnim akcijskim grupama

- Energetski neučinkoviti objekti i tehnologije
- Niska razina korištenja obnovljivih izvora energije

4.1.4. Mogućnosti

Prioritet 1 – Promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima:

- Dostupnost sredstava EAFRD-a, kao i ESI fondova
- Olakšan pristup informacijama o najnovijim tehnološkim rješenjima i inovacijama u EU
- Rastuća osviještenost javnosti o posljedicama klimatskih promjena te potrebi povećanja otpornosti i bioraznolikosti šumskih i poljoprivrednih ekosustava kao i odliva ugljika

Prioritet 2 - Poboljšanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnosti svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti u svim regijama, promovirajući pri tome i inovacijske poljoprivredne tehnologije, kao i održivo upravljanje šumama:

- Dostupnost sredstava EAFRD-a
- Olakšan pristup poljoprivredno-prehrambenih i šumarskih proizvoda EU tržištu
- Olakšan pristup informacijama o najnovijim tehnološkim rješenjima i inovacijama u EU

Prioritet 3 - Promicanje organiziranja lanca prehrane, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizicima u poljoprivredi:

- Dostupnost sredstava EAFRD-a
- Rast interesa potrošača (turisti) za proizvodima dodane vrijednosti
- Povećan interes za ekološkim proizvodima u zemljama EU
- Veća mogućnost promocije i plasmana lokalnih proizvoda iz poljoprivrede i šumarstva na EU tržištu

Prioritet 4 - Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo:

- Zaštita i bolje gospodarenje prirodnim resursima korištenjem sredstava EAFRD-a
- Pojačan interes za područja visoke krajobrazne vrijednosti ruralnih krajeva kao osnove za razvoj turističkih potencijala
- Rast interesa potrošača za proizvodima iz ekološke i integrirane poljoprivrede

Prioritet 5 - Promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru:

- Dostupnost sredstava EAFRD-a
- Porast interesa za učinkovitije i ekološki prihvatljive tehnologije u poljoprivredi i šumarstvu (zelene tehnologije)
- Nacionalni sustavi potpore za proizvedenu energije iz obnovljivih izvora
- Potreba za povećanjem iskoristivosti potencijala šumske biomase sa svrhom ostvarivanja cilja povećanja potrošnje energije iz OIE na 20% do 2020. godine
- Očekivani porast cijena fosilnih goriva
- Dostupnost iskustava i primjera dobre prakse iz EU

Prioritet 6 - Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima:

- Dostupnost sredstava EAFRD-a kao i ESI fondova
- Olakšan pristup informacijama i razmjenama iskustava među lokalnim partnerstvima u EU i regiji
- Porast svih oblika turističke potražnje u ruralnom području
- Raspoloživi zapušteni gospodarski objekti, mjesni domovi, škole
- Stvaranje radnih mjesta kroz poduzetništvo
- Bolje povezivanje ljudi i poduzeća korištenjem informacijskih tehnologija

4.1.5. Opasnosti

Prioritet 1 - Promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima:

- Nepovoljna starosna struktura
- Migracije i depopulacija ruralnih područja
- Slab interes za cjeloživotno učenje i suradnju
- Nedovoljno razvijena svijest javnosti i gospodarskih subjekata prema održivom i ekološki učinkovitom gospodarenju u poljoprivredi i šumarstvu

Prioritet 2 - Poboljšanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnosti svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti u svim regijama, promovirajući pri tome i inovacijske poljoprivredne tehnologije, kao i održivo upravljanje šumama:

- Globalna financijska kriza
- Nesređen katastar/imovinsko-pravni odnosi
- Nelegalno sagrađeni poljoprivredni objekti
- Miniranost poljoprivrednih i šumskih površina
- Konkurencija iz susjednih država i EU

Prioritet 3 - Promicanje organiziranja lanca prehrane, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizicima u poljoprivredi:

- Visok trošak ulaska poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u velike trgovačke lance
- Jeftiniji proizvodi iz susjednih država i EU
- Globalna financijska kriza
- Negativan utjecaj klimatskih promjena i učestale elementarne nepogode
- Visoki EU standardi
- Nedostatak zakonskog okvira za uspostavu uzajamnog fonda
- Neravnoteža pregovaračke moći između proizvođača i prerađivačko-distribucijskog lanca
- Nedovoljna zainteresiranost poljoprivrednih proizvođača za udruživanjem zbog negativnog iskustva iz prošlosti

Prioritet 4 - Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo:

- Globalna financijska kriza i slab investicijski potencijal

- Depopulacija ruralnih krajeva i napuštanje poljoprivrednog zemljišta uz nastajanje sukcesija i posljedično smanjenje intenziteta gospodarenja šumskim ekosustavima
- Utjecaj globalnih klimatskih promjena na stabilnost proizvodnje, kvalitetu proizvoda te očuvanje i stabilnosti poljoprivrednih i šumskih ekosustava
- Miniranost poljoprivrednih i šumskih površina
- Nedovoljno razvijen sustav praćenja upravljanja poljoprivrednim i šumskim resursima

Prioritet 5 - Promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru:

- Globalna financijska kriza
- Utjecaj globalnih klimatskih promjena i globalni porast onečišćenja vode, zraka i tla
- Miniranost poljoprivrednih i šumskih površina
- Nedovoljan stupanj finalizacije i prerade drvne sirovine na domaćem tržištu

Prioritet 6 - Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima:

- Globalna financijska kriza
- Migracije i depopulacija ruralnih područja
- Nesređen katastar/imovinsko pravni odnosi

4.1.6. Kontekst pokazatelji

Zajednički pokazatelji stanja³⁵ strukturirani su u tri skupine: Društveno-gospodarsko stanje i ruralni prostor (ukupno dvanaest pokazatelja); Poljoprivreda, šumarstvo i prehrambeno-prerađivačka industrija (ukupno osamnaest pokazatelja); Okoliš i klima (ukupno petnaest pokazatelja). Prilikom službenog slanja ovog Programa oni će biti direktno provjereni od strane EK iz Eurostat-a (Prilog X).

4.1.7. Strukturirana tablica hrvatskih specifičnih pokazatelja stanja

Za politiku ruralnog razvoja Republike Hrvatske od posebne su važnosti donji pokazatelji, koji nisu obuhvaćeni listom zajedničkih pokazatelja (vidi poglavlje 4.1.6.).

Društveno-gospodarski i ruralni pokazatelji			
Ime pokazatelja	Mjerna jedinica	Vrijednost pokazatelja/godina	Komentar (izvor, učestalost praćenja mogućeg)
Sektorski pokazatelji			
Ime pokazatelja	Mjerna jedinica	Vrijednost pokazatelja /godina	Komentar

³⁵ "Context indicators" – CI su obuhvaćeni kroz SWOT analizu

Okolišni pokazatelji			
Ime pokazatelja	Mjerna jedinica	Vrijednost pokazatelja/godina	Komentar

Izvor: MP, 2013.

4.2. IDENTIFIKACIJA POTREBA

4.2.1. Povećanje stupnja stručne osposobljenosti, informiranosti te prijenosa znanja

Prioriteti i fokusi

Prioritet 1

Fokus područja: 1a, 1c

Prioritet 5

Fokus područja: 5a, 5b, 5c, 5d, 5e

Prioritet 4

Fokus područja: 4a, 4b, 4c,

Prioritet 2

Fokus područja: 2a, 2b

Prioritet 6

Fokus područja 6a, 6b, 6c .

Prioritet 3

Fokus područja: 3a, 3b

Pokrivenost horizontalnih tema

Okoliš, klima, inovacije

Opis potrebe

Obrazovna struktura u sektorima poljoprivrede, prehrambene industrije, šumarstva (u dijelu privatnih šuma) i ruralnih područja u cjelini, je vrlo niska. Evidentno je ,također, i slabo korištenje informacijskih tehnologija. Iako u Republici Hrvatskoj postoji razvijena infrastruktura obrazovnih ustanova, prisutan je nedostatak programa neformalnog obrazovanja i stručnog usavršavanja primjeren profesionalnim i ostalim potrebama odraslih osoba na ruralnom području. Sustav cjeloživotnog učenja i obrazovanja nije razvijen.

Prisutna je i slaba suradnja istraživačkog sektora, savjetodavne službe i proizvođača što za posljedicu ima slabu dostupnost, uvođenje i korištenje inovacija kao i slabu aktivnosti na razvoju projekata inovacija.

Još uvijek nedovoljno izgrađen sustav informiranja kojim bi se, putem radionica, seminara, razmjene iskustava i upoznavanjem primjera dobre prakse, proizvođači kontinuirano i potpuno upoznavali s najboljim i najnovijim rješenjima i iskustvima u proizvodnji, ali i nužnosti upravljanja poljoprivrednim i šumskim ekosustavima na održiv i ekološki prihvatljiv način.

Sve to ima izravan negativan utjecaj na razvoj i unapređenje poljoprivrede, gospodarstva i kvalitete života na ruralnim područjima. Slabi njihovu ekonomsku i ekološku učinkovitost te predstavlja ograničenje njihove prilagodbe tržištu EU.

4.2.2. Jačanje savjetodavnih usluga u poljoprivredi i šumarstvu te povećanje stručnosti osoba koje obavljaju savjetodavnu djelatnost

Prioriteti i fokusi

Prioritet 1

Fokus područja: 1A i 1C

Prioritet 4

Fokus područja: 4A, 4B i 4C

Prioritet 2

Fokus područja: 2A i 2B

Prioritet 3

Fokus područja: 3A i 3B

Prioritet 5

Fokus područja: 5A, 5B, 5C, 5D i 5E

Prioritet 6

Fokus područja 6A, 6B i 6C .

Pokrivenost horizontalnim tema

Klima, okoliš i inovacije

Opis potrebe

Obrazovna struktura u sektorima poljoprivrede, prehrambeno-prerađivačke industrije i šumarstva je slaba. Na nizak stupanj obrazovanja indirektno se nadovezuje slabo korištenje informacijskih tehnologija te slaba povezanost istraživačkog sustava s gospodarstvom. Zbog neznanja primjenjuje se zastarjela tehnologija čiji je rezultat manja produktivnost, ekonomska održivost i štetan utjecaj na okoliš. Također, zamjetan je i manjak ekonomsko-financijskih znanja koji se očituje u lošem upravljanju kratkotrajnom i dugotrajnom imovinom, upravljanju financijama i povećanju rizika u investiranju. U uvjetima sve veće specijalizacije u poljoprivredi, prehrambeno-prerađivačkoj industriji i šumarstvu, važno je da ljudi uključeni u te sektore imaju pomoć kvalificiranih stručnjaka iz područja gospodarstva, korištenja novih tehnologija, odgovornog upravljanja prirodnim resursima kao i ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama.

Najvažniji oblik prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, prehrambeno-prerađivačkoj industriji, šumarstvu su savjetodavne usluge. Pred savjetodavna tijela postavljeni su novi zahtjevi: smanjenje

upotrebe pesticida sukladno Nacionalnom akcijskom planu, zaštita tla i vode, implementacija poljoprivredno-okolišnih mjera, povećanje produktivnosti i učinkovitosti poljoprivrede i šumarstva uvođenjem novih tehnika i tehnologija, smanjenje zagađenja zraka i ublažavanje klimatskih promjena, gospodarenje na Natura 2000 područjima, korištenje fondova EU itd. Isto tako, postojećem savjetodavnom sustavu u RH nedostaje veći broj savjetnika na svim razinama kako bi mogle biti zadovoljene brojne potrebe korisnika usluga.

4.2.3. Jačanje suradnje istraživačkog sustava u poljoprivredi i šumarstvu s gospodarstvom sa ciljem razvoja, testiranja, primjene i širenja najnovijih znanja i inovacija

Prioriteti i fokusi

Prioritet 1

Fokus područje 1a, 1b

Prioritet 2

Fokus područje 2a

Prioritet 3

Fokus područje 3a

Prioritet 4

Fokus područje 4a, 4b, 4c

Prioritet 5

Fokus područje 5a, 5b, 5c, 5d, 5e

Pokrivenost horizontalnih tema

Inovacije, klima, okoliš

Opis potrebe

Strukturu poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj, uglavnom čine mala obiteljska poljoprivredna gospodarstva s slabom međusobnom povezanošću što ukazuje na slabu suradnju poljoprivrednih proizvođača, neorganiziranost proizvođača, nizak stupanj investicijskog potencijala, a samim time i nisku razinu tehnološko-tehničke opremljenosti. Slijedom negativnog povijesnog nasljeđa u okvirima bivših socijalističkih zadruga, ideja zadružnog organiziranja je uvelike kompromitirana i broj zadruga je drastično smanjen. Slaba suradnja istraživačkog i privatnog sektora sprječava dostupnost inovacijama i njihovoj primjeni u praksi.

4.2.4. Unaprjeđenje gospodarenja šumama privatnih šumoposjednika

Prioriteti i fokusi

Prioritet 1

Fokus područje 1a, 1b

Prioritet 4

Fokus područje 4a, 4b, 4c

Prioritet 5

Fokus područje 5c, 5e

Pokrivenost horizontalnih tema

Klima, okoliš

Opis potrebe

U RH 60% privatnih šuma nema izrađene šumskogospodarske planove koji su osnovni preduvjet za održivo gospodarenje u privatnim šumama. Izradom šumskogospodarskih planova osigurava se postojanost prihoda, ekološko i društveno odgovorno gospodarenje šumama uz očuvanje i povećanje biološke raznolikosti, općekorisnih funkcija šuma te dugoročno i gospodarske vrijednosti šumskih ekosustava. Male površine privatnih šuma s međunarodnim certifikatom za održivim gospodarenjem te mali broj za ekološko podrijetlo certificiranih drvnih i ne drvnih šumskih proizvoda (gljive, ljekovito bilje, šumski plodovi i dr.). Na taj način će se na osnovu kvalitetnih stručnih podloga pokrenuti proces prevođenja (konverzije) degradiranih šuma u stabilne šumske ekosustave bogatije bioraznolikošću te općekorisnim i dugoročno gospodarskim funkcijama, otpornije na biotske i abiotske utjecaje osiguravajući pritom maksimalnu zaštitu i potrebe šumovlasnika.

4.2.5. Generacijska obnova u poljoprivredi

Prioriteti i fokusi

Prioritet 2

Fokus područje 2b

Pokrivenost horizontalnih tema

Inovacije, okoliš

Opis potrebe

Starosna struktura nositelja poljoprivrednog gospodarstva u Hrvatskoj je vrlo nepovoljna. Preko 58,8% nositelja OPG-a su starosne dobi iznad 54 godine. Gospodarska kriza i prethodna ratna zbivanja još su više doprinijela migracijskim kretanjima, naročito mlađe populacije, iz ruralnih u urbana područja. Takva zbivanja ostavila su traga na naseljenost tih područja i predstavljaju ozbiljnu prijetnju njihovom daljnjem razvoju i opstanku. Mladi ljudi su ključni resurs za razvoj moderne i konkurentne poljoprivrede, prije svega zbog njihove spremnosti lakšem prilagođavaju tehnološkim promjenama i tržišnim uvjetima što je preduvjet za podizanje produktivnosti rada i konkurentnosti poljoprivrede. Razvoj poljoprivrede i diversifikacija poljoprivrednih gospodarstava doprinosi zadržavanju i zapošljavanju mladih u poljoprivredi i smanjenju negativnog trenda nekontrolirane migracije u gradove. Iz navedenog proizlazi potreba za stvaranjem uvjeta za povećanje učešća mladih u poljoprivredi, stvaranje boljih radnih i životnih uvjeta za mlade ljude koji se žele baviti poljoprivredom, pomoć pri upotrebi novih tehnologija te stvaranje pozitivnog ozračja za poduzetništvo u poljoprivredi.

4.2.6. Jačanje održivosti gospodarstava sa značajnim strukturnim poteškoćama

Prioriteti i fokusi

Prioritet 2

Fokus područje 2a, 2b

Prioritet 6

Fokus područje 6b

Prioritet 5

Fokus područje 5a, 5b, 5c, 5d

Prioritet 3

Fokus područje 3a

Pokrivenost horizontalnih tema

Klima, inovacije, okoliš

Opis potrebe

U strukturi poljoprivrednih gospodarstava Republike Hrvatske iznimno je veliki broj malih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (141.020 ili 60,05 % , do 4000 € godišnje vrijednosti proizvodnje), koja su na granici ekonomske održivosti. Takva gospodarstva imaju nizak stupanj investicijskog potencijala, pa samim time zaostaju u pogledu modernizacije, tehnološko-tehničke opremljenosti, diverzificiranosti te energetske i okolišne učinkovitosti.

Istovremeno, ta gospodarstva su vrlo važna sa stanovišta ukupne poljoprivredne proizvodnje Republike Hrvatske obzirom da raspolažu značajnim resursima. Ona raspolažu sa 197.099 ha ili 14,98 % korištenog poljoprivrednog zemljišta, 137.782,87 ili 13,71 % uvjetnih grla stoke, odnosno participiraju sa 240.290.773,00 eura ili 11,33 % u vrijednosti poljoprivredne proizvodnje Republike Hrvatske.

Mala poljoprivredna gospodarstva su značajna i sa stanovišta naseljenosti ruralnih područja, očuvanja i zaštite životne sredine, nacionalnog kulturnog i tradicijskog nasljeđa ruralnih zajednica, te proizvodnje lokalnih proizvoda.

4.2.7. Promjena strukture poljoprivredne proizvodnje i povećanje produktivnosti

Prioriteti i fokusi

Prioritet 2

Fokus područje 2a, 2b

Prioritet 5

Fokus područje 5a, 5b, 5c, 5d

Prioritet 3

Fokus područje 3a

Pokrivenost horizontalnih tema

Okoliš, klima, inovacije

Opis potrebe

Poljoprivredu RH karakterizira mala prosječna veličina gospodarstva i usitnjenost posjeda. Takva gospodarstva imaju nizak stupanj investicijskog potencijala, pa samim time zaostaju u pogledu modernizacije, tehnološko-tehničke opremljenosti, te energetske i okolišne učinkovitosti. U strukturi poljoprivrednih gospodarstava u RH prisutan je manji broj srednjih i velikih gospodarstava (52,6% koristi do 2 ha zemljišta, 42,7 koristi od 2 do 20 ha i 4,7 % poljoprivrednih gospodarstava koristi više od 20 ha poljoprivrednog zemljišta). Zbog ekonomske krize i nedostataka kvalitetnih investicijskih sredstava na nacionalnoj razini i ta gospodarstva su u fazi stagnacije i zaostajanja u pogledu razvoja, modernizacije objekata, opreme, energetske učinkovitosti i zaštite okoliša što je često vezano na dostizanja standarda Zajednice.

Nerazmjerno velika proizvodnja u segmentima žitarica, kukuruza i drugih niskoprofitnih kultura u odnosu na nedovoljnu proizvodnju visokoprofitnih i radno intenzivnih kultura kao povrće i voće (svega 3% od kultiviranih površina) čija proizvodnja ne pokriva potrebe stanovništva, prehrambeno-prerađivačke industrije i turizma kao ni u segmentu proizvodnje uljarica te mlijeka i mesa osim u peradarstvu (potrebne investicije u poboljšanje uvjeta držanja peradi i manipulacije gnojivom). Problem u proizvodnji, kako primarnoj tako i sekundarnoj, je i nedovoljno praćenje i uvođenje novih tehnika i tehnologija što direktno utječe na kvalitetu i cijenu finalnog proizvoda.

Proizvodnja voća i povrća odvija se na manjim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, dok se mali dio proizvodnje odvija na većim specijaliziranim gospodarstvima. Takva struktura proizvodnje ima izravan utjecaj na stupanj produktivnosti i kvalitete proizvoda. Stočarska proizvodnja također je nedostatna. Najveći dio stočarske proizvodnje još uvijek se odvija na obiteljskim gospodarstvima malog proizvodnog kapaciteta koje karakterizira usitnjenost posjeda, nedostatnost poljoprivrednih površina, neadekvatni uvjeti držanja stoke te primjena zastarjele tehnologije.

4.2.8. Povećanje konkurentnosti sektora prerade i trženja poljoprivrednih proizvoda

Prioriteti i fokusi

Prioritet 2

Fokus područje 2a

Prioritet 5

Fokus područje 5b , 5c

Pokrivenost horizontalnih tema

Okoliš, klima, inovacije

Opis potrebe

Prehrambeno-prerađivačka industrija važan je subjekt u ukupnom zapošljavanju, naročito ruralnog stanovništva. Iz toga razloga važno je omogućiti potporu investicijama mikro, malih, srednjih i srednje-velikih poduzeća koja svojim razvojem izravno mogu osigurati porast zapošljavanja na ruralnim područjima, a neizravno i dodatna zapošljavanja u primarnoj proizvodnji kroz povećanu potražnju sirovine za preradu. Prehrambeno-prerađivačka sektor dodatno djeluje na razinu povezivanja i organiziranja proizvođača u proizvođačke i sektorske organizacije, podizanje tehnološke razine u proizvodnji, povećanje potražnje kao i povećanje ukupne razine kakvoće i sigurnosti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i na ukupnu tržišnu konkurentnost poljoprivredne proizvodnje. Putem njega ukupna poljoprivreda ima održivu tržišnu perspektivu kroz otvorenu mogućnost rasta udjela kako na domaćem tako i na globalnom tržištu, a to je naročito važno za tako velik udio malih subjekata.

Obzirom na postojeće trendove smanjenja upotrebe konvencionalnih izvora energije i razvoj korištenja obnovljivih izvora energije u skoroj budućnosti prelaskom prehrambeno-prerađivačke industrije na korištenje obnovljivih izvora energije otvorit će se povećana potreba proizvodnje goriva iz poljoprivrednih izvora kao i racionalno iskorištavanje bioloških nusproizvoda koji nastaju u prehrambeno-prerađivačkoj industriji.

Do srpnja 2013. tržište zemalja CEFTA-e činilo je oko 45% tržišta izvoza za poljoprivrednu i prehrambeno-prerađivačku industriju. Ulaskom Hrvatske na jedinstveno EU tržište i promjenom trgovinskog režima poljoprivredno-prehrambenih proizvoda očekivano je došlo do djelomičnog gubitka i smanjenja izvoza na ta tržišta, iz toga razloga postoji naglašena potreba orijentacije na nova tržišta, stvaranje novih prepoznatljivih prehrambenih proizvoda kako za zajedničko tako i za globalno tržište, te potreba učinkovite uspostave sustava oznaka proizvoda i jačeg marketinga za poljoprivredno-prehrambene proizvode.

Republika Hrvatska je neto uvoznica poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, dakle vlastitom proizvodnjom ne pokriva vlastite potrebe niti u primarnim poljoprivrednim proizvodima, niti u proizvodima prehrambeno-prerađivačke industrije. Uzroci su veoma različiti, od visokih troškova proizvodnje, nepovoljne strukture i specijaliziranosti subjekata u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, nedostatne povezanosti s prehrambeno-prerađivačkim sektorom, nedostatnih i nedovoljno opremljenih prerađivačkih kapaciteta sve do nedostatne ekonomije obujma, nedostatnih skladišnih i logističkih kapaciteta u lancu otkupa i lancu prodaje, malog broja i slabe raznovrsnosti proizvoda.

Uvjet za postizanje konkurentne pozicije je povećanje investicija u modernizaciju prerade poljoprivredno-prehrambenih proizvoda radi povećanja učinkovitosti proizvodnje, razvijati nove i modernizirati postojeće kapacitete prehrambeno-prerađivačke industrije na razini standarda Zajednice u pogledu kvalitete i sigurnosti hrane kroz unapređivanje tehnološkog procesa i uvođenje novih tehnologija s ciljem postizanja kvalitetnije kontrole procesa, učinkovitog korištenje sirovina, smanjenja utroška energije i poboljšavanja energetske učinkovitosti, smanjenja negativnih utjecaja na okoliš uz osiguravanje zaštite zdravlja ljudi, životinja i biljaka, s prelaskom na energetski učinkovite i obnovljive izvore energije, uz ulaganje u obrazovanje zaposlenih.

Nadalje radi unapređenja kvalitete proizvoda certificiranjem proizvodnoga procesa i/ili certificiranjem proizvoda potrebno je investirati u razvoj i uspostavu novih inovativnih tehnologija, uspostavu sustava zaštite autohtonih proizvoda (s oznakom izvornosti, zemljopisnog podrijetla, zajamčeno tradicionalnih specijaliteta) kao i u razvoj novih i razvoj novih tehnologija i prehrambenih proizvoda uz značajna ulaganja u obrazovanje i usavršavanje ljudskih resursa, te uz uspostavu sustavnog povezivanja proizvođača u organizacije poljoprivrednih i prehrambenih proizvođača.

4.2.9. Okrupnjavanje poljoprivrednog i šumskog zemljišta

Prioriteti i fokusi

Prioritet 2

Fokus područje 2a

Pokrivenost horizontalnih tema

Okoliš, klima

Opis potrebe

Okrupnjavanje poljoprivrednog posjeda je vrlo važna aktivnost u RH jer obuhvaća postupke kupoprodaje, zamjene i zakupa poljoprivrednog zemljišta radi povećanja ukupne površine poljoprivrednog zemljišta koje koristi jedno poljoprivredno gospodarstvo, odnosno radi grupiranja katastarskih čestica poljoprivrednog zemljišta u veće i pravilnije proizvodne parcele radi ekonomičnijeg iskorištavanja i stvaranja povoljnijih uvjeta za obradu.

Sadašnja veličina i rascjepkanost posjeda je vrlo nepovoljna i glavni je ograničavajući čimbenik napretka obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i razvitka cjelokupne hrvatske poljoprivrede. Tome u korist govori podatak iz Upisnika poljoprivrednih gospodarstava kojeg vodi APPRRR, u 2012. godini bilo je upisano 192.365 poljoprivrednih gospodarstava koja su u posjedu imala 1.019.483 ha poljoprivrednog zemljišta. Zemljišni posjed, koji je ionako premalen (5,6 ha prosjek po gospodarstvu), dodatno je podijeljen u veliki broj malih parcela (poljoprivredna proizvodnja prosječnog poljoprivrednog gospodarstva odvijala se u prosjeku na 15 čestica).

U strukturi veličine poljoprivrednih gospodarstava izrazito su dominantna poljoprivredna gospodarstva kategorije ispod 2 ha (52,6%) (CI-17). Unatoč prisutnom trendu povećanja broja poljoprivrednih gospodarstava u kategorijama od 20 do 100 ha (7,8%) i od 100 do 750 ha (24,1%) njihova zastupljenost je i dalje mala, odnosno u strukturi veličine poljoprivrednih gospodarstava još uvijek su izrazito dominantna poljoprivredna gospodarstva manja od 20 ha. Ovakvo stanje prosječne veličine i strukture gospodarstva u RH ukazuje na pitanje njihove ekonomske održivosti.

U usporedbi s podacima o veličini poljoprivrednih gospodarstava zemalja članica EU iz 2010. godine (Eurostat-FSS 2007/2010), prosječna veličina hrvatskog poljoprivrednog gospodarstva je ispod prosjeka EU. U periodu od 2006.-2009. godine pokušalo se pilot projektima okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta ali bez većeg uspjeha. Prosječna veličina privatnog šumskog posjeda zbog izrazite rascjepkanosti i usitnjenosti iznosi 0,43 ha. Za velik dio poljoprivredne i šumarske proizvodnje veličina posjeda je presudan faktor održivosti. Ovakvo stanje prosječne veličine i strukture gospodarstva u RH ukazuje na pitanje njihove ekonomske održivosti.

4.2.10. Izgradnja pristupnih cesta u poljoprivredi i šumarstvu

Prioriteti i fokusi

Prioritet 2

Fokus područje 2a

Pokrivenost horizontalna tema

Okoliš, klima

Opis potrebe

Općenito je nedostatna otvorenost prometnicama poljoprivrednog i šumskog zemljišta neovisno o vlasništvu. U privatnim šumama otvorenost šumskim prometnicama je mala i iznosi 6,5 km/1000 ha. Uslijed velike rasparceliranosti poljoprivrednog zemljišta sličan je problem i kod brojnih parcela kao i zbog nedostatka pristupnih cesta javnim prometnicama. Postojanje kvalitetne mreže poljoprivrednih i šumskih prometnica doprinosi povećanju šumske i poljoprivredne proizvodnje, dostupnosti šumskih resursa, očuvanju i povećanju okolišne i dugoročno gospodarske vrijednosti privatnih šuma.

4.2.11. Povećanje učinkovitog korištenja vode u poljoprivredi i prilagodba klimatskim promjenama

Prioriteti i fokusi

Prioritet 2

Fokus područje 2a

Prioritet 5

Fokus područje 5a

Prioritet 4

Fokus područje 4b

Prioritet 1

Fokus područje 1c

Pokrivenost horizontalnih tema

Okoliš, klima

Opis potrebe

Prema raspoloživoj količini i kvaliteti vode, Republika Hrvatska je u prednosti pred mnogim zemljama iz naše i šire regije, što proizlazi iz činjenice kako na cijelom svom prostoru obiluje postojećim brojnim vodotocima, jezerima, akumulacijama i lokalnim izvorima. U Republici Hrvatskoj trenutno se navodnjava svega oko 1.10% poljoprivrednih površina što je puno manje u odnosu na prosjek zemalja EU-27 (5,82%). Vlada Republike Hrvatske 2005. godine pokrenula je projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u RH s ciljem gospodarenja sa prirodnim resursima, odnosno cilj je izgradnja sustava za navodnjavanje za cca 65.000 ha do 2020.godine.

U poljoprivrednoj proizvodnji, gotovo redovito dolazi do pojave velikih šteta uslijed nepovoljnih vremenskih prilika, odnosno pojave viška vode i poplava, te manjka vode i suše. Manjkovi vode iako sve učestaliji nisu svake godine jednaki, kao što nisu jednaki ni na cijelom prostoru naše zemlje tijekom vegetacijskog razdoblja. Sve se to negativno odražava na sigurnost i kvalitetu proizvodnje.

Zato se kao jedan od gorućih problema hrvatske poljoprivredne proizvodnje svakako nameće i problematika navodnjavanja površina za uspješnu biljnu proizvodnju. Potrebe ovise u prvom redu o: količini oborina, intenzitetu proizvodnje, regiji, uzgajanoj kulturi, sastavu i svojstvima odnosno tipu tla. Redukcije prinosa poljoprivrednih kultura uzgajanih bez navodnjavanja na području RH, u prosječnim klimatskim godinama iznose od 10-60%, a u sušnim godinama i do 90% od biološkog potencijala uzgajanih kultura, tipu tla i regiji.

4.2.12. Bolje upravljanje rizicima u poljoprivredi

Prioriteti i fokusi

Prioritet 3

Fokus područje 3b

Pokrivenost horizontalnih tema

Okoliš, klima

Opis potrebe

Štete od abiotskih i biotskih čimbenika u poljoprivredi i šumarskom sektoru svake se godine procjenjuju na iznos od nekoliko stotina milijuna do nekoliko milijardi kuna. Tek mali dio tih šteta, nadoknadi se kroz sustav pomoći kojim država isplaćuje novac nakon prijave štete. Štetama od prirodnih nepogoda valja pridodati i druge rizike u poljoprivrednom i šumarskom sektoru, od kojih su najznačajnije razne bolesti što mogu zahvatiti kako biljke, tako i životinje. Jedan od djelotvornih načina zaštite od svih tih rizika je i osiguranje usjeva, biljaka i životinja jer se samo tako šteta može nadoknaditi u potpunosti što doprinosi sprečavanju rizika i upravljanju rizicima u poljoprivrednom gospodarstvu, a time i smanjenju eventualnih gubitaka na poljoprivrednom i šumskom gospodarstvu. Višegodišnje iskustvo i navika među poljoprivrednim proizvođačima u korištenju nacionalno sufinanciranih polica osiguranja u poljoprivrednoj proizvodnji predstavlja veliki potencijal za još veće korištenje ovakve potpore i orijentaciju na promišljeno bolje upravljanje rizicima u proizvodnji koje je nemoguće izbjeći.

4.2.13. Organiziranje proizvođača i njihovo jače pozicioniranje na tržištu

Prioriteti i fokusi

Prioritet 3

Fokus područje 3a

Pokrivenost horizontalnih tema

Klima, okoliš, inovacije

Opis potrebe

Rascjepkanost poljoprivrednih gospodarstava i neorganiziranost proizvođača u sektoru poljoprivrede i šumarstva sprječava pružanje potrebne količine i kvalitete poljoprivrednih i šumskih proizvoda na tržištu. U Hrvatskoj jedini oblik udruživanja su zadruge čiji broj se u 2011 godini u odnosu na 2010 prepolovio. Zbog odsustva procesa uključivanja gospodarstava u više organizacijske oblike u Republici Hrvatskoj ne postoji niti jedna proizvođačka grupa i organizacija. Visok udio posredničke prodaje značajno utječe na ekonomske efekte gospodarstva koji su ionako loši.

4.2.14. Razvoj sustava kvalitete i veća uključenost proizvođača u sheme kvalitete

Prioriteti i fokusi

Prioritet 3

Fokus područje 3a

Pokrivenost horizontalnih tema

Okoliš

Opis potrebe

Postojeći sustav kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i ekološke proizvodnje nije dovoljno razvijen zbog složenosti postupka i nedovoljne zainteresiranosti proizvođača.

Do kraja 2013. godine Republika Hrvatska ima na nacionalnoj razini zaštićeno 15 proizvoda s oznakama (6 proizvoda oznakom izvornosti i 9 proizvoda oznakom zemljopisnog podrijetla), a 2 proizvoda s oznakom izvornosti su u postupku registracije na EU razini. Valja naglasiti da se radi se o malom obujmu proizvodnje ekoloških proizvoda i proizvoda s oznakom kvalitete, a razlog tomu je što članovi skupina i udruge nemaju financijskih mogućnosti za pokretanje postupka certificiranja, a skupina i udruge proizvođača nemaju dovoljno sredstava za marketinške i promidžbene aktivnostima u svrhu boljeg pozicioniranja ovih proizvoda na tržištu, a time i izraženog interesa potrošača za njihovom kupnjom. Navedeni razlozi su glavna prepreka razvoja sustava kvalitete po uzoru na razvijene zemlje EU unatoč potencijalima koje Republika Hrvatska ima.

4.2.15. Sprečavanje erozije tla i povećanje plodnosti tla i organske tvari u tlu

Prioriteti i fokusi

Prioritet 4

Fokus područje 4C

Pokrivenost horizontalnih tema

Okoliš, klima, inovacije

Opis potrebe

Erozija javlja se uslijed djelovanja vjetera i vode na nagnutim terenima, pri čemu dolazi do odnošenja površinskog sloja tla, oštećenja i smanjenja korijenovog sustava i nadzemnih dijelova biljaka.

Osobito je negativan efekt erozije na tlima koja se obrađuju i koja su tijekom dijela godine bez vegetacijskog pokrova. Nestankom površinskog sloja nestaje i najvredniji dio tla – organska tvar

koja je temelj plodnosti. Istovremeno, formiranjem brazdi i jaruga otežava se kretanje mehanizacije i umanjuje neto površinu pogodnu za korištenje.

Dugogodišnje korištenje samo sintetskih, mineralnih gnojiva i pesticida nepovoljno djeluje na organsku komponentu tla čime se u konačnici tlo osiromašuje te gubi kvalitetu i u drugim segmentima (vodosračni režim, zbijenost tla, pH tla).

4.2.16. Održavanje kvalitete vode, tla i zraka

Prioriteti i fokusi

Prioritet 4

Fokus područje 4B i 4C

Prioritet 5

Fokus područje 5D

Pokrivenost horizontalnih tema

Okoliš, klima

Opis potrebe

Voda, tlo i zrak kao glavne sastavnice okoliša pod znatnim su utjecajem poljoprivrede, osobito u slučaju intenzivne poljoprivredne proizvodnje koja nije zamisliva bez korištenja velikih količina mineralnih gnojiva te pesticida.

Ispiranje mineralnih gnojiva, osobito lako topljivih nitrata, utječe na kvalitetu vode. Kvaliteta tla umanjuje se dugogodišnjim korištenjem mineralnih gnojiva, a isto tako i korištenjem pesticida u uobičajenoj poljoprivrednoj proizvodnji.

Staklenički plinovi zagađuju zrak najviše nepravilnom primjenom gnojiva i nepravilnim skladištenjem stajskog gnoja.

4.2.17. Očuvanje krajobraza i bioraznolikosti

Prioriteti i fokusi

Prioritet 4

Fokus područje 4A

Prioritet 5

Fokus područje 5E

Pokrivenost horizontalnih tema

Okoliš, klima

Opis potrebe

Hrvatska je izuzetno bogata biljnim i životinjskim vrstama, te vrijednim krajobraznim karakteristikama koje su rezultat klimatskih i reljefnih raznolikosti, ali i tradicijskog i kulturološkog nasljeđa.

Genetski potencijal kojim raspolažemo vrlo je vrijedan, osobito u kontekstu klimatskih promjena, kao osnova za stvaranje novih i poboljšanja osobina postojećih sorata poljoprivrednog bilja i pasmina domaćih životinja.

Očuvanje prirodnih ekosustava korištenjem načina proizvodnje koji umanjuju negativni pritisak poljoprivrede na okoliš dugoročno se vraća kroz kvalitetu poljoprivrednih proizvoda ali i kroz kvalitetu života ruralnih zajednica.

4.2.18. Održavanje kontinuiteta poljoprivredne proizvodnje na područjima s prirodnim i specifičnim ograničenjima u poljoprivredi

Prioriteti i fokusi

Prioritet 4

Fokus područje 4A

Pokrivenost horizontalnih tema

Klima, okoliš

Opis potrebe

Teški klimatski ili pedološki uvjeti dovode poljoprivrednike koji na takvim prostorima rade i žive u nepovoljni položaj u usporedbi s ostalim dijelom zemlje.

Na područjima s ograničenjima troškovi su veći a prinos manji, obim poljoprivredne proizvodnje se s vremenom smanjuje. Rezultat smanjenog interesa za poljoprivredu je postepena promjena u izgledu krajobraza čime se mijenja i bioraznolikost određenog područja.

Krajnji negativni efekt je u činjenici da se stanovništvo iseljuje pa time propada ruralni prostor kojemu posebnost daje ne samo krajobraz već i tradicijski život čime se osiromašuje kulturološko bogatstvo jedne zemlje.

4.2.19. Obnova šumskih površina konverzijom i oplemenjivanjem

Prioriteti i fokusi

Prioritet 4

Fokus područje 4a

Fokus područje 4b

Fokus područje 4c

Prioritet 5

Fokus područje 5e

Pokrivenost horizontalnih tema

Klima, okoliš, inovacije

Opis potrebe

Najvažnija uloga šuma, uz onu gospodarsku, je osiguravanje ekoloških i socijalnih usluga koje šumski ekosustavi pružaju za ljude i okoliš. Najstabilnije, zdravstveno najotpornije i ekološki najvrjednije šumske sastojine su klimatogene šumske zajednice koje zahvaljujući svom načinu postanka, sastavu vrsta i strukturi pripadaju ekološkom optimumu. Visoke šume, u čijem sastavu je optimalan udio glavnih klimatogenih te sporednih vrsta drva, grmlja i sloja prizemnog rašća predstavljaju terminalnu fazu vegetacijske sukcesije, a time i najvrjednije šumske sastojine s gledišta usluga koje nam pružaju, a dugoročno i s gospodarskog gledišta. Za razliku od degradiranih oblika šumskih sastojina, čiji je razvoj sukcesije iz nekih razloga zaustavljen, dobro formirane šumske sastojine nedvojbeno su otpornije na nepovoljne klimatske promjene i djelovanje ostalih štetnih biotskih i abiotskih faktora. Degradacijski oblici šumskih sastojina pokrivaju preko milijun ha tvoreći tako 44% ukupne površine šuma u RH. U privatnim šumama RH, uz visok udio panjača od 48%, postoji značajna površina sastojina koje su zbog nestručnog gospodarenja u prošlosti izgubile optimalan omjer glavnih vrsta drveća i najpovoljniju sastojinsku strukturu, zbog čega su prešle u različite degradacijske sastojinske oblike u kojima nedostaje glavna vrsta drveća. Takve sastojine imaju slabu otpornost prema današnjim općim klimatskim promjenama. Šumske kulture u RH (70 021 ha), također, zbog prevladavanja uglavnom samo jedne vrste drveća, vrlo su ranjive u smislu otpornosti prema klimatskim promjenama i djelovanja nepovoljnih biotskih i abiotskih faktora u odnosu na stabilne visoke mješovite šume autohtonih vrsta drveća.

4.2.20. Modernizacija tehnologija, strojeva i opreme za izvođenje radova u šumarstvu i preradi drva

Prioriteti i fokusi

Prioritet 2

Fokus područje 2a

Prioritet 5

Fokus područje 5c, 5e

Prioritet 6

Fokus područje 6a

Pokrivenost horizontalnih tema

Klima, okoliš, inovacije.

Opis potrebe

Zbog sve veće potražnje za drvom potrebno je povećati produktivnost i učinkovitost pridobivanja drva i predindustrijske prerade drva ali istovremeno zaštititi i očuvati šumske ekosustave, nužno je uvođenje novih tehnika i tehnologija te primjena i razvoj inovacija. Zbog velike površine šuma i šumskih zemljišta značajan dio stanovništva u RH, osobito u ruralnim područjima, zaposlen je u sektoru šumarstva. Privatni izvođači radova u pridobivanju drva (326 licenciranih izvoditelja) te mali i srednji subjekti u predindustrijskoj preradi drva (1.331), zbog skupe nabavne cijene strojeva, alata i opreme, često koriste slabo učinkovite, ekološki nepovoljne i za ljudsko zdravlje i okoliš štetne strojeve, alate i postupke što uzrokuje povremena prekomjerna oštećenja šumskih ekosustava, narušavanja zdravlja izvođača radova, smanjenje konkurentnosti i značajan pad zaposlenosti u drvoprerađivačkoj djelatnosti. Od 1990. godine do 2011. godine broj zaposlenih se smanjio za gotovo 70%. Zbog velikog udjela degradiranih šumskih sastojina u privatnim šumama, naročito panjača (278 554 ha) koje čine 48% privatnih šuma u RH privatnim šumoposjednicima nužno je osigurati dostupnost ekonomski i ekološki prihvatljivih strojeva pomoću kojih će se kvalitetno pripremiti tlo za sadnju šumskih vrsta drveća s ciljem konverzije panjača u visoke šume.

4.2.21. Povećanje razine proizvodnje i korištenja energije iz obnovljivih izvora energije

Prioriteti i fokusi

Prioritet 2

Fokus područje 2a

Prioritet 5

Fokus područje 5b, 5c

Prioritet 1

Fokus područje 1a, 1b

Pokrivenost horizontalnih tema

Inovacije, okoliša, klima

Opis potrebe

Obnovljivi izvori energije u Republici Hrvatskoj se koriste za proizvodnju toplinske i električne energije. Za proizvodnju električne energije najviše se iskorištava energija vode, dok se ostali izvori relativno malo koriste, posebno sunce, vjetar i biomasa. Obnovljivi izvori energije su jedan od strateških prioriteta RH s obzirom na ovisnost o uvozu energenata, energetske sigurnosti, zaštite okoliša, te isti predstavljaju razvojnu priliku domaćoj industriji kroz otvaranje novih radnih mjesta i jedina su prava alternativa fosilnim gorivima. Hrvatska ima gotovo idealne insolacijske i klimatske uvjete za iskorištavanje energije sunca.

Strategijom energetskeg razvoja Republike Hrvatske, planirano je da će udio obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji energije u 2020. godini iznositi 20%. Republika Hrvatska raspolaže sa zadovoljavajućim količinama biomase koja predstavlja najsloženiji oblik obnovljivih izvora energije jer kao sirovina obuhvaća šumsku, 2,75 milijuna m³ u šumama i 1,5 milijuna m³ šumske biomase kao nusprodukt prerade drva i poljoprivrednu biomasu (drvo, kora, drveni otpad, lišće, nedrvne stabljike), biomasu nastalu prilikom proizvodnih procesa i dr., kao i mogućnošću proizvodnje bioplina gdje se koristi stajski gnoj, gnojovka i gnojnica, žetveni ostaci, organski otpad iz mulja koji nastaje pročišćavanjem otpadnih voda i dr.

4.2.22. Povećanje proizvodnje šumske biomase

Prioriteti i fokusi

Prioritet 5

Fokus područje 5c, 5e

Prioritet 6

Fokus područje 6a

Pokrivenost horizontalnih tema

Klima, okoliš, inovacije

Opis potrebe

Strategijom energetskeg razvoja Republike Hrvatske, planirano je da će udio obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji energije u 2020. godini iznositi 20%. Plan RH je do 2020. godine upotrebljavati oko 26 PJ energije iz biomase. Biomasa je najsloženiji oblik obnovljivih izvora energije jer kao sirovina obuhvaća šumsku, poljoprivrednu biomasu, biomasu nastalu prilikom proizvodnih procesa i dr.

RH ima veliki, do sada nedovoljno iskorišteni potencijal za proizvodnju šumske biomase, 2,75 milijuna m³ u šumama dok preradom drva nastaje 1,5 milijuna m³ šumske biomase. Značajan potencijal za proizvodnju šumske biomase nalazi su u privatnim šumama u kojima se uglavnom proizvodi ogrjevno drvo. Zbog sve veće potražnje, velikog potencijala za povećanje proizvodnje šumske biomase (drvena sječka) i ispunjenja planova RH potrebno je razviti i povećati primjenu novih tehnologija za proizvodnju i skladištenje šumske biomase te u upotrebu uvesti nove strojeve za njeno ekonomski isplativo pridobivanje, osobito iz nedovoljno otvorenih i trenutno nepristupačnih šumskih područja.

4.2.23. Daljnji razvoj i jačanje lokalnih razvojnih inicijativa

Prioriteti i fokusi

Prioritet 6

Fokus područje 6b

Pokrivenost horizontalnih tema

Klima, okoliš, inovacije

Opis potrebe

Republika Hrvatska se suočava s nedovoljnim i neadekvatnim administrativnim kapacitetima koji su potrebni za apsorpciju EU fondova osobito na lokalnoj razini. Nedostatak administrativnih kapaciteta na svim razinama javne uprave i korisnika, kao i nedovoljna suradnja i koordinacija između svih dionika negativno utječe na učinkovitost provedbe i iskorištenost sredstava. Dosadašnja suradnja javnog i civilnog sektora kroz proces socijalnog dijaloga nije omogućavala učinkovito donošenje i provedbu lokalnih politika i planova.

Nedovoljan razvoj lokalnih razvojnih inicijativa nije omogućio lokalnim dionicima pripremu i provedbu lokalnih razvojnih strategija, te na taj način sudjelovati u razvoju svoga područja.

Iako je provedba LEADER pristupa u Republici Hrvatskoj započela unutar IPARD programa, pokrivenost područja sa odabranim LAG-ovima još uvijek nije dovoljna. Odabrana 42 LAG-a pokrivaju oko 69% površine i uključuju 34% svih stanovnika Republike Hrvatske.

4.2.24. Diversifikacija djelatnosti i otvaranje novih radnih mjesta u ruralnim područjima

Prioriteti i fokusi

Prioritet 2

Fokus područje 2a

Prioritet 5

Fokus područje 5c

Prioritet 6

Fokus područje 6a

Pokrivenost horizontalnih tema

Klima, okoliš, inovacije

Opis potrebe

U posljednjih nekoliko godina udio poljoprivrednog sektora u BDP-a i udio zaposlene radne snage slijedi negativan trend. Poljoprivredni sektor u ukupnom BDP-u čini 5,5% dok udio zaposlenih u poljoprivredi čini 13,8% od ukupne radne snage. Negativna gospodarska i populacijska kretanja odrazili su se i na to da sve veći broj obiteljskih gospodarstava više ne mogu ekonomski održivo poslovati samo od primarne poljoprivredne proizvodnje bez dodatnog prihoda na gospodarstvu. Također, još uvijek je zanemariv broj obiteljskih gospodarstava koji osim poljoprivredne proizvodnje pokreću nove kao što su djelatnosti povezane s ulaganjem u obnovljive izvore energije, usluge, razvoj turizma, prerađu i trženje proizvoda. Postojeća razina poljoprivredne proizvodnje ne može omogućiti održavanje postojećih i otvaranje novih radnih mjesta sa ciljem zadržavanja stanovništva i održivi razvoj ruralnih područja.

4.2.25. Razvoj lokalne komunalne, društvene, prometne i turističke infrastrukture

Prioriteti i fokusi

Prioritet 6

Fokus područje 6b

Pokrivenost horizontalnih tema

Okoliš, inovacije

Opis potrebe

Slabo naseljeni ruralni prostori su ostali na nižoj razini razvoja komunalne i prometne infrastrukture u odnosu na urbana područja.

Slaba povezanost nerazvijenih ruralnih područja s lokalnim i regionalnim centrima, nedovoljna kvaliteta i izgrađenost postojeće komunalne i prometne infrastrukture još uvijek ne omogućava potrebne uvjete za održivi razvoj ruralnih područja i kvalitetu života na tom području. Priključenost stanovništva na sustave javne odvodnje u ruralnim područjima je nedovoljna i znatno manja u odnosu na urbana područja. U područjima s manje od 2000 ES (ekvivalenta stanovnika), priključenost stanovništva na sustave javne odvodnje iznosi svega 7% što je posljedica tehničke i financijske zahtjevnosti takvih projekata ali i slabog financijskog kapaciteta JLS-a na ruralnim područjima. U jedinicama lokalne samouprave prisutan je nedostatak kvalitetnog strateškog planske-dokumentacije i neusklađenost istih sa nadređenim strateškim dokumentima.

U ruralnim područjima nedovoljan je broj kvalitetnih turističkih destinacija koje omogućavaju jačanje prepoznatljivosti ukupne turističke ponude određenog područja i njihovo tzv. brendiranje: tematskih ruta i parkova, turističkih atrakcija i objekata povijesnog i kulturnog značenja, prirodnih turističkih atrakcija.

4.2.26. Razvoj osnovnih usluga za ruralno stanovništvo

Prioriteti i fokusi

Prioritet 6

Fokus područje 6b

Pokrivenost horizontalnih tema

Okoliš, inovacije

Opis potrebe

U Hrvatskoj prisutan je izraziti trend nepovoljnih demografskih kretanja, starenja stanovništva, rasta broja starijih u odnosu na aktivno stanovništvo kao i rasta udjela samačkih kućanstava. Već je u 1981. godini 80% površine Hrvatske bilo zahvaćeno depopulacijom ili približno 90,0% svih sela. Stanovništvo Republike Hrvatske pod dugotrajnim je procesom starenja, što je vidljivo iz brojnih pokazatelja starenja stanovništva. Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. godine broj stanovnika starih 65 i više godina prvi je put premašio broj mladih od 0 do 14 godina. Udio osoba starih 65 i više godina iznosio je 17,7%, a udio mladih od 0 do 14 godina 15,2%. Prirodni prirast

stanovništva je negativan za čitavu Hrvatsku, dok je u pretežno ruralnim područjima opadanje stanovništva znatno izraženije nego u pretežno urbanim.

Nedostatak i ne odgovarajuće stanje i opremljenost , društvenih, kulturno - zabavnih i sportsko - rekreacijskih objekata kao što su društveni i vatrogasni domovi, dječji vrtići, domovi za starije osobe ne omogućavaju zadržavanje postojećih i doseljavanje novih stanovnika te kvalitetnije življenje u ruralnim područjima. Navedeni negativni trendovi posebno utječu i na radno aktivno stanovništvo koje je osnova za održivi razvoj ruralnih područja.

Nelektorirana verzija

5. OPIS STRATEGIJE

5.1. Obrazloženje prepoznatih potreba koje će se rješavati PRR te izbor ciljeva, prioriteta i fokus područja temeljenih na SWOT analizi i procjeni potreba

Sukladno načelima Strategije Europa 2020 o pametnom, održivom i uključivom rastu, a poštujući ciljeve, prioritete i mjere Uredbe EP i Vijeća o potpori ruralnom razvoju, Ministarstvo poljoprivrede izradilo je ovu strategiju ruralnog razvoja Republike Hrvatske.

Vizija Republike Hrvatske je konkurentna i održiva poljoprivredna proizvodnja integrirana u EU okvire, razvijeno ruralno gospodarstvo s trendom povećanja zaposlenosti, proizvodnje visokokvalitetne hrane, razvojem nepoljoprivrednih gospodarskih aktivnosti³⁶ u ruralnim područjima te održivom korištenju raspoloživih prirodnih potencijala u funkciji osiguravanja ruralnih područja kao sigurnog i privlačnog mjesta za život i rad.

Strategija obuhvaća programsko razdoblje od 2014. do 2020. godine, a zaključci su doneseni sukladno analizama društvene, gospodarske i ekološke situacije temeljenih na dostupnim statističkim podacima.

Izbor ciljeva koji se žele postići, kao i prioriteta i fokusna područja, temeljeni su na izrađenoj SWOT analizi te procjeni potreba. Također RH će koristiti mogućnost financiranja dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja čime će dio EPFRR biti prebačeno u I stup.

Prepoznate potrebe RH:

- 1) povećanje stupnja stručne osposobljenosti, informiranosti te prijenosa znanja;
- 2) jačanje savjetodavnih usluga u poljoprivredi i šumarstvu te povećanje stručnosti osoba koje obavljaju savjetodavnu djelatnost;
- 3) jačanje suradnje istraživačkog sustava u poljoprivredi i šumarstvu s gospodarstvom, s ciljem razvoja, testiranja, primjene i širenja najnovijih znanja i inovacija;
- 4) unaprjeđenje gospodarenja šumama privatnih šumoposjednika izradom šumsko-gospodarskih planova.

Naime, smanjivanjem jaza između istraživačkog sektora i poljoprivrednika ili šumoposjednika te boljom izobrazbom poljoprivrednika, treba se potaći uporaba novih tehnika i tehnologija u proizvodnji.

Također, povezivanjem više mjera, većom potporom razvoju inovativnih tehnologija i istraživanjima, kao i poticanjem osnivanja i razvoja klastera, partnerstava i operativnih grupa (EIP), otvaraju se mogućnosti za jačanje tehnološkog razvoja. Za povećanje znanja i inovacija, neophodno potrebnih u vremenu brzog napretka, nužno je povećanje stupnja stručne osposobljenosti, informiranosti, stjecanje navika cijeloživotnog učenja te razmjena iskustva o najboljim praksama svih onih koji su uključeni u sektor poljoprivrede, šumarstva, prehrambeno-prerađivačke industrije ili su poduzetnici u ruralnom području. Javna stručno savjetodavna služba dostupna je na cijelom području Hrvatske, a kvalitetnom edukacijom njenih savjetnika, s ciljem daljnjeg širenja znanja o povećanju gospodarske i ekološke učinkovitosti poljoprivrednih gospodarstava bit će, u konačnici, u korist svim akterima u ruralnom području. Jačanjem suradnje između obrazovnog i istraživačkog sustava s gospodarstvom u cilju razvoja, testiranja, primjene i širenja najnovijih znanja i inovacija indirektno, ali dugoročno dolazi do povećanja rasta cjelokupnog gospodarstva. Ispunjenje mjera ovoga prioriteta doprinijeti će se razvoju znanja unutar svih ostalih prioriteta.

Time se stremi i postizanju tematskog cilja: obrazovanje, vještine i cijeloživotno učenje.

³⁶ Razvoj nepoljoprivrednih aktivnosti kod postojećih entiteta sukladno Zakonu o poljoprivredi

Za potrebe Prioriteta 2 osigurano je 31,82% sredstava.

Prepoznate potrebe RH su:

- 5) generacijska obnova u poljoprivredi
- 6) jačanje održivosti gospodarstava sa značajnim strukturnim poteškoćama
- 7) promjena strukture poljoprivredne proizvodnje i povećanje produktivnosti
- 8) povećanje konkurentnosti sektora prerade i trženja poljoprivrednih proizvoda
- 9) okrupnjavanje poljoprivrednog i šumskog zemljišta
- 10) izgradnja pristupnih cesta u poljoprivredi i šumarstvu
- 11) povećanje učinkovitog korištenja vode u poljoprivredi i prilagodba klimatskim promjenama

Restrukturiranjem proizvodnje, te poboljšanjem održivosti i konkurentnosti gospodarstava cilj je dobiti konkurentne proizvođače.

U Hrvatskoj je prisutan velik broj poljoprivrednih gospodarstava suočenih s problemima koje donose procesi strukturnih promjena. Veliki su problem i rascjepkani posjedi, a u poljoprivrednom i šumarskom sektoru sve češće ostaje samo starije stanovništvo. Poljoprivredna gospodarstva u proizvodnji često koriste tehniku koju su koristili još prije 1990. godine, a zbog nedostatka osnovnih preduvjeta potrebnih za razvoj, često ne mogu razvijati suvremenu tehnologiju.

Za potrebe Prioriteta 3 RH je osigurala 6,03% sredstava.

Prepoznate potrebe RH:

- 12) bolje upravljanje rizicima u poljoprivredi
- 13) organiziranje proizvođača i njihovo jače pozicioniranje na tržištu
- 14) razvoj sustava kvalitete i veća uključenost proizvođača u sheme kvalitete

Poljoprivredna proizvodnja je više od ijedne druge proizvodne grane podložna utjecaju prirodnih nepogoda i katastrofa, a poljoprivredna gospodarstva nisu u mogućnosti dodatno se opterećivati visokim troškovima polica osiguranja, što direktno utječe na gospodarski potencijal proizvodnje u godinama koje slijede nakon takvih nepogoda.

Loša iskustva, iz razdoblja prije 1990.g., utjecala su na nizak stupanj zajedničkog sudjelovanja proizvođača na tržištu.

Boljom organiziranošću poljoprivrednika te smanjivanjem broja karika u prehrambenom lancu postiže se bolje i lakše sudjelovanje na tržištu, a upravljanjem rizicima osigurava se stabilnost sudjelovanja u proizvodnji i u godinama nakon štetama uništenog potencijala.

Za potrebe Prioriteta 4, RH je osigurala 26,40% sredstava.

Prepoznate potrebe RH:

- 15) sprječavanje erozije tla i povećanje plodnosti tla i organske tvari u tlu;
- 16) održavanje kvalitete vode, tla i zraka;
- 17) očuvanje krajobraza i bioraznolikosti;
- 18) održavanje kontinuiteta poljoprivredne proizvodnje s ograničenjima;
- 19) obnova šumskih površina konverzijom i oplemenjivanjem.

Poljoprivredna i šumarska proizvodnja direktno utječu na kvalitetu vode, zraka i tla, pa je stoga cilj RH očuvati prirodna bogatstva i njihovu raznolikost.

Jedno od glavnih prirodnih bogatstava RH jesu brojna nalazišta bogata velikim količinama kvalitetne i nezaagađene vode. Uz to, RH je bogata biološkim i biogeografskim raznolikostima, na čijoj je zaštiti potrebno kontinuirano raditi, te razvijati agrotehničke mjere.

Svako intenziviranje proizvodnje za sobom povlači intenziviranje agrotehničkih mjera, pa je stoga neophodno uložiti dodatne napore kako one ne bi imale negativni utjecaj na očuvanje bioraznolikosti i krajobraza.

Za potrebe Prioriteta 5 RH je osigurala 9,22% sredstava.

Prepoznate potrebe RH:

- 20) Modernizacija tehnologija, strojeva i opreme za izvođenje radova u šumarstvu i preradi drva;
- 21) Povećanje razine proizvodnje i korištenja energije iz obnovljivih izvora energije;
- 22) Povećanje proizvodnje šumske biomase.

Porast energetske učinkovitosti poljoprivrednih i prerađivačkih gospodarstva, kao i povećanje proizvodnje i korištenja energije iz obnovljivih izvora, također će doprinijeti povećanju njihove ukupne gospodarske učinkovitosti. Velika pažnja posvećuje se uspješnim inovativnim rješenjima, praksama, procesima i tehnologijama kao i širenju informacija o njima kako na lokalnom, nacionalnom, tako i na nivou Europske unije.

Za potrebe Prioriteta 6 RH je osigurala 26,52% sredstava.

Prepoznate potrebe RH:

- 23) Daljnji razvoj i jačanje lokalnih razvojnih inicijativa;
- 24) Diversifikacija djelatnosti i otvaranje novih radnih mjesta u ruralnim područjima;
- 25) Razvoj lokalne komunalne, društvene i prometne infrastrukture;
- 26) Razvoj osnovnih usluga za ruralno stanovništvo.

Diversifikacijom djelatnosti i poticanjem lokalnog razvoja potaknut će se stvaranje šireg spektra kvalitetnijih radnih mjesta.

Uravnoteženi razvoj ruralnih područja jedan je od ciljeva Hrvatske, ali i europske politike ruralnog razvoja. Hrvatska je više nego svjesna procesa migracija i depopulacije ruralnih područja. Ovim programom Hrvatska će ih pokušati zaustaviti, kroz poticanje razvoja komunalne i društvene infrastrukture u ruralnim područjima te poboljšanjem osnovnih usluga u ruralnom području, kao nužnih preduvjeta za stvaranje okruženja privlačnog za život i rad modernog čovjeka.

Nadalje, podrška razvoju poduzetništva i otvaranju novih radnih mjesta u ruralnim područjima, mjere su kojima PRR Republike Hrvatske također utječe na ostanak mladih u ruralnim područjima, a dugoročno i na povratak onih koji su ga napustili. Razvoj lokalnih zajednica dugoročno je održiv samo ako je inicijativa pokrenuta i prepoznata od svih aktera u zajednici. Stoga se ovim programom potiče razvoj lokalnih inicijativa i stvaranje lokalnih akcijskih grupa.

Kako bi postigla zadane tematske ciljeve, a pri tome ciljajući na fokus područja, Republika Hrvatska je izabrala i razradila niz mjera s dozvoljenim ulaganjima, potencijalnim korisnicima i ograničenjima u prihvatljivim troškovima.

5.2. Izbor, kombinacija i obrazloženje mjera

5.2.1. Izabrane mjere

Za postizanje zadanih ciljeva RH će koristiti sljedeće mjere, no ne sve tijekom cijelog programskog razdoblja 2014.-2020.

Mjere koje će RH provoditi u razdoblju 2014.-2020. su:

M04 – Ulaganja u fizičku imovinu

M06 – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja

M07 – Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima

M10 – Poljoprivreda, zaštita okoliša i klimatski uvjeti

M11 – Ekološki uzgoj

M13 - Plaćanja povezana s područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima

M17,1 - Osiguranje usjeva, životinja i biljaka

M20 – Tehnička pomoć

M19 – LEADER

Uz navedene, u razdoblju 2015.-2020. RH će provoditi i sljedeće mjere:

M01 - Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja

M02 - Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima

M03 - Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu

M05 – Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti

M08 – Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje isplativosti šuma

M09 – Uspostavljanje skupina i organizacija proizvođača

M17,2; M17,3 Uzajamni fondovi

M16 – Suradnja

5.2.2. Kombinacija i opravdanost mjera

Prioritet 1: „Poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima“

Fokus područje 1A: „Poticanje inovacija, suradnje i razvoja baze znanja u ruralnim područjima“

Odabrane mjere:

- M01
- M02
- M16

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba, ulaganjima u sklopu navedenih mjera utjecat će se na povećanje stupnja obrazovanja u sektoru poljoprivrede i šumarstva koji će indirektno utjecati i na učinkovitije korištenje tehnologija te bolju povezanost istraživačkog sustava s gospodarstvom.

Ulaganjima u promicanje znanja i inovacija, cijeloživotnim učenjem i stručnim usavršavanjem, u poljoprivrednom i šumarskom sektoru doprinijet će se većoj vrijednosti proizvoda poljoprivrede, šumarstva i prerade što u konačnici utječe na povećanje konkurentnosti i gospodarsku vrijednost. Ovo će imati velikog utjecaja i na ruralni razvoj uopće, kao i na zadržavanje stanovništva u ruralnim područjima.

Također, mjerom stalne izobrazbe savjetnika u poljoprivrednom sektoru osigurat će se stalno praćenje inovativnih tehnologija i procesa proizvodnje koji doprinose produktivnosti i boljoj iskoristivosti prirodnih resursa, što u konačnici pridonosi očuvanju okoliša.

Mjerama pružanja savjetodavnih usluga dionicima poljoprivrednog, prehrambenog i šumarskog sektora, doprinijet će se kvalitetnijem finalnom proizvodu i smanjenju onečišćenja kao i boljem korištenju prirodnih resursa.

Fokus područje 1B: „Jačanje veze između poljoprivrede, proizvodnje hrane i šumarstva te istraživanja i inovacija, uključujući poboljšano upravljanje okolišem“

Odabrane mjere:

- M16
- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba, ulaganjima navedenim u mjeri 35 utjecat će se na bolju suradnju dionika poljoprivrednog i šumarskog sektora, ali i na razvoj istraživanja i inovacija u tim sektorima.

Razvoj poljoprivredne proizvodnje temeljene na znanju i inovacijama jedan je od ključnih čimbenika društvenog i gospodarskog razvoja. Ulaganjima će se omogućiti direktni prijenos tehničkog i tehnološkog znanja te primjena istraživanja u praksi.

Razvoj inovativnih tehnologija u poljoprivrednom i šumarskom sektoru znatno je slabije izražen u odnosu na druge sektore, a primjena novih tehnologija često nailazi na poteškoće koje proizlaze iz raznih društveno-gospodarskih i tehničkih čimbenika.

Prijenosom znanja do krajnjih korisnika, kao i boljom suradnjom i povezivanjem doći će do bolje primjene inovacija u poljoprivrednom i šumarskom sektoru.

Također boljom suradnjom šumoposjednika i izradom zajedničkih gospodarskih planova utjecat će se na bolje gospodarenje šumskim resursima.

Fokus područje 1C: „Poticanje cijeloživotnog učenja i stručne izobrazbe u sektorima poljoprivrede i šumarstva“

Odabrane mjere:

- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba, ulaganjima u sklopu navedenih mjera utjecat će se na bolju izobrazbu djelatnika u poljoprivrednom i šumarskom sektoru.

Tržišno natjecanje u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru svakim je danom sve izraženije, pa su inovativnost i kreativnost izuzetno važne, zbog podizanja konkurentnosti i boljeg pozicioniranja na tržištu. Radi brzog razvoja tehnologija neophodno je osigurati cijeloživotno usavršavanje poljoprivrednika i šumoposjednika za usvajanje novih vještina i znanja.

Modernizacija tehnologija i stalno praćenje novih dostignuća omogućit će se ulaganjima ovih mjera.

Prednost hrvatske poljoprivrede u ispunjavanju ovog cilja je dobro razvijena savjetodavna služba (državna i dijelom privatni sektor) i veliki broj obrazovnih institucija i nevladinih organizacija koje mogu pružati savjetodavne usluge dionicima poljoprivrednog, prehrambenog i šumarskog sektora.

Prioritet 2: „Poboljšanje održivosti i konkurentnosti poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama“

Fokus područje 2A: „Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja tržišnog sudjelovanja i usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije“

Odabrane mjere:

- M04
- M06
- M01
- M02
- M16

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba, ulaganjima kroz ove mjere utjecat će se na smanjenje troškova proizvodnje i povećanje produktivnosti rada. Ulaganja u fizičku imovinu i naprednu tehnologiju omogućit će ravnopravno sudjelovanje poljoprivrednika na zahtjevnom tržištu. Ulaganja u nove tehnologije povećavaju gospodarsku učinkovitost poljoprivrednih gospodarstava, a također utječu i na smanjenje emisije stakleničkih plinova, a time i na učinkovitu zaštitu okoliša.

Također, ulaganjima u okrupnjavanje zemljišta utjecat će se na okrupnjavanje poljoprivrednih površina, a time i na smanjenje praznog hoda u korištenju poljoprivredne mehanizacije. Ulaganjima u restrukturiranje proizvodnje, kako uvođenjem napredne tehnologije tako i promjenom strukture poljoprivredne proizvodnje i proizvodnjom visokoprofitnih kultura utjecat će se na bolje sudjelovanje na tržištu.

Uzimajući u obzir održivo korištenje prirodnih resursa i utjecaja na klimatske promjene utjecat će se na povećanja kvantitete i kvalitete proizvodnje.

Ulaganjima u razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava i prelaskom na tržišno orijentiranu proizvodnju doprinijet će se gospodarskoj održivosti tih gospodarstava.

Velika većina poljoprivrednih gospodarstava u RH obrađuje male, gotovo zanemarive površine, na kojima je nemoguće uspostaviti profitabilnu proizvodnju. Čak 52,6% poljoprivrednih gospodarstava posjeduje manje od 2ha obradivih površina. Kako bi riješila problem poljoprivrednih gospodarstava s malim obradivim poljoprivrednim površinama, RH je osnovala Agenciju za poljoprivredno zemljište čija zadaća je raspolaganje, gospodarenje te posredovanje u prometu poljoprivrednim zemljištem.

Fokus područje 2B: „Olakšavanje ulaska poljoprivrednika s odgovarajućom izobrazbom u sektor poljoprivrede te generacijska obnova“

Odabrane mjere:

- M06
- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba RH će ulaganjima kroz ovu mjeru utjecati na zadržavanje mladih u poljoprivrednoj djelatnosti.

Mladi poljoprivrednici jamče budućnost poljoprivrede i unose inovacije u svoje poslovanje, ali se suočavaju s različitim poteškoćama, osobito kada je riječ o dostupnosti obradivih površina i dostupnosti kreditima banaka. Iz ovih razloga mladi teže pokreću poljoprivrednu djelatnost, kupuju poljoprivrednu mehanizaciju, poljoprivredno zemljište, odnosno, proširuju postojeću proizvodnju. Ulaganjima u sklopu ove mjere, mladim bi se poljoprivrednicima trebala osigurati početna financijska sredstva, potrebna kod pokretanja poljoprivredne djelatnosti, ali i ona za generacijsku obnovu u poljoprivredi.

Prioritet 3: „Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi“

Fokus područje 3A: „Poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno-prehrambeni lanac putem programa kvalitete, dodanom vrijednošću poljoprivrednih proizvoda, promoviranjem na lokalnim tržištima i u kratkim krugovima opskrbe, skupina proizvođača i organizacija te međustrukovnih organizacija“

Odabrane mjere:

- M03
- M09.1
- M16
- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba RH će ulaganjima kroz ove mjere utjecati na bolju organiziranost poljoprivrednika te postići veće prihode kao i smanjenje broja karika prehrambenih lanaca.

Kako bi proizvođači plasirali proizvode u velike trgovačke lance moraju zadovoljiti određenu kvalitetu i kvantitetu proizvoda čemu će doprinijeti ulaganja u poticanje udruživanja proizvođača i osnivanje proizvođačkih grupa i organizacija.

Poboljšanje kvalitete poljoprivrednih proizvoda direktno je povezano s mogućnošću dobivanja oznake kvalitete što utječe na lakše plasiranje proizvoda na tržište i rast dodane vrijednosti tih proizvoda.

Stoga će se ulaganjima i uključivanjem proizvođača s oznakom zemljopisnog podrijetla, oznake izvornosti i oznake tradicionalnog specijaliteta u korištenju navedenih mjera, doprinijeti ispunjenju ovog cilja.

Ulaganjima u horizontalnu i vertikalnu suradnju između dionika poljoprivredno-prehrambenog i šumarsko-drvnog lanca doprinijet će se ostvarivanju zajedničkih ciljeva u cilju udruživanja iskustava i načela rada.

Integracijom primarnih proizvođača s manjom proizvodnjom te smanjenjem broja koraka u lancu opskrbe doprinijet će se boljem plasmanu poljoprivrednih proizvoda na tržište što će direktno utjecati na povećanje gospodarske dobiti.

S obzirom na trenutnu situaciju u stočarstvu (a koja je ispod standarda EU), mjeru Dobrobit životinja - usmjerenu na poboljšanje uvjeta u odnosu na standard, planira se provoditi u kasnijim godinama provedbe PRR.

Fokus područje 3B: „Poticanje sprečavanja rizika i upravljanja rizikom“

Odabrane mjere:

- M17
- M05
- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba, RH će ulaganjima kroz ove mjere utjecati na upravljanje rizicima u proizvodnji na otvorenom.

Zbog niskog investicijskog potencijala, poljoprivrednici ne osiguravaju svoje nasade, koji nerijetko trpe velike štete zbog čestih elementarnih nepogoda izazvanih naglim klimatskim promjenama. Štete utječu na stabilnost prihoda i gospodarsku održivost poljoprivredne proizvodnje.

Mjerama osiguranja proizvodnje doprinijet će se većem broju sklopljenih polica osiguranja te smanjiti gubitke dobiti proizvođača i osigurati dio sredstava za buduću proizvodnju.

Također, ulaganjima u obnovu poljoprivrednog potencijala uništenog uslijed elementarnih prirodnih nepogoda osigurat će se nastavak proizvodnje.

Jedan dio potreba osiguranja pokrit će se naknadama polica osiguranja, a također će se koristiti mogućnosti koje pruža uzajamni fond u nepovoljnih klimatskih prilika, bolesti životinja i biljaka, najezdi nametnika i okolišnih incidenata. Za korištenje ove mjere u RH je potrebno stvoriti određene preduvjete zakonski i podzakonski akti na kojima se radi.

Prioritet 4: „Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom“

Fokus područje 4A: „Obnova, očuvanje i povećanje bioraznolikosti, uključujući područja mreže Natura 2000, područja s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima te poljoprivrede velike prirodne vrijednosti te stanja europskog krajobraza“

Odabrane mjere:

- M04
- M08
- M10
- M11
- M13
- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba, RH će ulaganjima kroz ove mjere utjecati na očuvanje biološke raznolikosti poljoprivrednih i šumskih ekosustava. Svojim geografskim položajem RH ima dobre preduvjete za uzgoj različitih kultura, a k tome je i prirodno stanište velikom broju različitih biljnih i životinjskih vrsta.

Kroz ulaganja u sklopu ovih mjera omogućit će se plaćanja za poljoprivredne površine koje se uvode u proizvodnju ili na kojima se proizvodnja nastavlja, ali u skladu s načelima koja imaju za cilj zaštitu okoliša i očuvanje prirodnih resursa.

Ulaganjima će se poticati proizvodnja u gorsko planinskim područjima, područjima s prirodnim ograničenjima u poljoprivredi i područjima sa specifičnim ograničenjima u poljoprivredi. Na ovaj će se način u poljoprivrednu proizvodnju uključiti nekorišteno poljoprivredno zemljište, a utjecat će se i na očuvanje krajobraza i bioraznolikosti.

Isto tako, održivo gospodarenje šumama omogućuje održivost bioraznolikosti šumskih ekosustava.

Republika Hrvatska bogata je autohtonim pasminama domaćih životinja i sortama biljnih vrsta koje su se prilagodile specifičnim životnim uvjetima u različitim dijelovima RH.

Intenziviranjem poljoprivredne proizvodnje i proizvodnjom istih vrsta u ravničarskom dijelu te napuštanje poljoprivrednih površina u planinskim dijelovima i na otocima, negativno se utječe na bioraznolikost RH. Mjerama uvođenja poljskih traka, tradicijskih voćnjaka i očuvanjima obilježja krajobraza stvorit će se uvjeti za život i razvoj insekata korisnih za oplodnju u poljoprivredi te će se stvoriti uvjeti za bolji uvjeti za životinje.

Republika Hrvatska je u mnogim svojim priobalnim dijelovima bogata suhozidima, koji osim krajobrazne, imaju i ekološku vrijednost kao prostor za rast brojnih biljnih vrsta, ali i utočište za brojne životinje, poput guštera, pčela i raznih rijetkih kukaca, čiji je doprinos bioraznolikosti nemjerljiv.

Prekomjerna primjena pesticida i gnojiva, uz neke druge, abiotičke čimbenike, dovela je do prorjeđenja životinjskih i biljnih vrsti naših šuma, što ukazuje na potrebu njihova oplemenjivanja

rijetkim i ugroženim vrstama drveća, s naglaskom na šumske voćarice što će pozitivno utjecati i na životinjski svijet u šumama. Uz to je neophodno uvesti i unaprijediti biološke metode zaštite šuma.

Neke od mjera navedenih u sklopu ovog fokus područja (NATURA, Šumsko-okolišne i klimatske usluge i očuvanje šuma), RH planira provoditi u kasnijoj fazi provedbe programa, kada se stvore svi preduvjeti uspješne provedbe.

Fokus područje 4B: „Bolje upravljanje vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima“

Odabrane mjere:

- M04
- M08
- M10
- M11
- M03
- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba RH će ulaganjima kroz ove mjere utjecati na poboljšanje upravljanja vodama.

Republika Hrvatska je bogata prirodnim, nezagađenim vodnim resursima, koje je potrebno stalnim nadzorom i prilagođavanjem aktivnosti poljoprivredne proizvodnje, očuvati od svakog mogućeg onečišćenja.

To se planira postići poticanjem agrotehničkih zahvata koji umanjuju negativne efekte biljne i stočarske proizvodnje na okoliš.

Također, izgradnjom novih sustava za navodnjavanje omogućit će se ciljano korištenje vode u poljoprivredi.

Fokus područje 4C: „Sprečavanje erozije tla i bolje upravljanje tlom“

Odabrane mjere:

- M08
- M10
- M11
- M13
- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba RH će ulaganjima kroz ove mjere utjecati na poboljšanje upravljanja tlom.

Pravilnom primjenom agrotehničkih mjera u poljoprivredi i šumarstvu utjecat će se smanjenje prekomjerne i nepotrebne obrade tla što bi trebalo dovesti do poboljšanja kvalitete zemljišta, smanjenje erozije i gubitka zdrave bogate organskom tvari.

Poboljšanje strukture i kvalitete tla uporabom prirodnih gnojiva, uz istodobno smanjenje uporabe zaštitnih sredstava i umjetnih gnojiva, ima veliki utjecaj na zaštitu voda i tla. Ulaganjima u novu tehniku u šumarskom sektoru kao i integriranom proizvodnjom u poljoprivrednoj proizvodnji utjecat će se na kakvoću vodnih resursa RH, posebice u dijelovima RH koja su posebnim zakonima³⁷

³⁷ Zakon o potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (NN 80/13),

Zakon o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11 i 56/13),

Pravilnik o dobrim poljoprivrednim i okolišnim uvjetima (NN 65/13),

proglašena kao područja od posebne važnosti. Također, dodatnim plaćanjima za proizvodnju na terenima s nagibom, smanjit će se negativni utjecaji erozije, koja je posebice izražena na neobrađenim površinama.

Prioritet 5: „Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika, otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru „

Fokus područje 5A: „Povećanje učinkovitosti u korištenju vode u poljoprivredi“

Odabrane mjere:

- M04
- M01
- M02
- M16

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba, RH će ulaganjima kroz ove mjere utjecati na

povećanje navodnjavanih površina, a primjenom novih tehnologija navodnjavanja, smanjit će se potrošnja vode, kojom neka područja RH itekako oskudijevaju. Zbog klimatskih promjena i učestalih suša tijekom ljetnih mjeseci, neophodno je provesti ulaganja u sustave za navodnjavanje, kako bi se voda koristila u fazama u kojima učinkovito djeluje na kvalitetu i kvantitetu proizvoda.

Također, nužno je dodatnim plaćanjima potaći provedbu agrotehničkih zahvata koji pozitivno utječu na smanjenje gubitka voda iz tla.

Ulaganja usmjerena u modernizaciju postojeće zastarjele tehnologije sustava navodnjavanja, osigurati će učinkovitije korištenje resursa.

Fokus područje 5B: „Povećanje učinkovitosti u korištenju energije u poljoprivredi i preradi hrane“

Odabrane mjere:

- M04
- M07
- M01
- M02
- M16

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba, RH će ulaganjima kroz ove mjere utjecati na

stalno povećanje korištenja energije iz obnovljivih izvora, čime će se smanjiti korištenje fosilnih energenata koji negativno utječu na okoliš.

Energetska učinkovitost bitna je za gospodarsku učinkovitost jer se smanjenjem troškova proizvodnje kroz smanjenje troškova energije pozitivno se utječe na ukupno poslovanje.

Smanjenjem korištenja fosilnih goriva kao izvora energije, pozitivno se utječe i na zaštitu okoliša, budući je smanjena emisija štetnih plinova, što ima direktan učinak na ublažavanje klimatskih promjena.

Ulaganja u učinkovitije korištenje energije iz obnovljivih izvora te njihova primjena u poljoprivredi, prehrambeno-prerađivačkoj industriji i sektoru šumarstva imaju za cilj pokrivanje potreba ovog fokusa.

Fokus područje 5C: „Olakšavanje opskrbe i korištenja obnovljivih izvora energije, nusproizvoda, otpada, ostataka i drugih neprehrambenih sirovina u svrhu biogospodarenja“

Odabrane mjere:

- M04
- M07
- M06
- M08
- M16
- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba, RH će ulaganjima kroz ove mjere utjecati na proizvodnju i korištenje energije iz obnovljivih izvora.

Biomasa iz poljoprivrede i šumarstva bitna je za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. Proizvodnjom energije iz biomase smanjuje se ovisnost o uvozu energije, smanjuju se emisije stakleničkih plinova, smanjuje se onečišćenje podzemnih voda, a učinak na klimu, tlo, zrak i vodu je nemjerljiv.

Proizvodnja energije treba se temeljiti na nusproizvodima poljoprivrede i šumarstva, čime se postiže i veći ukupni prihod.

Potporom izgradnji objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora doprinijet će se povećanju učinkovitog korištenja energije te pomoći opskrbu i uporabu energije iz obnovljivih izvora iz nusprodukata, otpada, ostataka i ostalog biootpada u svrhu biogospodarenja.

Osim direktne povezanosti s poljoprivredom i šumarstvom, proizvodnja energije iz obnovljivih izvora u sklopu nepoljoprivrednih aktivnosti u ruralnom području, može znatno utjecati na ostanak stanovništva u ruralnim područjima, budući se kroz ovu djelatnost može omogućiti otvaranje velikog broja radnih mjesta.

Fokus područje 5D: „Smanjenje emisije stakleničkih plinova i amonijaka iz poljoprivrede“

Odabrane mjere:

- M04
- M16
- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba RH će ulaganjima kroz ove mjere utjecati na smanjenje emisije dušikovih oksida i metana iz poljoprivrede.

Zamjenom zastarjele i energetski neučinkovite tehnologije novom smanjit će se emisija štetnih plinova.

Fokus područje 5E: „Poticanje pohrane i vezivanje ugljika u poljoprivredi i šumarstvu“

Odabrane mjere:

- M08
- M10
- M16
- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba RH će ulaganjima kroz ove mjere utjecati na poticanje vezivanja ugljika u poljoprivredi i šumarstvu.

Ugljični dioksid najznačajniji je staklenički plin i ima daleko najveći udio u ukupnim emisijama stakleničkih plinova u Republici Hrvatskoj. Ulaganjima u mjere razvoja šuma i konverziju šumskih vrsta i oplemenjivanjem degradiranih šumskih sastojina doprinijet će se smanjenju štetnih ugljičnih

plinova. Mjerama zatravnjivana trajnih nasada, očuvanjem travnjaka velike prirodne vrijednosti, sjetvom zimskog zelenog pokrova te održavanjem tradicionalnih maslinika ptiče se pohrana i vezivanje ugljika u poljoprivredi.

Prioritet 6: „Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima“

Fokus područje 6A: „Olakšavanje diversifikacije, stvaranja i razvoja malih poduzeća i otvaranje radnih mjesta“

Odabrane mjere:

- M06
- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba, RH će ulaganjima kroz ove mjere utjecati na diversifikaciju djelatnosti i stvaranje radnih mjesta.

Diversifikacija nepoljoprivrene djelatnosti u ruralnim područjima osim gospodarskih učinaka, ima i socijalni aspekt, budući nepoljoprivredne aktivnosti omogućavaju otvaranje radnih mjesta, čime dolazi do sprječavanja depopulacije ruralnih područja.

Također, kroz samozapošljavanje u poljoprivrenom sektoru, dolazi do ostanka mladih u ruralnom području, ali i naseljavanja svih onih koji sve češće perspektivu i realizaciju svojih poslovnih ideja vide u poljoprivredi.

Fokus područje 6B: “Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima“

Odabrane mjere:

- M07
- M19
- M01
- M02

Nastavno na SWOT analizu i procjenu potreba, RH će ulaganjima kroz ove mjere utjecati na razvoj osnovne komunalne, prometne i društvene infrastrukture kao i očuvanje kulturne i prirodne baštine. Time će biti stvoreni preduvjeti za kvalitetan život u ruralnim područjima.

Lokalni razvoj temelji se na uključenosti stanovništva i njihovu odlučivanju o lokalnom razvoju. Lokalno stanovništvo najbolje može odrediti svoje prioritete, kao i odlučiti o načinu na koji će se isti realizirati.

Transparentno djelovanje partnerstava pozitivno utječe na lokalni razvoj te je potrebno podići razinu znanja i vještina lokalnih akcijskih grupa za upravljanje partnerstvima.

5.3. Opis rješavanja horizontalnih tema

Inovacije

Inovacije su povezane sa svim prioritetima politike ruralnog razvoja. Svrha programa ruralnog razvoja je prije svega stvoriti prikladno okruženje za promicanje inovacija. Kako bi se doprinijelo postizanju ciljeva Europskog partnerstva za inovacije (EPI) za produktivnost i održivost u poljoprivredi, potrebno je osnovati mrežu EPI-a kako bi se povezale operative skupine, savjetodavne službe i istraživači uključeni u provedbu aktivnosti vezanih uz inovacije u

poljoprivredi. EPI bi trebao stvarati dodanu vrijednost povećanjem korištenja i učinkovitosti instrumenata vezanih uz inovacije te jačanjem njihove uzajamne sinergije. Također bi trebao popuniti praznine boljim povezivanjem istraživanja i praktične poljoprivredne djelatnosti. Inovativne projekte za produktivnost i održivost u poljoprivredi trebale bi provoditi operativne skupine koje okupljaju poljoprivrednike, upravitelje šuma, ruralne zajednice, istraživače, savjetnike nevladinih organizacija, poduzeća i druge sudionike koji se bave inovacijom u poljoprivrednom sektoru. Kako bi se osiguralo da cjelokupni sektor ima koristi od rezultata takvih projekata, trebali bi se objaviti njihovi rezultati na području inovacija i razmjene znanja unutar Unije i s trećim zemljama. Potrebno je potaknuti poduzetnike da investiraju, inoviraju, sudjeluju u suradnji s istraživačkim institucijama, povećaju produktivnost i na kraju diversificiraju gospodarstvo te stvore i održe više radnih mjesta u poljoprivredno-prehrambenom i šumarskom sektoru. Inovacije, ne samo u smislu novih proizvoda, nego i procesa, usluga, tehnologija i ideja, odigrati će ključnu ulogu prema modernizaciji i povećanju produktivnosti.

Okoliš

Briga za zaštitu okoliša je važna horizontalna tema koja se dotiče svih prioritetnih područja obuhvaćenih PRR 2014-2020. Provođenjem većeg dijela odabranih mjera PRR daje se snažan naglasak na zaštitu okoliša, posebno agro-okolišnim mjerama. Aktivnosti u okviru ove mjere biti će usmjerene na prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena kroz uvođenje obnovljivih izvora energije, smanjenje emisije stakleničkih plinova iz poljoprivredne proizvodnje. Također provođenjem mjera koje se odnose na prijenos znanja, te specijaliziranog savjetovanja utječe se na svijest proizvođača na održivo i učinkovito korištenje prirodnih resursa koji osim utjecaja na okoliš ima i gospodarski utjecaj. Negativan utjecaj na okoliš nastoji se spriječiti i investicijskim mjerama kroz primjenu novih tehnika i tehnologija.

Klimatske promjene

Aspekt ublažavanja klimatskih promjena uključen je u sve prioritete kojima se bavi PRR 2014-2020. Mjerama smanjenja emisije stakleničkih plinova, kontroliranim unosom dušičnih gnojiva te općenito primjenom novih tehnika i tehnologija kroz sve mjere program ima za cilj pozitivno utjecati i dijelom utjecati na ublažavanje klimatskih promjena koje nastaju poljoprivrednom proizvodnjom.

5.4. Sažeti prikaz intervencijske logike koja prikazuje prioritete i fokus područja odabranih Programom, ciljeve i kombinacije mjera kojima bi se ciljevi trebali postići

Prioritet 2 - Pобоljšanje održivosti i konkurentnosti poljoprivrede u svim regijama, te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama		
Fokus područje	Kvantificirani cilj	Kombinacija mjera
2A	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji su dobili potporu iz PRR za ulaganja u rekonstrukciju	Kod 4
		Kod 6
		Kod 1
		Kod 2
		Kod 16
2B	% Poljoprivrednih gospodarstava s potporom iz RDP za poslovni plan razvoja / investicija za mlade poljoprivrednike	Kod 16
		Kod 6
		Kod 1
Prioritet 3 - Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizicima u poljoprivredi		
Fokus područje	Kvantificirani cilj	Kombinacija mjera
3A	% Poljoprivrednih gospodarstava koji su dobili potporu u sklopu programa sheme kvalitete, lokalne trgovine i kratki lanci opskrbe i proizvođačkim grupama/organizacijama	Kod 3
		Kod 9.1
		Kod 14
		Kod 1
		Kod 2
3B	% Poljoprivrednih gospodarstava koji sudjeluju u programu upravljanja rizicima	Kod 16
		Kod 17
		Kod 5
		Kod 1
Prioritet 4 - Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom		
Fokus područje	Kvantificirani cilj	Kombinacija mjera
4A	% Poljoprivrednog zemljišta na koje se utjecalo da doprinosi bioraznolikosti	Kod 4
		Kod 8
		Kod 10
		Kod 11
		Kod 12
		Kod 13
4B	% Poljoprivrednog zemljišta na kojem je došlo do poboljšanja upravljanja vodnim	Kod 1
		Kod 2
		Kod 4
		Kod 8
		Kod 10
		Kod 11
4C	% Poljoprivrednog zemljišta na kojem je došlo do poboljšanja upravljanja tlom i ili sprječavanje erozije tla (ha)	Kod 13
		Kod 1
		Kod 2
		Kod 8
		Kod 10
		Kod 11
Prioritet 5 - Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru		
Fokus područje	Kvantificirani cilj	Kombinacija mjera
5A	% Navodnjavanih površina koji su prešli na učinkovitije korištenje vode	Kod 4
		Kod 7
		Kod 1
		Kod 2
		Kod 16
5B	Ukupna ulaganja u uštedu energije i bolju učinkovitost (€)	Kod 4
		Kod 7
		Kod 6
		Kod 8
		Kod 1
		Kod 2
5C	Ukupna investicija u obnovljive izvore energije (€)	Kod 16
		Kod 1
		Kod 2
5D	% Poljoprivrednog zemljišta na koje je utjecalo smanjenje stakleničkih plinova i/ili emisije amonijaka % uvjetnih grla obuhvaćen ulaganjem na gospodarstvu s ciljem smanjenja N2O i emisije metana	Kod 4
		Kod 16
5E	% Poljoprivrednog i šumskog zemljišta na kojem se povećalo vezivanje ugljika	Kod 8
		Kod 10
		Kod 16
		Kod 1
Prioritet 6 - Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarski razvoj u ruralnim područjima		
Fokus područje	Kvantificirani cilj	Kombinacija mjera
6A	Broj radnih mjesta stvorenih kroz sufinancirane projekte	Kod 1
		Kod 2
		Kod 6
6B	% Ruralnog stanovništva obuhvaćenog lokalnim strategijama razvoja	Kod 7
		Kod 19
		Kod 1
		Kod 2

5.5. Opis planiranih aktivnost koje će omogućiti provedbu programa i opis savjetodavnih kapaciteta

Jedan od preduvjeta za kvalitetnu provedbu PRR je pravodobno informiranje potencijalnih korisnika o mogućnostima koje im pružaju mjere programa, koja dokumentacija je potrebna za prijavu te koje uvjete moraju zadovoljiti.

Informacijske aktivnosti provodit će se putem predavanja i prezentacija, te medijskih informacija (novine, televizija, web).

Tijekom programskog razdoblja Upravljačko tijelo će koristiti sve moguće raspoložive oblike informiranja potencijalnih korisnika mjera programa ruralnog razvoja.

Informacije krajnjim korisnicima bit će dostupne putem web stranica Upravljačkog tijela i Agencije za plaćanja.

Osim Upravljačkog tijela i Agencije za plaćanja kao savjetodavni kapacitet informacije krajnjim korisnicima bit će dostupne putem Savjetodavne službe koja je kao krovna ustanova zadužena za pružanje savjeta i naobrazbe iz područja višestruke sukladnosti te će davati opće informacije o mogućnostima i uvjetima koji trebaju biti zadovoljeni za odabrane mjere iz programa.

Također Uredi državne uprave u županijama unutar svojih odjela za poljoprivredu te njihove razvojne agencije kao dobro organizirana mreža širom Hrvatske služit će kao kanal za distribuciju svih osnovnih informacija o Programu.

Kroz mjere ruralnog razvoja RH je planirala stalnu izobrazbu savjetnika Savjetodavne službe kako bi pratili stalni napredak novih tehnika i tehnologija. Također planirane su radionice za savjetnike koji će biti direktna potpora potencijalnim korisnicima prilikom javljanja na natječaje budući će se prijave moći podnijeti isključivo elektronskim putem.

Kako bi savjetodavna služba mogla davati točne i stručne informacije potencijalnim korisnicima Upravljačko tijelo u suradnji s Agencijom za plaćanja planira redovitu izobrazbu Savjetodavne službe.

Potencijalni korisnici će se na natječaje prijavljivati elektroničkim putem za što će u RH biti oformljena četiri regionalna centra u Splitu, Osijeku, Rijeci i Bjelovaru te centralni ured u Zgrebu, moguće je koristiti sredstva mjere Tehnička pomoć za opremanje i najam prostora koji služe kao podrška potencijalnih korisnika pri prijavljivanju za natječaj.

Putem mjere Tehnička pomoć dio sredstava bit će alociran na Mrežu ruralnog razvoja koja će usko surađivati sa EIP mrežom te će služiti kao podrška u promicanju inovacija u poljoprivrednom i šumarskom sektoru.

Također kroz sve dostupne mjere izobrazbu će pohađati i svi djelatnici Upravljačkog tijela i Agencije za plaćanja koji su uključeni u rad PRR.

6. PROCJENA EX-ANTE UVJETOVANOSTI

6.1. Identifikacija primjenjivih ex-ante uvjetovanosti i procjena njihovog ispunjenja (primjenjivih prioriternih i općih ex-ante uvjetovanosti)

Bit će ažurirano naknadno.

Nelektorirana verzija

primjenjiva Ex- ante uvjetovanost	Prioriteti/Fo kus područja i mjere na koje se odnosi uvjetovanost	Ex-ante uvjetovanost ispunjena: da/ne/djelomi čno	Kriterij	Ispunjen ost kriterija da/ne	Reference	Objašnjenje
Sprečavanje rizika i upravljanje rizicima: postojanje nacionalnih ili regionalnih procjena rizika za potrebe upravljanja kriznim situacijama, uzimajući u obzir prilagodbu klimatskim promjenama	Prioritet: 3 Fokus područje 3b Mjere: 18,37,38	Da	– Primjenjuje se nacionalna ili regionalna procjena rizika sa sljedećim elementima: - opis procesa, metodologije, metoda i neosjetljivih podataka koji se koriste za procjenu rizika, kao i kriterija utemeljenih na rizicima za određivanje prioriteta ulaganja; – opis mogućih razvoja događaja s jednim ili više rizika; – uzimanje u obzir nacionalne strategije za	Da	Zakon o zaštiti od elementarnih nepogoda ("Narodne novine", 73/97) Metodologija za procjenu štete od elementarnih nepogoda ("Narodne novine", 96/98)	

			prilagodbu na klimatske promjene, gdje je to primjereno.		

Dobri poljoprivredni i okolišni uvjeti (DPEU): na nacionalnoj razini uspostavljeni su standardi dobrih poljoprivrednih i okolišnih uvjeta zemljišta iz glave VI. poglavlja I. Uredbe (EU) 1305/13	Prioritet: 4 Fokus područje: 4a, 4b, 4c, 5d, 5e Mjere: 29	Da	Standardi dobrih poljoprivrednih i okolišnih uvjeta određeni su u nacionalnim zakonima te navedeni u programu.	Da	Višestruka sukladnost (engl. cross compliance) predstavlja niz zahtjeva i uvjeta koje poljoprivredni proizvođač mora ispuniti kako bi ostvario pravo na izravna plaćanja i IAKS mjere ruralnog razvoja. Višestrukou sukladnosti obuhvaćeni su zahtjevi i uvjeti: dobri poljoprivredni i okolišni uvjeti (GAEC) i propisani zahtjevi upravljanja (SMR). Dobri poljoprivredni i okolišni uvjeti definirani su Pravilnikom o dobrim poljoprivrednim i okolišnim uvjetima („Narodne novine“, broj 65/13) koji je donesen na temelju Zakona o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju („Narodne novine“, broj 120/12, 136/12). Obveznici ispunjavanja uvjeta propisanih Pravilnikom su korisnici izravnih plaćanja i IAKS mjera ruralnog razvoja.	Pravilnik je preuzeo odredbe članka 6. (Dodatka III.) Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 od 19. siječnja 2009. godine o uspostavljanju zajedničkih propisa za shemu direktne potpore za poljoprivrednike koji se nalaze unutar zajedničke poljoprivredne politike i uspostavljanju određenih shema potpore za poljoprivrednike. * Pravilnikom o višestrukoj sukladnosti koji je u izradi ukinuti će se Pravilnik o dobrim poljoprivrednim i okolišnim uvjetima („Narodne

					novine“, broj 65/13). Donošenje Pravilnika planirano je najkraćem mogućem roku. Navedenim Pravilnikom obuhvatiti će se promijene nastale uslijed donošenja reformskog paketa, među kojim i Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013.o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredaba Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br.

						2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008.

Minimalni zahtjevi u vezi s gnojivima i proizvodima za zaštitu biljaka: minimalni zahtjevi u vezi s gnojivima i proizvodima za zaštitu biljaka iz glave III. poglavlja I. članka 28. ove Uredbe definirani su na nacionalnoj razini	Prioritet: 4 Fokus područje: 4a, 4b, 4c, 5d, 5e Mjere: 29	Da	Minimalni zahtjevi u vezi s gnojivima i proizvodima za zaštitu biljaka iz glave III. poglavlja I. ove Uredbe navedeni su u programu	Da	Zahtjevi koji se odnose na korištenje gnojiva i sredstava za zaštitu bilja odnose se na primjenu SMR 4 i SMR 9. koji su propisani Pravilnikom o višestrukoj sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji („Narodne novine“, broj 10/10).	* Pravilnikom o višestrukoj sukladnosti koji je u izradi ukinuti će se Pravilnik o dobrim poljoprivrednim i okolišnim uvjetima („Narodne novine“, broj 65/13). Donošenje Pravilnika planirano je najkraćem mogućem roku. Navedenim Pravilnikom obuhvatiti će se promijene nastale uslijed donošenja reformskog paketa, među kojim i Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013.o financiranju,

						upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredaba Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008.

Ostali relevantni nacionalni standardi: u smislu glave III. poglavlja I. članka 28. ove Uredbe definirani su značajni obvezni nacionalni standardi	Prioritet: 4 Fokus područje: 4a, 4b, 4c, 5d, 5e Mjere: 29	Da	Relevantni obvezni nacionalni standardi navedeni su u programu.	Da Višestruka sukladnost (engl. cross compliance) predstavlja niz zahtjeva i uvjeta koje poljoprivredni proizvođač mora ispuniti kako bi ostvario pravo na izravna plaćanja i IAKS mjere ruralnog razvoja. Višestrukou sukladnosti obuhvaćeni su zahtjevi i uvjeti: dobri poljoprivredni i okolišni uvjeti (GAEC) i propisani zahtjevi upravljanja (SMR). Člankom 5. Dodatka II. Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 definirani su propisani zahtjevi upravljanja koji su za Republiku Hrvatsku obvezni u primjeni prema rasporedu utvrđenim Pristupnim ugovorom Hrvatske s Europskom unijom: 1. zahtjevi iz Točke A. Dodatka II. (SMR 1 – 8) od 01. siječnja 2014.; 2. zahtjevi iz točke B Dodatka II. (SMR 9 – 15) od 01. siječnja 2016.; 3. zahtjevi iz točke C Dodatka II. (SMR 16 – 18) od 01. siječnja 2018. Propisani zahtjevu upravljanja	*Pravilnikom o višestrukoj sukladnosti koji je u izradi ukinuti će se Pravilnik o višestrukoj sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji („Narodne novine“, broj 10/10). Donošenje Pravilnika planirano je najkraćem mogućem roku. Navedenim Pravilnikom obuhvatiti će se promijene nastale uslijed donošenja reformskog paketa, među kojim i Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013.o financiranju,

					definirani su Pravilnikom o višestrukoj sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji („Narodne novine“, broj 10/10) koji je donesen na temelju Zakona o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju („Narodne novine“, broj 83/09, 153/09).	upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredba Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008.

Energetska učinkovitost: Provedene su aktivnosti promicanja isplativih poboljšanja energetske učinkovitosti i isplativih ulaganja u energetske učinkovitost pri izgradnji ili obnavljanju zgrada.	Prioritet: 5 Fokus područje: 5b, 6a Mjere: 17, 19, 20, 35	Aktivnosti obuhvaćaju: - mjere kojima će se osigurati primjena minimalnih zahtjeva povezanih s potrebnom energetskom učinkovitošću zgrada u skladu s člancima 3., 4. i 5. Direktive 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća. - mjere nužne za uspostavu sustava ovjere energetske učinkovitosti zgrada u skladu s člankom 11. Direktive 2010/31/EU - mjere kojima će se osigurati strateški plan o energetskoj učinkovitosti, u skladu s člankom 3. Direktive 2012/27 EU Europskog parlamenta i Vijeća . - mjere u skladu s člankom 13. Direktive 2006/32/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o energetskoj učinkovitosti	1. EPBD 2010/31/EU članci 3., 4. i 5. - Zakon o gradnji (NN 159/13) - Metodologija za provođenje energetskih pregleda građevina - Tehnički propis o racionalnoj uporabi energije i toplinskoj zaštiti u zgradama (NN 110/08, 89/09, 79/13, 90/13) (trenutno preneseno jedino za kategoriju jednoobiteljske zgrade; u fazi izrade izračun troškovno optimalnih razina minimalnih zahtjeva energetske učinkovitosti za ostale vrste zgrada, nakon čega će se u tehnički propis prenijeti i ostatak zahtjeva iz članka 5. Direktive) 2. EPBD 2010/31/EU članak 11. - Zakon o gradnji (NN 159/13) - Pravilnik o energetskim pregledima građevina i energetskom certificiranju zgrada (NN 81/12, 29/13, 78/13) - Pravilnik o uvjetima i mjerilima za osobe koje provode energetske preglede građevina i energetsko certificiranje zgrada (NN 81/12, 64/13)

			i energetskim uslugama kako bi se osiguralo da krajnji korisnici dobiju pojedinačna brojila u mjeri u kojoj je to tehnički izvedivo, financijski razumno i razmjerno u odnosu na potencijalnu uštedu energije.	3. EED 2012/27/EU članak 3. Direktive Biti će obuhvaćen novim Zakonom o energetske učinkovitosti koji je u izradi (treba biti usvojen do kraja ožujka 2014.) i 3. Nacionalnim akcijskim planom koji će se usvojiti do kraja prvog polugodišta 2014 4. EED 2012/27/EU članak 13 reguliran je: - Zakon o energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji (NN152/2008 članak 28) i sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji (55/2012 članak 23). - Individualno mjerenje potrošnje energije propisano je pripadajućim energetskim zakonima koji uređuju pojedina tržišta (Zakon o tržištu električne energije NN 22/13, Zakon o tržištu plina NN 28/13) a zasebno je razrađena obveza ugradnje uređaja za mjerenje potrošnje toplinske energije u članku 33. Zakona o tržištu toplinske energije (NN 80/13). - Pravilnik o metodologiji za	

					praćenje , mjerenje i verifikaciju ušteđa energije u neposrednoj potrošnji (NN 77/2012)	

Vodni sektor: postojanje a) politike određivanja cijene vode koja daje prikladne poticaje korisnicima za učinkovito korištenje vodnih resursa i b) prikladnog doprinosa različitih načina korištenja voda u povratu troškova vodnih usluga, po stopi koja je utvrđena u odobrenom planu upravljanja riječnim slivom za ulaganja podržana u okviru programa.	Prioritet: 5 Fokus područje: 5a Mjere: 17, 35	Da	U sektorima koje podupire EPFRR, država članica osigurala je doprinos različitih načina korištenja vode u povratu troškova vodnih usluga prema sektoru u skladu s člankom 9. stavkom 1. prvom alinejom Okvirne direktive o vodama uzimajući u obzir, ako je potrebno, društvene, okolišne i ekonomske učinke povrata kao i zemljopisne i klimatske uvjete u zahvaćenoj regiji ili regijama.	Da	Zakon o vodama („Narodne novine“ 153/2009, 130/2011, 56/2013) i Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva („Narodne novine“ 153/2009, 56/2013) usklađeni su u potpunosti sa člankom 9. Okvirne direktive o vodama (2006/60/EC), osiguravajući primjenu određivanja cijene vodnih usluga (vodoopskrbe i odvodnje sa pročišćavanjem otpadnih voda) prema načelima punoga povrata troškova za sve korisnike uz osiguranje socijalne prihvatljivosti cijene vode za navedene usluge. Zaštita i korištenje voda temelje se, između ostaloga, na načelima »onečišćivač plaća«, odnosno »korisnik plaća«, čime su dati principi također preneseni u navedena dva zakonodavna akta vodnoga gospodarstva, kao i pripadajuće podzakonske akte: Uredbu o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva („Narodne	

				novine“ 112/2010) te Uredbu o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga („Narodne novine“ 112/2010). Plan upravljanja vodnim područjima usvojen je od strane Vlade Republike Hrvatske u lipnju 2013 („Narodne novine“ 82/2013). Sastavni dio navedenog Plana je i ekonomska analiza (Istraživanje ekonomskih aspekata plana upravljanja vodnim područjima, Ekonomski Institut, Zagreb, 2011. godina) kojom su obuhvaćene procjene volumena, cijena i troškova povezanih sa vodnim uslugama uključujući i operativne troškove. Pravilnikom o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje („Narodne novine“ 83/2010) definiran je način izračuna godišnjih troškova rada i održavanja sustava javnog navodnjavanja. Isti se sastoje od fiksnog i varijabilnog dijela. Varijabilni trošak uključuje trošak energije potrebne za rad sustava, kao i trošak naknade za korištenje voda čime se potiče učinkovito korištenje vodnih	

						resursa u navodnjavanju.	

Obnovljiva energija: provede ne su radnje za promicanje proizvodnje i distribucije obnovljivih izvora energije	Prioritet: 5 Fokus područje: 5c Mjere: 17, 19, 20, 35	Da	Postoje transparentni programi potpora, prioritet u pristupu mreži ili zajamčeni pristup i prioritet u otpremi, kao i objavljena standardna pravila u vezi sa snošenjem i podjelom troškova tehničkih prilagodbi u skladu s člankom 14. stavkom 1. i člankom 16. stavcima 2. i 3. Direktive 2009/28/EZ. Država članica usvojila je nacionalni akcijski plan za obnovljivu energiju u skladu s člankom 4. Direktive 2009/28/EZ.	Da	Pravilnik o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije NN 132/2013) Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije (NN 88/2012) Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije do 2020. godine	
Antidiskriminacija Postojanje administrativnih kapaciteta za provedbu i primjenu antidiskriminacijskog zakona i politike Unije u području ESI fondova	Prioritet: 6 Fokus područje: 6b Mjere: 14, 15, 35, LEADER	Da	Mjere u skladu s institucionalnim i pravnim okvirom država članica za sudjelovanje tijela nadležnih za promicanje ravnopravnosti svih osoba u pripremi i provedbi programa, uključujući i pružanje	Da	Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN br. 85/08, 112/12) Zakon o ravnopravnosti spolova (NN 82/08) Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje 2013-2016	Zakon o suzbijanju diskriminacije uveo je pučkog pravobranitelja kao nacionalno tijelo za ravnopravnost.

			savjeta o jednakosti u aktivnostima vezanim uz ESI fondove			

			Mjere za edukaciju zaposlenih u tijelima koja su uključena u upravljanje i kontrolu ESI fondova u području antidiskriminacijskog zakona i politike Unije	Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje 2013-2016	Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje 2013.-2016. sadrži mjere koje će osigurati organizaciju i provedbu seminara i treninga prema odredbama nacionalnog i europskog zakonodavstva u antidiskriminacijskom području. Oni će također usmjeriti upravljačka tijela, posrednička tijela, tijela za ovjeravanje i revizijska tijela uključena u upravljanje i kontrolu ESI fondova u antidiskriminacijskom području. Novi Anti-

						diskriminacijski plan, koji će biti usvojen u 2014. godini za razdoblje od pet godina (2014-2018), sadržavat će plan izobrazbe prema nacionalnom i EU antidiskriminacijskom zakonu i politici, koja obuhvaća sve zaposlenike uključene u provedbu ESI fondovi (MAs, IBs, CAs i AAs) na svim relevantnim razinama.

Ravnopravnost spolova Postojanje administrativnih kapaciteta za provedbu i primjenu zakona i politike Unije o ravnopravnosti spolova u području ESI fondova	Prioritet: 6 Fokus područje: 6a, 6b Mjere: 14, 15, 19, 20, 35, LEADER	Da	Mjere u skladu s institucionalnim i pravnim okvirom država članica za sudjelovanje tijela nadležnih za promicanje ravnopravnosti spolova tijekom pripreme i provedbe programa, uključujući i pružanje savjeta o ravnopravnosti spolova u aktivnostima vezanim uz ESI fondove	Da	Nacionalna politika za ravnopravnost spolova za razdoblje 2011-2015. (NN br. 88/11)
			Mjere za edukaciju zaposlenih u tijelima koja su uključena u upravljanje i kontrolu ESI fondova o zakonu i politici Unije u području ravnopravnosti spolova kao i o uvođenju načela ravnopravnosti spolova.		

Predviđena je izmjena nacionalne politike od 2016. godine.

Invalidnost Postojanje administrativnih kapaciteta za provedbu i primjenu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (UNCRPD) u području ESI fondova u skladu s Odlukom Vijeća 2010/48/EC	Prioritet: 6 Fokus područje: 6a, 6b Mjere: 19, 20, 35, LEADER	Da	Mjere u skladu s institucionalnim i pravnim okvirom država članica o konzultacijama i uključivanjem tijela zaduženih za zaštitu prava osoba s invaliditetom ili predstavnicima organizacija osoba s invaliditetom i drugim relevantnim dionicima tijekom pripreme i provedbe programa. Mjere za edukaciju zaposlenih u tijelima uključenim u upravljanje i kontrolu ESI fondova u području, gdje je primjenjivo, nacionalnog i Unijinog zakona i politike o invalidnosti, uključujući dostupnost i praktičnu primjenu UNCRPD kao što je u nacionalnom zakonodavstvu i zakonodavstvu Unije, prema potrebi	Da	Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007- 2015 (NN 63/07)	Razvitak Nacionalnog akcijskog plana 2013-2015

			Mjere koje će osigurati praćenje provedbe članka 9. UNCPRD u odnosu na ESI fondove tijekom pripreme i provedbe programa.			
Javna nabava Postojanje plana za učinkovitu primjenu zakona o javnoj nabavi unije u području ESI fondova.	Prioritet: 2,5,6 Fokus područje: 2a, 5a, 5b, 5c, 6b Mjere: 14, 15, 17, 19, 20, 21(e), 35, LEADER	Da	Mjere za učinkovitu primjenu propisa o javnoj nabavi Unije uz pomoć odgovarajućih mehanizama	Da	Učinkovita provedba i primjena Direktiva 2004/18/EC i 2004/17/EC osigurana kroz Zakon o javnoj nabavi (NN 090/2011, NN 083/2013)	
			Mjere koje će osigurati transparentnije postupke dodjele ugovora		Učinkovita provedba i primjena Direktiva 2004/18/EC i 2004/17/EC osigurana kroz Zakon o javnoj nabavi (NN 090/2011, NN 083/2013)	
			Mjere za obuku i širenje informacija za zaposlenike koji su uključeni u provedbu ESI fondova		Učinkovita provedba i primjena Direktiva 2004/18/EC i 2004/17/EC osigurana kroz Zakon o javnoj nabavi (NN 090/2011, NN 083/2013)	
			Mjere koje će osigurati administrativne kapacitete za provedbu i primjenu propisa o javnoj nabavi Unije.		Učinkovita provedba i primjena Direktiva 2004/18/EC i 2004/17/EC osigurana kroz Zakon o javnoj nabavi (NN 090/2011, NN 083/2013)	
Državne potpore Postojanje plana	Sva fokus područja i mjere, pod uvjetom da	Da	Mjere za učinkovitu primjenu propisa o državnim potporama Unije	Da	Zakon o državnim potporama (Narodne novine broj 72/13)	Hrvatska Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

za učinkovitu primjenu propisa Unije o državnim potporama u području ESI fondova.	operacije u okviru njih potpadaju pod čl. 42. Ugovora		Mjere za edukaciju i širenje informacija za osoblje koji su uključeni u provedbu ESI sredstava;			(AZTN) je u potpunosti operativno i funkcionalno neovisna. Novi Zakon o državnim potporama osigurat će potpunu implementaciju EU Zakona o državnim potporama od 1. srpnja 2013.
Propisi o zaštiti okoliša koji se odnose na procjene utjecaja na okoliš (EIA) i stratešku procjenu utjecaja na okoliš (SEA) Postojanje plana za učinkovitu primjenu zakonodavstva Unije o okolišu	Prioritet: 2, 3, 4, 5, 6 Fokus područje: 2a, 3a, 4a, 4b, 4c, 5a, 5b, 5c, 5d, 5e, 6a, 6c Mjere: 17, 19, 20, 21, 21(d), 21(e), 28, 29, 31, 35	Da	Mjere za učinkovitu primjenu Direktive 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća (EIA) i Direktive 2001/42/EC Europskoga parlamenta i Vijeća (SEA)	Da	Zakon o zaštiti okoliša (NN 110/07) Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 64/08, 67/09) Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (Narodne novine, broj 64/08) Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa (NN 64/08) Pravilnik o povjerenstvu za stratešku procjenu (NN br. 70/08)	

koji se odnosi na EIA i SEA.			Mjere za edukaciju i širenje informacija za zaposlenike koji su uključeni u provedbu EIA i SEA direktiva	Djelomično	IPA 2010 projekt Tehničke pomoći "Jačanje kapaciteta za SEA na regionalnoj i lokalnoj razini", CARDS 2003 projekt "Procjena utjecaja na okoliš - smjernice i obuka Nacionalni program za Hrvatsku u okviru programa IPA - Pomoć u tranziciji i jačanje institucija za 2010 (pod izgradnjom civilnog društva)	
			Mjere koje će osigurati dovoljne administrativne kapacitete.	Djelomično	http://puo.mzoip.hr/default.aspx?id=1511	
Statistički sustavi i pokazatelji rezultata: Postojanje statističke baze potrebne za procjenu učinkovitosti i utjecaja programa.		Ne	Mjere za pravodobno prikupljanje statističkih podataka sa sljedećim elementima: - Identifikacija izvora i mehanizama kako bi se osigurala statistička valjanost - Mjere za objavljivanje i javnu dostupnost prikupljenih podataka	Ne	Program statističkih istraživanja Republike Hrvatske 2013 - 2017 (NN br. 69/13)	

Postojanje sustava pokazatelja rezultata potrebnih za odabir akcija koje će najučinkovitije dovesti do željenih rezultata, za praćenje napredovanja prema rezultatima i poduzimanje procjene utjecaja.		Ne	Učinkovit sustav pokazatelja rezultata, uključuje: - Izbor pokazatelja rezultata za svaki program koji pružaju informacije o tome što motivira izbor aktivnosti koje se financiraju pomoću programa - Uspostava ciljeva za pokazatelje - Dosljednost svakog pokazatelja uključujući: otpornost na manja odstupanja i statističku validaciju, jasnoću normativnog tumačenja, odgovornost prema politici, pravodobno prikupljanje podataka - Postavljanje procedura kojima se osigurava da sve aktivnosti koje se financiraju programom imaju učinkovit sustav pokazatelja	Ne		

6.2. Opis aktivnosti za ispuvanje ex ante uvjetovanosti, odgovorna tijela i vremenski plan aktivnosti

6.2.1. Aktivnosti koje treba poduzeti kako bi se ispunili primjenjivi opći ex-ante uvjeti

Primjenjivi opći ex-ante uvjeti koji nisu ispunjeni u potpunosti ili djelomično	Kriteriji koji nisu zadovoljeni	Predviđene aktivnosti	Rok (datum)	Odgovorna tijela za ispunjenje

Tablica 1: Aktivnosti koje treba poduzeti – opći ex-ante uvjeti

6.2.2. Aktivnosti koje treba poduzeti kako bi se ispunili primjenjivi ex-ante uvjeti vezani uz prioritete

Primjenjivi ex-ante uvjeti vezani uz prioritete koji nisu ispunjeni u potpunosti ili djelomično	Kriteriji koji nisu zadovoljeni	Predviđene aktivnosti	Rok (datum)	Odgovorna tijela za ispunjenje

Tablica 2: Aktivnosti koje treba poduzeti – s prioritetom povezani ex-ante uvjeti

Ažurirat će se naknadno.

7. OKVIR ZA PROCJENU OSTVARENJA POSTIGNUĆA

7.1. Opis okvira za procjenu ostvarenja postignuća

Prioritet 2: Poboljšanje održivosti i konkurentnosti poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama

Prioritet 3: Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi

Prioritet 4: Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom

Prioritet 5: Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika, otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru

Prioritet 6: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima

Prioritet	Indikator	Mjerna jedinica, ako je primjenjivo	Međucilj za 2018	Cilj za 2023	Pričuva za ostvarenje postignuća
Prioritet 2	Ukupna javna potpora	EUR	30%	567.081.699,35	6%
	Broj PG sa potporom iz PRR za investicije u restrukturiranje	br		1.865	
	Broj PG sa potporom iz PRR za poslovni plan za mlade poljoprivrednike	br		1.022	
Prioritet 3	Ukupna javna potpora	EUR	30%	224.306.010,95	6%
	Broj PG sa potporom vezanom uz sheme kvalitete, lokalna tržišta i kratke opskrbe lance te proizvođačke organizacije	br		2.471	
	Broj PG koja sudjeluju u shemama procjena rizika	br		15.259	

Prioritet 4	Ukupna javna potpora	EUR	30%	564.813.235,29	6%
	Poljoprivredne površine pod ugovorima o korištenju koje doprinose bioraznolikosti	ha	30%		
	Poljoprivredne površine pod ugovorima o korištenju koje pridonose upravljanju vodama	ha			
	Poljoprivredne površine pod ugovorima o korištenju koje pridonose upravljanju tlom	ha			
Prioritet 5	Ukupna javna potpora	EUR	30%	336.527.941,18	6%
	Navodnjavane površine koje prelaze na učinkovitije sisteme navodnjavanja	ha			
	Ukupne investicije u očuvanje učinkovitost energije	EUR			
	Ukupne investicije u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora	EUR		22.376.470,59	
	Ukupna javna potpora pod fokus područjem 5D „Smanjenje emisije stakleničkih plinova i amonijaka iz poljoprivrede“	EUR		113.063.235,29	

	Poljoprivredne i šumske površine pod upravljanjem u svrhu pohrane i sekvestracije ugljika	ha			
Prioritet 6	Ukupna javna potpora	EUR	30%	491.140.725,00	6%
	Ukupna javna potpora realizirana za LEADER	br		1.227	

Tablica 3: Okvira za procjenu ostvarenja postignuća

7.2. Obrazloženje alokacije za rezervu procjene učinka

U cilju jednostavnosti financijskim upravljanja Program odabrana je jedinstvena stopa za rezervu od 6% za svaki prioritet.

8. OPIS IZABRANIH MJERA

8.1. Opis općih uvjeta

Ažurirati će se naknadno, nakon usvajanja provedbene regulative od strane EK.

8.2. Opis mjera

8.2.0. M01 - Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja

8.2.1. Pravna osnova

Članak 14. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

Regulativa 1303/2013

Delegirani akt xxxxxx

Implementacijski akt xxxxx

8.2.2. Opći opis mjere, uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Za razvoj sektora poljoprivrede, prehrambene industrije i šumarstva važno je stručno osposobljavanje svih sudionika.

Svrha stručnog obrazovanja je poboljšanje vještina kao i povećanje i obnove znanja i sposobnosti.

Viša razina obrazovanja pridonijeti će podizanju produktivnosti i konkurentnosti u navedenim sektorima, lakšem postizanju usklađenosti sa standardima Europske unije kao i sa složenim zahtjevima zaštite okoliša, kvalitete i sigurnosti hrane.

Cilj mjere je stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenika u poljoprivrednom gospodarstvu i šumarskom sektoru što će doprinijeti povećanju korištenja novih metoda proizvodnje temeljene na rezultatima istraživanja i razvoja, inovativnih praksi, konkurentnosti gospodarstava, udruživanja kao i boljem razumijevanju zaštite i očuvanja prirode i krajobraza.

Doprinos fokus područjima

Ovo je horizontalna mjera koja ima utjecaj na sve prioritete. Programirana je s naglaskom na sljedeća fokus područja:

Prioritet 2. Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama, s naglaskom na sljedeća fokus područja:

Fokus područje 2B: olakšavanje ulaska poljoprivrednika s odgovarajućom izobrazbom u sektor poljoprivrede, a pogotovo generacijske obnove.

Putem stručnog osposobljavanja povećavaju se poslovne i tehničke vještine poljoprivrednika, a time i optimalno povećanje produktivnosti i konkurentnost poljoprivrednog gospodarstva. Mladim poljoprivrednicima koji prvi put pokreću poljoprivrednu djelatnost potrebna su dodatna znanja uključujući i praktična znanja.

Prioritet 4. Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom, s naglaskom na sljedeće:

Fokus područje 4A: obnova, očuvanje i povećanje bioraznolikosti, uključujući područja mreže Natura 2000 i područja s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima u poljoprivredi velike prirodne vrijednosti, kao i stanja europskih će krajobrazu;

- Mjera Prenos znanja i aktivnosti informiranja biti usmjereni na poljoprivrednike, poljoprivredna gospodarstva i dionike u sektoru šumarstva koji žele ili su već uključeni u agro okolišne i ekološke mjere. Poseban naglasak biti će na informiranju o negativnim učincima industrije na prirodnim resursima i bioraznolikost. Poljoprivrednici, poljoprivredna gospodarstva i dionici u sektoru šumarstva će biti upoznati i s ciljevima agro-okolišnih mjera, ekološkom poljoprivredom te obvezama koje moraju poštivati,

Doprinos horizontalnim ciljevima

Klimatske promjene – Aktivnosti u okviru ove mjere će biti usmjerene na prijenos znanja i informiranje vezano za prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje.

Zaštita okoliša – Radionice i drugi oblici edukacije doprinijeti će povećanju svijesti o zaštiti okoliša, stupnju zaštite prirodnih resursa i biološke raznolikosti, zaštiti voda te potencijalnim utjecajima (pozitivnim i negativnim) poljoprivrede i gospodarenja šumama na okoliš.

Inovacije – Učinkovit prijenos znanja, vještina i informacija je osnovni preduvjet za izgradnju stručne baze, a time i za formiranje pogodnog okruženja za promicanje inovacija u ruralnim područjima. Glavni razlog za ograničeno uvođenje inovativnih praksi je nedostatak znanja u praksi.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Ova mjera se sastoji od dvije podmjere:

M01.1 Potpora za strukovno osposobljavanje i aktivnosti za stjecanja vještina

M01.2 Potpora za demonstracijske i informativne aktivnosti

M01.1 Potpora za strukovno osposobljavanje i aktivnosti za stjecanja vještina

M01.1.1. Potpora za strukovno osposobljavanje i usavršavanje

Opis operacije

Operacija „Potpora za strukovno osposobljavanje i usavršavanje“ podići će obrazovnu struktura u sektorima poljoprivrede, prehrane i šumarstva u ruralnim područjima. Razvoj sustava cjeloživotnog učenja i obrazovanja, imati će izravan utjecaj na razvoj i unapređenje poljoprivrede, gospodarstva i kvalitetu života u ruralnim područjima. Osobe koje se bave poljoprivrednom, prehranom i šumarstvom poboljšati će svoja znanja te time ojačati svoju konkurentnost, povećati učinkovitost, poboljšati ekološku svijest i tako doprinijeti održivom razvoju ruralnih područja. Ova operacija će se provoditi kroz dvije aktivnost:

- Kratkotrajne aktivnosti prijenosa znanja - seminari. Ove aktivnosti su namijenjene za prenošenje znanja i informiranje poljoprivrednika za specifične potrebe;
- Dugotrajne aktivnosti-tečajevi za prenošenje znanja i informiranja, a namijenjene su poljoprivrednicima koji žele steći specijalizirane sposobnosti i kvalifikacije za rad u poljoprivredi.

Lista odobrenih zanimanja za koje će se vršiti strukovno osposobljavanje i usavršavanje biti će sastavni dio podzakonskog akta (Pravilnik).

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratne financijske pomoći pružateljima usluga strukovnog osposobljavanja.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u nacionalnom zakonodavstvu.

Zakon o obrazovanju odraslih

Korisnici

Korisnici potpore su privatne i javne institucije koje nude usluge strukovnog osposobljavanja.

Ciljna skupina su osobe koje se bave poljoprivrednom, prehrambeno-prerađivačkom, šumarskom djelatnošću, posjednici zemljišta i drugi poljoprivredni gospodarstvenici, odnosno mikro, mala i srednja gospodarstva koja se bave poljoprivrednom djelatnošću u ruralnim područjima.

Prihvatljivi troškovi su :

1. Troškovi za korisnika:

a) troškovi za pripremu i provedbu strukovnog osposobljavanja i usavršavanja (plaće zaposlenika, putni troškovi i dnevnice za predavače, troškovi za izradu nastavnih planova i programa, troškovi za pripremu i izradu materijala za obuku - nastavna sredstva i oprema potrebna za provedbu obuke),

b) trošak prostora gdje se održava strukovno osposobljavanje i usavršavanje,

2. Troškovi za polaznike

(troškovi puta, troškovi smještaja, trošak dnevnice).

Polaznik treba u potpunosti odslušati i završiti program osposobljavanja i usavršavanja kako bi korisnik potpore mogao polazniku isplatiti propisane troškove.

Način plaćanja troškova za polaznike (sudionike) biti će propisan provedbenim aktom (Pravilnikom)

Uvjeti prihvatljivosti

Potencijalni korisnici moraju:

- korisnik mora biti pravna osoba, registrirana u skladu nacionalnim zakonima
- biti registrirani za pružanje usluga strukovnog osposobljavanja i usavršavanja;

- imati verificiran program za strukovno osposobljavanje i usavršavanje odraslih i odobrenje za provedbu aktivnosti za stručno osposobljavanje i usavršavanje od strane nadležnog Ministarstva;
- imati na raspolaganju adekvatan prostor;
- imati financijsku i tehničku sposobnost potrebnu za provođenje usluga strukovnog osposobljavanja i usavršavanja,
- imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave,
- imati dokaz da nisu u financijskim teškoćama.

Sadržaj programa mora doprinijeti horizontalnim ciljevima (inovacije, zaštita okoliša i klimatske promjene) i jednom fokus području.

Potpore se ne odnosi na osposobljavanje i usavršavanje koje čini sastavni dio uobičajenih obrazovnih programa i koji su dio redovitog obrazovanja na srednjoškolskoj i višoj razini.

Kriteriji odabira

Projekti koji će se financirati odabiru se putem javnog natječaja. Kriteriji odabira prijavljenih projekata bit će propisani Pravilnikom kroz;

- ocjenu programa (kvaliteta i sadržaj programa)
- reference izvođača (kvalifikacije i iskustvo u edukaciji)
- regionalne (program koji se provodi u više županija RH),
- tip projekta (program vezan za ekološku poljoprivredu, agro-okolišne mjere)
- ciljane grupe (mladi poljoprivrednik, žene, itd.)

Visina i intenzitet potpore

Stopa sufinanciranja iz EAFRD-a iznosi 90%, dok se 10% navedenog iznosa financira iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

Intenzitet potpore iznosi do 100% prihvatljivih troškova.

M01.2 Potpora za demonstracijske i informativne aktivnosti

M01.1.2. Demonstracijske i informativne aktivnosti

Opis operacije

Jedan od oblika prijenosa znanja i informacija su demonstracijske i informativne aktivnosti. Demonstracijske i informativne aktivnosti namijenjene su za prikaz praktične primjene novih tehnologija, korištenja novih ili znatno poboljšanih strojeva i tehnika, novih načina zaštite bilja ili određenih tehnika proizvodnje odnosno tehnologija izvođenja radova, korištenja IT tehnologija i slično. Aktivnost se može odvijati na poljoprivrednom gospodarstvu ili na drugim mjestima, kao što su istraživački centri, izložbene zgrade, itd. Sadržaj, minimalno trajanje demonstracijskih aktivnosti, najmanji broj sudionika i drugi uvjeti će biti prilagođeni određenom demonstracijskom projektu.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratne financijske pomoći provediteljima demonstracijskih i informativnih aktivnosti.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Korisnici potpore su privatne i javne institucije, organizatori demonstracijskih i informativnih aktivnosti.

Ciljna skupina su osobe koje se bave poljoprivrednom, prehrambeno-prerađivačkom, šumarskom djelatnošću, posjednici zemljišta i drugi poljoprivredni gospodarstvenici, odnosno mikro, mala i srednja poduzeća koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom u ruralnim područjima.

Prihvatljivi troškovi

1. Opravdani troškovi za korisnika su troškovi organiziranja i provođenja demonstracijskih i informativnih aktivnosti:

- troškovi pripreme i provedbe demonstracijskih i informativnih aktivnosti (plaće, naknade, putni troškovi i dnevnice);
- troškovi za pripremu i korištenje sredstva i opreme potrebne za provedbu obuke;
- Trošak prostora gdje se održavaju demonstracijske i informativne aktivnosti;

2. Prihvatljivi troškovi su i troškovi polaznika/učesnika programa demonstracijskih i informativnih aktivnosti:

- - Putni troškovi
- - troškovi smještaja
- - troškovi dnevnica

Način plaćanja troškova za sudionike biti će propisani provedbenim aktom (Pravilnikom).

Da bi korisnik potpore mogao polazniku isplatiti troškove, polaznik treba u potpunosti odslušati i završiti program.

Uvjeti prihvatljivosti

Potencijalni korisnici moraju:

- imati na raspolaganju odgovarajuće kvalifikacije/reference za pružanje usluga prijenosa znanja putem demonstracijskih aktivnosti;
- imati na raspolaganju ili unajmiti dovoljan broj kvalificiranih djelatnika za pružanje usluga prijenosa znanja putem demonstracijskih aktivnosti;
- ima na raspolaganju odgovarajući prostor i opremu za provođenje demonstracijskih aktivnosti ili potvrdu koja mu omogućava pristup navedenom;
- imati program i plan aktivnosti za pružanje demonstracijskih i informativnih aktivnosti,
- imati financijsku i tehničku sposobnost potrebnu za provođenje demonstracijskih aktivnosti
- imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave

Sadržaj programa mora doprinijeti horizontalnim ciljevima (inovacije, zaštita okoliša i klimatske promjene) i jednom fokus području.

Potpota se ne odnosi na tečajevne poduke ili obuke koji čine sastavni dio uobičajenih obrazovnih programa i koji su dio redovitog obrazovanja na srednjoškolskoj i višoj razini.

Kriteriji odabira

Projekti koji će se financirati odabiru se putem javnog natječaja. Kriteriji odabira prijavljenih projekata bit će propisani Pravilnikom kroz;

- ocjenu programa i Plana aktivnosti (kvaliteta i sadržaj programa)
- reference organizatora izvođača (kvalifikacije i iskustvo u edukaciji)
- okolišne parametre (program vezan za ekološku poljoprivredu, agro-okolišne mjere),
- klimatske parametre (program vezan za obnovljive izvore energije, energetska učinkovitost, uštede vode)

Visina i intenzitet potpore

Stopa sufinanciranja iz EAFRD-a iznosi 90%, dok se 10% navedenog iznosa financira iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

Intenzitet potpore iznosi do 100% prihvatljivih troškova.

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

- Korisnici moraju imati dokaz da nisu u teškoćama u smislu smjernica Unije o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u teškoćama;
- Upravljačko tijelo i Agencija za plaćanje izradili su preliminarnu procjenu provjerljivosti mjere. Ukoliko procjena pokaže da su zahtjevi koji se odnose na provjerljivost nisu ispunjeni, mjera će se prilagoditi.

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere

Rizici u provedbi mjere su u tome što provedba postupka javna nabave (organizacija skupova) može biti vremenski zahtjevna,

Rizik je da se na demonstracijske programe jednog korisnika stalno prijavljuju isti polaznici.

8.2.4.2. Aktivnosti za smanjenje rizika

Aktivnosti za smanjenje rizika su pravovremeno pokretanje postupaka javne nabave za odabir projekta, dobro pripremljen ugovor i natječajna dokumentacija i dobra analiza stanja prije početka procedure.

Identificirani potencijalni rizici mogu se svesti na minimum, uzimajući u obzir mjere ublažavanja rizika, identifikacija polaznika i ograničavanje na sudjelovanje istih pojedinaca na najviše dvije demonstracijske ili informacijske aktivnosti godišnje..

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

Potpota se može računati na razini 100% prihvatljivih troškova

8.2.6. Dodatne informacije specifične za mjeru

- definiranje odgovarajućih kapaciteta tijela koja pružaju usluge prijenosa znanja za obavljanje svojih zadaća u obliku kvalifikacija osoblja i redovnih treninga

- definirati trajanje i sadržaj programa razmjene na poljoprivrednom gospodarstvu i šumarstvu te posjete poljoprivrednim gospodarstvima i šumama, kako je navedeno u članku 3. Uredbe (EZ-a) br [...] / 2014] [DA].

Nije prihvatljivo

8.2.7. Ostale relevantne informacije za razumijevanje i provedbu mjere

U slučaju promjena u nacionalnom i EU zakonodavstvu, mjera Prenos znanja i aktivnosti informiranja uskladiti će se s tim promjenama.

Tijekom implementacije mjere može doći do podešavanja mjere radi opravdanih ciljeva. Opravdani ciljevi su korištenje novih tehnologija i alata, a time se može produžiti trajanje obveze. Ako korisnik ne prihvaća nastale promjene, mjera prestaje, a dodijeljena financijska sredstva mora vratiti.

8.2.0. M02 - Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima

8.2.1. Pravna osnova

Članak 15. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

Delegirani akt xxxxxx

Implementacijski akt xxxxx

8.2.2. Opći opis mjere, uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

U uvjetima sve veće specijalizacije u poljoprivredi, prehrambeno-prerađivačkoj industriji i šumarstvu, važno je da ljudi uključeni u te sektore imaju pomoć kvalificiranih stručnjaka iz područja gospodarstva, korištenja novih tehnologija, odgovornog upravljanja prirodnim resursima kao i ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama.

Isto tako pred proizvođače su postavljeni novi zahtjevi: smanjenje upotrebe pesticida sukladno Nacionalnom akcijskom planu, višestruka sukladnost (zaštita tla i vode, zdravlje i dobrobit životinja), implementacija mjere poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti, povećanje produktivnosti i učinkovitosti uvođenjem novih tehnika i tehnologija, smanjenje zagađenja zraka, ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama itd.

Uočen je i manjak ekonomsko-financijskih znanja koji se očituje u lošem upravljanju kratkotrajnom i dugotrajnom imovinom, upravljanju financijama i povećanju rizika u investiranju.

Najvažniji oblik prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, prehrambeno-prerađivačkoj industriji i šumarstvu su savjetodavne usluge. Uspostavljen sustav savjetovanja pomaže poljoprivrednicima i šumoposjednicima da poboljšaju održivo upravljanje i ukupnu učinkovitost svog posla. Međutim, u savjetodavnom sustavu nedostaje veći broj savjetnika na svim razinama kako bi mogle biti zadovoljene brojne potrebe korisnika usluga. Stoga je potrebno razviti i nadograditi kvalitetan savjetodavni sustav.

Šume su prirodno dobro od posebne važnosti za očuvanje okoliša jer reguliraju klimatske prilike i ublažavaju „efekt staklenika“, štite kvalitetu voda i tla jedan su od glavnih rasadnika i čuvara biološke raznolikosti. Da bi se šumama održivo upravljalo šumoposjednici kao i mala i srednja poduzeća iz sektora šumarstva moraju biti educirani za siguran i stručan rad na postulatima učinkovite primjene 5E načela (energetski, ekološki, ekonomski, ergonomski i estetski učinkovito izvođenje šumskih radova).

Dobro organizirana, dostupna i učinkovita savjetodavna služba je jedan od temeljnih čimbenika koji će utjecati na razvoj poljoprivrede, prehrambeno-prerađivačke industrije i šumarstva, na podizanje kvalitete življenja u ruralnim prostorima i na ostvarivanje ciljeva ruralne politike.

Doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi sljedećim prioritetima i fokus područjima:

Prioritet 1: Poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima.

Fokus područje 1c: Poticanje cjeloživotnog učenja i stručne izobrazbe u sektorima poljoprivrede i šumarstva.

Savjetodavne usluge olakšat će prijenos znanja do krajnjih korisnika i stjecanje navike cjeloživotnog učenja i usavršavanja.

Prioritet 2: Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama.

Fokus područje 2a: Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja sudjelovanja na tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije

Savjetodavne usluge će pomoći poljoprivrednim gospodarstvima da poboljšaju svoju gospodarsku i ekološku učinkovitost te na taj način postignu veću orijentiranost tržištu, veću konkurentnost, bolje korištenje prirodnih resursa kao i bolju prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena. To će se omogućiti savjetovanjem o preustroju poljoprivrednih gospodarstava, inovacijama, udruživanjem, boljom tehničko tehnološkom opremljenošću, izradom poslovnog plana kao i diversifikacijom gdje je to potrebno.

Prioritet 4: Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom

Fokus područje 4a: Obnovu, očuvanje i povećanje bioraznolikosti, uključujući područja mreže Natura 2000, područja s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima i poljoprivredu velike prirodne vrijednosti te stanje europskih krajobrazu.

Savjetodavne usluge pomoći će u prijenosu znanja o održivom korištenju prirodnih resursa, očuvanju i povećanju bioraznolikosti, uključujući područja mreže Natura 2000, područja s posebnim ograničenjima i područja visoke prirodne vrijednosti. Poseban naglasak bit će stavljen na savjetovanja o višestrukoj sukladnosti kao i mjeri poljoprivreda-okoliš i klimatski uvjeti jer proizvođač koji razumije logiku određenih zakonskih obveza bit će više sklon ispunjavanju istih. Istovremeno se smanjuje rizik od kršenja preuzetih zakonskih obveza.

Fokus područje 4b: Bolje upravljanje vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima.

Poboljšanje strukture i kvalitete tla uporabom prirodnih gnojiva i smanjenjem uporabe sredstava za zaštitu bilja i umjetnih gnojiva neophodno je za zaštitu tla i vode. U tom smislu savjetodavne usluge omogućit će poljoprivrednim proizvođačima i šumoposjednicima da ispoštuju sve obaveze koje su preuzeli uključivanjem u posebne sheme plaćanja kao i uvođenje posebnih tehnika u šumarskom sektoru. Osim toga savjetodavne usluge unaprijedit će znanja o učinkovitom i sigurnom korištenju sredstava za zaštitu bilja kako bi se smanjila upotreba pesticida opasnih za zdravlje i okoliš u skladu s Nacionalnim akcijskim planom za postizanje održive uporabe pesticida.

Fokus područje 4c: Sprečavanje erozije tla i bolje upravljanje tlom.

Mjera će pomoći dostizanju ciljeva Okvirne direktive o vodama kako bi se zaštitili voda i tlo od negativnih utjecaja poljoprivrede osobito u područjima koja su posebnim zakonima proglašena područjima od velike važnosti.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanih uz klimatske promjene, okoliš i inovacije.

Klimatske promjene - Pristup savjetodavnim uslugama omogućit će promicanje brže prilagodbe i ublažavanja klimatskih promjena.

Zaštita okoliša - Jedno od najznačajnijih područja savjetovanja bit će briga za okoliš kroz savjetovanja o višestrukoj sukladnosti, mjeri poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti, ekološkoj poljoprivredi s osobitim naglaskom na područja ranjiva na nitrata kao i o novijim, ekološki prihvatljivim tehnikama i tehnologijama u poljoprivredi i šumarstvu.

Inovacije - Pristup kvalitetnim i specijaliziranim savjetodavnim uslugama omogućiti će brzi protok znanja i informacija a ujedno i promicanje inovacija.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Ova mjera se sastoji od dvije podmjere:

M02.1. Potpora za pružanje savjetodavnih usluga

M02.3. Potpora za osposobljavanje savjetnika

M02.1. Potpora za pružanje savjetodavnih usluga

Potpore se odobrava subjektima koji pružaju usluge savjetovanja za pokrivanje troškova koji nastaju tim savjetovanjem. Savjetovanje se provodi individualno. Ako je opravdano savjetovanje se može provoditi grupno.

Ova podmjera ima 2 operacije:

Savjetovanje o višestrukoj sukladnosti i mjeri poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti

Savjetovanje o modernizaciji i povećanju konkurentnosti poljoprivrednih i šumskih gospodarstava

1. Savjetovanje o višestrukoj sukladnosti i mjeri poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti

Opis operacije

Cilj operacije je savjetovanje poljoprivrednika, mladih poljoprivrednika i drugih posjednika zemljišta o višestrukoj sukladnosti; poljoprivrednim praksama vezanim uz klimu i okoliš; o usvajanju praktičnih poljoprivrednih mjera za povećanje otpornosti poljoprivrednih sustava na eroziju, poplave i suše, održavanju poljoprivrednih površina kako bi se očuvalo dobro stanje poljoprivrednog zemljišta i smanjio negativan utjecaj poljoprivredne proizvodnje na okoliš i klimu.

Cilj operacije je također pomoći u zaštiti i sprečavanju zagađivanja podzemnih i pitkih voda nitrata poljoprivrednog porijekla koje izaziva neadekvatna i prekomjerna gnojidba, nepravilno skladištenje stajnjaka kao i reduciranoj upotrebi pesticida; provedbi mjere poljoprivrede, okoliš i klima; zaštiti Natura 2000 područja i područja visoke prirodne vrijednosti, ekološkom uzgoju kao i zaštiti prirodnih staništa divlje flore i faune, zaštiti ptica itd.

Ova operacija doprinosi fokus području 4A kroz očuvanje bioraznolikosti poljoprivrednih i šumskih ekosustava; Natura 2000 područja i područja visoke prirodne vrijednosti. Operacija će doprinijeti i fokus područjima 4B i 4C kroz zaštitu tla i vode.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratne financijske potpore pružateljima savjetodavnih usluga.

Veza s drugim zakonskim propisima

Zakon o javnoj nabavi.

Propisi iz nacionalnog zakonodavstva vezani uz pružanje savjetodavnih usluga.

Zakon o zaštiti osobnih podataka.

Korisnici

Korisnici potpore su pravne osobe (javne) koje pružaju savjetodavne usluge.

Ciljana skupina su poljoprivrednici, mladi poljoprivrednici i drugi posjednici zemljišta.

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljivi troškovi u okviru ove operacije su troškovi nastali od strane savjetodavne službe za pružanje savjetodavnih usluga. Prihvatljivi su sljedeći troškovi:

- trošak rada: plaće, naknade, putni troškovi i dnevnice za predavače i sl.
- trošak usluga: električna energija, grijanje, najam prostorija, telefon, telefaks, računala, administrativni troškovi i sl.

Uvjeti prihvatljivosti

Potencijalni korisnici moraju:

- imati odgovarajuće kvalifikacije/reference osoblja za pružanje savjetodavnih usluga (najmanje visoku stručnu spremu odgovarajućeg smjera i najmanje tri godine profesionalnog iskustva).
- imati dovoljan broj osoblja koji su redovito osposobljavani za pružanje savjetodavnih usluga
- imati dokaz o financijskoj sposobnosti za plaćanje naknade savjetnicima
- imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave.
- imati dokaz da nisu u poteškoćama u smislu Smjernica Unije o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u teškoćama
- imati program savjetovanja

Program savjetovanja za pojedine poljoprivrednike, mlade poljoprivrednike i ostale posjednike zemljišta mora biti vezan uz najmanje jedan prioritet Unije za ruralni razvoj i obuhvaćati najmanje jedan od sljedećih elemenata:

- a) obveze na razini poljoprivrednog gospodarstva koje proizlaze iz propisanih uvjeta upravljanja i/ili standarda za dobre uvjete u poljoprivredi i uvjete zaštite okoliša iz glave VI. poglavlja I. Uredbe (EU) br.1306/2013.
- b) poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš, kako je utvrđeno u glavi III. poglavlju 3. Uredbe (EU) br. 1307/2013 [DP] te održavanje poljoprivredne površine iz članka 4. stavka 1. točke (c) Uredbe (EU) br. 1307/2013 od 17. prosinca 2013. ;

- c) zahtjeve koje su definirale države članice za provedbu članka 11. stavka 3. Okvirne direktive o vodama;
- d) zahtjeve definirane od strane država članica za provedbu članka 55. Uredbe (EZ) br. 1107/2009, posebno usklađenost s općim načelima integrirane zaštite bilja iz članka 14. Direktive 2009/128/EZ.
- e) agro-okoliš i klima;
- f) Natura 2000 područja i područja visoke prirodne vrijednosti;
- g) ekološka proizvodnja;
- h) Direktive 92/43/EEZ i 2009/147/EZ;
- i) informacije vezane uz prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje, bioraznolikost i zaštitu voda kako je utvrđeno u Prilogu I. Uredbi (EU) br. 1306/2013.

Kriteriji odabira

Bespovratna financijska potpora dodjeljuje se temeljem postupka javne nabave. Kriteriji rangiranja prijavljenih projekata biti će propisani Pravilnikom kroz sljedeće parametre:

- ocjenu programa (sadržaj i kvalitetu programa);
- reference (kvalifikacije i iskustvo u savjetovanju);
- inovativni (suradnju s znanstvenim i istraživačkim institucijama, strukovnim udruženjima isl., članstvo u mreži EPI) itd.
- zemljopisni obujam obrazovanja (lokalni, regionalni ili nacionalni pristup).

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore iznosi 100% od ukupnih prihvatljivih troškova

Maksimalna vrijednost savjetodavne usluge po savjetovanju iznosi 1.500,00 €; broj savjetovanja nije ograničen.

2. Savjetovanje o modernizaciji i povećanju konkurentnosti poljoprivrednih i šumskih gospodarstava

Opis operacije

Manjak ekonomskih i financijskih znanja, slaba tehničko-tehnološka opremljenost kao i manjak udruživanja uzrokuju slabu produktivnost kao i tržišnu konkurentnost poljoprivrednih i šumarskih gospodarstava.

Cilj operacije je savjetovanje poljoprivrednika, mladih poljoprivrednika, šumoposjednika i drugih posjednika zemljišta o ekonomskoj učinkovitosti i otpornosti poljoprivrednih i šumarskih gospodarstava korištenjem novih tehnika i tehnologija; o inovativnim tehnologijama koje će ujedno omogućiti racionalnije korištenje prirodnih resursa, boljoj sektorskoj integraciji, udruživanju, izradi poslovnog plana za mjere ruralnog razvoja, ekonomskoj isplativosti, tehnikama proizvodnje, poljoprivrednoj i nepoljoprivrednoj diversifikaciji koje će omogućiti revitalizaciju ruralnog prostora itd.

Ova operacija doprinosi fokus području 2A kroz povećanje konkurentnosti poljoprivrede i šumarstva, promicanje inovativnih tehnologija i diversifikaciju.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratne financijske potpore pružateljima savjetodavnih usluga.

Veza s drugim zakonskim propisima

Zakon o javnoj nabavi.

Propisi iz nacionalnog zakonodavstva vezani uz pružanje savjetodavnih usluga.

Zakon o zaštiti osobnih podataka.

Korisnici

Korisnici potpore su:

subjekti (pravne osobe - privatne i javne) koje pružaju savjetodavne usluge.

Korisnici u okviru ove operacije biraju se sukladno Zakonu o javnoj nabavi.

Ciljana skupina su poljoprivrednici, mladi poljoprivrednici, šumoposjednici i drugi posjednici zemljišta.

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljivi troškovi u okviru ove operacije su troškovi nastali od strane savjetodavne službe za pružanje savjetodavnih usluga. Prihvatljivi su sljedeći troškovi:

- trošak rada: plaće, naknade, putni troškovi i dnevnice za predavače i sl.
- trošak usluga: električna energija, grijanje, najam prostorija, telefon, telefaks, računala, administrativni troškovi i sl.

Uvjeti prihvatljivosti

Potencijalni korisnici moraju:

- imati odgovarajuće kvalifikacije/reference osoblja za pružanje savjetodavnih usluga (najmanje visoku stručnu spremu odgovarajućeg smjera i najmanje tri godine profesionalnog iskustva).
- imati dovoljan broj osoblja koji su redovito osposobljavani za pružanje savjetodavnih usluga
- imati dokaz o financijskoj sposobnosti za plaćanje naknade savjetnicima
- imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave.
- imati dokaz da nisu u poteškoćama u smislu Smjernica Unije o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u teškoćama
- imati program savjetovanja

1. Program savjetovanja za pojedine poljoprivrednike, mlade poljoprivrednike kao i ostale posjednike zemljišta mora biti vezan uz najmanje jedan prioritet Unije za ruralni razvoj i obuhvaćati najmanje jedan od sljedećih elemenata:

- a) mjere na razini poljoprivrednog gospodarstva predviđene u programima ruralnog razvoja za modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava, razvijanje konkurentnosti, sektorsku integraciju, inovacije, tržišnu orijentaciju i poticanje poduzetništva.;
- b) savjetovanje za poljoprivrednike koji po prvi put uspostavljaju poljoprivredno gospodarstvo;

- c) standarde sigurnosti na radu ili standarde sigurnosti vezane uz poljoprivredno gospodarstvo;
 - d) upravljanje rizicima
 - e) izrada poslovnog plana za mjere ruralnog razvoja
 - f) ekonomska isplativost
 - g) tehnike proizvodnje
 - h) diversifikacija
2. Program savjetovanja posjednicima šuma mora obuhvaćati pitanja vezana uz gospodarske rezultate i okolišnu učinkovitost šumarskog gospodarstva. Program može obuhvaćati i gospodarenje šumoposjedom i standarde sigurnosti na radu.

Kriteriji odabira

Bespovratna financijska potpora dodjeljuje se temeljem postupka javne nabave. Kriteriji rangiranja prijavljenih projekata biti će propisani Pravilnikom kroz sljedeće parametre:

- ocjenu programa (sadržaj programa i kvalitetu programa);
- reference (kvalifikacije i iskustvo u savjetovanju);
- inovativni (suradnju s znanstvenim i istraživačkim institucijama, strukovnim udruženjima isl., mreži EPI) itd.;
- zemljopisni obujam savjetovanja (lokalni, regionalni ili nacionalni pristup);

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore iznosi 100% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Maksimalna vrijednost savjetodavne usluge po savjetovanju iznosi 1.500,00 €; broj savjetovanja nije ograničen.

M02.3. Potpora za osposobljavanje savjetnika

Potpore u okviru ove podmjere odobrava se subjektima koji pružaju usluge stručnog osposobljavanja savjetnika za pokrivanje troškova koji nastaju tim osposobljavanjem.

Ova podmjera ima 2 operacije:

2.3.1. Osposobljavanje savjetnika o višestrukoj sukladnosti i mjeri poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti;

2.3.2. Osposobljavanje savjetnika o modernizaciji i povećanju konkurentnosti poljoprivrednih i šumarskih gospodarstava.

2.3.1. Osposobljavanje savjetnika o višestrukoj sukladnosti i mjeri poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti

Opis operacije

Cilj operacije je osposobiti savjetnike za višestruku sukladnost, bolje i kvalitetnije upravljanje tлом, poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš uključujući mjeru poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti, Natura 2000 područja i područja velike prirodne vrijednosti, ekološku proizvodnju, zaštitu prirodnih staništa, divlje flore i faune, zaštitu ptica i sl.

Ova operacija će izobrazbom savjetnika doprinijeti fokus području 4A kroz očuvanje bioraznolikosti poljoprivrednih i šumskih ekosustava; Natura 2000 područja i područja visoke prirodne vrijednosti. Operacija će doprinijeti i fokus područjima 4B i 4C kroz zaštitu tla i vode.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratne financijske potpore pravnim osobama - javnim koji pružaju usluge stručnog osposobljavanja savjetnika.

Veza s drugim zakonskim propisima

Zakon o javnoj nabavi

Propisi iz nacionalnog zakonodavstva vezani uz osposobljavanje savjetnika.

Korisnici

Korisnici potpore su pravne osobe(javne) koje pružaju usluge stručnog osposobljavanja.

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljivi troškovi u okviru ove operacije su troškovi nastali stručnim osposobljavanjem savjetnika. Prihvatljivi su sljedeći troškovi:

- trošak rada: plaće, naknade, putni troškovi i dnevnice za predavače i sl.
- trošak materijala: troškovi za izradu nastavnih planova i programa, troškovi za pripremu i izradu materijala za obuku (nastavna sredstva i oprema potrebna za provedbu obuke) isl.
- trošak usluga: električna energija, grijanje, najam prostorija, telefon, telefaks, računala, administrativni troškovi i sl.

Uvjeti prihvatljivosti

Potencijalni korisnici moraju:

- imati odgovarajuće kvalifikacije/reference osoblja za stručno osposobljavanje;
- imati dovoljan broj osoblja za stručno osposobljavanje koje također mora biti redovito osposobljavano;
- imati dokaz o odgovarajućem prostoru i opremi za teorijsku i praktičnu nastavu;
- imati dokaz o financijskoj sposobnosti za plaćanje naknade savjetnicima;
- imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave;
- imati dokaz da nisu u poteškoćama u smislu Smjernica Unije o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u teškoćama;
- imati program osposobljavanja koji je odobren od Ministarstva nadležnog za obrazovanje.

Program osposobljavanja savjetnika mora biti povezan s najmanje jednim prioritetom EU za ruralni razvoj i pokrivati najmanje jedan od sljedećih od elemenata:

- a) obveze na razini poljoprivrednog gospodarstva koje proizlaze iz propisanih uvjeta upravljanja i/ili standarda za dobre uvjete u poljoprivredi i uvjete zaštite okoliša iz glave VI. poglavlja I. Uredbe (EU) br.1306/2013.;
- b) poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš, kako je utvrđeno u glavi III. poglavlju 3. Uredbe (EU) br. 1307/2013 [DP] te održavanje poljoprivredne površine iz članka 4. stavka 1. točke (c) Uredbe (EU) br. 1307/2013 od 17. prosinca 2013. ;

- c) zahtjeve koje su definirale države članice za provedbu članka 11. stavka 3. Okvirne direktive o vodama;
- d) zahtjeve definirane od strane država članica za provedbu članka 55. Uredbe (EZ) br. 1107/2009, posebno usklađenost s općim načelima integrirane zaštite bilja iz članka 14. Direktive 2009/128/EZ;
- e) mjera poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti;
- f) Natura 2000 područja i područja visoke prirodne vrijednosti;
- g) ekološka proizvodnja;
- h) Direktive 92/43/EEZ i 2009/147/EZ;
- i) prilagodba klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje, bioraznolikost i zaštitu voda kako je utvrđeno u Prilogu I. Uredbi (EU) br. 1306/2013.

Kriteriji odabira

Bespovratna financijska potpora dodjeljuje se temeljem postupka javne nabave. Kriteriji rangiranja prijavljenih projekata biti će propisani Pravilnikom kroz slijedeće parametre:

- ocjenu programa (sadržaj i kvalitetu programa);
- kvalifikacije/reference osoblja;
- zemljopisni obujam obrazovanja (lokalni, regionalni ili nacionalni pristup);
- planirani broj edukacija i polaznika itd.

Visina i intenzitet potpore

- intenzitet potpore iznosi 100% od ukupnih prihvatljivih troškova
- max vrijednost potpore po korisniku za izobrazbu savjetnika iznosi 200.000,00 EUR kroz 3 godine.

2.3.2. Osposobljavanje savjetnika o modernizaciji i povećanju konkurentnosti poljoprivrednih i šumskih gospodarstava.

Cilj operacije je osposobiti savjetnike za provedbu mjera ruralnog razvoja čiji je cilj modernizacija poljoprivrednih gospodarstava, razvijanje konkurentnosti, sektorska integracija, inovacije, tržišna orijentacija i poticanje poduzetništva; za održivo upravljanje šumskim ekosustavima; upravljanje rizicima; izradu poslovnog plana, tehnike proizvodnje i sl.

Ova operacija će izobrazbom savjetnika doprinijeti fokus području 2A kroz povećanje konkurentnosti poljoprivrede i šumarstva, promicanje inovativnih tehnologija i diversifikaciju.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratne financijske potpore pravnim osobama-javnim koji pružaju usluge stručnog osposobljavanja savjetnika.

Veza s drugim zakonskim propisima

Zakon o javnoj nabavi

Propisi iz nacionalnog zakonodavstva vezani uz osposobljavanje savjetnika

Korisnici

Korisnici potpore su pravne osobe (javne) koje pružaju usluge stručnog osposobljavanja.

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljivi troškovi u okviru ove operacije su troškovi nastali stručnim osposobljavanjem savjetnika. Prihvatljivi su sljedeći troškovi:

- trošak rada: plaće, naknade, putni troškovi i dnevnice za predavače i sl.
- trošak materijala: troškovi za izradu nastavnih planova i programa, troškovi za pripremu i izradu materijala za obuku (nastavna sredstva i oprema potrebna za provedbu obuke) isl.
- trošak usluga: električna energija, grijanje, najam prostorija, telefon, telefaks, računala, administrativni troškovi i sl.

Uvjeti prihvatljivosti

Potencijalni korisnici moraju:

- imati odgovarajuće kvalifikacije/reference osoblja za stručno osposobljavanje;
- imati dovoljan broj osoblja za stručno osposobljavanje . To osoblje također mora biti redovito osposobljavano
- imati dokaz o odgovarajućem prostoru i opremi za teorijsku i praktičnu nastavu;
- imati dokaz o financijskoj sposobnosti za plaćanje naknade savjetnicima
- korisnik mora imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave;
- imati dokaz da nisu u poteškoćama u smislu Smjernica Unije o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u teškoćama;
- imati program osposobljavanja koji je prihvaćen od Ministarstva nadležnog za obrazovanje.

Program osposobljavanja savjetnika mora biti povezan s najmanje jednim prioritetom EU za ruralni razvoj i pokrivati najmanje jedan od sljedećih od elemenata:

- a) mjere na razini poljoprivrednog gospodarstva predviđene u programima ruralnog razvoja za modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava, razvijanje konkurentnosti, sektorsku integraciju, inovacije, tržišnu orijentaciju i poticanje poduzetništva.;
- b) savjetovanje za poljoprivrednike koji po prvi put uspostavljaju poljoprivredno gospodarstvo;
- c) standarde sigurnosti na radu ili standarde sigurnosti vezane uz poljoprivredno i šumarsko gospodarstvo;
- d) upravljanje rizicima
- e) izrada poslovnog plana
- f) tehnike proizvodnje
- g) diversifikacija
- h) održivo upravljanje šumskim ekosustavima

Program osposobljavanja savjetnika može obuhvatiti i druga pitanja vezana uz ekonomsko i ekološko poslovanje poljoprivrednoga i šumarskog gospodarstva.

Kriteriji odabira

Bespovratna financijska potpora dodjeljuje se temeljem postupka javne nabave. Kriteriji rangiranja prijavljenih projekata biti će propisani Pravilnikom kroz sljedeće parametre:

- ocjenu programa (sadržaj programa i kvalitetu programa);

- kvalifikacije/reference osoblja;
- zemljopisni obujam obrazovanja (lokalni, regionalni ili nacionalni pristup);
- planirani broj edukacija i polaznika

Visina i intenzitet potpore

- intenzitet potpore iznosi 100% od ukupnih prihvatljivih troškova
- max vrijednost potpore po korisniku za izobrazbu savjetnika iznosi 200.000,00 EUR kroz 3 godine.

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

Način provjere i kontrole svih uvjeta i kriterija prihvatljivosti bit će opisani Pravilnikom, a provodi ih Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere

Rizici u provedbi mjere su posebno dugo razdoblje potrebno za provedbu postupka javne nabave, pritužbe i reviziju.

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjeње rizika

Aktivnosti za umanjeње rizika su pravodoban početak provedbe mjere, analiza tržišta prije raspisivanja natječaja, potpuno jasni kriteriji, točno definiran sadržaj ugovora i transparentnost.

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere

Bit će nadopunjeno.

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

Nije primjenjivo za ovu mjeru

8.2.0. M03 - Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu

8.2.1. Pravna osnova

članak 16. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

8.2.2. Opći opis mjere, uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Osnova politike kvalitete je stvaranje sustava zaštite i podizanja vrijednosti posebnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s oznakom izvornosti i oznakom zemljopisnog podrijetla čija svojstva nastaju pod utjecajem posebnih prirodnih i ljudskih čimbenika određene zemljopisne sredine te sustava za zaštitu proizvoda s posebnim svojstvima koja proizlaze iz tradicionalnih načina njihove proizvodnje te njihovih tradicionalnih obilježja.

Cilj je potaknuti poljoprivredne proizvođače na sudjelovanje u poboljšanju kvalitete i standardizacije poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda čime se doprinosi povećanju dodane vrijednosti, te poticanje raznolikosti u poljoprivrednoj i prehrambenoj proizvodnji, kao i zaštita proizvoda s oznakom kvalitete od zlouporabe i imitacije.

Učinkovitost dostizanja cilja podrazumijeva prepoznavanje proizvoda te spremnost potrošača na plaćanje veće cijene za proizvode s oznakom kvalitete. Prepoznatljiva razina proizvoda koji su uključeni u programe kvalitete je niska, što ne daje mogućnost proizvođačima za ostvarivanje većeg prihoda od prodaje proizvoda s oznakom kvalitete.

Uz poticanje raznolikosti, bolja informiranost, marketing i uključenost poljoprivrednih proizvođača u sheme kvalitete omogućuju bolju prepoznatljivost proizvoda s oznakom kvalitete što utiče i na spremnost potrošača za plaćanje veće cijene za takve posebne proizvode.

Doprinos fokus područjima

Mjera služi više ciljeva i može doprinijeti različitim prioritetima ruralnog i fokus područjima tako što se, jačajući položaj proizvođača i kroz marketing u prehrambenom lancu, povećava mogućnost zapošljavanja i održivi razvoj ruralnih područja.

Međutim, ova mjera je najrelevantnija za:

Prioritet 3: Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi, s naglaskom na sljedeća područja:

Fokus područje 3A: Poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno - prehrambeni lanac putem programa kvalitete, dodajući vrijednost poljoprivrednim proizvodima, putem promoviranja na lokalnim tržištima i u kratkim krugovima opskrbe, skupina proizvođača i organizacija i međustrukovnih organizacija.

Potpore predviđene u okviru ove mjere doprinijeti će povećanju broja priznatih oznaka korisnika proizvoda namijenjenih za prehranu ljudi registriranih na razini EU ili zaštićenih

prema nacionalnim programima kvalitete hrane ili sukladno navodima dobrovoljnih sustava certificiranja.

Kroz sheme kvalitete potrošačima se jamči da je takav proizvod proizveden i nadziran sustavom iznad propisanog standarda, što je jamstvo i njegove kvalitete. Uključivanjem većeg broja proizvođača u sustave kvalitete te potporom njihovim dodatnim troškovima žele se smanjiti ukupni troškovi proizvodnje što će povećati njihovu konkurentnost i dostupnost tih proizvoda.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanih uz klimatske promjene, zaštitu okoliša i inovacije.

Klimatske promjene - aktivnosti u okviru ove mjere kroz prihvaćene standarde doprinose smanjenju klimatskih promjena.

Zaštita okoliša - uspostavljanje sustava kvalitete i viših normi od propisanih standarda uključuje i brigu za okoliš naročito u ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji.

Inovacija - sustav kvalitete sve više se temeljeni na istraživanju i inovacijama koje imaju važnu ulogu u osiguranju kontinuiteta i kvalitete proizvodnje.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Mjera se sastoji od 2 podmjere:

M03.1. Potpora za sudjelovanje poljoprivrednika u sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode

M03.2. Potpora za troškove informiranja i promoviranja

M03.1. Potpora za sudjelovanje poljoprivrednika u sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode

Opis operacije

Potpota se dodjeljuje za sudjelovanje proizvođača uključenih u jedan od slijedećih sustava:

- sustav kvalitete sukladno zakonodavstvu EU
- sustav kvalitete sukladno nacionalnom zakonodavstvu
- dobrovoljni sustav certifikacije

Vrsta potpore

Potpota se dodjeljuje u obliku bespovratnih novčanih sredstava za uključivanje i sudjelovanje u sustavima kvalitete sukladno zakonodavstvu EU i nacionalnom zakonodavstvu, te u dobrovoljnim sustavima certifikacije .

Veza sa drugim zakonskim propisima

- Uredba (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenoga 2012. o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode
- Zakon o poljoprivredi

- Zakon o zaštićenim oznakama izvornosti, zaštićenim oznakama zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalnim specijalitetima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda

Korisnici

Prihvatljivi korisnici u ovoj mjeri su poljoprivredna gospodarstva u skladu sa Zakonom o poljoprivredi (pravne i fizičke osobe nove i one koje su manje od 5 godina) uključene:

- u sustav kvalitete proizvođača sukladno Zakonu o zaštićenim oznakama izvornosti, zaštićenim oznakama zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalnim specijalitetima poljoprivrednih i prehrambenih proizvodau dobrovoljni sustav certificiranja
- sustav kvalitete sukladno nacionalnom zakonodavstvu

Prihvatljivi troškovi

- troškovi ulaska u sustav kvalitete,
- troškovi prve i ostalih godišnjih kontrola za potvrđivanje sukladnosti sa specifikacijom proizvoda,
- troškovi provođenja organoleptičkih, mikrobioloških ili fizikalno-kemijskih analiza,
- administrativni troškovi

Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani troškovi biti će dodatno razrađeni u Pravilniku o provedbi mjere.

Uvjeti prihvatljivosti

Prihvatljivi korisnici moraju biti upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava koji vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Korisnik mora imati certifikat ili potvrdu o sukladnosti proizvoda sa specifikacijom o provedenoj kontroli, kojom se dokazuje da su uključeni u sustav kvalitete.

Svaki poljoprivredni ili prehrambeni proizvod iz sustava kvalitete koji se prodaje na tržištu mora biti označen:

- EU zaštitnim znakom iz sustava kvalitete
- nacionalnim zaštitnim znakom iz sustava kvalitete
- navodom koji koristi dobrovoljni sustav certificiranja

Kriteriji odabira

Kriteriji odabira primjenjivat će se u slučajevima kada sredstva nisu dovoljna za sve prihvatljive prijave. Kriteriji odabira biti će propisani Pravilnikom o provedbi mjere.

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore iznosi do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Maksimalni iznos javne potpore ne prelazi iznos od 3.000 EUR/ godišnje po poljoprivrednom gospodarstvu. Iznos godišnje potpore odredit će se na temelju valjano dokumentiranih prihvatljivih troškova.

Potpore se odobrava kao bespovratno godišnje poticajno plaćanje čija se razina određuje u skladu s razinom nepromjenjivih troškova nastalih sudjelovanjem u programima koji se podupiru, u maksimalnom trajanju do pet godina.

M03.2. Potpora za troškove informiranja i promoviranja

Opis operacije

Operacija obuhvaća:

- sustav kvalitete sukladno zakonodavstvu EU
- sustav kvalitete sukladno nacionalnom zakonodavstvu
- sustav ekološke proizvodnje sukladno EU i nacionalnom zakonodavstvu

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih novčanih sredstava za troškove informiranja i promoviranja proizvoda skupini (udruženju) proizvođača uključenoj u sustav kvalitete sukladno zakonodavstvu EU, sustav kvalitete sukladno nacionalnom zakonodavstvu, sustav ekološke proizvodnje sukladno EU i nacionalnom zakonodavstvu.

Veza sa drugim zakonskim propisima

- Uredba (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenoga 2012. o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode
- Uredba Vijeća (EZ) br. 834/2007 od 28. lipnja 2007. o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda
- Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda
- Zakon o poljoprivredi
- Zakon o zaštićenim oznakama izvornosti, zaštićenim oznakama zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalnim specijalitetima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda

Korisnici

- skupine (udruženja) proizvođača sukladno Zakonu o zaštićenim oznakama izvornosti, zaštićenim oznakama zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalnim specijalitetima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda,
- udruge ekoloških poljoprivrednih proizvođača čiji su članovi u sustavu ekološke proizvodnje sukladno Zakonu o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda
- skupine (udruženja) proizvođača iz sustava kvalitete sukladno nacionalnom zakonodavstvu

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljivi troškovi obuhvaćaju troškove informiranja i promoviranja proizvoda koji su u:

- sustavu kvalitete sukladno zakonodavstvu EU
- sustavu kvalitete sukladno nacionalnom zakonodavstvu
- sustavu ekološke proizvodnje sukladno EU i nacionalnom zakonodavstvu

Uvjjeti prihvatljivosti

Prihvatljivi korisnici moraju biti organizirani i nastupati kao skupina (udruženje) proizvođača sukladno Zakonu o zaštićenim oznakama izvornosti, zaštićenim oznakama zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalnim specijalitetima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, ili kao udruga ekoloških poljoprivrednih proizvođača čiji su članovi u sustavu ekološke proizvodnje sukladno Zakonu o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda ili sustav kvalitete sukladno nacionalnom zakonodavstvu.

Kriteriji odabira

Kriteriji rangiranja primjenjivat će se u slučajevima kada sredstva nisu dovoljna za sve prihvatljive prijave. Kriteriji odabira bit će propisani Pravilnikom o provedbi mjere.

Visina i intenzitet potpore

Potpore za troškove informiranja i promoviranja koji se tiču proizvoda koji su u sustavima kvalitete, ekološke proizvodnje iznosi do 70% prihvatljivih troškova, ali ne prelazi iznos od 30.000 EUR / godišnje po skupini/udruženju proizvođača ali ne više od 100.000 EUR tijekom trajanja programskog razdoblja po skupini (udruženju) proizvođača.

Iznos godišnje potpore odredit će se na temelju programa i predračuna, koji će se priložiti uz zahtjev.

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

Način provjere i kontrole svih uvjeta i kriterija prihvatljivosti bit će opisani provedbenim aktom, a provodi ih Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere

Rizici u provedbi mjere su u mogućoj prijavi udruga koje ne udovoljavaju propisanim zahtjevima. Skupine (udruženja) u promotivnim kampanjama ne smiju koristiti proizvode koji nisu sukladni zadanim kriterijima.

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjeње rizika

Aktivnosti za smanjenje rizika su dobro pripremljen natječaj i jasno definirani kriteriji kroz podzakonske akte.

Kriteriji kojima će biti ublaženi rizici jasno će isključiti korisnike koji su ostvarili potporu za istu svrhu u okviru drugih mjera.

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere

Obzirom na navedene rizike i aktivnosti za umanjeње rizika provedba navedene mjere u periodu 2014-2020 može biti uspješna.

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

Nije primjenjivo za ovu mjeru.

8.2.6. Dodatne informacije specifične za mjeru

Korisnici unutar podmjere M03.1. mogu dobiti potporu među ostalima kroz mjere za prijenos znanja, savjetodavne usluge, ulaganja u fizičku imovinu, ekološki uzgoj i suradnju. Korisnici podmjere M03.2. mogu dobiti potporu kroz mjeru suradnje.

8.2.7. Ostale relevantne informacije za razumijevanje i provedbu mjere

U slučaju promjena u nacionalnom i EU zakonodavstvu, mjera Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu uskladiti će se s tim promjenama.

Tijekom implementacije mjere može doći do podešavanja mjere radi opravdanih ciljeva. Opravdani ciljevi su korištenje novih tehnologija i alata, a time se može produžiti trajanje obveze. Ako korisnik ne prihvaća nastale promjene, mjera prestaje, a dodijeljena financijska sredstva mora vratiti.

Nelektorirana verzija

8.2.0. M04 – Ulaganja u fizičku imovinu

8.2.1. Pravna osnova

Članak 17. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

Delegirani akt XX

Implementacijski akt XX

8.2.2. Opći opis mjere uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Analiza potreba za ulaganjima u sektor primarne proizvodnje i prerade, kao i pozitivna iskustva iz pretpristupnog programa IPARD, ukazuju na veliki potencijal ove mjere. Mjera je namijenjena podizanju opće razine poljoprivredne aktivnosti, povećanju konkurentnosti, ekonomske održivosti i produktivnosti poljoprivrednih gospodarstava te vrijednosti poljoprivrednih proizvoda i zaposlenosti. Također, neke od operacija imaju za cilj smanjiti negativni utjecaj poljoprivrede i prerađivačke industrije na okoliš.

Doprinos fokus područjima

Mjera pokriva nekoliko prioriteta Unije:

Prioritet 2. „Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama“

Mjera doprinosi fokus području 2A „Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i diversifikacije poljoprivrede“

Podmjera 4.1. i 4.2. odgovaraju direktno potrebi 6 i 7 koje su usmjerene na povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kroz povećanje proizvodnih kapaciteta, modernizaciju postojećih gospodarstava, poboljšanje kvalitete proizvoda uvođenjem novih tehnologija i inovacija i stvaranje na tržištu održivih gospodarstava, odnosno, uspostava gospodarstava koja prate napredne tehnike i tehnologije.

Prioritet 3. „Promicanje organizacije lanaca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobiti životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi“

Fokus područje 3A „Poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno-prehrambeni lanac putem programa kvalitete, dodajući vrijednost poljoprivrednim proizvodima, putem promoviranja na lokalnim tržištima i u kratkim krugovima opskrbe, ali skupina proizvođača i organizacija i međustrukovnih organizacija.“

Podmjera 4.2. je usmjerena na bolju integraciju primarnih proizvođača u prehrambeni lanac putem prerade i plasiranja poljoprivrednih proizvoda na tržište, promicanja lokalnog tržišta i kratkih lanaca opskrbe, odgovarajući direktno na potrebe 7 i 12.

Prioritet 4. „Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom“

Fokus područje 4A „Obnova, očuvanje i povećanje bioraznolikosti, uključujući područja mreže Natura 2000 i u područja s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima i poljoprivredu velike prirodne vrijednosti, kao i stanje europskih krajobrazu“

Neproizvodna ulaganja vezana uz očuvanje okoliša u podmjeri 4.4. namijenjena su zaštiti, održavanju i obnovi bioraznolikosti te ostalih prirodnih vrijednosti, kao što je obnova staništa i krajobrazu, uključujući izgradnju i obnovu infrastrukture, kako bi se omogućilo upravljanje staništima povezanih s poljoprivredom. Ovo će direktno odgovoriti na potrebu 16.

Prioritet 5 „Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru“

Fokus područje 5C „Olakšavanje opskrbe i korištenja obnovljivih izvora energije, nusproizvoda, otpada i ostataka te drugih neprehrambenih sirovina u svrhu bio gospodarstva“

Zamjenom fosilnih goriva s obnovljivim izvorima energije za vlastite potrebe poljoprivrednih gospodarstava i pogona za preradu hrane olakšati će se opskrba i povećati korištenje obnovljivih izvora energije. Olakšan pristup novoizgrađenim i održavanim šumskim prometnicama doprinijet će i učinkovitijem pridobivanju, dobavi i mobiliziranju šumske biomase kao obnovljivog izvora energije. Ove aktivnosti odgovoriti će na potrebe 21 i 22.

Fokus područje 5D „Smanjenje emisija stakleničkih plinova i amonijaka koje uzrokuje poljoprivredna djelatnost“

Izgradnjom objekata za skladištenje životinjskog gnoja, tehnološkom modernizacijom štala, izgradnjom kompostišta te mehanizacijom za racionalno korištenje dušika i opremom za stočne izlučevine smanjiti će se emisija stakleničkih plinova i amonijaka koje uzrokuje poljoprivredna djelatnost, odgovarajući na potrebu 15.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanih uz klimatske promjene, okoliš i inovacije

Zaštita okoliša - U okviru mjere poticat će se ulaganja u povećanje okolišne učinkovitosti poljoprivrednih gospodarstava i prehrambeno-prerađivačke industrije.

Klimatske promjene - U okviru mjere poticat će se ulaganja u povećanje energetske učinkovitosti, smanjenje emisija metana iz poljoprivredne proizvodnje osobito stočarstva, povećanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, te u aktivnosti usmjerene na prevenciju negativnih utjecaja klimatskih promjena

Inovacije - Novim tehnologijama u proizvodnji i novim postupcima prerade i čuvanja poljoprivredno-prehrambenih proizvoda osigurati će se konkurentniji poljoprivredno-prehrambeni sektor.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Ova mjera se sastoji od 4 podmjere:

M04.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva,

M04.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda,

M04.3. Potpora za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva,

M04.4. Potpora neproizvodnim ulaganjima vezanim uz postizanje agro-okolišnih i klimatskih ciljeva.

M04.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva

Podmjera se sastoji od tri operacije:

4.1.1. restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava,

4.1.2. povećanje okolišne učinkovitosti,

4.1.3. korištenje obnovljivih izvora energije.

4.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava

Opis operacije

Operacija ima za cilj podići razinu ukupne produktivnosti, samodostatnosti i zapošljavanja u svim sektorima poljoprivredne proizvodnje, poglavito u stočarskoj proizvodnji, kao i u proizvodnji u zaštićenim prostorima.

Ulaganjima u restrukturiranje poljoprivrednih gospodarstava, nove proizvodne kapacitete, tehničko-tehnološku obnovu gospodarstava, unapređenje znanja i primjenu novih tehnologija podići će se razina ukupne produktivnosti, konkurentnosti, ekonomska održivost i samodostatnost ovog sektora.

Operacija doprinosi fokus području 2A. Restrukturirana i modernizirana poljoprivredna gospodarstva te uporaba nove opreme i tehnologije u proizvodnji povećati će ekonomsku održivost i konkurentnost.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Plaćanja mogu biti u maksimalno 3 rate.

Korisnik može tražiti predujam za investicije i to do 50% prihvatljivih troškova. Isplata predujma mora biti popraćena bankovnim jamstvom ili istovjetnom vrstom jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa predujma. Ostatak sredstava dodjeljuje se po završetku operacije.

Veza s drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u odgovarajućem nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Mladi poljoprivrednik koji po prvi put uspostavlja poljoprivredno gospodarstvo kao nositelj gospodarstva i to za ulaganja namijenjena dostizanju standarda zajednice, koja se odnose na

poljoprivrednu proizvodnju, uključujući sigurnost na radu. Takva potpora može se dodijeliti na najviše 24 mjeseca od datuma uspostavljanja.

Prihvatljivi troškovi

a) Materijalni

- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za životinje, izgradnja i/ili rekonstrukcija infrastrukture u sklopu poljoprivrednog gospodarstva,
- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata za uzgoj jednogodišnjih i višegodišnjih usjeva, sadnog materijala, cvijeća i gljiva sa pripadajućom opremom i infrastrukturom,
- ulaganje u kupnju i/ili izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje poljoprivrednih gospodarskih objekata, upravnih prostorija s pripadajućim sadržajima, opremom i infrastrukturom,
- ulaganje u opremu za specijaliziranu berbu, sortiranje i pakiranje proizvoda biljne i stočarske proizvodnje,
- ulaganje u kupnju poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme za primarnu proizvodnju i gospodarskih vozila,
- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za skladištenje, hlađenje, čišćenje, sušenje, sortiranje i pakiranje proizvoda iz primarne poljoprivredne proizvodnje sa pripadajućom opremom i infrastrukturom,
- ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje građevina za obradu otpadnih voda, uključujući uređaje za obradu otpadnih voda i opremu za sprječavanje onečišćenja zraka sa pripadajućom opremom i infrastrukturom,
- ulaganja u sustave za zaštitu od padalina i štetočina s pripadajućom opremom i infrastrukturom,
- ulaganja u podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih višegodišnjih nasada,
- ulaganja u izgradnju i/ili obnovu i/ili opremanje sustava (infrastrukture) za navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu,
- ulaganje u uređenje i poboljšanje poljoprivrednog zemljišta kao dio projekta,
- ulaganje u razminiranje poljoprivrednih površina kao dio projekta,
- ulaganje u kupnju zemljišta i objekata radi realizacije projekta do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta uz mogućnost kupnje prije prijave na natječaj, ali ne prije 01.01.2014.godine

b) Nematerijalni troškovi: računalni programi, autorska prava, zaštićene trgovačke marke ili procesi, nabava licenci, patenata, robnih žigova i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem.

c) Opći troškovi: usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti (ostaju prihvatljivi troškovi i kada nema troškova iz stavka a) materijalni troškovi), kupnja prava na patente i licence do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.

d) Neprihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- PDV, osim PDV-a koji je prihvatljiv kao trošak sukladno nacionalnom zakonodavstvu o PDV-ui drugi porezi, naknade, doprinosi,
- kamate,
- rabljena: mehanizacija, gospodarska vozila, strojevi i oprema,
- jednostavne zamjene investicije,
- troškovi vezani uz ugovor o najmu, kao što su zakupnina, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja,
- kupnja prava na poljoprivrednu proizvodnju, prava na plaćanje, kupovina životinja te sadnja jednogodišnjih usjeva
- troškovi nastali prije prijave na natječaj, osim općih troškova

Uvjeti prihvatljivosti

Pri podnošenju zahtjeva korisnik mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- ulaganje se mora odnositi na poljoprivrednu proizvodnju obuhvaćenu Dodatkom I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva,
- korisnik mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi,
- korisnik mora imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave,
- korisnik mora dostaviti poslovni plan
- ulaganje je povezano sa ciljevima ove operacije,
- korisnik mora osigurati financijska sredstva za potrebe sufinanciranja projekta,
- ulaganje mora dokazati svoju održivost,
- ulaganje mora udovoljiti EU standardima na kraju ulaganja,
- ulaganje mora biti u skladu s propisima EU u pogledu utjecaja na okoliš,
- kod ulaganja u izgradnju i/ili obnovu i/ili opremanje sustava (infrastruktura) za navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu korisnik se mora pridržavati uvjeta iz članka 46. Uredbe (EU) 1305/2013

Kriteriji odabira

Projekti koji će se sufinancirati odabiru se putem javnog natječaja. Kriteriji odabira prijavljenih projekata kao što su dob i obrazovanje korisnika, veličina gospodarstva, ulaganje u prioritetne sektore, u tržišne orijentiranosti i postavljanja kratkih lanaca opskrbe, u područja s visokom stopom nezaposlenosti, u nerazvijena područja, u područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima, u integrirane, zajedničke i inovativne projekte biti će propisani Pravilnikom.

Kriteriji odabira bit će opisani kroz nacionalno zakonodavstvo uzimajući u obzir članak 49. Uredbe (EZ) br. 1305/2013 s ciljem da se osigura jednak tretman podnositelja zahtjeva, bolje korištenje financijskih sredstava i njihovo usmjeravanje prema prioritetima unije za ruralni razvoj.

Visina i intenzitet potpore

Najniža vrijednost javne potpore po projektu iznosi 5.000 EUR-a

Najviša vrijednost javne potpore po projektu iznosi 3 mil. EUR-a, uz iznimku sektora stočarstva (ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za držanje muznih krava; ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i /ili opremanje repro centara i/ili objekata za tov svinja i ulaganje u izgradnju i/ili opremanje valionica) i sektora voća i povrća (za ulaganja u zatvorene/zaštićene prostore i ulaganja u podizanje novih višegodišnjih nasada) gdje iznosi 5 milijuna EUR-a

Intenzitet potpore za ulaganja iznosi do 50% od ukupnih prihvatljivih troškova, osim u slučaju ulaganja vezanih uz provedbu Direktive Vijeća 91/676/EEZ od 12. prosinca 1991. o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla, kada iznosi 75% iznosa prihvatljivih troškova.

75% potpore mogu ostvariti korisnici koji provode ulaganja u razdoblju od najviše četiri godine od dana pristupanja RH u EU.

Intenziteti potpore mogu biti uvećani za dodatnih 20 postotnih bodova u sljedećim slučajevima:

- za ulaganja koja provode mladi poljoprivrednici (do 40 godina), ili mladi poljoprivrednici koji su poljoprivredno gospodarstvo uspostavili najranije 5 godina prije podnošenja prijave,
- za zajednička ulaganja uključujući ona povezana s proizvođačkim organizacijama,
- za integrirane projekte,
- za ulaganja na područjima s prirodnim i ostalim posebnim ograničenjima
- za ulaganja unutar Europskoga inovacijskog partnerstva (EIP) za poljoprivrednu produktivnost i održivost
- za ulaganja povezana s agro-okolišnim i klimatskim djelatnostima i ekološkom poljoprivredom.

Maksimalni intenzitet potpore ne smije prijeći 90% od ukupno prihvatljivih troškova.

Specifične informacije o operaciji

Integriranim projektom mogu se smatrati oni koji objedinjuju ulaganja iz sljedećih podmjera:

- a) podmjere 4.1. i
- b) podmjere 4.2.

Kod ulaganja u integrirani projekt, najviša vrijednost javne potpore ne može iznositi više od zbroja najviših iznosa potpore svakog pojedinačnog projekta unutar podmjere.

Zajedničkim ulaganjima mogu se smatrati ulaganja provedena od strane:

- a) proizvođačkih grupa i organizacija u podmjeri 4.1
- b) zadruga u podmjeri 4.1.

4.1.2. Povećanje okolišne učinkovitosti

Opis operacije

Pravilnim skladištenjem stajskog gnoja/gnojovke utječemo na smanjenje negativnog utjecaja na okoliš koji nastaje ispiranjem u podzemne vodotokove. Kroz izgradnju odnosno rekonstrukciju skladišnih kapaciteta za stajski gnoj/gnojovku i primjenu posebne poljoprivredne mehanizacije kao i tehnološkom modernizacijom staja i izgradnjom kompostišta, ova mjera doprinosi fokus području 5D.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Plaćanja mogu biti u maksimalno 3 rate.

Korisnik može tražiti predujam za investicije i to do 50% prihvatljivih troškova. Isplata predujma mora biti popraćena bankovnim jamstvom ili istovjetnom vrstom jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa predujma. Ostatak sredstava dodjeljuje se po završetku operacije.

Veza s drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u odgovarajućem nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Mladi poljoprivrednik koji po prvi put uspostavlja poljoprivredno gospodarstvo kao nositelj gospodarstva i to za ulaganja namijenjena dostizanju standarda zajednice, koja se odnose na poljoprivrednu proizvodnju, uključujući sigurnost na radu. Takva potpora može se dodijeliti na najviše 24 mjeseca od datuma uspostavljanja.

Prihvatljivi troškovi

a) Materijalni

- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju skladišnih kapaciteta za stajski gnoj/gnojovku/digestate uključujući opremu za rukovanje i korištenje stajskog gnoja/gnojovke/digestata,

- ulaganje u poboljšanje učinkovitosti korištenja gnojiva (strojevi i oprema za utovar, transport i primjenu gnojiva - mineralnog gnojiva, krutog stajskog gnojiva, i gnojovke)

b) Nematerijalni troškovi:

računalni programi, autorska prava, zaštićene trgovačke marke ili procesi, nabava licenci, patenata, robnih žigova i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem.

c) Opći troškovi:

usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti (ostaju prihvatljivi troškovi i kada nema troškova iz stavka a) materijalni troškovi), kupnja prava na patente i licence do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.

d) Neprihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- PDV, osim PDV-a koji je prihvatljiv kao trošak sukladno nacionalnom zakonodavstvu o PDV-u i drugi porezi, naknade, doprinosi,

- kamate,

- rabljena: mehanizacija, gospodarska vozila, strojevi i oprema,

- jednostavne zamjene investicije,
- troškovi vezani uz ugovor o najmu, kao što su zakupnina, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja,
- kupnja prava na poljoprivrednu proizvodnju, prava na plaćanje,
- troškovi nastali prije prijave na natječaj, osim općih troškova.

Uvjeti prihvatljivosti

Pri podnošenju zahtjeva korisnik mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- ulaganje se mora odnositi na poljoprivrednu proizvodnju obuhvaćenu Dodatkom I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva,
- korisnik mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava i/ili Jedinostveni registar domaćih životinja sukladno Zakonu o poljoprivredi,
- korisnik mora imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave,
- korisnik mora dostaviti poslovni plan,
- ulaganje je povezano sa ciljevima ove operacije,
- korisnik mora osigurati financijska sredstva za potrebe sufinanciranja projekta,
- ulaganje mora dokazati svoju održivost
- ulaganje mora udovoljiti EU standardima na kraju ulaganja,
- ulaganje mora biti u skladu s propisima EU u pogledu utjecaja na okoliš

Kriteriji odabira

Projekti koji će se sufinancirati odabiru se putem javnog natječaja. Kriteriji odabira prijavljenih projekata kao što su dob i obrazovanje korisnika, veličina gospodarstva, ulaganje u prioritetne sektore, u tržišne orijentiranosti i postavljanja kratkih lanaca opskrbe, u područja s visokom stopom nezaposlenosti, u nerazvijena područja, u područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima, u nitratna ranjiva poljoprivredna područja, u integrirane i zajedničke projekte biti će propisani Pravilnikom.

Kriteriji odabira bit će opisani kroz nacionalno zakonodavstvo uzimajući u obzir članak 49. Uredbe (EZ) br. 1305/2013 s ciljem da se osigura jednak tretman podnositelja zahtjeva, bolje korištenje financijskih sredstava i njihovo usmjeravanje prema prioritetima unije za ruralni razvoj.

Visina i intenzitet potpore

Najniža vrijednost javne potpore po projektu iznosi 5.000 EUR-a

Najviša vrijednost javne potpore po projektu iznosi 1 milijun EUR-a

Intenzitet potpore za ulaganja iznosi do 50% od ukupnih prihvatljivih troškova, osim u slučaju ulaganja vezanih uz provedbu Direktive Vijeća 91/676/EEZ od 12. prosinca 1991. o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla, kada iznosi 75% iznosa prihvatljivih troškova.

75% potpore mogu ostvariti korisnici koji provode ulaganja u razdoblju od najviše četiri godine od dana pristupanja RH u EU.

Intenziteti potpore mogu biti uvećani za dodatnih 20 postotnih bodova u sljedećim slučajevima:

- za ulaganja koja provode mladi poljoprivrednici (do 40 godina) ili mladi poljoprivrednici koji su poljoprivredno gospodarstvo uspostavili najranije 5 godina prije podnošenja prijave,
- za zajednička ulaganja uključujući ona povezana s proizvođačkim organizacijama,
- za integrirane projekte,
- za ulaganja na područjima s prirodnim i ostalim posebnim ograničenjima
- za ulaganja unutar Europskoga inovacijskog partnerstva (EIP) za poljoprivrednu produktivnost i održivost
- za ulaganja povezana s agro-okolišnim i klimatskim djelatnostima i ekološkom poljoprivredom.

Maksimalni intenzitet potpore ne smije prijeći 90% od ukupno prihvatljivih troškova.

Specifične informacije o operaciji

Integriranim projektom mogu se smatrati oni koji objedinjuju ulaganja iz sljedećih podmjera:

- c) podmjere 4.1. i
- d) podmjere 4.2.

Kod ulaganja u integrirani projekt, najviša vrijednost javne potpore ne može iznositi više od zbroja najviših iznosa potpore svakog pojedinačnog projekta unutar podmjere.

Zajedničkim ulaganjima mogu se smatrati ulaganja provedena od strane:

- c) proizvođačkih grupa i organizacija u podmjeri 4.1
- d) zadruga u podmjeri 4.1.

4.1.3. Korištenje obnovljivih izvora energije

Opis operacije

Izgradnja objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za vlastitu upotrebu doprinosi povećanju učinkovitog korištenja energije te pomaže opskrbu i uporabu energije iz nusprodukata obnovljivih izvora. Cilj operacije je povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava i neovisnost farmi o energentima. Operacija doprinosi fokus području 5C zamjenom fosilnih goriva s obnovljivim izvorima energije za vlastite potrebe poljoprivrednih gospodarstava i pogona za preradu hrane.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Plaćanja mogu biti u maksimalno 3 rate.

Korisnik može tražiti predujam za investicije i to do 50% prihvatljivih troškova. Isplata predujma mora biti popraćena bankovnim jamstvom ili istovjetnom vrstom jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa predujma. Ostatak sredstava dodjeljuje se po završetku operacije.

Veza s drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u odgovarajućem nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

a) Materijalni

- ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za vlastite potrebe gospodarstva s pripadajućom opremom i infrastrukturom,
- ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora
- ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za obradu, skladištenje, transport i primjenu izlaznih supstrata za organsku gnojdbu na poljoprivrednim površinama.

b) Nematerijalni troškovi: računalni programi, autorska prava, zaštićene trgovačke marke ili procesi, nabava licenci, patenata, robnih žigova i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem.

c) Opći troškovi: usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti (ostaju prihvatljivi troškovi i kada nema troškova iz stavka a) materijalni troškovi), kupnja prava na patente i licence do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.

d) Neprihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- PDV, osim PDV-a koji je prihvatljiv kao trošak sukladno nacionalnom zakonodavstvu o PDV-u i drugi porezi, naknade, doprinosi,
- kamate,
- rabljena: mehanizacija, gospodarska vozila, strojevi i oprema,
- jednostavne zamjene investicije,
- troškovi vezani uz ugovor o najmu, kao što su zakupnina, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja,
- kupnja prava na poljoprivrednu proizvodnju, prava na plaćanje,
- troškovi nastali prije prijave na natječaj, osim općih troškova.

Uvjeti prihvatljivosti

Pri podnošenju zahtjeva korisnik mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- ulaganje se mora odnositi na poljoprivrednu proizvodnju obuhvaćenu Dodatkom I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva,
- ulaganje je povezano sa ciljevima ove operacije,
- korisnik mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi,
- korisnik mora osigurati financijska sredstva za potrebe sufinanciranja projekta,

- korisnik mora imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave,
- korisnik mora dostaviti poslovni plan,
- ulaganje mora dokazati svoju održivost
- ulaganje mora udovoljiti EU standardima na kraju ulaganja,
- ulaganje mora biti u skladu s propisima EU u pogledu utjecaja na okoliš,
- kapacitet postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora ne smije prelaziti ukupne potrebe poljoprivrednog gospodarstva,
- ulaganja u postrojenja za primarnu svrhu proizvodnje električne energije iz biomase su prihvatljiva za potporu, ako ista koriste minimalni postotak toplinske energije
- kod ulaganja u proizvodnju električne energije iz biomase prihvatljivo je korištenje hrane za životinje dobivene iz poljoprivredne proizvodnje, ali samo silažnog kukuruza i to maksimalno do 20 %.

Kriteriji odabira

Projekti koji će se sufinancirati odabiru se putem javnog natječaja. Kriteriji odabira prijavljenih projekata kao što su dob i obrazovanje korisnika, veličina gospodarstva, vrste ulaganja za dobivanje energije iz obnovljivih izvora, ulaganje u prioritetne sektore, u tržišne orijentiranosti i postavljanja kratkih lanaca opskrbe, u područja s visokom stopom nezaposlenosti, u nerazvijena područja, u integrirane, zajedničke i inovativne projekte biti će propisani Pravilnikom.

Kriteriji odabira bit će opisani kroz nacionalno zakonodavstvo uzimajući u obzir članak 49. Uredbe (EZ) br. 1305/2013 s ciljem da se osigura jednak tretman podnositelja zahtjeva, bolje korištenje financijskih sredstava i njihovo usmjeravanje prema prioritetima unije za ruralni razvoj.

Visina i intenzitet potpore

Najniža vrijednost javne potpore (apsolutni iznos) po projektu iznosi 5.000 EUR-a

Najviša vrijednost javne potpore po projektu iznosi 1 milijun EUR-a

Intenzitet potpore za ulaganja iznosi do 50% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Intenziteti potpore mogu biti uvećani za dodatnih 20 postotnih bodova u sljedećim slučajevima:

- za ulaganja koja provode mladi poljoprivrednici (do 40 godina) ili mladi poljoprivrednici koji su poljoprivredno gospodarstvo uspostavili najranije 5 godina prije podnošenja prijave,
- za zajednička ulaganja uključujući ona povezana s proizvođačkim organizacijama,
- za integrirane projekte,
- za ulaganja na područjima s prirodnim i ostalim posebnim ograničenjima
- za ulaganja unutar Europskoga inovacijskog partnerstva (EIP) za poljoprivrednu produktivnost i održivost
- za ulaganja povezana s agro-okolišnim i klimatskim djelatnostima i ekološkom poljoprivredom.

Maksimalni intenzitet potpore ne smije prijeći 90% od ukupno prihvatljivih troškova.

Specifične informacije o operaciji

Integriranim projektom mogu se smatrati oni koji objedinjuju ulaganja iz sljedećih podmjera:

- e) podmjere 4.1. i
- f) podmjere 4.2.

Kod ulaganja u integrirani projekt, najviša vrijednost javne potpore ne može iznositi više od zbroja najviših iznosa potpore svakog pojedinačnog projekta unutar podmjere.

Zajedničkim ulaganjima mogu se smatrati ulaganja provedena od strane:

- e) proizvođačkih grupa i organizacija u podmjeri 4.1
- f) zadruga u podmjeri 4.1.

M04.2. Potpora za ulaganja u preradu, trženje i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda
Ova podmjera sastoji se od dvije operacije:

4.2.1. povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima,

4.2.2. korištenje obnovljivih izvora energije.

4.2.1. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima

Opis operacije

Cilj ove operacije je omogućiti povećanje vrijednosti proizvoda primarne poljoprivredne proizvodnje, kako za primarne poljoprivredne proizvođače, tako i za one kojima je prerada poljoprivrednih proizvoda isključiva djelatnost. Operacija će pridonijeti i povećanju konkurentnosti proizvoda i rastu zapošljavanja u ruralnom području. Također, omogućit će modernizaciju postojećih prerađivačkih kapaciteta.

Rezultat proizvodnog procesa u sklopu ove operacije mora biti proizvod iz Dodatka I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva.

Operacija doprinosi fokus području 3A modernizacijom postupaka prerade, novim tehničko-tehnološkim rješenjima, integracijom poljoprivrednika u poljoprivredno-prehrambeni lanac, organiziranjem proizvođača i promicanjem proizvoda na tržištu.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Plaćanja mogu biti u maksimalno 3 rate.

Korisnik može tražiti predujam za investicije i to do 50% prihvatljivih troškova. Isplata predujma mora biti popraćena bankovnim jamstvom ili istovjetnom vrstom jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa predujma. Ostatak sredstava dodjeljuje se po završetku operacije.

Veza s drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u odgovarajućem nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva registrirana za preradu proizvoda iz Dodatka I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Poduzeća registrirana za preradu proizvoda iz Dodatka I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava za prodaju proizvoda iz Dodatka I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

a) Materijalni

- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za poslovanje s mlijekom uključujući rashladnu opremu za sirovo mlijeko s pripadajućom opremom i infrastrukturu,
- ulaganje u specijalizirana transportna vozila za prijevoz sirovog mlijeka s dodatnom opremom,
- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i /ili opremanje klaonica, rasjekaonica, hladnjača, objekata za preradu mesa i jaja s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturu
- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje centra (sabirališta) za sakupljanje i preradu otpada i nusproizvoda životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturu,
- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za preradu voća, povrća, grožđa (osim za vino), aromatičnog, začinskog i ljekovitog bilja i gljiva s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturu uključujući preradu ostataka iz proizvodnje,
- ulaganje u izgradnju ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za preradu maslina, komine masline s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturu,
- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za preradu žitarica i uljarica s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturu,
- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za preradu meda s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturu,
- ulaganje u kupnju mehanizacije, gospodarskih vozila, strojeva i opreme (uključujući tehnološku i informatičku opremu) za preradu, pakiranje, etiketiranje, skladištenje, manipulaciju,
- ulaganja u rekonstrukciju prostora i nabavku opreme, strojeva, mehanizacije za trženje proizvoda od mlijeka, mesa, voća, povrća, meda,
- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju objekata te opremu za obradu otpadnih voda u preradi i trženju, filtriranje zraka i rashladne sustave s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturu,
- ulaganje u laboratorij i laboratorijsku opremu za potrebe analize proizvoda;
- ulaganja u prilagodbu novouvedenim standardima,
- ulaganje u razminiranje zemljišta kao dio projekta,

- ulaganje u kupnju zemljišta i objekata radi realizacije projekta do 10 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta uz mogućnost kupnje prije prijave na natječaj, ali ne prije 01.01.2014.godine.

b) Nematerijalni troškovi: računalni programi, autorska prava, zaštićene trgovačke marke ili procesi, nabava licenci, patenata, robnih žigova i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem.

c) Opći troškovi: usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti (ostaju prihvatljivi troškovi i kada nema troškova iz stavka a) materijalni troškovi), kupnja prava na patente i licence do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.

d) Neprihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- PDV, osim PDV-a koji je prihvatljiv kao trošak sukladno nacionalnom zakonodavstvu o PDV-u i drugi porezi, naknade, doprinosi

- kamate,

- rabljena: mehanizacija, gospodarska vozila, strojevi i oprema,

- jednostavna zamjenska ulaganja,

- ostali troškovi vezani uz ugovor o najmu, kao što je marža najmodavca, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja

- kupnja prava na poljoprivrednu proizvodnju, prava na plaćanje,

- troškovi nastali prije prijave na natječaj, osim općih troškova.

Uvjeti prihvatljivosti

Pri podnošenju zahtjeva korisnik mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- ulaganje se mora odnositi na preradu i/ili trženje i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda iz Dodatka I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva,

- korisnik mora biti registriran (na početku ili na kraju ulaganja) za obavljanje prerađivačke djelatnosti,

- ulaganje je povezano sa ciljevima ove operacije,

- korisnik mora dostaviti poslovni plan,

- korisnik mora osigurati financijska sredstva za potrebe sufinanciranja projekta,

- korisnik mora imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave

- ulaganje mora dokazati svoju održivost,

- ulaganje mora udovoljiti EU standardima na kraju ulaganja,

- ulaganje mora biti u skladu s propisima EU u pogledu utjecaja na okoliš,

- korisnici koji se isključivo bave trženjem i/ili razvojem poljoprivrednih proizvoda, nisu u obvezi registrirati se za obavljanje određene prerađivačke djelatnosti za proizvode iz Dodatka I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva

Kriteriji odabira

Projekti koji će se sufinancirati odabiru se putem javnog natječaja. Kriteriji odabira prijavljenih projekata kao što su dob, veličina gospodarstva, ulaganje u prioritetne sektore, u

tržišnu orijentiranosti i postavljanja kratkih lanaca opskrbe, u proizvodnju proizvoda s dodanom vrijednošću, u područja s visokom stopom nezaposlenosti, u nerazvijena područja, u integrirane, zajedničke i inovativne projekte u preradi biti će propisani Pravilnikom.

Kriteriji odabira bit će opisani kroz nacionalno zakonodavstvo uzimajući u obzir članak 49. Uredbe (EZ) br. 1305/2013 s ciljem da se osigura jednak tretman podnositelja zahtjeva, bolje korištenje financijskih sredstava i njihovo usmjeravanje prema prioritetima unije za ruralni razvoj.

Visina i intenzitet potpore

Najniža vrijednost javne potpore po projektu iznosi 5.000 EUR-a

Najviša vrijednost javne potpore po projektu iznosi 3 milijuna EUR-a, osim za ulaganja u sektor mesa (ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i /ili opremanje klaonice, rasjekaonica, hladnjača, objekata za preradu mesa s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom te trženje proizvoda) i sektor mlijeka (ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za poslovanje s mlijekom uključujući rashladnu opremu za sirovo mlijeko na poljoprivrednom gospodarstvu s pripadajućom opremom i infrastrukturom) gdje iznosi 5 milijuna EUR-a, neovisno o broju operacija unutar ove podmjere.

Intenzitet potpore za ulaganja iznosi do 50% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Navedeni intenzitet potpore može biti uvećan za dodatnih 20 postotnih bodova u sljedećim slučajevima:

- - za djelatnosti podržane u sklopu programa EIP,
- - za aktivnosti u vezi s povezivanjem proizvođačkih organizacija.

4.2.2. Korištenje obnovljivih izvora energije

Opis operacije

Izgradnja objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za vlastitu upotrebu doprinosi povećanju učinkovitog korištenja energije te pomaže opskrbu i uporabu energije iz nusprodukata obnovljivih izvora. Cilj operacije je povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava i neovisnost farmi o energentima. Operacija doprinosi fokus području 5C zamjenom fosilnih goriva s obnovljivim izvorima energije za vlastite potrebe poljoprivrednih gospodarstava i pogona za preradu hrane.

Vrsta potpore

Potpora se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Plaćanja mogu biti u maksimalno 3 rate.

Korisnik može tražiti predujam za investicije i to do 50% prihvatljivih troškova. Isplata predujma mora biti popraćena bankovnim jamstvom ili istovjetnom vrstom jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa predujma. Ostatak sredstava dodjeljuje se po završetku operacije.

Veza s drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u odgovarajućem nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva registrirana za preradu proizvoda iz Dodatka I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Poduzeća registrirana za preradu proizvoda iz Dodatka I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava za prodaju proizvoda iz Dodatka I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

a) Materijalni

- ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za vlastite potrebe gospodarstva s pripadajućom opremom i infrastrukturom,
- ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora
- ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za obradu, skladištenje, transport i primjenu izlaznih supstrata za organsku gnojidbu na poljoprivrednim površinama.

b) Nematerijalni troškovi: računalni programi, autorska prava, zaštićene trgovačke marke ili procesi, nabava licenci, patenata, robnih žigova i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem.

c) Opći troškovi: usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti (ostaju prihvatljivi troškovi i kada nema troškova iz stavka a) materijalni troškovi), kupnja prava na patente i licence do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta .

d) Neprihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- PDV, osim PDV-a koji je odobriv kao trošak sukladno nacionalnom zakonodavstvu o PDV-u i drugi porezi, naknade, doprinosi,
- kamate,
- rabljena; mehanizacija, gospodarska vozila, strojevi i oprema,
- jednostavne zamjene investicije,
- troškovi vezani uz ugovor o najmu, kao što su zakupnina, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja,
- kupnja prava na poljoprivrednu proizvodnju, prava na plaćanje,
- troškovi nastali prije prijave na natječaj, osim općih troškova.

Uvjeti prihvatljivosti

Pri podnošenju zahtjeva korisnik mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- ulaganje se mora odnositi na preradu trženje i/ili razvoj proizvoda obuhvaćenih Dodatkom I Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva,

- korisnik mora biti registriran (na početku ili na kraju ulaganja) za obavljanje prerađivačke djelatnosti,
- ulaganje je povezano sa ciljevima ove operacije,
- korisnik mora osigurati financijska sredstva za potrebe sufinanciranja projekta,
- korisnik mora imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave,
- korisnik mora dostaviti poslovni plan,
- ulaganje mora dokazati svoju održivost,
- ulaganje mora udovoljiti EU standardima na kraju ulaganja,
- ulaganje mora biti u skladu s propisima EU u pogledu utjecaja na okoliš,
- kapacitet proizvodnje energije iz obnovljivih izvora ne smije prelaziti potrebe poljoprivrednog gospodarstva,
- ulaganja u postrojenja za primarnu svrhu proizvodnje električne energije iz biomase su prihvatljiva za potporu, ako ista koriste minimalni postotak toplinske energije
- kod ulaganja u proizvodnju električne energije iz biomase prihvatljivo je korištenje hrane za životinje dobivene iz poljoprivredne proizvodnje, ali samo silažnog kukuruza i to maksimalno do 20 %.

Kriteriji odabira

Projekti koji će se sufinancirati odabiru se putem javnog natječaja. Kriteriji odabira prijavljenih projekata kao što su dob i obrazovanje korisnika, veličina gospodarstva, vrste ulaganja za dobivanje energije iz obnovljivih izvora, ulaganje u prioritetne sektore, u tržišne orijentiranosti i postavljanja kratkih lanaca opskrbe, u područja s visokom stopom nezaposlenosti, u nerazvijena područja, u integrirane, zajedničke i inovativne projekte biti će propisani Pravilnikom.

Kriteriji odabira bit će opisani kroz nacionalno zakonodavstvo uzimajući u obzir članak 49. Uredbe (EZ) br. 1305/2013 s ciljem da se osigura jednak tretman podnositelja zahtjeva, bolje korištenje financijskih sredstava i njihovo usmjeravanje prema prioritetima unije za ruralni razvoj.

Visina i intenzitet potpore

Najniža vrijednost javne potpore po projektu iznosi 5.000 EUR-a

Najviša vrijednost javne potpore po projektu iznosi 1 milijun EUR-a

Intenzitet potpore za ulaganja iznosi do 50% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Navedeni intenzitet potpore može biti uvećan za dodatnih 20 postotnih bodova u sljedećim slučajevima:

- za djelatnosti podržane u sklopu programa EIP,
- za aktivnosti u vezi s povezivanjem proizvođačkih organizacija.

M04.3. Potpora za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva

Ova podmjera sastoji se od tri operacije:

4.3.1. Korištenje vode u poljoprivredi,

4.3.2. Komasacija i uređenje poljoprivredne infrastrukture,

4.3.3. Uređenje šumske infrastrukture

4.3.1. Korištenje vode u poljoprivredi

Opis operacije

Ulaganjima u izgradnju sustava za navodnjavanje do parcela smanjiti će se štete prouzročene nepovoljnim klimatskim uvjetima (sušom). Također, na navodnjavanim površinama postizati će se viši prinosi, što će imati direktnog utjecaja na povećanje konkurentnosti. Operacija pridonosi fokus području 2A omogućavanjem stabilnije poljoprivredne proizvodnje.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Plaćanja mogu biti u maksimalno 3 rate.

Korisnik može tražiti predujam za investicije i to do 50% prihvatljivih troškova. Isplata predujma mora biti popraćena bankovnim jamstvom ili istovjetnom vrstom jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa predujma. Jamstvom se također može smatrati i objekt u vlasništvu jedinice područne (regionalne) samouprave.

Ostatak sredstava dodjeljuje se po završetku operacije.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u odgovarajućem nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Jedinice područne (regionalne) samouprave.

Prihvatljivi troškovi

a) Materijalni

- ulaganje u izgradnju infrastrukture za navodnjavanje do proizvodnih površina.

b) Nematerijalni troškovi: računalni programi, autorska prava, zaštićene trgovačke marke ili procesi, nabava licenci, patenata, robnih žigova i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem.

c) Opći troškovi: usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, troškove izrade projektne (idejni, glavni i izvedbeni projekt) i studijske dokumentacije, studije izvedivosti, kupnja prava na patente i licence do 10 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.

d) Neprihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- PDV, osim PDV-a koji je prihvatljiv kao trošak sukladno nacionalnom zakonodavstvu o PDV-u i drugi porezi, naknade, doprinosi,

- kamate,

- rabljena: mehanizacija, gospodarska vozila, strojevi i oprema,

- jednostavna zamjenska ulaganja,
- ostali troškovi vezani uz ugovor o najmu, kao što je marža najmodavca, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja,
- kupnja prava na poljoprivrednu proizvodnju, prava na plaćanje,
- troškovi nastali prije prijave na natječaj, osim općih troškova.

Uvjeti prihvatljivosti

- projekt mora biti društveno-ekonomski isplativ
- ulaganja moraju udovoljiti uvjetima propisanim čl. 46. Uredbe 1305/2013
- korisnik mora osigurati održivost ulaganja,
- korisnik mora osigurati održavanje ulaganja od najmanje 5 godina od dana isplate.

Kriteriji odabira

Projekti koji će se sufinancirati odabiru se putem javnog natječaja. Kriteriji odabira prijavljenih projekata kao što su ocjena studije izvedivosti/poslovnog plana, pogodnost tla za navodnjavanje, područjima s lošijim hidrografskim pokazateljima, potencijal navodnjavanja i inovativni projekti u navodnjavanju biti će propisani Pravilnikom.

Kriteriji odabira bit će opisani kroz nacionalno zakonodavstvo uzimajući u obzir članak 49. Uredbe (EZ) br. 1305/2013 s ciljem da se osigura jednak tretman podnositelja zahtjeva, bolje korištenje financijskih sredstava i njihovo usmjeravanje prema prioritetima unije za ruralni razvoj.

Visina i intenzitet potpore

Najniža vrijednost javne potpore po projektu iznosi 5.000 EUR-a

Najviša vrijednost javne potpore po projektu iznosi 15 milijuna EUR-a

Intenzitet potpore iznosi do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova.

4.3.2. Komasacija i uređenje poljoprivredne infrastrukture

Opis operacije

Neučinkovitost poljoprivredne proizvodnje rezultat je vrlo rascjepkanih i često vrlo udaljenih obradivih površina većine obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Komasacija poljoprivrednog zemljišta provodi se u cilju okrupnjavanja katastarskih čestica u veće i pravilnije radi njihovoga ekonomičnijeg iskorištavanja i stvaranja povoljnijih uvjeta za razvoj poljoprivredne proizvodnje. Izgradnjom i rekonstrukcijom pristupnih cesta poljoprivrednom zemljištu podići će se vrijednost poljoprivredne proizvodnje.

Operacija doprinosi fokus području 2A.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Plaćanja mogu biti u maksimalno 3 rate.

Korisnik može tražiti predujam za investicije i to do 50% prihvatljivih troškova. Isplata predujma mora biti popraćena bankovnim jamstvom ili istovjetnom vrstom jamstva u

stopostotnoj vrijednosti iznosa predujma. Jamstvom se također može smatrati i objekt u vlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Ostatak sredstava dodjeljuje se po završetku operacije.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u odgovarajućem nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave

Prihvatljivi troškovi

a) Materijalni

- ulaganje u komasaciju poljoprivrednog zemljišta,
- ulaganje u izgradnju pristupnih puteva,
- ulaganje u razminiranje poljoprivrednog zemljišta kao dio projekta.

b) Nematerijalni troškovi: računalni programi, autorska prava, zaštićene trgovačke marke ili procesi, nabava licenci, patenata, robnih žigova i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem

c) Opći troškovi: usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti (ostaju prihvatljivi troškovi i kada nema troškova iz stavka a) materijalni troškovi), kupnja prava na patente i licence do 10 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.

d) Neprihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- PDV, osim PDV-a koji je prihvatljiv kao trošak sukladno nacionalnom zakonodavstvu o PDV-u i drugi porezi, naknade, doprinosi
- kamate,
- rabljena: mehanizacija, gospodarska vozila, strojevi i oprema,
- jednostavna zamjenska ulaganja,
- ostali troškovi vezani uz ugovor o najmu, kao što je marža najmodavca, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja,
- kupnja prava na poljoprivrednu proizvodnju, prava na plaćanje,
- troškovi nastali prije prijave na natječaj, osim općih troškova.

Uvjeti prihvatljivosti

- usvojeni programa komasacije na nacionalnoj razini,
- korisnik mora dostaviti idejni projekt komasacije
- rješenje Agencije za poljoprivredno zemljište o pokretanju postupku komasacije,
- ugovor između Agencije za poljoprivredno zemljište i jedinice lokalne i/ili područne (regionalne) samouprave o međusobnim pravima i obvezama u provedbi komasacije kao i financijskim troškovima komasacije,
- korisnik mora osigurati održivost investicije

- korisnik mora imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave

Kriteriji odabira

Projekti koji će se sufinancirati odabiru se putem javnog natječaja. Kriteriji odabira prijavljenih projekata kao što su struktura zemljišta biti će propisani Pravilnikom.

Kriteriji odabira bit će opisani kroz nacionalno zakonodavstvo uzimajući u obzir članak 49. Uredbe (EZ) br. 1305/2013 s ciljem da se osigura jednak tretman podnositelja zahtjeva, bolje korištenje financijskih sredstava i njihovo usmjeravanje prema prioritetima unije za ruralni razvoj.

Visina i intenzitet potpore

Najniža vrijednost javne potpore po projektu iznosi 5.000 EUR-a

Najviša vrijednost javne potpore po projektu iznosi 3 milijuna EUR-a

Intenzitet potpore iznosi do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova

4.3.3. Uređenje šumske infrastrukture

Opis operacije

Prosječna veličina privatnog šumskog posjeda zbog rascjepkanosti i usitnjenosti iznosi svega 0,43ha. Izgradnjom i rekonstrukcijom šumske infrastrukture podići će se vrijednost šuma i šumskih zemljišta. Olakšanim pristupom šumskoj biomasi, povećat će se ekonomska isplativost, smanjit će se troškovi proizvodnje, a i zaštita šuma od djelovanja biotskih i abiotskih čimbenika će biti učinkovitija. Operacija doprinosi fokus području 2A.

Vrsta potpore

Potpora se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Plaćanja mogu biti u maksimalno 3 rate.

Korisnik može tražiti predujam za investicije i to do 50% prihvatljivih troškova. Isplata predujma mora biti popraćena bankovnim jamstvom ili istovjetnom vrstom jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa predujma. Ostatak sredstava dodjeljuje se po završetku operacije.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u odgovarajućem nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Privatni šumoposjednici i njihove udruge, vlasnici šuma, pravni subjekti koji gospodare šumama i šumskim zemljištem u privatnom i/ili vlasništvu RH

Prihvatljivi troškovi

a) Materijalni

- ulaganje u izgradnju i rekonstrukciju šumskih cesta, vlaka i ostale šumske infrastrukture,

- ulaganje u kupnju šuma i šumskog zemljišta radi realizacije projekta, do 10 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta uz mogućnost kupnje prije prijave na natječaj ali ne prije 01.01.2014.godine

b) Nematerijalni troškovi: računalni programi, autorska prava, zaštićene trgovačke marke ili procesi, nabava licenci, patenata, robnih žigova i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem.

c) Opći troškovi: usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti (ostaju prihvatljivi troškovi i kada nema troškova iz stavka a) materijalni troškovi), kupnja prava na patente i licence do 10 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.

d) Neprihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- PDV, osim PDV-a koji je prihvatljiv kao trošak sukladno nacionalnom zakonodavstvu o PDV-u i drugi porezi, naknade, doprinosi

- kamate,

- rabljena: mehanizacija, gospodarska vozila, strojevi i oprema,

- jednostavna zamjenska ulaganja,

- ostali troškovi vezani uz ugovor o najmu, kao što je marža najmodavca, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja,

- kupnja prava na poljoprivrednu proizvodnju, prava na plaćanje,

- troškovi nastali prije prijave na natječaj, osim općih troškova.

Uvjeti prihvatljivosti

Uređenje šumske infrastrukture (šumske ceste i vlake)

- ulaganje mora biti u skladu sa šumskogospodarskim planovima i odredbama Zakona o šumama, Zakona o lovstvu i odgovarajućim podzakonskim aktima,

- korisnik mora imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave

Kriteriji odabira

Projekti koji će se sufinancirati odabiru se putem javnog natječaja. Kriteriji odabira prijavljenih projekata kao što su ... biti će propisani Pravilnikom.

Kriteriji odabira bit će opisani kroz nacionalno zakonodavstvo uzimajući u obzir članak 49. Uredbe (EZ) br. 1305/2013 s ciljem da se osigura jednak tretman podnositelja zahtjeva, bolje korištenje financijskih sredstava i njihovo usmjeravanje prema prioritetima unije za ruralni razvoj.

Visina i intenzitete potpore

Najniža vrijednost javne potpore (apsolutni iznos) po projektu iznosi 5.000 EUR-a

Najviša vrijednost javne potpore po projektu iznosi 700.000 EUR-a

Intenzitet potpore iznosi do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova

M04.4. Potpora neproizvodnim ulaganjima vezanim uz postizanje agro-okolišnih i klimatskih ciljeva

Podmjera se sastoji se od jedne operacije

4.4.1. Neproizvodna ulaganja vezana uz očuvanje okoliša

Opis operacije

Operacija će se realizirati kroz ulaganja u obnovu staništa i krajobraznih obilježja, uključujući izgradnju i obnovu zelene infrastrukture, zaštitu stoke od velikih zvijeri, te obnovu lokvi, čime se osigurava očuvanje raznih vrsta i ugroženih staništa.

Operacija doprinosi fokus području 4A kroz radove u okviru agro-okolišno-klimatskih obveza kroz zaštitu, održavanje i obnovu bioraznolikosti te ostalih prirodnih vrijednosti.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Plaćanja mogu biti u maksimalno 3 rate.

Korisnik može tražiti predujam za investicije i to do 50% prihvatljivih troškova. Isplata predujma mora biti popraćena bankovnim jamstvom ili istovjetnom vrstom jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa predujma. Jamstvom se također može smatrati i objekt u vlasništvu javne ustanove i tijela i civilnih udruga. Ostatak sredstava dodjeljuje se po završetku operacije.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u odgovarajućem nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Javne ustanove i tijela

Civilne udruge koje se bave zaštitom i promicanjem kulturnih vrijednosti i zaštite okoliša.

Prihvatljivi troškovi

a) Materijalni

- ulaganje u izgradnju terasa,
- ulaganje u podizanje suhozida i živica,
- uklanjanje invazivnih stranih vrsta sa poljoprivrednog zemljišta,
- nabava električnog pastira s pripadajućom opremom i autohtonog pastirskog psa (tornjak),
- obnova staništa važnih za očuvanje bioraznolikosti na poljoprivrednom zemljištu koje nije održavano sukladno dobroj poljoprivrednoj praksi s obzirom na vrstu uporabe,
- ulaganje u obnovu zapuštenih lokvi za napajanje stoke,
- ulaganje u razminiranje poljoprivrednog zemljišta kao dio projekta.

b) Nematerijalni troškovi: računalni programi, autorska prava, zaštićene trgovačke marke ili procesi, nabava licenci, patenata, robnih žigova i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem.

c) Opći troškovi: usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti (ostaju prihvatljivi troškovi i kada nema troškova iz stavka a) materijalni troškovi), kupnja prava na patente i licence do 10 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.

d) Neprihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- PDV, osim PDV-a koji je prihvatljiv kao trošak sukladno nacionalnom zakonodavstvu o PDV-u i drugi porezi, naknade, doprinosi
- kamate,
- rabljena: mehanizacija, gospodarska vozila, strojevi i oprema,
- jednostavna zamjenska ulaganja,
- ostali troškovi vezani uz ugovor o najmu, kao što je marža najmodavca, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja
- kupnja prava na poljoprivrednu proizvodnju, prava na plaćanje,
- troškovi nastali prije prijave na natječaj, osim općih troškova.

Uvjeti prihvatljivosti

Opći:

- korisnik mora dostaviti poslovni plan,
- korisnik mora imati podmirene financijske obveze prema državnom proračunu u trenutku prijave
- ulaganje mora biti u skladu sa standardima vezanim uz zaštitu okoliša i prirode
- korisnici koji obnavljaju staništa važna za očuvanje bioraznolikosti, a koja se nalaze na poljoprivrednom zemljištu koje nije održavano sukladno dobroj poljoprivrednoj praksi s obzirom na vrstu uporabe (odnosno zarasla staništa), moraju početi poštivati mjere višestruke sukladnosti najkasnije godinu dana od početka ulaganja

Specifični:

Izgradnja terasa

- podizanje terasa gdje su tradicionalno prisutne, uz podupiranje zemljišta suhozidima, biljnim materijalom ili nekim drugim prirodnim materijalima iz neposredne okolice

Podizanje suhozida

- podizanje suhozida moguće je samo na lokacijama gdje su suhozidi bili tradicionalno prisutni i gdje je ranija lokacija suhozida jasno vidljiva.

Podizanje živica

- treba se sastojati od minimalno tri različite listopadne biljne vrste (definirati nadležno tijelo).

Uklanjanje invazivnih stranih vrsta sa poljoprivrednog zemljišta:

- uklanjaju se isključivo invazivne vrste čiji će popis biti sadržan u Pravilniku.

Nabava električnog pastira s pripadajućom opremom i autohtonog pastirskog psa (tornjak)

- za poljoprivredna gospodarstva koja se bave stočarskom proizvodnjom

- za uzgoj/držanje stoke na području prirodne rasprostranjenosti velikih zvijeri kao i za potrebe korisnika Mjere M10 Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti, Podmjere 10.2. Potpora očuvanju genetskih resursa u poljoprivredi. Područja rasprostranjenosti velikih zvijeri biti će navedena u provedbenim aktima (Pravilnik).

Obnova staništa važnih za očuvanje bioraznolikosti na poljoprivrednom zemljištu koje nije održavano sukladno dobroj poljoprivrednoj praksi s obzirom na vrstu uporabe

- primjena na zaraslom poljoprivrednom zemljište ili poljoprivrednom zemljištu u procesu zaraštavanja

Obnova zapuštenih lokvi za napajanje stoke

- prisutnost zaraslih/zapuštenih, umjetno stvorenih lovi, na područjima s ekstenzivnim uzgojem stoke

Kriteriji odabira

Projekti koji će se sufinancirati odabiru se putem javnog natječaja. Kriteriji odabira prijavljenih projekata kao što su lokacija, Natura 2000 područja biti će propisani Pravilnikom.

Kriteriji odabira bit će opisani kroz nacionalno zakonodavstvo uzimajući u obzir članak 49. Uredbe (EZ) br. 1305/2013 s ciljem da se osigura jednak tretman podnositelja zahtjeva, bolje korištenje financijskih sredstava i njihovo usmjeravanje prema prioritetima unije za ruralni razvoj.

Visina i intenzitet potpore

Najniža vrijednost javne potpore po projektu iznosi 1.500 EUR-a

Najviša vrijednost javne potpore po projektu iznosi 150.000 EUR-a

Intenzitet potpore iznosi 100% od ukupnih prihvatljivih troškova.

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere

- Provedba javnog natječaja. Postupci mogu biti dugotrajni (više od pola godine).

- Veliki broj korisnika koji će aplicirati na mjeru. Postoji opasnost da će biti veliki broj prijava na javni natječaj sa relativno malim troškovima ulaganja

- Elektronska prijava i elektronska dostava dokumentacije na javni natječaj. Najveći broj korisnika nema adekvatno znanje i opremu da bi mogli kvalitetno aplicirati na javni natječaj putem elektronske prijave.

- Kreditna sposobnost – u vrijeme gospodarske krize, banke su dodatno postrožile kriterije za dodjelu kredita, što će velikom broju korisnika biti otegotna okolnost.

- Bankovno jamstvo. Postoji želja za ulaganjem, međutim može doći do nemogućnosti bankovnog jamstva ili istovjetne vrste jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa ulaganja.

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjeње rizika

Izvršiti pravovremeno informiranje korisnika o terminima raspisivanja i duljini trajanja javnih natječaja za kalendarsku godinu. Propisati potpuno jasne kriterije.

Pojačati timove u sklopu javnih institucija koji će raditi na informiranju korisnika, izradi projekata i prijavi na natječaje.

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

Nije primjenjivo za ovu mjeru.

Nelektorirana verzija

8.2.0. M05 – Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti

8.2.1. Pravna osnova

Članak 18. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005

Delegirani akt xxxxxx

Implementacijski akt xxxxx

8.2.2. Opći opis mjere uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Najveće materijalne štete u poljoprivrednoj proizvodnji uslijed elementarnih nepogoda zabilježene su od suše, poplave, požara i iznenadne pojave bolesti životinja i biljaka. S obzirom da predstavljaju ozbiljan gospodarski gubitak određenoj skupini poljoprivrednih proizvođača te poprimaju razmjere epidemije i ugrožavaju zdravlje ljudi potrebno je smanjiti njihove negativne posljedice. Cilj mjere je obnovom poljoprivrednog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima osigurati održivost poljoprivredne proizvodnje i spriječiti propadanje poljoprivrednih gospodarstava.

Doprinos fokus područjima

Mjera doprinosi prioritetu 3 Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi, fokus području 3B Potpora sprečavanju rizika i upravljanju rizikom u poljoprivrednom gospodarstvu.

Mjera doprinosi upravljanju rizikom na poljoprivrednom gospodarstvu kroz obnavljanje potencijala poljoprivredne proizvodnje oštećenog prirodnim katastrofama, nepovoljnim klimatskim prilikama i katastrofalnim događajima.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanog uz zaštitu okoliša.

Zaštita okoliša: Obnovom poljoprivrednog potencijala spriječiti će se erozija tla te osigurati očuvanje biološke raznolikosti

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Ova mjera sastoji se od podmjere:

M05.2. Potpora za ulaganja u obnovu poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama, nepovoljnim klimatskim prilikama i katastrofalnim događajima.

Obnova poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama, nepovoljnim klimatskim prilikama i katastrofalnim događajima.

Opis operacije

Elementarna nepogoda ne može se predvidjeti i njeno pojavljivanje ne može se spriječiti, stoga njena pojava može prouzročiti značajne ekonomske štete u poljoprivrednoj proizvodnji. Poljoprivrednim proizvođačima potrebno je pružiti potporu u obliku pomoći pri obnovi proizvodnog potencijala oštećenog elementarnim nepogodama. Obnovom oštećenog poljoprivrednog potencijala osigurati će se održivost proizvodnje i spriječiti propadanje poljoprivrednih gospodarstava.

Ova operacija doprinosi fokus području 3B. Obnovom poljoprivrednog proizvodnog potencijala oštećenog elementarnim nepogodama sprečavaju se rizici na poljoprivrednom gospodarstvu.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Korisnik može tražiti predujam u iznosu do 50% prihvatljivih investicijskih troškova. Isplata predujma mora biti popraćena bankovnim jamstvom ili istovjetnom vrstom jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa predujma. Ostatak sredstava dodjeljuje se po završetku operacije.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Potpore se dodjeljuje poljoprivrednim gospodarstvima upisanim u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, te jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave neposredno povezanim sa korištenim poljoprivrednim potencijalom.

Prihvatljivi troškovi

- a) sanacija poljoprivrednog zemljišta,
- b) izgradnja i/ili rekonstrukcija i/ili opremanje poljoprivrednih gospodarskih objekata i pripadajuće infrastrukture
- c) popravak ili nabava poljoprivrednih strojeva, mehanizacije i opreme,
- d) nabava osnovnog stada,
- e) nabava i sadnja višegodišnjeg bilja,
- f) izgradnja i/ili rekonstrukcija i/ili opremanje gospodarskih objekata jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja je u neposrednoj vezi s korištenim poljoprivrednim potencijalom,
- g) opći troškovi: projektno - tehnička dokumentacija, trošak sudskog vještaka u iznosu do 10% vrijednosti prihvatljivih troškova.

Uvjeti prihvatljivosti

- nadležno javno tijelo mora proglasiti elementarnu nepogodu i/ili nepovoljnu klimatsku priliku i/ili katastrofalni događaj
- ukoliko je bolest biljaka ili nametnika (štetočina) uzrokovala štetu na najmanje 30 % relevantnog poljoprivrednog potencijala, nadležno javno tijelo mora proglasiti elementarnu

nepogodu sukladno Direktivi Vijeća 2000/29/ EZ o suzbijanju ili ograničavanju bolesti bilja ili nametnika

- elementarna nepogoda se dogodila nakon 01.01.2014. godine

- ne odobrava se potpora za gubitak prihoda koji je posljedica elementarne nepogode ili katastrofalnog događaja.

Kriteriji odabira

Prednost će imati štete koje:

- imaju viši stupanj oštećenja proizvodnog potencijala

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore iznosi 100 % prihvatljivih troškova za ulaganja u obnovu poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala oštećenog prirodnom katastrofom, nepovoljnim klimatskim prilikama, katastrofalnim događajima.

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

Kontrolu mjere u odnosu na ostvarivanje prava na plaćanje provodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere

Postoji rizik da župan ne proglasi elementarnu nepogodu. Također, postoji rizik dvostrukog financiranja za nastalu štetu putem privatnih polica osiguranja kao i mogućnost precijenjenog iznosa oštećenog potencijala.

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjeње rizika

Prije isplate potpore za nastalu štetu potrebno je izvršiti kontrolu isplaćenih šteta iz privatnih polica osiguranja. Procjenu štete potrebno je povjeriti stručnjacima sa kvalifikacijama za procjenu šteta.

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere

S obzirom da provedba ovisi o količini elementarnih nepogoda i katastrofa u jednoj godini, mjeru nije moguće precizno procijeniti.

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

Izračun iznosa ovisi o broju predanih/odobrenih zahtjeva u financijskoj godini.

8.2.0. M06 – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja

8.2.1. Pravna osnova

Članak 19. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

8.2.2. Opći opis mjere, uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

S obzirom na fizičke i gospodarske pokazatelje struktura poljoprivrednog gospodarstva u Hrvatskoj je vrlo nepovoljna i u usporedbi s drugim europskim zemljama. Razlog tome su značajna migracijska kretanja mlađe populacije. Odlazak stanovništva iz ruralnih područja rezultat je loših životnih i radnih uvjeta za mlade obitelji i trenda seljenja u urbane centre. Također, postoji i iznimno veliki broj malih poljoprivrednih gospodarstava na granici gospodarske održivosti što dodatno povećava problem nezaposlenosti u ruralnim područjima. Stvaranje i razvoj novih gospodarskih aktivnosti u obliku novih poljoprivrednih gospodarstava, poduzeća ili ulaganja u nepoljoprivredne aktivnosti bitni su za razvoj i konkurentnost ruralnih područja. Također, potrebno je poticati razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava koja su potencijalno ekonomski održiva. Diversifikacija u nepoljoprivredne djelatnosti doprinosi stvaranju novih radnih mjesta kao odgovor na pad gospodarskih aktivnosti s kojim se ruralna područja suočavaju.

Doprinos fokus područjima

Mjera služi više ciljeva i može doprinijeti različitim ruralnim razvojnim prioritetima i fokus područjima.

Prioritet 2: Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama, s naglaskom na sljedeća područja:

Fokus područje 2A: Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije;

- Opstanak i razvoj malih gospodarstava temelji se na potrebi restrukturiranja i povećanju dodane vrijednosti.

Fokus područje 2B: olakšavanje ulaska poljoprivrednika s odgovarajućom izobrazbom u sektor poljoprivrede, a pogotovo generacijske obnove.

Doprinosi generacijskoj obnovi poljoprivrednog gospodarstva, što je preduvjet za veću produktivnost rada u poljoprivredi i brži razvoj gospodarstva.

Prioritet 6: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, s naglaskom na sljedeća područja:

Fokus područje 6A: Olakšavanje diversifikacije, stvaranja i razvoja malih poduzeća i otvaranje radnih mjesta;

Budući da sve veći broj obiteljskih gospodarstava više ne mogu ekonomski održivo poslovati samo od primarne poljoprivredne proizvodnje bez dodatnog prihoda na gospodarstvu, cilj podmjere 6.2. je stvoriti alternativu za nedovoljno iskorištenu radnu snagu za zapošljavanje na gospodarstvu u nepoljoprivrednim djelatnostima i uslugama. Potpora ulaganju u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti kroz podmjeru 6.4. doprinosi unapređenju gospodarske aktivnosti u ruralnim područjima, održavanju i stvaranju novih radnih mjesta i povećanje prihoda gospodarskih subjekata.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanih uz klimatske promjene i inovacije

Klimatske promjene – aktivnosti u okviru ove mjere bit će usmjerena na ulaganja koja su povezano s povećanjem energetske učinkovitosti iz obnovljivih izvora energije. Promocija takve aktivnosti, važna je iz perspektive postupne zamjene fosilnih goriva koja izbacuju u atmosferu stakleničke plinove, pogotovo ugljik dioksid. Isto tako, potpora za promicanje većeg korištenja lokalnih potencijala i razvoj kratkih lanaca opskrbe i šumsko-drvene lanaca i lokalnih tržišta, što će rezultirati smanjenju prometnih pravaca, troškova skladištenja i logistike, a time i smanjenju emisije ugljika. Potpora u okviru ove mjere moći će dizajnirati ulaganja u energetska učinkovitost, ublažavanje klimatskih promjena i njihovu prilagodbu, osobito u kontekstu ulaganja u restrukturiranje gospodarstva podržane od strane potpore za početak poljoprivredne proizvodnje mladim poljoprivrednicima.

Inovacija - Osnivanje PG od strane mladih poljoprivrednika doprinijeti će generacijskoj obnovi poljoprivrednog sektora kako bi se poboljšala sposobnost razvoja poljoprivredne ekonomije, što je važno s aspekta bržeg prijenosa i uvođenje novih znanja i inovacija. Promicanje nepoljoprivrednih aktivnosti u ruralnim područjima će se stvoriti okruženje za raspoređivanje na primjer : eko-društvene inovacije i slično. Nepoljoprivrednih aktivnosti mogu imati jaki inovativni naboj, to je zadatak ove mjere kako bi stvorili prave uvjete u kojima oni mogu formirana inovacija.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Ova mjera se sastoji od 4 podmjere

M06.1. Potpora mladim poljoprivrednicima,

M06.2. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti na Obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu,

M06.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava.,

M06.4. Ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima

M06.1. Potpora mladim poljoprivrednicima

Tip operacije

Potpore mladim poljoprivrednicima

Opis operacije

Trenutna dobna struktura među poljoprivrednicima je nepovoljna. Poljoprivredom se uglavnom bave starije osobe. Cilj ove operacije je razvoj i promicanje mladog i inovativnog poljoprivrednog sektora. Mlade ljude je potrebno motivirati da ostanu živjeti i raditi na selu, stvarajući sebi i svojim obiteljima nova radna mjesta. Ova operacija pridonosi fokus području 2B, generacijskoj obnovi poljoprivrednog gospodarstva, što će utjecati na održivi razvoj i ukupno povećanje društvene i ekonomske vitalnost ruralnih područja, što je preduvjet za veću produktivnost rada u poljoprivredi i brži razvoj gospodarstva.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratne financijske pomoći, na temelju poslovnog plana. Isplata potpore vršiti će se u najmanje dvije rate u periodu do najviše 5 godina. Rate se mogu postupno smanjivati.

Uvjet za isplatu posljednje rate je dokaz o provedbi svih ciljeva koje je korisnik postavio u poslovnom planu.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

- osobe koje su u trenutku podnošenja prijave starije od 18 i mlađe od 40 godina, posjeduju odgovarajuće profesionalne vještine i znanja o poljoprivredi i prvi put pokreću poljoprivredno gospodarstvo kao nositelji poljoprivrednog gospodarstva,
- da su registrirani kao nositelj poljoprivrednog gospodarstva u razdoblju od maksimalno 15 mjeseci prije dana podnošenja zahtjeva.

Prihvatljivi troškovi

Unutar ove potpore prihvatljive su sve djelatnosti poljoprivredne proizvodnje sukladno Zakonu o poljoprivredi. Potpora može pokrivati kupnju stoke, materijalne imovine, strojeva, kupnju ili najma poljoprivrednog zemljišta i sl. Nema specifikacije prihvatljivih ulaganja, troškovi ulaganja moraju biti u skladu s poslovnim planom podnesenim od strane korisnika u kojem će biti prikazan plan na koji način će investicija osigurati njihov održiv rast i razvoj.

Uvjeti prihvatljivosti:

- potporu za mladog poljoprivrednika može ostvariti korisnik čije gospodarstvo pripada razredima ekonomske veličine od 3 do 6 (od 4.000€ - 50.000€ ukupne vrijednosti godišnje proizvodnje)
- korisnik je dužan izraditi poslovni plan za razdoblje do najviše 5 godina, a mora sadržavati:
 - opis početnog stanja poljoprivrednog gospodarstva,
 - ključne ciljeve, i mjere potrebne za razvoj djelatnosti na poljoprivrednom gospodarstvu,
 - opis aktivnosti potrebnih za razvoj djelatnosti na poljoprivrednom gospodarstvu, kao što su materijalna ulaganja, trening, savjeti ili bilo koje druge aktivnosti.
- detaljan sadržaj poslovnog plana biti će propisan provedbenim aktom (Pravilnikom),
- provedbu poslovnog plana korisnik treba započeti u roku od 9 mjeseci od datuma donošenja Odluke o dodjeli potpore,

- korisnik mora imati odgovarajuća stručna znanja i vještine za obavljanje poljoprivredne djelatnosti. Ako ne ispunjava zahtjeve u pogledu stručnog znanja i sposobnosti, isto mora realizirati u roku od 36 mjeseci od dana donošenja Odluke o dodjeli potpore, pod uvjetom da se te potrebe navedu u poslovni plan;
- korisnik ove podmjere ima obvezu unutar 18 mjeseci od dana osnivanja gospodarstva, svoje gospodarstvo urediti sukladno definiciji aktivnog poljoprivrednog gospodarstva (farmera) definiranom člankom 9. Uredbe (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009
- potpora se odnosi na mikro i mala poljoprivredna gospodarstva
- potpora istom korisniku unutar ove mjere može se dodijeliti samo jednom

Kriteriji odabira

Kriteriji odabira prijavljenih projekata bit će propisani Pravilnikom kroz;

- društvene (obrazovanje korisnika i iskustvo),
- gospodarske (ulaganje u prioritetne sektore),
- regionalne (lokacija projekta se nalazi u području s visokom stopom nezaposlenosti, u nerazvijenim područjima, u području s određenim poteškoćama.
- okolišne (korisnik uključen u ekološku poljoprivredu, agrookolišne mjere), te inovativne parametre (uvođenje inovacija na poljoprivrednom gospodarstvu), kao i minimalan broj bodova koje mora imati poljoprivredno gospodarstvo da bi moglo ostvariti pravo na potporu.

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima investicije i iznosi do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Visina potpore:

- najmanja vrijednost javne potpore po korisniku iznosi 3.500 €,
- najviša vrijednost javne potpore po korisniku iznosi 70.000 €

M06.2. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu

Tip operacije

Pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu

Opis operacije

Postojeća razina poljoprivredne proizvodnje ne može omogućiti održavanje postojećih i otvaranje novih radnih mjesta sa ciljem zadržavanja stanovništva i održivi razvoj ruralnih područja. Budući da sve veći broj obiteljskih gospodarstava više ne mogu ekonomski održivo poslovati samo od primarne poljoprivredne proizvodnje bez dodatnog prihoda na gospodarstvu, cilj ove operacije je stvoriti alternativu za nedovoljno iskorištenu radnu snagu za zapošljavanje na gospodarstvu u nepoljoprivrednim djelatnostima i uslugama.

Vrsta potpore

Potpora za pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Zakoni i provedbeni propisi iz područja turizma i ugostiteljske djelatnosti, obrta, trgovine

Korisnici

Korisnici unutar ove podmjere je ili nositelj ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva.

Prihvatljiva ulaganja:

- Ulaganja u turizam u ruralnom području
- Prerada i izravna prodaja
- Ulaganja u djelatnosti za pružanje usluga vezanih uz poljoprivredu, šumarstvo, tradiciju
- Ulaganja u obnovljive izvore energije

Prihvatljivi troškovi

Potpore za pokretanje nepoljoprivredne djelatnosti će se dodjeljivati u skladu s poslovnim planom podnesenog od strane korisnika i troškova koje poslovni plan predviđa

Uvjeti prihvatljivosti

Podnošenje poslovnog plana čija realizacija treba započeti u roku od 9 mjeseci od datuma donošenja Odluke o dodjeli potpore.

Kriteriji odabira

Kriteriji odabira primjenjivati će se u slučajevima kada sredstva nisu dovoljna za sve prihvatljive prijave. Kriteriji odabira prijavljenih projekata biti će propisani Pravilnikom.

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima ulaganja i iznosi do 90%.

Visina potpore

- minimalna vrijednost javne potpore po korisniku iznosi 3.500 €
- maksimalna vrijednost javne potpore po korisniku iznosi 70.000 €.

Potpore se isplaćuje u najmanje dvije rate u razdoblju koje ne prelazi pet godina. Isplata zadnje rate uvjetovana je izvršenjem svih aktivnosti sadržanih u poslovnom planu.

M06.3 Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava

Tip operacije

Potpore razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava

Opis operacije

Pružanje pomoći malim potencijalno održivim poljoprivrednim gospodarstvima koja su orijentirana na tržišnu proizvodnju u skladu sa zahtjevima koje postavlja tržište, ali im nedostaju glavni resursi. Cilj ove operacije je pomoć takvim gospodarstvima u njihovu

prijelazu na tržišno orijentiranu proizvodnju. Potpora će pomoći da ista postanu komercijalno održiva, što je preduvjet za postizanje konkurentnosti u poljoprivrednom sektoru.

Ova operacija pridonosi fokus području 2A. Opstanak i razvoj malih gospodarstava temelji se na potrebi restrukturiranja i povećanju dodane vrijednosti što će omogućiti da ista postanu komercijalno održiva.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratne financijske pomoći, na temelju poslovnog plana.

Isplata potpore vršiti će se u najmanje dvije rate u periodu do najviše 5 godina od datuma donošenja Odluke o dodjeli potpore. Uvjet za isplatu posljednje rate je dokaz o provedbi svih ciljeva koje je korisnik postavio u poslovnom planu.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u nacionalnom zakonodavstvu

Korisnici

Korisnici ove potpore su mala poljoprivredna gospodarstva koja pripadaju razredima ekonomske veličine 1 i 2 (do 4 000 € ukupne vrijednosti proizvodnje).

Prihvatljivi troškovi

Unutar ove potpore prihvatljive su sve djelatnosti poljoprivredne proizvodnje sukladno Zakonu o poljoprivredi. Prihvatljivi troškovi moraju biti u skladu s poslovnim planom, a to

su aktivnosti koje će osigurati održiv rast i razvoj malih gospodarstava. Potpora se može koristiti za kupnju zemljišta ili druge imovine kako bi se olakšala provedba poslovnog plana te su troškovi povezani s podržanim aktivnostima,

korisnik je dužan izraditi poslovni plan za razdoblje najviše do 5 godina, koji mora sadržavati:

-
- početno stanje poljoprivrednog gospodarstva,
- detaljni opis aktivnosti potrebnih za razvoj poljoprivrednog gospodarstva,
-
- detaljan sadržaj poslovnog plana biti će propisan provedbenim aktom (Pravilnikom),
- na kraju realizacije programa korisnik mora dokazati da je njegovo poljoprivredno gospodarstvo povećalo razred ekonomske veličine
- provedbu poslovnog plana korisnik treba započeti u roku od 9 mjeseci od datuma donošenja Odluke o dodjeli potpore,
- potpora istom korisniku unutar ove mjere može se dodijeliti samo jednom.

Kriteriji odabira

Kriteriji odabira prijavljenih projekata bit će propisani Pravilnikom kroz;

- društvene (dob, spol i obrazovanje korisnika),
- gospodarske (ulaganje u prioritetne sektore),
- regionalne (lokacija projekta se nalazi u području s visokom stopom nezaposlenosti, u nerazvijenim područjima, u području s određenim poteškoćama),
- okolišne (korisnik uključen u ekološku poljoprivredu),
- - inovativne (uvođenje inovacija na poljoprivrednom gospodarstvu) parametre, kao i minimalan broj bodova koje mora imati poljoprivredno gospodarstvo da bi moglo ostvariti pravo na potporu.

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima ulaganja i iznosi do 100%

Visina potpore:

- najmanja vrijednost javne potpore po korisniku iznosi 3.500 €
- najviša vrijednost javne potpore po korisniku iznosi 15.000 €

M06.4. Ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima

Tip operacije

Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima

Opis operacije

Potpore ulaganju u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti doprinosi unapređenju gospodarske aktivnosti u ruralnim područjima, održavanju i stvaranju novih radnih mjesta i povećanje prihoda gospodarskih subjekata. Cilj diversifikacije je potaknuti ekonomsku aktivnost koja će privući ljude da žive i rade u ruralnim područjima.

Vrsta potpore

Potpore za razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području.

Veza sa drugim propisima

Nacionalni propisi iz područja turizma i ugostiteljske djelatnosti

Korisnici

Korisnici su mikro i mali gospodarski subjekti koje se bave nepoljoprivrednom djelatnošću osnovani kao OPG-i, obrti, trgovačka društva ili zadruge.

Prihvatljiva ulaganja:

- ulaganja u turizam na ruralnom području
- prerada i trženje proizvoda
- ulaganja u djelatnosti za izradu suvenira, tradicijske i umjetničke obrte
- pružanje usluga u ruralnim područjima (veterinarske usluge, usluga opskrbe stanovništva ruralnih područja, usluga skrbi za starije i nemoćne osobe)
- ulaganja u radionice za popravak poljoprivrednih i šumarskih strojeva, ICT centre
- ulaganja u dječje vrtiće, igraonice za djecu, sportsko-rekreativne centre
- ulaganja u postrojenja na obnovljive izvore energije

Prihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- a) izgradnju ili poboljšanje nepokretne imovine;
- b) kupnju nove mehanizacije i opreme, uključujući računalni softver do tržišne vrijednosti imovine;
- c) opće troškove do gornje granice od 10% ukupnih troškova projekta

Uvjeti prihvatljivosti

Ulaganje se provodi na ruralnom području. Proizvodi iz Dodatka i izvan Dodatka I prihvatljivi su kao ulaz proizvodnog procesa ukoliko je produkt izlaznog proizvodnog procesa proizvod koji nije obuhvaćen Dodatkom I Ugovora o EU.

Kriteriji odabira

Kriteriji odabira primjenjivati će se u slučajevima kada sredstva nisu dovoljna za sve prihvatljive prijave. Kriteriji odabira prijavljenih projekata biti će propisani Pravilnikom kroz društvene, regionalne, okolišne te gospodarske parametre.

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore iskazan kao udio sredstava javne potpore u prihvatljivim troškovima investicije iznosi do 70 % prihvatljivih troškova. Kod dodjele potpore primjenjuju se „de minimis“ pravila dodjele potpore

Visina potpore

- min vrijednost javne potpore po investiciji iznosi 3.500 €
- max vrijednost javne potpore po korisniku iznosi 200.000 €

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

Način provjere i kontrole svih uvjeta i kriterija prihvatljivosti biti će propisani provedbenim aktom, a provodit će ih Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere

Potencijalni rizik u provedbi ove mjere je neodrživ poslovni plan koji je preduvjet za ostvarenje potpore.

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjeње rizika

Edukacija potencijalnih korisnika.

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere

Provedba podmjere 6.2. i 6.4. u periodu 2014-2020 može biti uspješna obzirom na stečena iskustva kroz provedbu IPARD mjere 302 „Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti“

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

Nije primjenjivo

8.2.6. Dodatne informacije specifične za mjeru

Korisnici unutar podmjere 6.1. mogu kombinirati i druge mjere u zaseban program, gdje poslovni plan referira na dodatna ulaganja koja su potrebna u okviru mjere 18 ili povezana s drugim ulaganjima. Npr: Prijenos znanja, Savjetodavne usluge, Suradnja, Ulaganja u fizičku imovinu.

Podmjera M06.3 može se koristiti u kombinaciji s drugim mjerama, kao što su Prijenos znanja, Savjetodavne usluge, Suradnja, Ulaganja u fizičku imovinu.

Korisnici podmjere 6.4. odnosno mikro i mali gospodarski subjekti mogu biti registrirani u gradu/općini administrativnom sjedištu JLS (koje može biti u urbanom području) za ulaganja koja se provode na ruralnom području.

8.2.7. Ostale relevantne informacije za razumijevanje i provedbu mjere

Razgraničenje sa člankom 17.

Kod potpore ulaganju u preradu/trženje proizvoda leži u činjenici da je na temelju članka 17. ulaz za preradu / trženje uvijek proizvod iz Dodatka I Ugovora EU, odnosno poljoprivredni proizvod. Ukoliko se radi o izravnoj prodaji na poljoprivrednom gospodarstvu za prodaju poljoprivrednih proizvoda, potpora se dodjeljuje samo na temelju članka 17 (1) (b), uz intenzitet potpore maksimalnog iznosa utvrđenog u Dodatku II. Uredbe 1305/2013. S druge strane, ako se u trgovini na poljoprivrednom gospodarstvu prodaju i drugi proizvodi koji nisu u Dodatku I Ugovora EU ako isti čine mali iznos ukupne prodaje, potpora za njihovu uspostavu može biti osigurana na temelju članka 17. (1) (b) ili članka 19. (1) (b). Ukoliko se radi o prodaji nepoljoprivrednih proizvoda potpora se dodjeljuje u okviru članka 19 (1)(a)(ii) ili članka 19(1)(b): u oba slučaja, opća pravila državne potpore će se primjenjivati u pogledu intenziteta potpore.

Razgraničenje sa člankom 35.

Na temelju članka 19. potpora se dodjeljuje na razini pojedinog gospodarstva ili poduzeća, dok se članak 35. uglavnom odnosi na aktivnosti/projekte suradnje između najmanje dva dionika.

8.2.0. M07 – Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima

8.2.1. Pravna osnova

Članak 20. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

8.2.2. Opći opis mjere, uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Ruralno područje obilježava zaostajanje u gospodarskom razvoju, nerazvijena prateća infrastruktura, uključujući dostupnost usluga i uvjeta za život što je dovelo do depopulacije ruralnih područja te nedostatka interesa mladih obitelji da žive i rade u ruralnim područjima. Istovremeno, ruralna područja Hrvatske su bogata prirodnim, društvenim i kulturnim nasljedom. Slabo korištenje resursa je posljedica nedostatka sredstava ali i posljedica nedostatka kvalitetnih lokalnih strateških planova razvoja. Rekonstrukcijom i izgradnjom male infrastrukture u ruralnim područjima stvaraju se preduvjeti za poticanje socio-ekonomskog rasta i zaustavljanje negativnog depopulacijskog trenda u ruralnim područjima. Dodjelom potpore jedinicama lokalne samouprave za izradu razvojnih planova postiže se veća učinkovitost dodjele potpore predviđene kroz pojedine operacije unutar podmjera, obzirom da se obuhvaćene operacije trebaju provoditi u skladu s planovima za razvoj jedinica lokalne samouprave i naselja u ruralnim područjima. Provedba operacija uz potporu u okviru mjera "Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima" provodit će se u ruralnim područjima kako bi se potaknuo rast i socio-ekonomska održivost u ruralnim područjima.

Doprinos fokus područjima

Prioritet 6: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima

Potporom investicijama u obnovu i razvoj naselja mjera usmjerena je na poboljšanje uvjeta života u ruralnim sredinama i na taj način doprinosa razvoju privlačnosti naselja kao životne sredine i potencijala razvoja za druge aktivnosti, a posebno ruralnog turizma

Fokus područje 6B: Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima

Cilje mjere je doprinos razvoju ruralnih sredina koje se suočavaju s izazovima koji su specifični za ruralne sredine koje trpe ekonomske, geografske i demografske čimbenike koji se odnose na slabu prometnu povezanost, osiromašenje stanovništva, starenje, društvenu izolaciju i dostupnost osnovnim uslugama i lokalnim sadržajima. Ulaganja kroz ovu mjeru imaju za cilj ublažiti neke od tih poteškoća osobito nedostatak pristupa uslugama i izgradnju infrastrukture, poput nerazvrstanih cesta, pristup sustavu vodoopskrbe i odvodnje, uređenje javnih površina, ulaganja u objekte vezane uz kulturu, sport i slobodno vrijeme.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanih uz okoliš i inovacije.

Zaštita okoliša - U okviru ove mjere poticat će se ulaganja lokalnu infrastrukturu koja će utjecati na smanjenje onečišćenja okoliša i očuvanje ruralnog krajobraza.

Inovacije - U okviru ove mjere potpore su namijenjene obnovi sela koja kroz nova znanja i inovativan pristup u organizaciji osnovnim uslugama trebaju doprinijeti očuvanju i razvoju ruralnih prostora.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Ova mjera se sastoji od 3 podmjere:

M07.1. Izrada i ažuriranje planova za razvoj jedinica lokalne samouprave i naselja u ruralnim područjima

M07.2. Ulaganja u izgradnju, poboljšanje ili proširenje male lokalne infrastrukture

M07.4. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu

M07.1. Sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj općina i sela u ruralnim područjima i njihovih temeljnih usluga te planova zaštite i upravljanja koji se odnose na lokalitete Natura 2000. i druga područja visoke prirodne vrijednosti

Tip operacije

- **Izrada i ažuriranje dokumenata za razvoj jedinice lokalne samouprave**

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih novčanih sredstava za izradu i ažuriranje Planova prostornog uređenja i Programe ukupnog razvoja (PUR) jedinica lokalne samouprave u ruralnim područjima

Veza sa drugim zakonskim propisima

Nacionalni propisi iz područja prostornog uređenja i gradnje, lokalne samouprave te ostali važeći propisi vezani uz provedbu operacije.

Korisnici

Korisnici unutar ove podmjere su:

- općine
- gradovi do 10.000 stanovnika

Prihvatljivi troškovi

Troškovi se odnose na izradu i ažuriranje dokumenata za razvoj jedinica lokalne samouprave, kao što su troškovi stručnjaka, troškovi javnih rasprava dizajna i umnožavanje dokumenata i sl.

Uvjeti prihvatljivosti

Troškovi izrade strateških dokumenata jedinica lokalne samouprave su prihvatljivi ako jedinice lokalne samouprave nemaju važeći strateški dokument, pod uvjetom da isti po izradi bude usvojen od jedinice lokalne samouprave. Kriteriji odabira

Kriteriji odabira

Kriteriji odabira primjenjivati će se u slučajevima kada sredstva nisu dovoljna za sve prihvatljive prijave. Kriteriji odabira prijavljenih projekata bit će propisani Pravilnikom kroz društvene, regionalne, okolišne te gospodarske parametre.

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima investicije i iznosi do 100 % od ukupnih prihvatljivih troškova ulaganja.

Visina potpore:

- min. vrijednost javne potpore po projektu iznosi 3.500 €
- max. vrijednost javne potpore po projektu iznosi 70.000 €

Korisnik može tražiti avansna plaćanja za izradu/ažuriranje dokumenta i to do 50% ugovorenih sredstava javne potpore. Korisnik može tražiti avansna plaćanja za projekt i to do 50% ugovorenih sredstava javne potpore. Isplata ukupne potpore izvršiti će se nakon usvajanja strateškog dokumenta od strane jedinice lokalne samouprave.

M07.2. Ulaganja u izradu, poboljšanje ili proširenje svih vrsta male infrastrukture, uključujući ulaganja u obnovljive izvore energije i uštedu energije

Tip operacije

ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju nerazvrstanih cesta

Vrsta potpore

Potpora se dodjeljuje u obliku bespovratnih novčanih sredstava za izgradnju i /ili rekonstrukciju nerazvrstanih cesta

Veza sa drugim zakonskim propisima

Nacionalni propisi iz područja prostornog uređenja i gradnje, lokalne samouprave, prometne i komunalne infrastrukture te ostali važeći propisi vezani uz provedbu operacije.

Korisnici

Korisnici ove operacije unutar podmjere su:

- jedinice lokalne samouprave

Prihvatljivi troškovi

a) troškovi izgradnje i/ili rekonstrukcije nerazvrstanih lokalnih cesta uključujući cestovnu građevinu, prometnu signalizaciju, javnu rasvjeta nogostupa, stajališta za javni prijevoz i slično

b) opći troškovi: usluge arhitekata, inženjera i savjetnika, studija izvodljivosti, u iznosu do 10% ukupnih prihvatljivih troškova ulaganja

Uvjeti prihvatljivosti

Troškovi izgradnje i/ili rekonstrukcije nerazvrstanih cesta su prihvatljivi:

- u naseljima do 5.000 stanovnika,

- cesta koje povezuju susjedna naselja u ruralnom području ako cesta nema status razvrstane ceste

Kriteriji odabira

Kriteriji odabira primjenjivati će se u slučajevima kada sredstva nisu dovoljna za sve prihvatljive prijave. Kriteriji odabira prijavljenih projekata kao i minimalni broj bodova biti će propisani Pravilnikom kroz društvene, regionalne, okolišne te gospodarske parametre.

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima investicije i iznosi do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova ulaganja

Visina potpore:

- min. vrijednost javne potpore po projektu iznosi 15.000 €
- max. vrijednost javne potpore po projektu iznosi 700.000 €
- max. vrijednost javne potpore unutar ovog tipa operacije za područje jedinice lokalne samouprave za razdoblje 2014 – 2020 iznosi 1.500.000 €

Plaćanja mogu biti u ratama, a maksimalan broj rata je tri. Korisnik može tražiti avansna plaćanja za investicije i to do 50% ugovorenih sredstava javne potpore.

Tip operacije

- **izgradnja i/ili rekonstrukcija sustava za vodoopskrbu, kanalizaciju i pročišćavanje otpadnih voda**

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih novčanih sredstava za izgradnja i/ili rekonstrukcija sustava za vodoopskrbu, kanalizaciju i pročišćavanje otpadnih voda

Veza sa drugim zakonskim propisima

Nacionalni propisi iz područja prostornog uređenja i gradnje, komunalne infrastrukture, lokalne samouprave te ostali važeći propisi vezani uz provedbu operacije.

Korisnici

Korisnici operacije unutar ove podmjere su:

- jedinice lokalne samouprave
- komunalna poduzeća u većinskom vlasništvu jedinica lokalne samouprave

Prihvatljivi troškovi

- troškovi izgradnje i/ ili rekonstrukcije objekata za opskrbu vodom, kanalizacije i sustava otpadnih voda,
- kupnja i ugradnja opreme za sustave vodoopskrbe, odvodnje i sustava otpadnih voda uključujući računalni softver do tržišne vrijednosti
- opći troškovi: usluge arhitekata, inženjera i savjetnika, studija izvodljivosti, u iznosu do 10% ukupnih prihvatljivih troškova ulaganja

Uvjeti prihvatljivosti

Troškovi izgradnje i/ili rekonstrukcije sustava za vodoopskrbu, kanalizaciju i pročišćavanje otpadnih voda su prihvatljivi samo u aglomeracijama do 2.000 ES.

Kriteriji odabira

Kriteriji odabira primjenjivati će se u slučajevima kada sredstva nisu dovoljna za sve prihvatljive prijave. Kriteriji odabira prijavljenih projekata bit će propisani Pravilnikom kroz društvene, regionalne, okolišne te gospodarske parametre.

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima investicije i iznosi do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova,

Visina potpore:

- min. vrijednost javne potpore po projektu iznosi 15.000 €
- max.vrijednost javne potpore po projektu iznosi 1.000.000 €
- max. vrijednost javne potpore unutar ovog tipa operacije za područje jedinice lokalne samouprave za razdoblje 2014 – 2020 iznosi 2.000.000 €

Plaćanja mogu biti u ratama, a maksimalan broj rata je tri. Korisnik može tražiti avansna plaćanja za investicije i to do 50% ugovorenih sredstava javne potpore.

M07.4. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili širenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu

Tip operacije

Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili širenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu

Vrsta potpore

Potpora se dodjeljuje u obliku bespovratnih novčanih sredstava ulaganja u uspostavu, poboljšanje ili širenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu za javno korištenje.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Nacionalni propisi iz područja prostornog uređenja i gradnje, lokalne samouprave te ostali važeći propisi vezani uz provedbu operacije.

Korisnici

- jedinice lokalne samouprave
- komunalna poduzeća u većinskom vlasništvu jedinica lokalne samouprave
- javne ustanove neprofitnog karaktera u kojima su osnivači jedinice lokalne samouprave
- udruge /organizacije civilnog društva i vjerskih zajednica koje se bave humanitarnim i socijalnim djelatnostima od posebnog interesa za lokalno stanovništvo
- Lokalne akcijske grupe (LAG-ovi)

Prihvatljiva ulaganja

- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekta za rekreaciju, slobodno vrijeme kao što su društveni domovi, vatrogasni domovi, planinarski, lovački domovi, kulturni centri,
- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje igrališta (dječja, sportska), sportskih terena i pratećih objekata, objekata za sportski ribolov, rekreacijske zone i kupališta, biciklističkih staza, tematskih puteva
- ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje dječijih vrtića
- ulaganje u javne površine (javne zelene površine, pješačke staze, otvoreni odvodni kanali, tržnice, parkirališta)

Prihvatljivi troškovi

a) troškovi izgradnje i/ili rekonstrukcije objekata za rekreaciju i slobodno vrijeme (društveni, vatrogasni, planinarski, lovački domovi i slično), igrališta (dječja, sportska), sportsko - rekreativnih objekata objekata za sportski ribolov kupališta, javnih zelenih površina, pješačkih staza, biciklističkih staza, tematskih puteva, otvoreni odvodni kanali, tržnica, parkirališta,

b) kupnja opreme za objekte za rekreaciju, slobodno vrijeme (društveni, vatrogasni, planinarski, lovački domovi i slično), igrališta (dječja, sportska), sportsko-rekreativne objekte, objekte za sportski ribolov, kupališta, javne zelene površine, pješačke staze, otvorene odvodne kanale, tržnice, parkirališta, uključujući računalni softver do tržišne vrijednosti

c) opći troškovi: usluge arhitekata, inženjera i savjetnika, studija izvodljivosti, u iznosu do 10% prihvatljivih troškova ulaganja

Uvjeti prihvatljivosti

Navedeni prihvatljivi troškovi su prihvatljivi u naseljima do 5.000 stanovnika.

Kriteriji odabira

Kriteriji odabira primjenjivati će se u slučajevima kada sredstva nisu dovoljna za sve prihvatljive prijave. Kriteriji odabira prijavljenih projekata bit će propisani Pravilnikom kroz društvene, regionalne, okolišne te gospodarske parametre.

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima investicije i iznosi do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova

Visina potpore:

- min. vrijednost javne potpore po projektu iznosi 15.000 €
- max. vrijednost javne potpore po projektu iznosi 300.000 €, osim za dječije vrtiće gdje je maksimalni iznos potpore 500.000 €
- max. vrijednost javne potpore unutar ovog tipa operacije za područje jedinice lokalne samouprave za razdoblje 2014 – 2020 iznosi 1.000.000 €

Plaćanja mogu biti u ratama, a maksimalan broj rata je tri. Korisnik može tražiti avansna plaćanja za investicije i to do 50% ugovorenih sredstava javne potpore.

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

Kontrolu prijavljenih projekata provoditi će Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere

Najznačajniji rizici u provedbi mjere su:

- - razdoblje provedbe javne nabave
- - problemi koji se odnose na vlasništvo i pravna pitanja
- - potreba predfinanciranja projekata od strane korisnika

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjeње rizika

Mjere za ublažavanje rizika su pravovremeno pokretanje postupaka javne nabave za odabir projekta, dobro pripremljen ugovor i natječajna dokumentacija i dobra analiza stanja prije početka procedure. Identificirani potencijalni rizici mogu svesti na minimum, uzimajući u obzir mjere ublažavanja rizika.

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere

Obzirom na navedene rizike i aktivnosti za umanjeње rizika provedba navedene mjere u periodu 2014-2020 može biti uspješna obzirom na stečena iskustva kroz provedbu IPARD mjere 301 „Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture“.

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

Nije primjenjivo za ovu mjeru.

8.2.6. Dodatne informacije specifične za mjeru

Ulaganja u okviru ove mjere će biti prihvatljiva ako se investicije provode u skladu razvojnom i planskom dokumentacijom općina i s važećim zakonima vezanima za karakter investicije te planovima i odredbama koji se odnose na nju što će biti propisano Pravilnikom.

Korisnik u poslovnom planu ili u investicijskoj studiji mora pokazati da neće imati značajan neto-prihod. Značajnim neto-prihodom smatra se udio dobiti poslije oporezivanja koji je veći od 25% od ukupnih prihoda projekta u bilo kojoj godini trajanja projekta.

8.2.7. Ostale relevantne informacije za razumijevanje i provedbu mjere

- Mala infrastruktura definirana je kao ulaganje u lokalnu infrastrukturu čija vrijednost prihvatljivih troškova po projektu ne prelazi 1.000.000 €, i to samo za investicije u naseljima do 5.000 odnosno aglomeracijama do 2.000 stanovnika ako se radi o investicijama u kanalizaciju i vodopskrbu.
- U mjeri Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima uvedeno je ograničenje na ulaganja (vodovod i kanalizacija) u aglomeracijama do 2.000 stanovnika radi razgraničenja s ulaganjima predviđenim OP-om koji će se financirati iz ERDF i CF sukladno Partnerskom sporazumu.

8.2.0. M08 – Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje isplativosti šuma

8.2.1. Pravna osnova

Članak 21., stavak 1d i stavak 1e, članak 25. i članak 26. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005

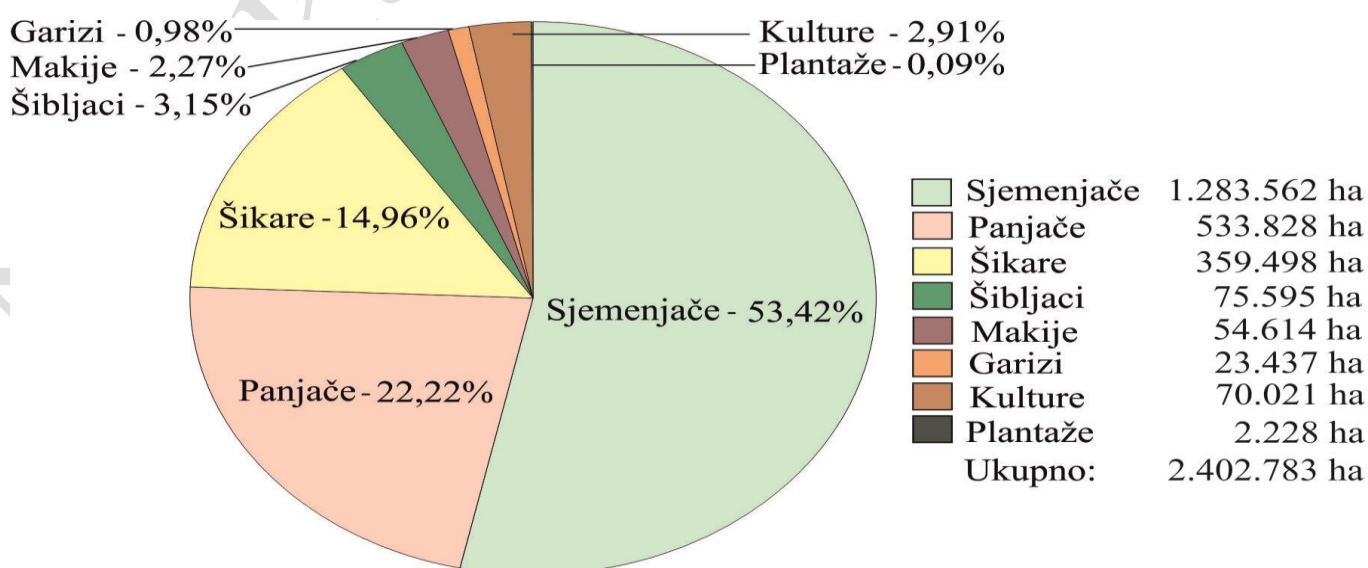
Delegirani akt XX

Implementacijski akt XX

8.2.2. Opći opis mjere, uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Šumski ekosustavi, poglavito uslijed klimatskih promjena, postaju sve osjetljiviji na biotske i abiotske faktore, stoga posebnu pozornost treba posvetiti njihovom očuvanju i povećanju njihove otpornosti, okolišne vrijednosti te općekorisnih funkcija. Šume nemaju samo gospodarsku ulogu već ih se vrednuje zajedno s općekorisnim funkcijama koje nam pružaju. Vrijednost općekorisnih funkcija šuma, naročito u krškom području RH, višestruko nadmašuje vrijednost drva.

Panjače, šikare, šibljaci, makije i garizi predstavljaju degradirane oblike šumskih sastojina koje pokrivaju 1.046.972 ha (ŠGOP 2006-2015) što predstavlja 44% površine šuma u RH (slika 1). Zbog svoje strukture, klimatskih i stanišnih uvjeta degradirane šumske sastojine vrlo su osjetljive, kako na šumske požare, bolesti i štetnike, tako i na ostale abiotske i biotske faktore. S obzirom na veliki udio te potencijal ovih šuma, kako u ekološkom, tako i u gospodarskom smislu, poželjno ih je šumsko-uzgojnim radovima obnoviti, odnosno prevesti u visoki uzgojni oblik (high forest) kako bi se doprinijelo povećanju njihove otpornosti i okolišne vrijednosti te povećanju općekorisnih funkcija, uključujući NATURA 2000 područja.

Slika 2. Šume u RH prema uzgojnom obliku (Izvor: ŠGOP 2006-2015)

U privatnim šumama zbog nestručnog gospodarenja u prošlosti nalazi se značajna površina šuma u kojima su nestale glavne autohtone vrste drveća, kao što su hrast, jasen i dr., koje čine glavni strukturni element prirodnih mješovitih sastojina. Kako bi se poboljšala sastojinska struktura, otpornost, ekološka i dugoročno gospodarska vrijednost, takve sastojine potrebno je vratiti u prvobitno stanje, odnosno zamijeniti s prirodnim mješovitim sastojinama glavnih vrsta drveća.

Šumske kulture, zbog svoje strukture izrazito su osjetljive na biotske i abiotske faktore. Prostiru se na 70.021 ha (ŠGOP 2006-2015), što čini 3% šuma u RH. Poželjno je provesti konverziju dijela šumskih kultura u mješovite šumske sastojine autohtonih vrsta drveća. Mješovite sastojine, zbog svoje strukture, otpornije su na biotske i abiotske faktore od šumskih kultura, imaju veću biološku raznolikost te bolje ispunjavaju općekorisne funkcije.

Kako bi se u vrijeme sve veće potražnje za drvom povećala produktivnost i učinkovitost pridobivanja drva (wood production) i primarne prerade drva (preindustrial wood processing³⁸), a istovremeno zaštitili i očuvali šumski ekosustavi, nužno je uvođenje novih tehnika i tehnologija te primjena i razvoj inovacija. Njihovim uvođenjem i primjenom, na održiv će se način povećati ekonomska vrijednost šuma, učinkovitost sustava pridobivanja i primarne prerade drva što će doprinijeti povećanju zaposlenosti u šumarskom sektoru jednog od ključnih za opstanak stanovništva na ruralnim područjima RH.

Zbog velike površine šuma i šumskih zemljišta značajan dio stanovništva u RH, osobito u ruralnim područjima, zaposlen je u sektoru šumarstva. Privatni izvođači radova u pridobivanju drva (326 licenciranih izvoditelja, Izvor: HKIŠDT) te mali i srednji subjekti u primarnoj preradi drva (1.331, Izvor: DZS) zbog skupe nabavne cijene strojeva, alata i opreme, često koriste slabo učinkovite, ekološki nepovoljne i za ljudsko zdravlje i okoliš štetne strojeve, alate i postupke. Nezadovoljavajuća tehnološka razina strojeva, alata i opreme u vlasništvu privatnih šumoposjednika, obrta, malih i srednjih poduzetnika pri izvođenju radova pridobivanja drva i u primarnoj preradi drva, dovodi do smanjenja učinkovitosti i sigurnosti izvođenja radova, povremenih prekomjernih oštećenja šumskih ekosustava, te narušavanja zdravlja izvođača radova. U primarnoj preradi drva kod malih subjekata, zbog navedenih razloga dolazi do smanjenja konkurentnosti i mogućnosti opstanka na sve zahtjevnijem tržištu što uzrokuje stalni i značajan pad zaposlenih u drvoprerađivačkoj djelatnosti. Od 1990. godine do 2011. godine broj zaposlenih se smanjio za gotovo 70% (Izvor: DSZ).

RH ima veliki, do sada nedovoljno iskorišteni potencijal za proizvodnju šumske biomase, 2,75 milijuna m³ u šumama (Izvor: ŠGOP 2006-2015), dok se 1,5 milijuna m³ šumske biomase nalazi u preradi drva (Izvor: Šumarski fakultet). Značajan potencijal za proizvodnju šumske biomase nalazi su u privatnim šumama u kojima se uglavnom proizvodi ogrjevno drvo. Zbog sve veće potražnje i velikog potencijala za povećanje proizvodnje šumske biomase (drvena sječka), potrebno je razviti i povećati primjenu tehnologija za proizvodnju i skladištenje šumske biomase te u upotrebu uvesti strojeve za njeno ekonomski isplativo pridobivanje, osobito iz nedovoljno otvorenih i trenutno nepristupačnih šumskih područja. Ovime će se na održiv način povećati dostupne količine šumske biomase kao obnovljivog izvora energije uz otvaranje novih radnih mjesta u ruralnim područjima.

38

Predindustrijskom preradom drva u RH smatra se prerada koju obavljaju mali i srednji subjekti registrirani za obavljanje djelatnosti piljenja i blanjanja drva te proizvodnju poluproizvoda od drva, a obuhvaća piljenje, blanjanje, sušenje, izradu furnira, lijepljenih elemenata i dr. (Nacionalna Klasifikacija Djelatnosti 2007. Područje C; Odjeljak 16; Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala)

Veliki udio degradiranih šumskih sastojina u privatnim šumama, naročito panjača (278 554 ha) koje čine 48% privatnih šuma u RH (Izvor: ŠGOP 2006-2015), za svoju konverziju u visoku šumu zahtijevaju prethodnu pripremu zemljišta. Privatnim šumoposjednicima nužno je osigurati dostupnost ekonomski i ekološki prihvatljivih strojeva pomoću kojih će se kvalitetno pripremiti tlo za sadnju šumskih vrsta drveća s ciljem konverzije panjača u visoke šume.

Niska razina uporabe šumske biomase kao OIE, nedovoljna primjena drva kao ekološki prihvatljivog materijala i nedovoljno razvijena svijest javnosti o mogućnostima, prednostima i nužnosti njihove primjene, zahtjeva značajna ulaganja u promociju drva.

Specifični ciljevi mjere su:

- a) prevođenje degradiranih šumskih sastojina, šumskih sastojina narušene strukture po vrstama drveća i šumskih kultura u mješovite sastojine autohtonih vrsta drveća visokog uzgojnog oblika;
- b) modernizacija postojećih te uvođenje učinkovitih i okolišno prihvatljivih tehnologija, strojeva i opreme te povećanje sigurnosti radnih procesa u radovima pridobivanja drva, šumsko-uzgojnim radovima i primarnoj preradi drva;
- c) promocija drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda;
- d) povećanje konkurentnosti šumarskog sektora;
- e) otvaranje novih radnih mjesta u šumarskom sektoru.

Opći ciljevi mjere su:

- a) poboljšanje općekorisnih funkcija šumskih ekosustava;
- b) poboljšanje strukture, stabilnosti i otpornost šumskih ekosustava na klimatske promjene;
- c) dugoročno, povećanje gospodarske vrijednosti degradiranih šumskih sastojina te unaprjeđenje korištenja obnovljivih izvora energije (šumska biomasa) u ruralnim područjima.

Doprinos fokus područjima

Prioritet 2. Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama

Fokus područje 2A Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije.

Modernizacija obrta, mikro, malih i srednjih poduzeća u šumarskom sektoru doprinijet će povećanju učinkovitosti i proizvodnje, smanjenju troškova proizvodnje, poboljšanju kvalitete proizvoda i poslovnih procesa.

Prioritet 3. Promicanje organizacije lanaca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobiti životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi

Fokus područje 3A Poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno-prehrambeni lanac putem programa kvalitete, dodajući vrijednost poljoprivrednim proizvodima, putem promoviranja na lokalnim tržištima i u kratkim krugovima opskrbe, skupina proizvođača i organizacija i međustrukovnih organizacija.

Izradom promotivnih materijala, održavanjem radionica za proizvođače i korisnike, održavanjem specijaliziranih sajмова, izradom programa predstavljanja pojedinih proizvoda i nizom drugih aktivnosti, poticat će se promocija i plasman drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda na tržište.

Prioritet 4. Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom

Fokus područje 4A Obnova, očuvanje i povećanje bioraznolikosti, uključujući područja mreže Natura 2000, područja s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima i poljoprivredu velike prirodne vrijednosti te stanje europskih krajobrazu.

Konverzijom degradiranih oblika šumskih sastojina u visoki uzgojni oblik te konverzijom šumskih kultura u mješovite sastojine autohtonih vrsta drveća, uključujući NATURA 2000 područja, doprinijet će se restauraciji ovih područja, održivom gospodarenju te očuvanju i povećanju bioraznolikosti.

Fokus područje 4B Bolje upravljanje vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima i Fokus područje 4C Sprečavanje erozije tla i bolje upravljanje tlom. Restauracijom degradiranih šumskih sastojina povećat će se povoljan utjecaj šuma na režim voda (pročišćavanje voda), zaštitu tla i povećanje kvalitete tla (edafski uvjeti).

Prioritet 5. Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru

Fokus područje 5C Olakšavanje opskrbe i korištenja obnovljivih izvora energije, nusproizvoda, otpada i ostataka te drugih neprehrambenih sirovina u svrhu biogospodarstva

Ova mjera usmjerena je olakšanom, učinkovitijem i poboljšanom pridobivanju i opskrbi drva i šumske biomase.

Fokus područje 5E Poticanje pohrane i sekvenciranja ugljika u poljoprivredi i šumarstvu Provođenjem odgovarajućih šumsko-uzgojnih radova (konverzije degradiranih šuma) poboljšat će se stabilnost, struktura, otpornost i zdravstveno stanje šuma čime će poboljšati njihova sposobnost pohrane i sekvenciranja ugljika.

Prioritet 6. Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima

Fokus područje 6A Olakšavanje diversifikacije, stvaranja i razvoja novih malih poduzeća kao i otvaranje radnih mjesta

Ulaganjem u modernizaciju šumarskih tehnologija u pridobivanju i primarnoj preradi drva poticat će se razvoj mikro, malih i srednjih poduzeća u šumarskom sektoru što će doprinijeti stvaranju novih radnih mjesta u ruralnim područjima.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Klimatske promjene – Aktivnosti u okviru ove mjere usmjerene su prilagodbi šumskih ekosustava na klimatske promjene što predstavlja jedan od ciljeva ove mjere. Restauracijom degradiranih oblika šumskih sastojina poboljšat će se općekorisne funkcije šuma čime će se doprinijeti ublažavanju klimatskih promjena (utjecaj šuma na klimu). Također, aktivnosti u okviru ove mjere poticat će upotrebu učinkovitijih te ekološki pogodnih strojeva, alata i opreme za radove u proizvodnji i primarnoj preradi drva. Nakon provedenih aktivnosti u okviru mjere dugoročno će se povećati dostupnost i korištenje obnovljivih izvora energije što će doprinijeti smanjenju emisije stakleničkih plinova.

Zaštita okoliša – Aktivnosti u okviru ove mjere usmjerene su zaštiti tla (erozija), voda i zraka (šumski ekosustavi u funkciji pročišćavanja voda i zraka), očuvanju i povećanju bioraznolikosti, očuvanju i restauraciji posebnih staništa i prirodnih krajobrazu uključujući NATURA 2000 područja. Također, upotrebom ekološki prihvatljivih tehnologija i strojeva smanjuje se oštećivanje tla, zagađenje voda i emisija štetnih ispušnih plinova, a

modernizacijom postojećih i uvođenjem novih tehnologija u primarnu preradu drva smanjuje se štetan utjecaj na okoliš kroz povećanje učinkovitosti i racionalnije korištenje resursa.

Inovacije – Aktivnosti u okviru ove mjere poticati će prijenos naprednih tehnologija i inovativnih pristupa u pridobivanju drva, primarnoj preradi drva i marketingu šumskih proizvoda, što ima mnogobrojne učinke na poslovanje, a najčešće omogućuje povećanje produktivnosti i zaposlenosti uz smanjenje troškova proizvodnje, poboljšanje kvalitete proizvoda i poslovnih procesa, povećanje fleksibilnosti proizvodnje i skraćivanje rokova isporuke.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Ova mjera sastoji se od dvije podmjere:

M08.6. Ulaganja u svrhu poboljšanja otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava;

M08.7. Ulaganja u šumarske tehnologije te u proizvodnju i marketing šumskih proizvoda.

M08.6. Ulaganja u svrhu poboljšanja otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava

M08.6.01. PREVOĐENJE DEGRADIRANIH ŠUMSKIH SASTOJINA I ŠUMSKIH KULTURA U ŠUMSKE SASTOJINE VISOKOG UZGOJNOG OBLIKA

Opis operacije

S obzirom na veliki udio degradiranih šuma u RH, ova operacija usmjerena je prvenstveno aktivnostima prevođenja panjača, šikara, šibljaka i drugih degradiranih oblika šumskih sastojina u privatnom i državnom vlasništvu, u sastojine visokog uzgojnog oblika. Također, šumske sastojine, uglavnom u privatnom vlasništvu, u kojima je zbog nestručnog gospodarenja u prošlosti narušena struktura po vrstama drveća pa su izgubile glavnu vrstu kao što su hrast, jasen i druge, u okviru ove operacije takve će se sastojine prevoditi u mješovite sastojine s povoljnim udjelom glavnih vrsta drveća. Šumske kulture, posebno monokulture alohtonih vrsta drveća, vrlo su neotpornae na biotske i abiotske faktore pa su u takvim šumama uslijed sve izraženijih klimatskih promjena sve učestaliji vjetrolomi i vjetroizvale sa znatnim štetnim posljedicama. Dio takvih sastojina postupno će se kroz ovu operaciju prevesti u mješovite sastojine visokog uzgojnog oblika autohtonih vrsta drveća.

Ovom operacijom poboljšat će se općekorisne funkcije degradiranih šuma i šumskih kultura s naglaskom na zaštitu tla, voda i zraka, pogodan utjecaj šuma na klimu, očuvanje i povećanje biološke raznolikosti, vezivanje ugljika i oslobađanje kisika te estetske funkcije šuma, što će značajno doprinijeti povećanju njihove otpornosti i okolišne vrijednosti, a dugoročno će se povećati i njihova gospodarska vrijednost.

Operacija doprinosi Fokus području 4A kroz prevođenje degradiranih oblika šumskih sastojina u sastojine visokog uzgojnog oblika te prevođenjem šumskih kultura u mješovite sastojine autohtonih vrsta drveća, uključujući NATURA 2000 područja.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Korisnik može tražiti avansna plaćanja za investicije i to do 50% ugovorenih sredstava javne potpore. Isplata avansnog plaćanja mora biti popraćena uspostavom bankovnog jamstva ili istovjetne vrste jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa avansa

Veza s drugim zakonskim propisima

Ulaganja u okviru ove operacije povezana su sa sljedećom zakonskom regulativom:

- Zakon o šumama (NN 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10, 25/12);
- Zakon o šumskom reprodukcijskom materijalu (NN 75/09, 61/11, 56/13);
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13);
- Uredba o ekološkoj mreži (NN 124/13).

Korisnici

Prihvatljivi korisnici u ovoj operaciji su privatni šumoposjednici, udruge šumoposjednika te pravni subjekti koji prema Zakonu o šumama (NN 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10, 25/12) gospodare državnim šumama i šumskim zemljištima (Trgovačko društvo, tijela državne uprave i pravne osobe čiji je osnivač RH).

Prihvatljivi troškovi

Za ulaganja u sklopu ove operacije prihvatljivi su sljedeći troškovi i ulaganja:

- 1) Troškovi pripreme šumskog zemljišta za sjetvu i/ili sadnju šumskog reprodukcijskog materijala (npr. uklanjanje nepoželjne vegetacije, čišćenje tla od korova, obrada tla, odvodnja, troškovi uspostave uzgojnih stazica, troškovi postavljanja zaštitnih ograda u svrhu zaštite šumskog reprodukcijskog materijala od divljači i dr.);
- 2) Troškovi nabave šumskog reprodukcijskog materijala (sjeme, sadnice i dr.) uključujući skladištenje, transport, troškove rada, štitnike za sadnice, kolci za postavljanje štitnika i dr.;
- 3) Troškovi usluge radova sjetve i/ili sadnje šumskog reprodukcijskog materijala;
- 4) Troškovi ponovljene sadnje u slučaju opravdanog neuspjeha nakon prve sadnje kako bi se izbjegao gubitak ukupne investicije;
- 5) Troškovi izrade studija i analiza (npr. izvedivosti, utjecaja na okoliš i druge studije i analize potrebne za pripremu i provedbu projekata);
- 6) Usluge arhitekata, inženjera, konzultanata i drugi opći troškovi potrebni za pripremu i provedbu projekata.

Uvjeti prihvatljivosti

Ulaganja u sklopu ove operacije moraju biti u skladu sa sljedećim šumsko-gospodarskim planovima RH kako slijedi:

- za šume u državnom vlasništvu kojima prema Zakonu o šumama gospodari Trgovačko društvo ulaganje mora biti u skladu s Osnovama gospodarenja gospodarskim jedinicama, odnosno Programima za gospodarenje gospodarskim jedinicama na kršu;
- za šume u državnom vlasništvu kojima gospodare druga tijela državne uprave i pravne osobe čiji je osnivač RH ulaganje mora biti u skladu s Programima za gospodarenje šumama posebne namjene;
- za privatne šume ulaganja moraju biti u skladu s Programima za gospodarenje šumama šumoposjednika.

- Privatni šumoposjednici moraju biti upisani u Upisnik privatnih šumoposjednika Ministarstva poljoprivrede.
- Udruge šumoposjednika moraju biti registrirane sukladno nacionalnim propisima.

Kriterij odabira

Bespovratna financijska potpora dodjeljuje se na temelju javnog natječaja. Kriteriji rangiranja bit će propisani provedbenim aktom (Pravilnikom) kroz regionalne, okolišne, društvene te gospodarske parametre.

Visina i intenzitet potpore

Sredstva potpore osiguravaju se iz proračuna Europske unije i Republike Hrvatske, od čega Europska unija sudjeluje sa 85% udjela, a Republika Hrvatska s 15% udjela.

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima ulaganja. Intenzitet potpore za ulaganja iznosi do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Visina potpore:

- Maksimalna vrijednost potpore po projektu iznosi 500.000 €.

M08.6.O2. USPOSTAVA I UREĐENJE POUČNIH STAZA, VIDIKOVACA I OSTALE MANJE ODGOVARAJUĆE INFRASTRUKTURE ZA REKREACIJU U JAVNE SVRHE U ŠUMAMA

Opis operacije

Nedovoljno razvijena svijest javnosti o važnosti održivoga gospodarenja te općekorisnim funkcijama šuma potrebno je mijenjati, poglavito u svjetlu klimatskih promjena te rastuće brige za zaštitu okoliša. Projekti iz ove operacije (poučne staze, vidikovci i dr.) približit će rekreativne, turističke i zdravstvene koristi šuma stanovništvu ruralnih, ali i ostalih područja, što će doprinijeti povećanju njihove okolišne vrijednosti. Kroz realizaciju projekata poučnih staza, vidikovaca i sličnih objekata, istaknut će se posebno značajni ili specifični segmenti šumskih ekosustava, a rezultat će suradnjom lokalne zajednice (uprave), znanstvenih i školskih institucija, javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim područjima prirode te privatnih šumoposjednika i pravnih osoba koje gospodare državnim šumama.

Ovi projekti mogu poslužiti za edukaciju školskim ustanovama (škola u prirodi, šumarska pedagogija), što će doprinijeti informiranosti te širenju svijesti o održivom gospodarenju šumama i važnosti očuvanja bioraznolikosti.

Operacija doprinosi Fokus području 4A kroz edukaciju, informiranje i podizanje svijesti šire javnosti o važnosti očuvanja i održivog gospodarenja šumskim ekosustavima čime će se doprinijeti očuvanju i povećanju bioraznolikosti, uključujući područja mreže Natura 2000.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Korisnik može tražiti avansna plaćanja za investicije i to do 50% ugovorenih sredstava javne potpore. Isplata avansnog plaćanja mora biti popraćena uspostavom bankovnog jamstva ili istovjetne vrste jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa avansa.

Veza s drugim zakonskim propisima

Ulaganja u okviru ove operacije povezana su sa sljedećom zakonskom regulativom:

- Zakon o šumama (NN 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10, 25/12);
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13);
- Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13);
- Uredba o ekološkoj mreži (NN 124/13).

Korisnici

Prihvatljivi korisnici u ovoj operaciji su privatni šumoposjednici, udruge šumoposjednika, pravni subjekti koji prema Zakonu o šumama (NN 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10, 25/12) gospodare državnim šumama i šumskim zemljištima (Trgovačko društvo, tijela državne uprave i pravne osobe čiji je osnivač RH) te javna tijela koja upravljaju zaštićenim područjima prirode.

Prihvatljivi troškovi

Za ulaganja u sklopu ove operacije prihvatljivi su sljedeći troškovi i ulaganja:

1. Troškovi nabave materijala, opreme, usluga i radova te druge manje odgovarajuće infrastrukture u svrhu uspostave poučnih staza, vidikovaca i manjih objekata za rekreaciju u javne svrhe (npr. uređenje staza, poučne table, panoi, nadstrešnice, drveni namještaj, multimedijalni vodiči, aplikacije i dr.);
2. Troškovi izrade studija i analiza (npr. izvedivosti, utjecaja na okoliš i druge studije i analize potrebne za pripremu i provedbu projekata);
3. Usluge arhitekata, inženjera, konzultanata i drugi opći troškovi potrebni za pripremu i provedbu projekata.

Uvjeti prihvatljivosti

Korisnici potpore u sklopu ove operacije moraju prethodno dobiti suglasnost pravnih ili fizičkih osoba koje gospodare šumama i šumskim zemljištem u kojem je planiran projekt.

Kriterij odabira

Bespovratna financijska potpora dodjeljuje se na temelju javnog natječaja. Kriteriji rangiranja bit će propisani provedbenim aktom (Pravilnikom) kroz regionalne, okolišne, društvene te gospodarske parametre.

Visina i intenzitet potpore

Sredstva potpore osiguravaju se iz proračuna Europske unije i Republike Hrvatske, od čega Europska unija sudjeluje sa 85% udjela, a Republika Hrvatska s 15% udjela.

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima ulaganja. Intenzitet potpore za ulaganja iznosi do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Visina potpore:

- Maksimalna vrijednost potpore po projektu iznosi 100.000 €.

M08.7. Ulaganja u šumarske tehnologije te u proizvodnju i marketing šumskih proizvoda

M08.7.01. MODERNIZACIJA TEHNOLOGIJA, STROJEVA, ALATA I OPREME U PRIDOBIVANJU DRVA I ŠUMSKO-UZGOJNIM RADOVIMA

Opis operacije

Operacija je usmjerena povećanju učinkovitosti, okolišne prihvatljivosti, ergonomičnosti i sigurnosti radnih procesa u radovima pridobivanja drva i šumsko-uzgojnim radovima kroz modernizaciju postojećih te uvođenje učinkovitih i okolišno prihvatljivih tehnologija, strojeva, alata i opreme. Radovi pridobivanja drva obuhvaćaju sječu i izradu drva, privlačenje, izvoženje i iznošenje drva te proizvodnju šumske biomase (drvna sječka).

Ulaganjima u modernizaciju postojećih te uvođenje učinkovitih i okolišno prihvatljivih tehnologija, strojeva, alata i opreme za radove pridobivanja drva povećat će se dostupnost i korištenje drva kao materijala, ali i drva kao obnovljivog izvora energije (šumska biomasa). Istovremeno, drvo će se pridobivati na način koji ima neznatno štetan utjecaj na šumske ekosustave.

Modernizacijom postojećih te uvođenjem učinkovitih i okolišno prihvatljivih tehnologija, strojeva i alata za izvođenje radova pripreme šumskog tla stvorit će se preduvjeti za učinkovitiju i kvalitetniju sjetvu i sadnju šumskog reprodukcijskog materijala. Ovime će se značajno unaprijediti gospodarenje šumama privatnih šumoposjednika koje su često degradirane i niske gospodarske vrijednosti.

Također, modernizacijom postojećih i uvođenjem učinkovitih i okolišno prihvatljivih tehnologija, strojeva, alata i opreme povećat će se konkurentnost privatnih šumoposjednika i njihovih udruga, obrta, trgovačkih društava, mikro, malih i srednjih poduzeća u šumarstvu uz očuvanje i poboljšanje održivog gospodarenja šumama.

Operacija doprinosi Fokus području 5C kroz olakšano, učinkovitije i poboljšano pridobivanje i opskrbu drvom i šumskom biomasom.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Korisnik može tražiti avansna plaćanja za investicije i to do 50% ugovorenih sredstava javne potpore. Isplata avansnog plaćanja mora biti popraćena uspostavom bankovnog jamstva ili istovjetne vrste jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa avansa.

Veza s drugim zakonskim propisima

Ulaganja u okviru ove operacije povezana su sa sljedećom zakonskom regulativom:

- Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13);
- Zakon o zaštiti na radu (NN 59/96, 94/96, 114/03, 86/08, 75/09, 143/12).

Korisnici

Prihvatljivi korisnici u ovoj operaciji su:

- privatni šumoposjednici
- udruge šumoposjednika
- obrti, trgovačka društva, mikro, mala i srednja poduzeća.

Prihvatljivi troškovi

Za ulaganja u sklopu ove operacije prihvatljivi su sljedeći troškovi i ulaganja:

1. Troškovi nabave strojeva, alata, uređaja i opreme za sječu i izradu drva (harvesteri, motorne pile i dr.);
2. Troškovi nabave strojeva, alata, uređaja i opreme za privlačenje, izvoženje i iznošenje drva (forvarderi, skideri, žičare, traktorske ekipaže i dr.);
3. Troškovi nabave strojeva, alata, uređaja i opreme za proizvodnju šumske biomase (iverači, cjepači i dr.);
4. Troškovi nabave strojeva, alata, uređaja i opreme za izvođenje šumsko-uzgojnih radova pripreme šumskog zemljišta za sadnju i sjetvu (malčeri i dr.);
5. Troškovi izgradnje objekata i nabave opreme za skladištenje, zaštitu i sušenje drvnih proizvoda (silosi, spremišta za drvenu sječku, utovarivači, atomizeri i dr.);
6. Troškovi izrade studija i analiza (npr. izvedivosti, utjecaja na okoliš i druge studije i analize potrebne za pripremu i provedbu projekata);
7. Usluge arhitekata, inženjera, konzultanata i drugi opći troškovi potrebni za pripremu i provedbu projekata.

Uvjeti prihvatljivosti

Za ulaganja u sklopu ove operacije korisnici moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- Privatni šumoposjednici moraju biti upisani u Upisnik privatnih šumoposjednika Ministarstva poljoprivrede.
- Udruge šumoposjednika moraju biti registrirane sukladno nacionalnim propisima.
- Obrti, trgovačka društva, mikro, mala i srednja poduzeća moraju biti licencirani izvođači radova u šumarstvu.

Kriterij odabira

Bespovratna financijska potpora dodjeljuje se na temelju javnog natječaja. Kriteriji rangiranja bit će propisani provedbenim aktom (Pravilnikom) kroz regionalne, okolišne, društvene te gospodarske parametre.

Visina i intenzitet potpore

Sredstva potpore osiguravaju se iz proračuna Europske unije i Republike Hrvatske, od čega Europska unija sudjeluje sa 85% udjela, a Republika Hrvatska s 15% udjela.

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima ulaganja. Intenzitet potpore za ulaganja iznosi 65% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Visina potpore:

- Maksimalna vrijednost potpore po projektu iznosi 500.000 €.

M08.7.O2. MODERNIZACIJA TEHNOLOGIJA, STROJEVA, ALATA I OPREME U PRIMARNOJ PRERADI DRVA

Opis operacije

Operacija je usmjerena povećanju učinkovitosti, okolišne prihvatljivosti, ergonomičnosti i sigurnosti radnih procesa u primarnoj preradi drva kroz modernizaciju postojećih te uvođenje učinkovitih i okolišno prihvatljivih tehnologija, strojeva, alata i opreme. Modernizacijom će se stvoriti uvjeti za unaprjeđenje proizvodnih procesa, poslovnog okruženja te će se potaknuti gospodarski rast. Istovremeno, modernizacijom tehnologija, strojeva, alata i opreme povećat će se konkurentnost na tržištu, a time će se doprinijeti promjeni dugogodišnjeg negativnog

trenda smanjenja broja zaposlenih u primarnoj preradi drva, što ima izraziti utjecaj na stanovništvo ruralnih krajeva.

Također, operacija je usmjerena uvođenju ICT tehnologija u primarnu preradu drva čime će se, uz povećanje proizvodnosti, doprinijeti i racionalnijem korištenju prirodnih resursa što ima direktan pozitivan utjecaj na prirodu i okoliš.

Operacija će imati mnogobrojne pozitivne učinke na poslovanje obrta, trgovačkih društava, mikro, malih i srednjih poduzeća u primarnoj preradi drva, a najčešće će omogućiti povećanje proizvodnje, smanjenje troškova proizvodnje, poboljšanje kvalitete proizvoda i poslovnih procesa, povećanje fleksibilnosti proizvodnje i skraćivanje rokova isporuke.

Operacija doprinosi Fokus području 2A kroz modernizaciju i poboljšanje gospodarskih rezultata obrta, mikro, malih i srednjih poduzeća u primarnoj preradi drva, što će doprinijeti povećanju sudjelovanja na tržištu i tržišne usmjerenosti.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Korisnik može tražiti avansna plaćanja za investicije i to do 50% ugovorenih sredstava javne potpore. Isplata avansnog plaćanja mora biti popraćena uspostavom bankovnog jamstva ili istovjetne vrste jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa avansa.

Veza s drugim zakonskim propisima

Ulaganja u okviru ove operacije povezana su sa sljedećom zakonskom regulativom:

- Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13);
- Zakon o zaštiti na radu (NN 59/96, 94/96, 114/03, 86/08, 75/09, 143/12).

Korisnici

Prihvatljivi korisnici u ovoj operaciji su obrti, trgovačka društva, mikro, mala i srednja poduzeća.

Prihvatljivi troškovi

Za ulaganja u sklopu ove operacije prihvatljivi su sljedeći troškovi i ulaganja:

1. Troškovi nabave strojeva, alata, uređaja i opreme za primarnu preradu drva (blanjalice, pile, strojevi za furnir i dr.);
2. Troškovi nabave strojeva, alata, uređaja i opreme za proizvodnju peleta i briketa (briketirka, peletirka i dr.);
3. Troškovi uvođenja i/ili nabave informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT) u pridobivanju drva i primarnoj preradi drva (software za optimizaciju iskorištenja drvnih sortimenata i dr.);
4. Troškovi izgradnje objekata i nabave opreme za sušenje, parenje, skladištenje i zaštitu drvnih proizvoda (sušare, parionice, silosi, spremišta za drvenu sječku, utovarivači, atomizeri, i dr.);
5. Troškovi izrade studija i analiza (npr. izvedivosti, utjecaja na okoliš i druge studije i analize potrebne za pripremu i provedbu projekata);
6. Usluge arhitekata, inženjera, konzultanata i drugi opći troškovi potrebni za pripremu i provedbu projekata.

Uvjeti prihvatljivosti

Za ulaganja u sklopu ove operacije korisnici moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

-Obrti, trgovačka društva, mikro, mala i srednja poduzeća moraju biti registrirani za obavljanje djelatnosti prerade drva.

Kriterij odabira

Bespovratna financijska potpora dodjeljuje se na temelju javnog natječaja. Kriteriji rangiranja bit će propisani provedbenim aktom (Pravilnikom) kroz regionalne, okolišne, društvene te gospodarske parametre.

Visina i intenzitet potpore

Sredstva potpore osiguravaju se iz proračuna Europske unije i Republike Hrvatske, od čega Europska unija sudjeluje sa 85% udjela, a Republika Hrvatska s 15% udjela.

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima ulaganja. Intenzitet potpore za ulaganja iznosi 65% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Visina potpore:

- Maksimalna vrijednost potpore po projektu iznosi 2,5 mil €.

M08.7.O3. PROMOCIJA DRVNIH I NEDRVNIH ŠUMSKIH PROIZVODA

Opis operacije

Zbog nezadovoljavajuće razine korištenja velikog broja drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda potrebno je sustavno provoditi njihovu promociju. Operacija je usmjerena osobito na korištenje šumske biomase kao OIE čiji potencijali su neiskorišteni, a informacije i specifična znanja nedostupni široj grupi korisnika, osobito onih u ruralnim područjima. Nedovoljno razvijena svijest javnosti o drvu kao ekološki prihvatljivom materijalu za čiju proizvodnju se troši vrlo malo energije i pri čemu se ne onečišćuje okoliš, može se promijeniti jedino sustavnom promocijom. Informiranje javnosti o mogućnostima, prednostima i pozitivnim učincima uporabe ovih proizvoda dugoročno će poboljšati položaj ruralnih područja razmjerno ulaganju u razvoj i korištenje ovog resursa.

Povoljni učinci korištenja nedrvnih šumskih proizvoda (plodova, ljekovitog bilja, gljiva i drugog biljnog materijala) u prehrani nisu dovoljno poznati niti je dostatno razvijena svijest javnosti o mogućnostima njihovog održivog korištenja, na način da se ne ošteti šumski ekosustav ili naruši biološka raznolikost. To se može promijeniti jedino naprednim promotivnim i edukacijskim aktivnostima koje će se sustavno provoditi na široj populaciji potencijalnih korisnika, ali i potencijalnih proizvođača u ruralnim područjima.

Promotivne aktivnosti u sklopu ove operacije usmjerene su izradi promocijskih materijala, održavanju radionica za proizvođače i korisnike, održavanju specijaliziranih sajмова, izradi programa predstavljanja pojedinih proizvoda, izradi i provođenju projekata istraživanja tržišta za pojedine proizvode, provođenju ispitivanja interesa potencijalnih proizvođača za pokretanje poduzetništva u smislu korištenja ovih proizvoda i interesa potencijalnih korisnika za korištenjem budućih proizvoda, te izradi i provođenju promotivnih programa i aktivnosti za potrebe lokalne i regionalne uprave i samouprave.

Operacija doprinosi Fokus području 3A kroz promociju i plasman drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda na tržište.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Korisnik može tražiti avansna plaćanja za investicije i to do 50% ugovorenih sredstava javne potpore. Isplata avansnog plaćanja mora biti popraćena uspostavom bankovnog jamstva ili istovjetne vrste jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa avansa.

Veza s drugim zakonskim propisima

Ulaganja u okviru ove operacije povezana su sa sljedećom zakonskom regulativom:

- Zakon o šumama (NN 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10, 25/12);
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13).

Korisnici

Prihvatljivi korisnici u ovoj operaciji su:

- privatni šumoposjednici
- udruge šumoposjednika
- obrti, trgovačka društva, mikro, mala i srednja poduzeća
- jedinice lokalne i regionalne uprave i samouprave.

Prihvatljivi troškovi

Za ulaganja u sklopu ove operacije prihvatljivi su sljedeći troškovi i ulaganja:

1. Troškovi promocije drvnih i nedravnih (gljive, šumski plodovi i dr.) šumskih proizvoda (npr. promotivni materijali, radionice, multimedija, sajmovi i dr.);
2. Troškovi izrade studija i analiza (npr. troškovi istraživanja tržišta, studije i analize potrebne za pripremu i provedbu projekata i dr.);
3. Usluge arhitekata, inženjera, konzultanata i drugi opći troškovi potrebni za pripremu i provedbu projekata.

Uvjeti prihvatljivosti

Za ulaganja u sklopu ove operacije korisnici moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- Privatni šumoposjednici moraju biti upisani u Upisnik privatnih šumoposjednika Ministarstva poljoprivrede;
- Udruge šumoposjednika moraju biti registrirane sukladno nacionalnim propisima;

Kriterij odabira

Bespovratna financijska potpora dodjeljuje se na temelju javnog natječaja. Kriteriji rangiranja bit će propisani provedbenim aktom (Pravilnikom) kroz regionalne, okolišne, društvene te gospodarske parametre.

Visina i intenzitet potpore

Sredstva potpore osiguravaju se iz proračuna Europske unije i Republike Hrvatske, od čega Europska unija sudjeluje sa 85% udjela, a Republika Hrvatska s 15% udjela.

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima ulaganja. Intenzitet potpore za ulaganja iznosi 65% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Visina potpore:

- Maksimalna vrijednost potpore po projektu iznosi 50.000 €.

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrole mjere

Način provjere i kontrole svih uvjeta i kriterija prihvatljivosti bit će propisani provedbenim aktom, a provodi ih Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere

-Sustav provedbe i kontrole. U predpristupnom razdoblju RH nije provodila, a time ni stekla iskustvo u kontroli provedbe šumarskih mjera kroz programe ruralnog razvoja.

-Provedba javnog natječaja. Postupci mogu biti dugotrajni (više od pola godine).

-Elektronska prijava i elektronska dostava dokumentacije na javni natječaj. Veliki broj korisnika nema adekvatno znanje i opremu da bi mogli kvalitetno aplicirati na javni natječaj putem elektronske prijave.

-Bankovno jamstvo. Postoji velika želja za ulaganjem, ali može doći do nemogućnosti bankovnog jamstva ili istovjetne vrste jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa ulaganja.

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjeње rizika

-Pojačat će se edukacija timova za rad na projektima, te zaposlenih u savjetodavnim i kontrolnim tijelima u šumarskom sektoru.

-Izvršit će se pravovremeno obavješćivanje korisnika o terminima raspisivanja i duljini trajanja javnih natječaja za kalendarsku godinu. Propisat će se potpuno jasni kriteriji.

-Pružiti će se pomoć svim zainteresiranim korisnicima koji nemaju znanja i opremu za elektronsku prijavu i dostavu dokumentacije na javni natječaj putem raznih institucija (Savjetodavna služba i dr.).

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere

Prepoznati problemi i rizici za provođenje ove mjere su umjereni te ih je moguće umanjiti kvalitetnim provođenjem aktivnosti za umanjeње rizika.

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

Nije primjenjivo za ovu mjeru.

8.2.6. Dodatne informacije za mjeru

Nema

8.2.7. Ostale relevantne informacije za razumijevanje i provedbu mjere

Sve je opisano u prethodnim poglavljima

8.2.0. M09 – Uspostavljanje skupina i organizacija proizvođača

8.2.1. Pravna osnova

Članak 27. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005

Delegirani akt xxxxxx

Implementacijski akt xxxxx

8.2.2. Opći opis mjere uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Zbog nedostatka informacija i iskustva u udruživanju, različite razine profesionalnog iskustva, nerazumijevanja zajedničkih ciljeva i načela rada, poljoprivrednici imaju slab interes za udruživanje. Cilj ove mjere je udruživanje poljoprivrednih gospodarstva s manjom proizvodnjom u proizvođačke skupine i organizacije što će im olakšati izlazak na tržište i doprinijeti njihovoj konkurentnosti na tržištu.

Doprinos fokus područjima

Mjera doprinosi prioritetu 3 Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi, fokus području 3A Poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno-prehrambeni lanac putem programa kvalitete, dodajući vrijednost poljoprivrednim proizvodima, putem promoviranja na lokalnim tržištima i u kratkim krugovima opskrbe, skupina proizvođača i organizacija i međustrukovnih organizacija.

Mjera će potaknuti osnivanje i rad proizvođačkih skupina i organizacija, što će dovesti do koncentriranja proizvodnje te usklađivanja proizvodnje (ponude) sa zahtjevima tržišta (potražnje), a time i povećanja dodane vrijednosti u poljoprivredi.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanih uz klimatske promjene, zaštitu okoliša i inovacije.

Klimatske promjene - Poticanjem osnivanja i rada proizvođačkih skupina i organizacija postići će se centralizacija opskrbe, razvoj kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta, što će rezultirati smanjenjem troškova logistike, skladištenja i prijevoza, a time i smanjenju emisije ugljičnog dioksida.

Zaštita okoliša – Sudjelovanjem u radu proizvođačke skupine ili organizacije rast će svijest o važnosti zaštite okoliša te će udružena proizvodnja na nju imati direktan utjecaj.

Inovacije - Udruženo djelovanje kroz proizvođačke skupine i organizacije omogućit će razvoj i primjenu inovacija.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Uspostavljanje skupina i organizacija proizvođača

Opis operacije

Osnivanje i rad proizvođačkih skupina i organizacija u sektoru poljoprivrede i šumarstva omogućiti će prilagodbu proizvodnje (ponude) zahtjevima tržišta (potražnje), bolju poziciju proizvoda i njihovu konkurentnost na tržištu kao i smanjenje udjela posredničke prodaje. Zajednički plasman proizvoda na tržište omogućiti će lakšu prodaju proizvoda svih članova proizvođačke skupine ili organizacije. Sudjelovanje u proizvođačkoj skupini ili organizaciji omogućiti će primjenu novih tehnologija i inovacija. Proizvođača skupina ili organizacija ostvaruje potporu na osnovu poslovnog plana koji mora biti odobren od ministarstva nadležnog za poljoprivredu i šumarstvo koje je priznalo proizvođačku skupinu ili organizaciju.

Ova operacija doprinosi fokus području 3A. Udruživanjem poljoprivrednih proizvođača u proizvođačke skupine i organizacije omogućiti će lakši izlazak na tržište, bolju kvalitetu proizvoda i konkurentnost na tržištu.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku paušala u godišnjim ratama, na osnovu Poslovnog plana koji proizvođačka skupina ili organizacija podnosi za period od 5 godina od datuma kada je proizvođačka skupina ili organizacija priznata i ima silazan tok.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Prihvatljivi korisnici su proizvođačke skupine ili organizacije iz svih sektora poljoprivrede ili šumarstva u rangi malih i srednjih poduzeća, priznate ili u postupku priznavanja od 01.01.2014. godine do 31.12.2020. godine od ministarstva nadležnog za poljoprivredu i šumarstvo.

Prihvatljivi troškovi

Ulaganja moraju biti u skladu s Poslovnim planom proizvođačke skupine ili organizacije, a mogu obuhvaćati: administrativne troškove, uključujući i troškove uređenja prostora, troškove priznavanja, troškove udruženog stavljanja na tržište (plasiranja) proizvoda, uključujući troškove pripreme za prodaju, centralizaciju prodaje i opskrbu veletrgovine, kupnju informatičke opreme i tehnologije, trošak plaće za stalno zaposlenog djelatnika, kupnju opreme potrebne za zajednički nastup na tržištu proizvođačke skupine ili organizacije.

Uvjeti prihvatljivosti

Potpore se odobrava za osnivanje i rad proizvođačkih skupina ili organizacija koje su u rangi malih i srednjih poduzeća.

Proizvođačka skupina ili organizacija mora biti osnovana ili u postupku osnivanja u programskom razdoblju 2014. - 2020. te priznata od ministarstva nadležnog za poljoprivredu i šumarstvo sukladno važećim nacionalnim propisima.

Proizvođačka skupina ili organizacija mora imati najmanje 5 članova.

Proizvođačka skupina ili organizacija predaje Poslovni plan za petogodišnje razdoblje koji mora sadržavati:

- jasne ciljeve proizvođačke skupine ili organizacije
- prilagodbu proizvodnje i proizvoda zahtjevima tržišta
- zajednički nastup na tržištu
- zajednička pravila o proizvodnji, posebno u pogledu ubiranja plodova i dostupnosti,
- razvoj poslovnih i marketinških vještina te olakšavanje inovativnih procesa.

Kriteriji odabira

Potpore se dodjeljuje na osnovu Poslovnog plana sukladno slijedećim kriterijima:

- brojem udruženih proizvođača
- većom vrijednosti utržene proizvodnje
- proizvođači proizvoda s oznakom kvalitete
- proizvođačke skupine ili organizacije iz sektora voća i povrća, mljekarstva, maslinarstva

Visina i intenzitet potpore

Tijekom programskog razdoblja djelovanja ovakav tip potpore proizvođačka skupina ili organizacija može dobiti samo jednom.

Potpore je ograničena na maksimalno 10 % vrijednosti godišnje utržene proizvodnje, a ne može prelaziti 100.000 EUR godišnje bez obzira na stvarni obračun moguće potpore.

Iznos potpore izračunava se na osnovu vrijednosti utržene godišnje proizvodnje i iznosi:

- u 1. godini 10% od utržene proizvodnje
- u 2. godini 9% od utržene proizvodnje
- u 3. godini 8% od utržene proizvodnje
- u 4. godini 7% od utržene proizvodnje
- u 5. godini 6% od utržene proizvodnje

Isplata zadnje rate izvršit će se ako je Poslovni plan proizvođačke skupine ili organizacije realiziran u cijelosti.

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere

Rizik može nastati ukoliko bi članovi proizvođačke skupine ili organizacije prelazili iz jedne u drugu proizvođačku skupinu ili organizaciju u istom sektoru, priznato za istu vrstu proizvoda kako bi koristili potporu više puta.

Također, rizik je gašenje proizvođačke skupine ili organizacije tijekom ili nakon isteka perioda sufinanciranja od 5 godina.

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjeње rizika

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

Za proizvođačke skupine ili organizacije iz svih sektora poljoprivredne proizvodnje osnova za izračun potpore bit će godišnja utržena proizvodnja proizvođačke skupine ili organizacije. U prvoj godini nakon osnivanja proizvođačke skupine ili organizacije potpora će se izračunati na temelju prosječne godišnje vrijednosti utržene proizvodnje njihovih članova tri godine prije ulaska u proizvođačku skupinu ili organizaciju.

Za proizvođačke skupine ili organizacije iz sektora šumarstva osnova za izračun potpore bit će prosječna vrijednosti utržene proizvodnje članova proizvođačke skupine ili organizacije tijekom posljednjih pet godina prije priznavanja, isključujući najnižu i najvišu vrijednost.

U slučaju da nisu ispunjeni ciljevi iz Poslovnog plana za prethodnu godinu isplata sljedeće rate moguća je uz uvjet da je istu odobrilo Povjerenstvo koje je priznalo proizvođačku skupinu ili organizaciju.

Osnova za izračunavanje visine potpore za sljedeće četiri godine bit će vrijednost godišnje utržene proizvodnje proizvođačke skupine ili organizacije.

8.2.0. M10 – Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti

8.2.1. Pravna osnova

Članak 28. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. godine o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

Delegirani akt xxxxxx

Implementacijski akt xxxxxx

8.2.2. Opći opis mjere uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Intenzivna poljoprivredna proizvodnja, uglavnom orijentirana na monokulturu, ima za cilj proizvesti što veći urod po jedinici površine, za što su potrebne velike količine gnojiva i pesticida. Količina humusa s godinama opada, što dovodi do smanjenja plodnosti tla. Moderna mehanizacija zahtijeva velike oranične površine, krčile su se živice i šumarci, orale travnjacima obrasle površine i isušivala močvarna područja. Kroz dugi period postalo je jasno da intenzivna poljoprivreda negativno utječe na kvalitetu vode, zraka i tla te dovodi smanjenja bioraznolikosti i krajobraznih karakteristika.

Cilj mjere je potaknuti poljoprivredne prakse koje su korisne za okoliš i ublažiti negativne učinke poljoprivrede. Također, mjera potiče biološku raznolikost i genetske resurse vezane uz poljoprivredu.

RH u ovom programskom razdoblju neće provoditi mjeru Plaćanja povezana s mrežom Natura 2000 i Okvirnom direktivom o vodama sukladno članku 30., Uredbe br. 1305/2013, ali se najstojalo kroz sljedeće tipove operacija ponuditi rješenje za Natura 2000 područja: očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti, pilot mjera za zaštitu kosca (*Crex crex*), pilot mjera za zaštitu leptira, uspostava poljskih traka, održavanje ekstenzivnih voćnjaka, održavanje ekstenzivnih maslinika, očuvanje obilježja krajobraza – suhozida i živica.

Doprinos fokus područjima:

Prioritet 4: Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo, s naglaskom na sljedeća područja:

- (a) obnavljanje, očuvanje i povećanje bioraznolikosti, uključujući Natura 2000 područja, područja obuhvaćena prirodnih ili ostalim specifičnim ograničenjima, područja s visokim prirodnim vrijednostima i stanje europskog krajobraza;
- (b) poboljšanje gospodarenja vodom, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima;
- (c) zaštita tla od erozije i poboljšanje gospodarenja tlom.

Prioritet 5: Promicanje učinkovitosti resursa i potpora prelasku na privredu s niskim udjelom ugljika i klimatski prilagodljivom u poljoprivrednom, prehrambenom i šumskom sektoru, s naglaskom na sljedeća područja:

- (d) smanjenje emisije stakleničkih plinova i amonijaka koje uzrokuje poljoprivredna djelatnost

(e) poticanje očuvanja ugljika i vezivanja CO₂ (sekvencijacija) u poljoprivredi i šumarstvu;

Prioritet 4: Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo, s naglaskom na sljedeća područja:

Propisanim agrotehničkim zahvatima smanjuje se erozija tla, povećava plodnost tla, učinkovitije upravlja gnojivima i pesticidima te doprinosi očuvanju, obnovi i povećanju biorazlikosti.

Prioritet 5: Promicanje učinkovitosti resursa i potpora prelasku na privredu s niskim udjelom ugljika i klimatski prilagodljivom u poljoprivrednom, prehrambenom i šumskom sektoru, s naglaskom na sljedeća područja:

zahtjevi propisani ovom mjerom koji se odnose na pokrovnost tla doprinjet će smanjenju emisije stakleničkih plinova i povećati očuvanje i vezivanje CO₂.

Doprinos horizontalnim ciljevima:

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanih uz klimatske promjene, zaštiti okoliša i inovacije.

Klimatske promjene i okoliš – nekorištenje ili smanjena uporaba mineralnih gnojiva i pesticida, uvođenje poljoprivrednih praksi koji poboljšavaju zadržavanje vode i pohranu ugljika, te kroz održavanje tradicionalnog krajobraza, sorti i pasmina.

Inovacije - zahtjevi vezani za precizno i održivo korištenje gnojiva i pesticida, nužnost unapređenja poljoprivrednih tehnika i prakse, te revitalizacija tradicionalnih sorata i pasmina.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Mjera Poljoprivreda, okoliš i klima sastoji se od 2 podmjere:

10.1. Plaćanje za poljoprivredno-okolišne i klimatske obveze

10.2. Plaćanje za očuvanje, održivo korištenje i razvoj genetskih resursa u poljoprivredi

M10.1. Plaćanje za poljoprivredno-okolišne i klimatske obveze sastoji se od 14 tipova operacija:

- 1.1. Obrada tla i sjetva na terenu s nagibom za oranične jednogodišnje kulture
- 1.2. Zatravnjivanje trajnih nasada
- 1.3. Održavanje terasa
- 1.4. Široki plodored
- 1.5. Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti
- 1.6. Pilot mjera za zaštitu kosca (*Crex crex*)
- 1.7. Pilot mjera za zaštitu leptira
- 1.8. Uspostava poljskih traka
- 1.9. Održavanje ekstenzivnih voćnjaka
- 1.10. Održavanje ekstenzivnih maslinika

- 1.11. Očuvanje obilježja krajobraza – suhozida
- 1.12. Očuvanje obilježja krajobraza – živica
- 1.13. Sjetva zimskog pokrovnog usjeva (catch crop)
- 1.14. Integrirana proizvodnja

10.2. Potpora očuvanju genetskih resursa u poljoprivredi sastoji se od 3 tipa operacija:

- 2.1. Očuvanje ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja
- 2.2. Očuvanje ugorženih autohtonih i tradicijskih sorti poljoprivrednog bilja
- 2.3. Očuvanje, razvoj i održivo korištenje genetskih resursa u poljoprivredi

Sudjelovanje u mjeri je dobrovoljno uz petogodišnje poštivanje obveza. Potpora je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine ili grlu/kljunu kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete. Korisnici moraju poštivati odredbe višestruke sukladnosti kao i druge propisane zahtjeve upravljanja.

U slučaju izmjene relevantnih propisanih standarda i zahtjeva, ukoliko bi opseg novih obveza nadilazio obveze navede u opisu mjere, korisnik može odustati od daljnjeg sudjelovanja u mjeri bez povrata sredstava.

Korisnici ove mjere mogu kombinirati tipove operacija kako je navedeno u Tablici xy (u Dodatku).

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja.

Minimalna površina ARKOD parcele (LPIS) za koju se može podnijeti Zahtjev je 0,05 ha, a pravo na potporu ostvaruje se ukoliko je poljoprivredna površina poljoprivrednog gospodarstva minimalno 0,5 ha.

Potpota se računa za svaku od tipova operacija zasebno, na bazi dodatnih troškova i/ili smanjenog prinosa u odnosu na prosječnu poljoprivrednu proizvodnju. Iznos potpore je u punom iznosu do 50 ha, od 50-100 ha umanjuje se za 4%, 100-300 se umanjuje za 6%, od 300-500 ha se umanjuje za 8% a kod površina većih od 500 ha umanjuje se za 10%.

Korisnici

Prihvatljivi korisnici su poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi, koji su upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, koriste zemljište upisano u ARKOD te imaju domaće životinje upisane u Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ) i ostali korisnici poljoprivrednog zemljišta ovisno o tipu operacije.

10.1.1. OBRADA TLA I SJETVA NA TERENU S NAGIBOM ZA ORANIČNE JEDNOGODIŠNJE KULTURE

Opis tipa operacije

Fokus područje 4C.

Neadekvatno korištenje poljoprivrednog zemljišta na nagnutom terenu kao što je obrada tla niz nagib ili ostavljanje tla duže vrijeme bez pokrova potencira erozivne procese. Usljed odnošenja čestica tla smanjuje se njegova plodnost i produktivnost, što uzrokuje oštećenja usjeva a na kraju rezultira opadanjem prinosa. U cilju smanjenja negativnog efekta erozije ili sprječavanja erozije u cijelosti, potrebno je osigurati pokrivenost tla vegetacijom tijekom godine, kako bi korjenov sustav zadržao humusni sloj te tako umanjio utjecaj intenzivnih oborina, vršiti obradu tla okomito na nagib. Potpora se dodjeljuje korisnicima koji koriste agrotehničke mjere koje doprinose zaštiti najvrijednijeg dijela tla - humusa.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacije.
Gnojidba	Akcijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (OG 15/13) je obavezan samo u ranjivim zonama. Maksimalna količina N 170 kg/ha.	Dozvoljena maksimalna količina dušika do 80 kg N/ha
	Plan gnojidbe nije propisan	Izrada petogodišnjeg plana gnojidbe
Plodored	Pravilnik o agrotehničkim mjerama (NN 142/13, članak 10). Organska tvar u tlu održava se provođenjem minimalno trogodišnjeg plodoreda prema pravilima struke. Trogodišnji plodored podrazumijeva izmjenu: strne žitarice – okopavine – industrijsko bilje ili trave ili djeteline ili njihove smjese. Trave, djeteline, djetelinsko-travne smjese, travno-djetelinske smjese su dio plodoreda i mogu na istoj površini ostati duže od tri	Izrada petogodišnjeg plana plodoreda sa 3 usjeva, pri čemu će se definirati udio zastupljenosti pojedinog usjeva.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
	godine. Podusjevi i međuusjevi i ugar se smatraju kao dio plodoređa.	
Erozija tla	Pravilnik o višestrukoj sukladnosti (GAEC 5) Na poljoprivrednim površinama s nagibom od 15 % ili više, oranje se mora provoditi samo okomito na pad terena.	Obrada tla i sjetva okomito na pad terena na oraničnim površinama s nagibom od 7-15%
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Uvjeti za Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš iz prvog stupa	

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti

Oranična ARKOD parcela s prosječnim nagibom od 7-15%.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na provedbu Mjere Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjera
PG mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.	100% administrativno putem Upisnika
Prihvatljive su ratarske parcele s prosječnim nagibom od 7-15%	100% administrativno putem ARKOD-a
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na edukaciji.
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Plan gnojidbe	100% administrativno. Korisnik mora priložiti plan gnojidbe za svih pet godina prilikom podnošenja Zahtjeva.
Plan plodoreda	100 % administrativno i kontrola na terenu. Korisnik mora priložiti plan plodoreda za svih pet godina prilikom podnošenja Zahtjeva.
Obrada tla i sjetva okomito na nagib	Kontrola na terenu
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	

Rizici u provedbi: poštivanje plana gnojidbe i plana plodoreda te kontrola istih

Aktivnosti za umanj enje rizika: Dobre upute, jednostavni obrasci, izobrazba

Ukupna procjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.1.2. ZATRAVNJIVANJE TRAJNIH NASADA

Opis tipa operacije

Fokus područje 5D.

Intenzivna poljoprivredna proizvodnja negativno utječe na sadržaj organske tvari u tlu, odnosno povećanu emisiju stakleničkih plinova. Održivo gospodarenjem zemljište i primjena odgovarajućih agrotehničkih mjera umanj it će gubitke organske tvari iz tla te spriječiti odliv stakleničkih plinova.

Potpore se dodjeljuje korisnicima koji korištenjem propisanih agrotehničkih mjera umanjuju emisiju stakleničkih plinova, sprječavaju eroziju, zadržavaju humusni sloj, čime se povećavaju plodnost tla i bioraznolikost.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisana	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacije.
Gnojidba	Akcijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovnog nitratima poljoprivrednog podrijetla (OG 15/13) je obvezan samo u ranjivim zonama.	Dozvoljena maksimalna količina dušika do 80 kg/ha
	Plan gnojidbe nije propisan	Izrada petogodišnjeg plana gnojidbe
Erozija tla	Pokrivenost redova unutar trajnog nasada nije propisana	Površina između redova unutar trajnog nasada mora biti pokrivena DTS ili TDS mješavinom.
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Zahtjevi za Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš iz prvog stupa	

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti

ARKOD parcela registrirana kao voćnjak ili vinograd s prosječnim nagibom od 7-15%.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišne mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjera
PG mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.	100% administrativno putem Upisnika
Prihvatljiva parcela voćnjaka i vinograda ima prosječni nagib od 7-15%	100% administrativno putem ARKOD-a
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Plan gnojidbe	100% administrativno. Korisnik mora priložiti plan gnojidbe za svih pet godina prilikom podnošenja Zahtjeva
Površina između redova unutar trajnog nasada mora biti prekrivena.	Kontrola na terenu
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	

Rizici u provedbi: poštivanje i kontrola plana gnojidbe

Aktivnosti za umanjene rizika: dobre upute, jednostavni obrasci, edukacija

Ukupna procjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.1.3. ODRŽAVANJE TERASA

Opis tipa operacije

Fokus području 4C.

Terase predstavljaju tradicionalni dio kulturnog krajolika, obično prekriven vinogradima i maslinicima. One se izravno vežu na poljoprivrednu površinu, sprečavajući eroziju skraćivanjem dugih nagiba u niz kraćih razina. Potpora se dodjeljuje korisnicima koji pridonose sprečavanju erozije tla održavanjem postojećih terase na nagibu.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake sljedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Održavanje terasa	Nije propisano	– Održavanje terase tijekom petogodišnjeg obveznog razdoblja koristeći tradicionalni materijal i na tradicionalan način za određeno područje. – Na rubovima terasa u širini od 1 m treba održavati prirodnu vegetaciju koja ne smije sadržavati drvenasto bilje – Površina terase tijekom cijele godine mora biti prekrivena biljnim pokrovom
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacija.
Gnojidba	Plan gnojidbe nije propisan	Izrada plana gnojidbe za pet godina
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Zahtjevi za Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš iz prvog stupa	

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za pridržavanje posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u

programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti

ARKOD parcela u obliku terasa.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišne mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjera
PG mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.	100% administrativno putem Upisnika
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake sljedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na edukaciji.
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Prihvatljiva ARKOD parcela u obliku terase	100% administrativno putem ARKOD-a
Održavanje terasa	Kontrola na terenu,
Izrada plana gnojidbe	Izrada plana gnojidbe. Korisnik mora priložiti plan gnojidbe za svih pet godina prilikom podnošenja Zahtjeva
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	

Rizici u provedbi: kontrola održavanja i plana gnojidbe

Aktivnosti za umanj enje rizika: Dobre upute, jednostavniji obrasci, edukacija

Ukupna procjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

Operacija će se početi provoditi u drugoj polovici programskog razdoblja. Do tog trenutka će biti uređen „Atlas krajobraznih karakteristika RH“, kojim će se između ostaloga definirati i kategorizirati terase tipične za RH.

10.1.4. ŠIROKI PLODORED

Opis tipa operacije

Fokus područje 4C.

Tradicionalni plodored u RH čini dvopolje ili tropolje, sa malim udjelom leguminoza i djetelinsko travnih smjesa.

Široki plodored, osim što sprečava eroziju tla, potiče sveukupnu bioraznolikost uslijed prisustva većeg broja biljnih vrsta, čije su potrebe za hranjivima i vodom različite te je tako omogućena bolju iskoristivost hranjiva i vlage iz tla. Sve zajedno ima povoljni utjecaj na održavanje povoljne strukture tla i razine humusa.

Potpota se dodjeljuje korisnicima koji se odluče na uvrštenje dodatnih kultura kako bi se proširio plodored, i time poboljšalo sveukupno gospodarenje tlom.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacije.
Gnojidba	Plan gnojidbe nije propisan	Izrada plana gnojidbe
Plodored	Pravilnika o agrotehničkim mjerama (NN 142/13, članak 10). Organska tvar u tlu održava se provođenjem minimalno trogodišnjeg plodoreda prema pravilima struke. Trogodišnji plodored podrazumijeva izmjenu: strne	Izrada petogodišnjeg plana plodoreda s najmanje pet usjeva, pri čemu će se definirati udio zastupljenosti pojedinog usjeva.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
	žitarice – okopavine – industrijsko bilje ili trave ili djeteline ili njihove smjese. Trave, djeteline, djetelinsko-travne smjese, travno-djetelinske smjese su dio plodoreda i mogu na istoj površini ostati duže od tri godine. Podusjevi i međusjevi i ugar se smatraju kao dio plodoreda.	
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Zahtjevi za Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš iz prvog stupa	

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti

ARKOD parcela registrirana kao oranična površina.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišne mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjera
PG mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.	100% administrativno putem Upisnika
ARKOD oranična parcela	100% administrativno putem ARKOD-a
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazba.
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Plan gnojidbe	100% administrativno. Korisnik mora priložiti plan gnojidbe za svih pet godina prilikom podnošenja Zahtjeva.
Plan plodoreda	Administrativno i kontrola na terenu. Korisnik mora priložiti plan plodoreda za svih pet godina prilikom podnošenja Zahtjeva.
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	

Rizici u provedbi: Kontrola gnojidbe i plodoreda

Aktivnosti za umanj enje rizika: Dobre upute, jednostavni obrasci, edukacija

Ukupna procjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.1.5. OČUVANJE TRAVNJAKA VELIKE PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Opis tipa operacije

Fokus područje 4A.

Mnogobrojna staništa i zaštićene vrste nalaze se na poljoprivrednim površinama čiji opstanak uvelike ovisi o poljoprivrednim aktivnostima. Gotovo sve travnjačke površine u Hrvatskoj nastale su kao rezultat ljudskog djelovanja. Šumske površine su krčene, a na travnjacima koji

su održavani košnjom ili ispašom razvilo se ekstenzivno stočarstvo. Krajem prošlog stoljeća dolazi do napuštanja ovakvog tipa stočarstva te dolazi do prirodnog procesa sukcesije. Višegodišnja depopulacija dovela je do promjena u lokalnom gospodarstvu, krajobraznim karakteristikama područja i nestanka otvorenog krajobraza važnog za ptice selice. Problem je posebno izražen na travnjacima velike prirodne vrijednosti, osobito u krškim i planinskim područjima u kojima grmlje potiskuje vrijedne livadne i pašnjačke vrste prilagođene preživljavanju na škrtom tlu ili u rupama između stijena, uz vrlo malo vode.

Potpota se dodjeljuje korisnicima koji održavanjem travnjaka velike prirodne vrijednosti doprinose očuvanju bioraznolikosti i sprječavaju daljnji gubitak staništa.

Travnjaci velike prirodne vrijednosti na kojima će se tip operacije provoditi podijeljeni su u tri regije:

1. Kontinentalna nizinska regija

Do 200 mnv

Ova regija obuhvaća cijeli nizinski dio kontinentalne Hrvatske do 200 mnv.

2. Brdsko-planinska regija

Iznad 200 mnv

Regija obuhvaća kompletno brdsko i planinsko područje kontinentalne Hrvatske iznad 200 mnv, odnosno u vegetacijskom smislu sva područja iznad zone poplavnih šuma.

3. Mediteranska regija

Mediteransko područje do 200 mnv s otocima

Ova regija obuhvaća mediteransko područje Hrvatske do 200 metara nadmorske visine te sve otoke.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacije.
Gnojidba	Nije propisana zabrana	Nije dozvoljena gnojidba mineralnim kao niti gnojivom životinjskog podrijetla.
Primjena pesticida	Nije propisana zabrana	Nije dozvoljena primjena pesticida.
Kosidba	Nije propisano	Datumi košnje i učestalost kosidbe određeni prema regijama

		(vidi Tablicu)
Način kosidbe	Nije propisano	Ručno ili strižnim kosilicama.
Zbrinjavanje otkosa	Nije propisano	Pokošenu vegetacijsku masu je potrebno odstraniti s travnjaka radi očuvanja bioraznolikosti i sprečavanja unosa dodatnih hranjiva u tlo.
Ispaša (za korisnike koji vrše samo napasivanje)		
Pašni pritisak	Nije propisano	Maksimum 1,5 UG/ha
Vrijeme i trajanje ispaše	Nije propisano	Poplavni travnjaci smiju se napasati najranije dva tjedna nakon povlačenja vode.
Vrsta stoke	Nije propisano	Ovce, koze, goveda i kopitari
Sprečavanje zarastanja	Pravilnik o višestrukoj sukladnosti uvjet 7 Obilježja krajobraza na poljoprivrednim površinama ne smije se uklanjati ili oštećivati. Obilježja krajobraza su živice, lokve, jarci, drvoredi, pojedinačno drveće, šumarak, suhozidi. Na poljoprivrednim površinama ne smije biti prisutni korovi, pelinolisna ambrozija (<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L.) i mračnjak (<i>Abutilon theophrasti</i> Med.). Ove će se biljne vrste uklanjati mehaničkim postupcima ili primjenom herbicida.	Ručno treba odstranjivati pojedinačne biljke koje nisu prikladne za ispašu (npr. otrovne i invazivne vrste, grmlje i drveće). Dozvoljeno je ostaviti do 10% površine pod „otocima“ grmlja i drveća (tzv. plandištima) da se stoci osigura zaklon od žege, vjetra i obada.
Ostale agro-tehničke mjere		
Korekcija kiselosti tla	Nije propisana zabrana	Nije dozvoljena.
Hidromelioracijski zahvati	Nije propisana zabrana	Nisu dozvoljeni.
Dosijavanje	Nije propisano	Nije dozvoljeno, osim rasprostranjivanjem sjemena iz pokošene vegetacijske mase (sijena), na način da se ista ostavi 20 dana nakon košnje na dijelovima travnjaka koje treba dosijati.
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Zahtjevi za Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš iz prvog stupa	

Tablica rasporeda košnje

Regija	Početak košnje	Broj otkosa	Napasanje
Kontinentalna nizinska	1. kolovoza	Jedan	Nije obavezno; U rano proljeće i jesen
Brdsko-planinska	20. srpnja	Jedan do dva	Nije obavezno; U rano proljeće i jesen
Mediterranska	15. srpnja	Jedan	Nije obavezno; U rano proljeće i jesen

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Zakon o zaštiti prirode NN 80/13

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti

ARKOD parcela registrirana kao travnjak visoke prirodne vrijednosti.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišne mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjera
PG mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.	100% administrativno putem Upisnika

Životinje upisane u JRDŽ	100% administrativno putem registra HPA
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake sljedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.
ARKOD parcel registrirana kao travnjak visoke prirodne vrijednosti.	100% administrativno putem ARKOD-a
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Zabrana korištenja gnojiva	Kontrola na terenu
Zabrana korištenja pesticida	Kontrola na terenu
Košnja i napasivanje sukladno obvezama	Kontrola na terenu
Odstranjivanje vegetacijske mase otkosa	Kontrola na terenu
Sprječavanje zarastanja i ostale agrotehničke mjere	Kontrola na terenu

Rizici u provedbi: Kontrola košnje, ispaše, nedopušteno korištenje gnojiva ili pesticida, odstranjenje vegetacijske mase i ostale agrotehničke mjere

Aktivnosti za umanj enje rizika: Dodatna kontrola

Ukupna procjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

Definicija TVPV-a

Za određivanje ovih područja korištena je definicija poljoprivrednog zemljišta velike prirodne vrijednosti razvijena za, i prihvaćena od strane Europske agencije za zaštitu okoliša (EEA). Prema ovoj definiciji, poljoprivredno zemljište velike prirodne vrijednosti sastoji se od onih područja u Europi gde je poljoprivreda glavni način (najčešće dominantni) uporabe zemljišta i gdje ta poljoprivreda podržava, ili je povezana sa velikom raznolikošću vrsta i staništa ili prisustvom vrsta koje su od posebnog interesa za očuvanje u Europi, ili i jedno i drugo (Andersen et al, 2003). Identificirana su tri glavna tipa poljoprivrednog zemljišta velike prirodne vrijednosti, a travnjaci velike prirodne vrijednosti pripadaju tipu 1 - poljoprivrednom zemljištu sa velikim udjelom poluprirodne ili prirodne vegetacije.

Stanišni tipovi TVPV-a

Područja travnjaka velike prirodne vrijednosti definirat će se na nivou općina te će biti prikazana na mapi i kao popis. Ovi travnjaci obuhvatit će sljedeće stanišne tipove:

- ☐ 6170 - Planinski i predplaninski vapnenački travnjaci

- ☐ 6220 - Eumediteranski travnjaci Thero-brachipodetalia
- ☐ 62A0 - Istočno submediteranski suhi travnjaci (Scorzoneretalia villosae)
- ☐ 6510 - Nizinske košarice (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)
- ☐ PAL CLASS 37.2 - Vlažni nitrofilni travnjaci i pašnjaci
- ☐ 6210 - Suhi kontinentalni travnjaci (Festuco-brometalia)
- ☐ 6230 - Travnjaci tvrdače (Nardus) bogati vrstama i
- ☐ 6540 - Mediteranski vlažni niski djetelinski travnjaci reda Trifolio-Hordeetalia

Na poljoprivrednim površinama u Područjima očuvanja značajnim za ptice (POP) NP Plitvička jezera, Velebit, Cetina, Donja Posavina, Gorski kotar i sjeverna Lika, Lička krška polja, Papuk, Turopolje, Učka i Čičarija te Pokupski bazen, proglašenim Uredbom o ekološkoj mreži (»Narodne novine«, broj 124/13), košnju je potrebno obaviti do 15. rujna, dok je na Područjima očuvanja značajnim za vrste i stanišne tipove (POVS) Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti), Vlažne livade uz potok Malinska, Vlažne livade kod Marušića, Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj), Mirna i šire područje Butonige te Pregon, proglašenim istom Uredbom, košnju potrebno obaviti do 1. listopada.

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.1.6. PILOT MJERA ZA ZAŠTITU KOSCA (Crex crex)

Opis tipa operacije

Fokus područje 4A.

Kao posljedica intenziviranja i/ili zapuštanja poljoprivrednih površina, u Hrvatskoj je, kao i ostalim djelovima Europe, broj kosaca tijekom zadnjih 20 godina drastično smanjen. Velik dio vlažnih i močvarnih travnjaka je isušen i pretvoren u oranice. Na mnogim livadama se umjesto sijena proizvodi silaža pa se takve livade rano kose. Zbog toga kosci ostaju bez zaklona, a gnijezda s jajima se uništavaju. Također, zapuštanjem i zaraštanjem travnjačkih površina kosci ostaju bez gnijezdilišta.

Velike gubitke koscima koji se gnijezde i žive među livadnom vegetacijom uzrokuje neprikladan način košenja trave. Većina livada košarica danas se kosi brzim kosilicama koje uzrokuju veliku smrtnost ptica koje žive među livadnom vegetacijom. Ptice u opasnosti vrlo rijetko se odluče za bijeg već se pokušavaju sakriti u travi čekajući da opasnost mine. Mlade ptice koje ne mogu letjeti ne uspiju pobjeći pred brzim kosilicama, a veliku štetu čini i košnja u vrijeme dok ptice sjede na jajima.

Potpoma se dodjeljuje korisnicima koji održavaju travnjake prilagođenim načinom košnje u točno određenom terminu te tako doprinose zaštiti ptice kosca koja obitava na vlažnim staništima.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
		savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacije.
Gnojidba	Nije propisana zabrana	Nije dozvoljena gnojidba mineralnim kao niti organskim gnojivom životinjskog podrijetla.
Primjena pesticida	Nije propisana zabrana	Nije dozvoljena primjena pesticida.
Kosidba	Nije propisano	Prvu košnju provoditi nakon 15. kolovoza. Minimalno jednom, a maksimalno dva puta na godinu.
Kombinacija s ispašom	Nije propisano	Dozvoljena samo u jesen (od košnje do kraja tekuće godine)
Način kosidbe	Nije propisano	Ručno ili strižnim kosilicama. Košnju treba izvršiti na minimalnoj visini od 10 cm iznad tla. Na parcelama većim od 1 ha ostaviti uz rub nepokošenu traku (5% površine), a košnju obavljati od sredine parcele kružno prema van ili s jedne strane parcele prema drugoj
Zbrinjavanje otkosa	Nije propisano	Pokošenu vegetacijsku masu je potrebno odstraniti s travnjaka radi očuvanja bioraznolikosti i sprečavanja unosa dodatnih hraniva u tlo.
Ispaša (za korisnike koji vrše samo napasivanje)		
Pašni pritisak	Nije propisano	Maksimalno 1.5 UG/ha,
Vrijeme i trajanje ispaše	Nije propisano	Najranije dva tjedna nakon košnje do kraja tekuće godine.
Vrsta stoke	Nije propisano	Ovce, koze, goveda i kopitari
Sprečavanje zarastanja	Pravilnik o višestrukoj sukladnosti uvjet 7. Obilježja krajobraza na poljoprivrednim površinama ne smije se uklanjati ili oštećivati. Obilježja krajobraza su živice, lokve, jarci, drvoredi, pojedinačno drveće, šumarak, suhozidi. Na poljoprivrednim	Ručno treba odstranjivati pojedinačne biljke koje nisu prikladne za ispašu (npr. otrovne i invazivne vrste, grmlje i drveće).

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
	površinama ne smije biti prisutni korovi, pelinolisna ambrozija (<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L.) i mračnjak (<i>Abutilon theophrasti</i> Med.). Ove će se biljne vrste uklanjati mehaničkim postupcima ili primjenom herbicida	
Ostale agro-tehničke mjere		
Korekcija kiselosti tla	Nije propisano	Nije dozvoljena.
Hidromelioracijski zahvati	Nije propisano	Nisu dozvoljeni.
Dosijavanje	Nije propisano	Nije dozvoljeno, osim rasprostranjivanjem sjemena iz pokošene vegetacijske mase (sijena), na način da se ista ostavi 20 dana nakon košnje na dijelovima travnjaka koje treba dosijati.

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Zakon o zaštiti prirode NN 80/13

Uredba o ekološkoj mreži NN 124/13

Pravilnik o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže NN 15/2014

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti

ARKOD parcela upisana kao travnjak visoke vrijednosti na kojem obitava kosac (*Crex crex*)

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišne mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjera
PG mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.	100% administrativno putema Upisnika
Životinje upisane u JRDŽ	100% administrativno putem registra HPA
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.
ARKOD parcela upisana kao travnjak visoke prirodne vrijednosti na kojoj obitava kosac	100% administrativno putem ARKOD-a
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Zabrana korištenja gnojiva	Kontrola na terenu
Zabrana korištenja pesticida	Kontrola na terenu
Način i vrijeme košnje i napasivanje sukladno obvezama	Kontrola na terenu
Odstranjivanje vegetacijske mase otkosa	Kontrola na terenu
Sprječavanje zarastanja i ostale agrotehničke mjere	Kontrola na terenu

Rizici u provedbi: svi zahtjevi koji se kontroliraju na terenu

Aktivnosti za umanjeње rizika: Dodatna kontrola, izobrazba korisnika

Ukupna procjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

Područja travnjaka velike prirodne vrijednosti u SPA područjima u kojima obitava kosac definirat će se na nivou administrativnih granica općina i gradova te će biti prikazana na karti i kao popis.

Kosac (*Crex crex*) je u Hrvatskoj strogo zaštićena ptica koja živi na vlažnim travnjacima, a uvrštena je i na Dodatak I EU Direktive o pticama. U Hrvatskoj je brojnost kosaca procijenjena na 500-1100 jedinki. Područja s najvećim brojem ovih ptica su poplavne i vlažne livade i močvarni pašnjaci uz rijeku Savu (uključujući Turopolje, Lonjsko i Mokro polje), Dravu i Dunav te područje uz rijeku Kupu.

Na poljoprivrednim površinama u Područjima očuvanja značajnim za ptice (POP) NP Plitvička jezera, Velebit, Cetina, Donja Posavina, Gorski kotar i sjeverna Lika, Lička krška polja, Papuk, Turopolje, Učka i Čićarija te Pokupski bazen, proglašenim Uredbom o ekološkoj mreži (»Narodne novine«, broj 124/13), košnju je potrebno obaviti do 15. rujna, dok je na Područjima očuvanja značajnim za vrste i stanišne tipove (POVS) Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti), Vlažne livade uz potok Malinska, Vlažne livade kod Marušića, Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj), Mirna i šire područje Butonige te Pregon, proglašenim istom Uredbom, košnju potrebno obaviti do 1. listopada.

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.1.7. PILOT MJERA ZA ZAŠTITU LEPTIRA

Opis tipa operacije

Fokus područje 4A.

Operacija za zaštitu leptira ima za cilj zaštititi četiri vrste ugroženih i strogo zaštićenih danjih leptira i to velikog livadnog plavca (*Phenagris teleius*), zagasitog livadnog plavca (*Phenagris nausithous*), močvarnog plavca (*Phenagris alcon alcon*) i močvarnog okaša (*Coenonympha oedippus*) koji obitavaju na ekstenzivno korištenim travnjacima. Zbog napuštanja tradicionalnog stočarstva i prestanka ispaše, odnosno prestanka košnje livada, dolazi do zarastanja livada i pašnjaka (sukcesija).

Potpota se dodjeljuje korisnicima koji održavaju travnjake prilagođenim načinom košnje u točno određenom terminu te tako doprinose zaštiti staništa na kome obitavaju leptiri.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacije.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Gnojidba	Nije propisana zabrana	Nije dozvoljena gnojidba mineralnim kao niti organskim gnojem životinjskog podrijetla.
Primjena pesticida	Nije propisana zabrana	Nije dozvoljena primjena pesticida.
Kosidba	Nije propisano	Termini košnje su prema pojedinim vrstama u priloženoj tablici.
Kombinacija s ispašom	Nije propisano	Dozvoljena samo u jesen nakon košnje do kraja tekuće godine
Način kosidbe	Nije propisano	Ručno ili strižnim kosilicama.
Zbrinjavanje otkosa	Nije propisano	Pokošenu vegetacijsku masu je potrebno odstraniti s travnjaka radi očuvanja bioraznolikosti i sprečavanja unosa dodatnih hranjiva u tlo.
Ispaša (za korisnike koji vrše samo napasivanje)		
Pašni pritisak	Nije propisano	Maksimalno 1,0 UG/ha
Vrijeme i trajanje ispaše	Nije propisano	Od jeseni, najranije dva tjedna nakon košnje iza 15.9. do kraja tekuće godine.
Vrsta stoke	Nije propisano	Ovce, koze, goveda i kopitari
Sprečavanje zarastanja	Pravilnik o višestrukoj sukladnosti uvjet 7. Obilježja krajobraza na poljoprivrednim površinama ne smije se uklanjati ili oštećivati. Obilježja krajobraza su živice, lokve, jarci, drvoredi, pojedinačno drveće, šumarak, suhozidi. Na poljoprivrednim površinama ne smije biti prisutni korovi, pelinolisna ambrozija (<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L.) i mračnjak (<i>Abutilon theophrasti</i> Med.). Ove će se biljne vrste uklanjati mehaničkim postupcima ili primjenom herbicida	Ručno treba odstranjivati pojedinačne biljke koje nisu prikladne za ispašu (npr. otrovne i invazivne vrste, grmlje i drveće).
Ostale agrotehničke mjere		
Korekcija kiselosti tla	Nije propisano	Nije dozvoljena.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Hidromelioracijski zahvati	Nije propisano	Nisu dozvoljeni.
Dosijavanje	Nije propisano	Nije dozvoljeno, osim rasprostranjivanjem sjemena iz pokošene vegetacijske mase (sijena), na način da se ista ostavi 20 dana nakon košnje na dijelovima travnjaka koje treba dosijati.
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš obveza u I stupu	

*1 Na poljoprivrednim površinama u Područjima očuvanja značajnim za ptice (POP) NP Plitvička jezera, Velebit, Cetina, Donja Posavina, Gorski kotar i sjeverna Lika, Lička krška polja, Papuk, Turopolje, Učka i Ćićarija te Pokupski bazen, proglašenim Uredbom o ekološkoj mreži (»Narodne novine«, broj 124/13), košnju je potrebno obaviti do 15. rujna, dok je na Područjima očuvanja značajnim za vrste i stanišne tipove (POVS) Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti), Vlažne livade uz potok Malinska, Vlažne livade kod Marušića, Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj), Mirna i šire područje Butonige te Pregon, proglašenim istom Uredbom, košnju potrebno obaviti do 1. listopada.

Vrsta	Naziv područja	Termin i način košnje
Phenagris alcon alcon	Livade uz potok Injaticu, Zvečevo, NP Plitvička jezera, Livade uz Bednju II	kositi iza 15. 9. svake druge godine
Coenonympha oedippus	Vlažne livade uz potok Malinska, Mirna i šire područje Butonige, Vlažne livade kod Marušića, Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj), Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti), Pregon	kositi iza 15. 9. na 1/3 površine svake godine.
Phenagris nausithous	Zovje, Međimurje, Donje Međimurje	kositi do 15.6 ili iza 15.9. svake druge godine
Phenagris teleius	Peteranec, Zovje, Međimurje, Donje Međimurje, Livade uz Bednju II	kositi do 15.6 ili iza 15.9. svake druge godine

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Zakon o zaštiti prirode NN 80/13

Uredba o ekološkoj mreži NN 124/13

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti:

ARKOD parcela registrirana kao travnjak a nalazi se na lokalitetima navedenim u tablici.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišnje mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjerljivost
Poljoprivredno gospodarstvo mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	100 % administrativna kontrola putem Upisnika
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.
ARKOD parcela registrirana kao travnjak a nalazi se na lokalitetima navedenim u tablici.	100% administrativno putem ARKOD-a
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Zabrana korištenja gnojiva	Kontrola na terenu
Zabrana korištenja pesticida	Kontrola na terenu
Košnja i napasivanje sukladno obvezama	Kontrola na terenu

Odstranjivanje vegetacijske mase otkosa	Kontrola na terenu
Sprječavanje zarastanja i ostale agrotehničke mjere	Kontrola na terenu

Rizici u provedbi: Kontrola košnje, ispaše, nedopušteno korištenje gnojiva ili pesticida, odstranjenje vegetacijske mase i ostale agrotehničke mjere

Aktivnosti za umanj enje rizika: Dodatna kontrola

Ukupna procjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

Leptiri roda *Phenagris* iznimni su po neobično složenom i osjetljivom životnom ciklusu. Pojedina vrsta leptira polaže jaja samo na određenu biljku (ovipozicijske biljke). Za velikoga livadnog plavca i zagasitoga livadnog plavca ta je biljka velika ili ljekovita krvava (*Sanguisorba officinalis*), koja cvate ljeti na nizinskim košanicama. Ove košalice ugrožen su stanišni tip na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Za vrstu *Phengaris alcon* alcon to je biljka *Gentiana pneumonanthe* vezana uz travnjake beskoljenke. Močvarni plavac zabilježen je na svega nekoliko lokaliteta u Hrvatskoj npr. na području NP Plitvička jezera i PP Papuk, a za velikoga i zagasitoga livadnog plavca najznačajniji su lokaliteti u Međimurju i Podravini. Osobitost životnog ciklusa za leptire iz roda *Phengaris* predstavlja simbioza s mravima iz roda *Myrmica* u fazi gusjenice (mirmekofilija).

Za močvarnog okaša ovipozicijske biljke su šaševi i određene trave. Močvarne livade sjeverne Istre zasad su jedino poznato nalazište močvarnog okaša u Hrvatskoj.

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.1.8. USPOSTAVA POLJSKIH TRAKA

Opis tipa operacije

Fokus područje 4A.

Intenzifikacija poljoprivredne proizvodnje negativno se odražava na bioraznolikost poljoprivrednih površina. Mnogobrojna staništa i zaštićene vrste obitavaju na poljskim trakama, čiji opstanak uvelike ovisi o poljoprivrednim aktivnostima.

Potpota se dodjeljuje korisnicima koji doprinose zaštiti staništa za biljne i životinjske vrste u cilju poboljšanja krajobrazne kvalitete i povećanja ukupne bioraznolikosti.

Potpota se daje za dvije vrste poljskih traka:

- 1. Cvjetne, kojima je prvenstvena funkcija osigurati stanište za oprašivače te ih tijekom proljeća i ljeta opskrbiti peludom i nektarom,
- 2. Travne, kojima je prvenstvena funkcija osigurati stanište za neke vrste ptica poput velike strnadice (*Emberiza calandra*), trčke (*Perdix perdix*) i strnadice žutovoljke (*Emberiza citrinella*).

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake sljedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacije.
Pesticidi	Nije propisana zabrana	Korištenje sredstava za zaštitu bilja nije dozvoljeno.
Gnojidba	Nije propisana zabrana	Nije dozvoljena gnojidba mineralnim kao niti organskim gnojivom životinjskog podrijetla.
Ostale agro-tehničke mjere		
Sjetva cvjetnih traka	Nije propisano	Zasijati trake širine najmanje 3 metra uz rub ili unutar parcele.
	Nije propisano	Udaljenost između traka treba biti najmanje 50 metara, dužina trake mora biti najmanje 300 metara. ³⁹
		koristiti mješavine sjemena koje sadrže najmanje 5 cvjetnih vrsta, i naizmjenice cvjetaju tijekom cijele vegetacijske sezone (cvjetne vrste će biti propisane). Trake se moraju ostaviti da ocvatu i mogu se zaorati idućeg proljeća. Trake se ne smiju koristiti kao putevi ili za prohod mehanizacije. Pozicija traka unutar parcela može se svake godine mijenjati ovisno o plodoredu.

³⁹ Minimalne i maksimalne površine biti će definirane nakon što budu poznati zahtjevi „ozelenjavanja“.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Sjetva travnih traka	Nema zahtjeva	Zasijati trake širine 2-3 metra uz rub parcele
	Nema zahtjeva	Koristiti mješavine trava koje sadrže najmanje 5 vrsta trava (vrste trava će biti propisane). U prvoj godini uspostavljanja trake potrebno je traku pokositi 2-3 puta kako bi se spriječilo zakorovljavanje i potaknulo busanje. Nakon toga trake treba kositi na jesen svake treće godine, nakon osjemenjivanja trava. Trake se ne smiju koristiti kao putevi ili za prohod mehanizacije.
Održavanje obilježja krajobraza	Pravilnik o višestrukoj sukladnosti uvjet 7. Obilježja krajobraza ne smiju se uklanjati ili oštetiti. Obilježja krajobraza su živice, lokve, jarci, drveće, pojedinačno stablo, šumarak, suhozidi. Na poljoprivrednim površinama ne smiju biti prisutni korovi pelinolisna ambrozija (<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L.) i mračnjak (<i>Abutilon theophrasti</i> Med.). Ove će se biljne vrste uklanjati mehaničkim postupcima ili primjenom herbicida.	Ukoliko uz rubove parcela postoje živice, one se moraju održavati i po potrebi orezivati izvan vegetacijskog perioda.
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš obveza u I stupu	

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti

ARKOD parcela registrirana kao oranična površina.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišnje mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjerljivost
Poljoprivredno gospodarstvo mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	100 % administrativna kontrola putem registra poljoprivrednih gospodarstava.
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Zabrana korištenja gnojiva	Kontrola na terenu
Zabrana korištenja pesticida	Kontrola na terenu
Uspostava i održavanje poljskih traka	Kontrola na terenu
Održavanje živica izvan vegetacijskog perioda	Kontrola na terenu

Rizici u provedbi : Kontrola uspostave i održavanja poljskih traka, nedopušteno korištenje gnojiva ili pesticida, održavanje živica izvan vegetacijskog perioda

Aktivnosti za umanj enje rizika: dodatna kontrola, izobrazba korisnika

Ukupna ocjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.1.9. ODRŽAVANJE EKSTENZIVNIH VOĆNJAKA

Opis tipa operacije

Fokus području 5E.

Održavanjem proizvodnje u ekstenzivnim voćnjacima sprječava se njihovo zaraštanje, propadanje i narušavanje krajobraznih karakteristika. Tradicionalno u njima se gospodari na ekstenzivan način odlikuju se visokostablašicama koje su zasađene na velikim razmacima, površina ispod stabala je zatravnjena te se održava košnjom i/ili napasivanjem.

Ekstenzivni voćnjaci dio su karakterističnog tradicionalnog krajobraza te predstavljaju staništa mnogim biljnim i životinjskim vrstama.

Ekstenzivni voćnjaci djeluju kao spremnici ugljika zadržavajući ga u tlu i vegetaciji. Sadržaj organske tvari u tlu ovisi o sastavu tla, klimatskim uvjetima, vegetacijskom pokrovu te sustavu gospodarenja i načinu korištenja zemljišta.

Potpore se dodjeljuje korisnicima koji doprinose zaštiti ekstenzivnih voćnjaka s ciljem očuvanja i skladištenja CO₂, a. Istovremeno doprinosi očuvanju bioraznolikosti i tradicionalnih elemenata krajobraza.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacije.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Pesticidi	Zakon o provedbi Uredbe (EZ) br. 1107/2009 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja (NN 80/2013) kojom se ukida Direktiva Vijeća 79/117/EZ i 91/414/EZ (NN br 80/2013), Zakon o održivoj uporabi pesticida NN 14/14 Pravilnik o uspostavi akcijskog okvira za postizanje održive uporabe pesticida (NNbr. 142/12).	Dozvoljeno korištenje samo bioloških sredstava i metoda za zaštitu bilja i onih odobrenih u ekološkoj proizvodnji.
Gnojdba		
Mineralni gnoj	Nije propisana zabrana	Nije dozvoljena gnojdba mineralnim gnojivima.
Organski gnoj životinjskog podrijetla	Aksijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (OG 15/13) je obvezan samo u ranjivim zonama.	Dozvoljen je unos najviše 30 kg N/ha/god iz krutog stajskog gnoja, primijenjeno ispod krune stabla. Zabranjena gnojdba gnojovkom.
Ostale agro-tehničke mjere		
Održavanje tla napasivanjem	Nije propisano.	Napasanjem (ovaca, goveda i peradi) maksimalno do 1,5 UG/ha ili košenjem biljnog pokrova najmanje jednom godišnje uključujući i košnju ispod stabala.
Održavanje stabala	Nije propisano.	Uklanjati stare i odumrle grane. Regenerativnu rezidbu potrebno je obaviti u prve dvije godine primjene mjere.
Zamjena stabala	Nije propisano	U voćnjaku treba biti između 50 i 200 stabala/ha. Odumiruća stabla treba nadomjestiti odgovarajućim sadnicama. Dozvoljene sorte propisat će nadležno tijelo. Dozvoljeno je ostaviti do 2% odumirućih stabala po ha kako bi se u njima omogućilo polaganje ptičjih jaja.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Spaljivanje biljnog pokrova i grana od rezidbe	Nije propisano	Nije dozvoljeno
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš obveza u I stupu	

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti:

ARKOD parcela registrirana kao ekstenzivni voćnjak s minimalno 50 do maksimalno 200 stabala po hektaru.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišne mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjerljivost
Poljoprivredno gospodarstvo mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	100 % administrativna kontrola putem registra poljoprivrednih gospodarstava.
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.

minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	
ARKOD parcela registrirana kao ekstenzivni voćnjak	100% administrativno putem ARKOD-a
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Korištenje bioloških sredstava i metoda za zaštitu bilja, korištenje SZB odobrenih u ekološkoj proizvodnji	Kontrola na terenu
Održavanje tla	Kontrola na terenu
Održavanje stabala	Kontrola na terenu
Zamjena stabala	Kontrola na terenu
Zabrana spaljivanja biljnog pokrova i grana od rezidbe	Kontrola na terenu

Rizici u provedbi: Kontrola korištenje bioloških sredstava i metoda za zaštitu bilja, korištenje SZB odobrenih u ekološkoj proizvodnji, održavanje tla, održavanje stabala zamjena stabala, zabrane spaljivanja biljnog pokrova i grana od rezidbe

Aktivnosti za umanj enje rizika: dodatna kontrola, izobrazba korisnika

Ukupna ocjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.1.10. ODRŽAVANJE EKSTENZIVNIH MASLINIKA

Opis tipa operacije

Fokus područje 4A.

Održavanje proizvodnje u ekstenzivnim maslinicama sprječava se njihovo zaraštanje, i propadanje i narušavanje krajobraznih karakteristika. Ekstenzivni maslinici predstavljaju važna staništa za brojne vrste ptica selica, kojima pružaju vitalno stanište za prezimljavanje, čime se stvara velika prirodna vrijednost u pogledu bioraznolikosti i krajobraza.

Potpورا se dodjeljuje korisnicima koji doprinose zaštiti ekstenzivnih maslinika s ciljem očuvanja bioraznolikosti i tradicionalnih elemenata kulturnog krajobraza.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake sljedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacije.
Pesticidi	Zakon o provedbi Uredbe (EZ) br. 1107/2009 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja (NN 80/2013) kojom se ukida Direktiva Vijeća 79/117/EZ i 91/414/EZ (NN br 80/2013), Zakon o održivoj uporabi pesticida NN 14/14 Pravilnik o uspostavi akcijskog okvira za postizanje održive uporabe pesticida (NNbr. 142/12).	Dozvoljeno korištenje samo bioloških sredstava i metoda za zaštitu bilja i onih odobrenih u ekološkoj proizvodnji.
Gnojidba		
Mineralnim gnojivima	Nije propisana totalna zabrana	Nije dozvoljena gnojidba mineralnim gnojivima.
Organskim gnojem životinjskog podrijetla	Aksijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (OG 15/13)	Dozvoljena gnojidba krutim stajskim gnojem, primjenjeno ispod krošnje stabala. Zabranjena gnojidba gnojovkom.
Ostale agro-tehničke mjere		
Održavanje tla napsivanjem	Nije propisano.	Obavezno je zadržavanje svih tanjih grančica ispod krošnje nakon rezidbe ili držanje stoke (ovaca ili koza).

Održavanje stabala	Nije propisano.	Nasadi maslina orezuju se najmanje jednom svakih pet godina. Po ha minimalno mora biti 25 a maksimalno 150 stabala.
Spaljivanje biljnog pokrova i grana od rezidbe	Nije propisano	Nije dozvoljeno
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš obveza u I stupu	

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti:

ARKOD parcela registrirana kao ekstenzivni maslinik sa minimalno 25, a maksimalno 150 stabala po hektaru.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišnje mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjerljivost
Poljoprivredno gospodarstvo mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	100 % administrativna kontrola putem registra poljoprivrednih gospodarstava.
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede,	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.

okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Korištenje bioloških sredstava i metoda za zaštitu bilja, korištenje SZB odobrenih u ekološkoj proizvodnji	Kontrola na terenu
Održavanje tla	Kontrola na terenu
Održavanje stabala	Kontrola na terenu
Zabrana spaljivanja biljnog pokrova i grana od rezidbe	Kontrola na terenu

Rizici u provedbi: kontrola korištenja bioloških sredstava i metoda za zaštitu bilja, korištenja SZB odobrenih u ekološkoj proizvodnji, održavanje tla, održavanje stabala, zabrana spaljivanja biljnog pokrova i grana od rezidbe, održavanje obilježja krajobraza

Aktivnosti za umanjene rizika dodatna kontrola i izobrazba korisnika

Ukupna ocjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.1.11. OČUVANJE OBILJEŽJA KRAJOBRAZA – SUHOZIDI

Opis tipa operacije

Fokus područje 4A.

Suhozidi su tradicionalno obilježje mediteranskog dijela Hrvatske. Oni predstavljaju važno obilježje ruralnog krajobraza i dio su bogatog kulturnog nasljeđa Hrvatske. Površine suhozida prekrivaju mahovine i lišajevi, u pukotinama zidova rastu specifične biljne zajednice divlje flore, također su važna staništa za kukce, gmazove i vodozemce te neke vrste ptica. Zbog svoje strukture suhozidi su važno obilježje ekološke mreže u poljoprivrednom krajobrazu te služe kao koridori kroz koje se kreću različite životinjske vrste. Tradicionalni suhozidi izgrađeni su bez žbuke i cementa što je omogućilo da se u potpunosti uklope u okolni krajolik.

Potpota se dodjeljuje korisnicima koji očuvanjem suhozida doprinose zaštiti divljih vrsta, bioraznolikosti i tradicionalnoj mozaičnoj strukturi krajobraza.

Uvjeti	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacije.
Primjena pesticida	Zakon o provedbi Uredbe (EZ) br. 1107/2009 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja (NN 80/2013) kojom se ukida Direktiva Vijeća 79/117/EZ i 91/414/EZ (NN br 80/2013), Zakon o održivoj uporabi pesticida NN 14/14 Pravilnik o uspostavi akcijskog okvira za postizanje održive uporabe pesticida (NNbr. 142/12).	Korisnik potpore ne smije koristiti pesticide unutar zone 2 m od suhozida
Održavanje suhozida	Pravilnik o višestrukoj sukladnosti uvjet 7. Obilježja krajobraza na poljoprivrednoj površini ne smiju se uklanjati ili oštećivati. Obilježja krajoraza su živice, lokve, jarci, drvoredi, pojedinačno drveće, šumarak, suhozidi. Na poljoprivrednim površinama ne smiju biti prisutni korovi pelinolisna ambrozija (<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L.) i mračnjak (<i>Abutilon theophrasti</i> Med.). Ove će se biljne vrste uklanjati mehaničkim postupcima ili primjenom herbicida.	Plaćanja su moguća samo za održavanje onih suhozida kod kojih je sačuvano najmanje 75%. Suhozidi se moraju redovno kontrolirati i održavati: sprječavati zaraštanje vegetacijom i obnavljati suhozid koristeći tradicionalne konstrukcije, materijale i način izrade. Prilikom slaganja kamena ne smije se koristiti vezivo.

Uvjeti	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš obveza u I stupu	

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti:

ARKOD parcela sa krajobraznim obilježjima suhozida.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišne mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

8.2.10.4. Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjerljivost
Poljoprivredno gospodarstvo mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	100 % administrativna kontrola putem Upisnika
ARKOD parcela sa obilježjima suhozida	100% administrativna kontrola ARKOD
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.

minimalno 8 sati.	
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Zabrana korištenja pesticida unutar zone 3m od zida	Kontrola na terenu
Održavanje suhozida	Kontrola na terenu

Rizici u provedbi: Kontrola zabrane korištenja pesticida unutar zone 3m od zida, održavanje suhozida

Aktivnosti za umanjeње rizika dodatna kontrola, izobrazba korisnika

Ukupna ocjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.1.12. OČUVANJE OBILJEŽJA KRAJOBRAZA – ŽIVICE

Opis tipa operacije

Fokus područje 4A.

Oranične površine međusobno razdvojene živicama pridonose ne samo bioraznolikosti već u značajnoj mjeri i krajobraznoj raznolikosti. Živice obogaćuju kvalitetu krajobraza i odlična su zaštita od vjetra te su izuzetno bogata staništa za razne biljne i životinjske vrste.

Najbolje živice sastoje se od više vrst grmlja i drveća i prizemnog sloja, obraslog bogatom korovskom florom. Za vrijeme cvatnje živice osiguravaju nektar i pelud za kukce. Živice također osiguravaju mjesto za gnježđenje velikog broja ptičjih vrsta. Podnožje živice pruža dobar zaklon za male sisavce te je i dobar koridor za divlje životinjske vrste.

Intenzifikacija poljoprivredne proizvodnje negativno se odražava na bioraznolikost pa je potrebno poticati njihovo održavanje.

Potpota se dodjeljuje korisnicima koji doprinose zaštiti divljih vrsta, bioraznolikost i očuvanje tradicionalne mozaične strukture krajobraza.

Uvjeti	Obavezni zakonski uvjeti (Baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nema obveze	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od

Uvjeti	Obavezni zakonski uvjeti (Baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
		minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacije.
Primjena pesticida	Zakon o provedbi Uredbe (EZ) br. 1107/2009 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja (NN 80/2013) kojom se ukida Direktiva Vijeća 79/117/EZ i 91/414/EZ (NN br 80/2013), Zakon o održivoj uporabi pesticida NN 14/14 Pravilnik o uspostavi akcijskog okvira za postizanje održive uporabe pesticida (NN br. 142/12).	Korisnik potpore ne smije koristiti pesticide unutar zone 3m od živice
Održavanje živice	Pravilnik o višestrukoj sukladnosti uvjet 7. Obilježja krajobraza na poljoprivrednoj površini ne smiju se uklanjati ili oštećivati. Obilježja krajobraza su živice, lokve, jarci, drvoredi, pojedinačno drveće, šumarak, suhozidi. Na poljoprivrednim površinama ne smiju biti prisutni korovi pelinolisna ambrozija (<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L.) i mračnjak (<i>Abutilon theophrasti</i> Med.). Ove će se biljne vrste uklanjati mehaničkim postupcima ili primjenom herbicida.	Živicu je potrebno orezivati svake dvije do tri godine kako bi zadržala oblik. Živica se mora sastojati od minimalno tri različite listopadne biljne vrste. Dijelove živice koji nedostaju treba nadosaditi autohtonim ili udomaćenim listopadnim vrstama grmlja i drveća danim u priloženoj tablici. Živicu je potrebno orezivati svake dvije do tri godine kako bi zadržala oblik. Orezivanje živice nije dozvoljeno u periodu od 01. ožujka do 31. kolovoza. Dijelove živice koji nedostaju treba nadosaditi autohtonim ili udomaćenim vrstama grmlja i drveća. Popis dozvoljenih vrsta definirat će nadležno tijelo.
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš obveza u I stupu	

Popis biljnih vrsta za živice

Hrvatski naziv biljne vrste	Latinski naziv biljne vrste
• Pasja ruža • Grab • Crna bazga • Drijenak • Svibovina • Trnina • Divlja trešnja • Sremza • Crveni glog • Bijeli glog • Obična kurika • Mukinja • Jarebika • Crvena kozja krv	• Rosa canina • Carpinus betulus • Sambucus nigra • Cornus mas • Cornus sanguinea • Prunus spinosa • Prunus avium • Prunus padus • Crataegus monogyna • Crataegus oxyacantha • Euonymus europaeus • Sorbus aria • Sorbus aucuparia • Lonicera xylosteum

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti:

ARKOD parcela sa krajobraznim obilježjem živica.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišnje mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjerljivost
Poljoprivredno gospodarstvo mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	100 % administrativna kontrola putem Upisnika
ARKOD parcela sa obilježjima suhozida	100% administrativna kontrola putem ARKOD-a
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Zabrana korištenja pesticida unutar zone 3m od živice	Kontrola na terenu
Održavanje živica	Kontrola na terenu

Rizici u provedbi: Kontrola zabrane korištenja pesticida unutar zone 3m od zida, održavanje živica

Aktivnosti za umanjene rizika: Dobra izobrazba korisnika

Ukupna ocjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.1.13. SJETVA ZIMSKOG POKROVNOG USJEVA (CATCH CROP)

Opis tipa operacije

Fokus područje 5E.

Sektor poljoprivrede jedan je od značajnijih izvora stakleničnih plinova, osobito ugljičnog dioksida (CO₂) koji nastaje razgradnjom organske tvari iz kultiviranog poljoprivrednog tla. Zadržavanjem biljnog pokrova tijekom zimskih mjeseci skladišti se ugljični dioksid (CO₂) što ima za posljedicu smanjenju emisiju u atmosferu i pozitivan utjecaj na klimatske promjene.

Istovremeno zimski pokrovni usjev sprječava gubitak hranjiva, štiti tlo od zbijanja i erozije, održava organsku tvar u tlu, širi plodored, potiče biološku bioraznolikost i omogućava zelenu gnojidbu.

Potpora se dodjeljuje korisnicima koji sjetvom zimskog pokrova doprinose zadržavanju ugljičnog dioksida (CO₂).

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve iz ove operacije.
Izobrazbi	Nije propisano	Korisnik mora pohađati cjelodnevnu izobrazbu (minimalno 6 sati) vezanu uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klima
Gnojidba	Akcijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (OG 15/13) je obavezan samo u ranjivim zonama.	Dozvoljena maksimalna količina dušika do 160 kg/ha. Zabranjeno je korištenje mineralnih gnojiva ukoliko se radi o pokrovnom usjevu koji se sije između dva glavna usjeva.
	Plan gnojbe nije propisan	Izrada plana gnojidbe
Plodored	Pravilnik o agrotehničkim mjerama (NN 142/13, članak 10). Organska tvar u tlu održava se provođenjem minimalno trogodišnjeg plodoreda prema pravilima struke. Trogodišnji plodored podrazumijeva izmjenu: strne žitarice – okopavine – industrijsko bilje ili trave ili djeteline ili njihove smjese. Trave, djeteline,	Izrada petogodišnjeg plana plodoreda sa minimalno 3 usjeva, pri čemu će se definirati udio zastupljenosti pojedinog usjeva.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
	djetelinsko-travne smjese, travno-djetelinske smjese su dio plodoreda i mogu na istoj površini ostati duže od tri godine. Podusjevi i međusjevi i ugar se smatraju kao dio plodoreda.	
Zimski pokrov	Nije propisano	• Popis pokrovnih usjeva će biti definiran. • Sjetvu treba obaviti najkasnije tri tjedana nakon žetve glavnog usjeva. • Kosiba zimskog pokrova je zabranjena. • Zaoravanje zimskog pokrova dozvoljeno nakon 15.veljače.
Sredstva za zaštitu bilja (pesticidi)	Zakon o provedbi Uredbe (EZ) br. 1107/2009 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja (NN 80/2013) kojom se ukida Direktiva Vijeća 79/117/EZ i 91/414/EZ (NN br 80/2013), Zakon o održivoj uporabi pesticida NN 14/14 Pravilnik o uspostavi akcijskog okvira za postizanje održive uporabe pesticida (NN br. 142/12).	Zabranjeno je korištenje pesticida ukoliko se radi o pokrovnom usjevu koji se sije između dva glavna usjeva.

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti:

ARKOD parcela registrirana kao oranica.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišnje mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjerljivost
Poljoprivredno gospodarstvo mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	100 % administrativna kontrola putem registra poljoprivrednih gospodarstava.
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
ARKOD parcela registrirana kao oranica	100% administrativna kontrola ARKOD
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.
Plan gnojidbe	100% administrativno. Korisnik mora priložiti plan gnojidbe za svih pet godina prilikom podnošenja Zahtjeva.
Plan plodoreda	Administrativno i kontrola na terenu. Korisnik mora priložiti plan plodoreda za svih pet godina prilikom podnošenja Zahtjeva.
Datum sjetve i zaoravanja mase zimskog pokrova	Kontrola na terenu
Zabrana kosidbe zimskog pokrova	Kontrola na terenu

Rizici u provedbi: poštivanje plana gnojidbe, plana plodoreda i korištenje SZB te kontrola istih

Aktivnosti za umanj enje rizika: dodatna kontrola, dobre upute, jednostavni obrasci, izobrazba

Ukupna ocjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.1.14. INTEGRIRANA PROIZVODNJA

Opis tipa operacije

Fokus područje 4B.

Integrirana poljoprivreda je skup poljoprivredno okolišnih obveza koje doprinose očuvanju vode, tla, zraka i okoliša u cjelini. Uspoređujući s ekološkom poljoprivredom manje je zahtjevan način proizvodnje, ali svakako je zahtjevnija od konvencionalnog načina proizvodnje hrane. Unos hranjiva i pesticida krajnje racionalan i okolišno prihvatljiv te pozitivno djeluje na bioraznolikost. Način na koji se provodi integrirana proizvodnja bilja umanjuje utjecaj poljoprivrede na klimatske promjene.

Potpore se daje korisnicima koji se pridržavaju zadanih obaveza koje su iznad standarda konvencionalne proizvodnje sukladno Pravilniku o integriranoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda.

VOĆARSTVO U INTEGRIRANOJ PROIZVODNJI

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake sljedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju o provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve poljoprivredno-okolišne mjere.
Upravljanje tlom	Način obrade nije propisan	• Dozvoljena samo plitka obrada tla • U kontinentalnom području dozvoljena je međuredna obrada samo 30% od ukupne površine nasada u jednoj godini.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
		• U mediteranskom području dozvoljena je obrada cjelokupne međuredne površine od proljeća do jeseni.
Gnojidba	Analiza tla nije propisana	Obavezna analiza tla prije podizanja nasada i svakih pet godina
	Plan gnojidbe nije propisan	Izrada petogodišnjeg plana gnojidbe temeljem analize tla
Zaštita bilja	Nema zabrane korištenja sredstava s crvene liste	Zabranjeno korištenje sredstava sa crvene liste za voće sukladno IPM smjernicama.
	Nema zabrane korištenja herbicida	Zabranjeno je korištenje herbicida. Borba protiv korova obavlja se na sljedeće načine: • prirodnim zatravnjivanjem niskim biljkama koje imaju plitko korijenje, • pokrivanjem pojasa ispod stabala organskim materijalima ili folijom, • mehaničko uništavanje korova, • u slučaju košnje obavezno je ostaviti pokošenu travu u nasadu
Upravljanje vodom	Nije propisan način navodnjavanja	Navodnjavanje dozvoljeno jedino sistemom „kap po kap“
Očuvanje korisnih organizama	Nije propisano	Očuvanje korisnih organizama provodi se na sljedeće načine: – 5 % površine gospodarstva treba ostaviti neobrađeno kao stanište za korisne organizme – postavljanje kamenjara i hrpe granja kao sklonište korisnih organizama, – postavljanje kućice za korisne ptice, – postavljanje visoke motke za privlačenje ptica grabljivica,
Poljoprivredne prakse korisne za		

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
klimu i okoliš		

POVRĆARSTVO U INTEGRIRANOJ PROIZVODNJI

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju o provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve poljoprivredno-okolišne mjere.
Upravljanje tlom	Nema zabrane otvorenog sustava hidropske proizvodnje	Zabranjen otvoren sustav hidropske proizvodnje.
	Zelena gnojidba nije propisana	Ukoliko je zimi tlo bez povrtna kulture, obavezno je posijati usjev za zelenu gnojidbu
Gnojidba	Analiza tla nije propisana	Obavezna analiza tla jednom godišnje u zaštićenom prostoru, svake tri godine na otvorenom
	Plan gnojidbe nije propisan	Izrada plana gnojidbe temeljem analize tla
Plodored	Plan plodoreda nije propisan	Izrada petogodišnjeg plana plodoreda
Zaštita bilja	Nema zabrane korištenja sredstava s crvene liste	Zabranjeno korištenje sredstava sa crvene liste za povrće sukladno IPM smjernicama.
	Nema zabrane kemijske sterilizacije tla	Zabranjena kemijska sterilizacija tla.
	Nema zabrane primjene herbicida	Zabranjena primjena herbicida u zaštićenom prostoru.
Upravljanje vodom	Nije propisan način navodnjavanja	Navodnjavanje dozvoljeno jedino sistemom „kap po kap“ Zabranjuju se obroci vode iznad 20 l/m ² na

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
		lakšim pjeskovitim i težim glinastim tlima.
Očuvanje korisnih organizama	Nije propisano	Očuvanje korisnih organizama provodi se na slijedeće načine: – 5 % površine gospodarstva treba ostaviti neobrađeno kao stanište za korisne organizme – postavljanje kamenjara i hrpe granja kao sklonište korisnih životinja, – postavljanje kućice za korisne ptice, – postavljanje visoke motke za privlačenje ptica grabljivica,
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš		

PROIZVODNJA GROŽĐA U INTEGRIRANOJ PROIZVODNJI

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju o provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve poljoprivredno-okolišne mjere.
Gnojidba	Analiza tla nije propisana	Obavezna analiza tla pet godina
	Plana gnojidbe nije propisan	Izrada petogodišnjeg plana gnojidbe temeljem analize tla
	Zabrana gnojidbe dušikom u prvoj godini nije propisana	Zabranjena je gnojidba dušikom u prvoj godini nakon sadnje.
		Maksimalna godišnja količina N je 80 kg/ha

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Zaštita bilja	Nema zabrane korištenja sredstava s crvene liste	Zabranjeno korištenje sredstava sa crvene liste za grožđe sukladno IPM smjernicama.
	Zabrana korištenja herbicida nije propisana	Zabranjeno je korištenje herbicida – Borba protiv korova uključuje: • Prirodno zatravljivanje pojasa niskim biljkama koje imaju plitko korijenje, • pokrivanjem pojasa organskim materijalima ili folijom, • u slučaju košnje obavezno je ostaviti pokošenu travu u nasadu
Upravljanje vodom	Nije propisan način navodnjavanja	Navodnjavanje dozvoljeno jedino sistemom „kap po kap“
Očuvanje korisnih organizama	Nije propisano	Očuvanje korisnih organizama provodi se na slijedeće načine: – 5 % površine gospodarstva treba ostaviti neobrađeno kao stanište za korisne organizme – postavljanje kamenjara i hrpe granja kao sklonište korisnih životinja, – postavljanje kućice za korisne ptice, – postavljanje visoke motke za privlačenje ptica grabljivica,
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš		

PROIZVODNJA RATARSKIH KULTURA U INTEGRIRANOJ PROIZVODNJI

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
		demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju o provođenju svih radnji koje se odnose na zahtjeve poljoprivredno-okolišne mjere.
Upravljanje tlom	Nije propisan uzgoj za zemljište s nagibom većim od 15%	Zabranjuje se uzgoj ratarskih kultura na zemljištu gdje je nagib veći od 15 %. Na zemljištu s nagibom 7-15% obavezna je sjetva pokrovnih usjeva: uljna rotkva, gorušica, facelija i dr.
	Nije propisan način uzgoja na tlima s manje od 1,5% humusa	Na tlima s manje od 1,5 % humusa (određenog na temelju analize ukupnog dušika do 0,3 m, odnosno do dubine oranice) obvezatno je na oranici ostaviti sve žetvene ostatke i/ili sijati biljke za zelenu gnojidbu i/ili pokrovne biljke i/ili na oranicu vratiti oduzetu organsku tvar u obliku stajskog gnoja (barem dva puta 30 t/ha u pet godina, s tim da godišnja količina unosa N iz stajskog gnoja ne smije premašiti 170 kg N/ha, odnosno manje ako je drugim mjerama na području tako zahtijevano)
Gnojidba	Analiza tla nije propisana	Obavezna analiza tla jednom u pet godina
	Plan gnojidbe nije propisan	Izrada petogodišnjeg plana gnojidbe temeljem analize tla.
Plodored	Plan plodoreda nije propisan	Izrada petogodišnjeg plana plodoreda s najmanje tri usjeva iz različitih porodica, pri čemu će se definirati udio zastupljenosti pojedinog usjeva.
Upravljanje vodom	Nije propisan način navodnjavanja	Jednokratni obrok vode ne smije premašiti 20 mm. Ukupna mjesečna količina korištene vode ne smije premašiti tridesetogodišnje prosječne iznose oborina navodnjavanog područja za više od 50 %; Na većim površinama koje se navodnjavaju obvezatna je prethodna izrada plana navodnjavanja.

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Očuvanje korisnih organizama	Nije propisano	Očuvanje korisnih organizama provodi se na slijedeće načine: – 5 % površine gospodarstva treba ostaviti neobrađeno kao stanište za korisne organizme – postavljanje kamenjara i hrpe granja kao sklonište korisnih životinja, – postavljanje kućice za korisne ptice, – postavljanje visoke motke za privlačenje ptica grabljivica,
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš		

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

- Pravilnik o višestrukoj sukladnosti NN 27/14
- Akcijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (OG 15/13)
- Pravilnik o uspostavi akcijskog okvira za postizanje održive uporabe pesticida (NN br. 142/12)
- Zakon o provedbi Uredbe(EZ) br.1107/2009 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja (NN 80/2013)
- Zakon o održivoj uporabi pesticida (NN 14/14)
- Pravilnik o uspostavi akcijskog okvira za postizanje održive uporabe pesticida (NN 142/2012)
- Pravilnik o integriranoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda ("Narodne novine" broj 137/12)
- Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike
- Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti:

ARKOD parcela registrirana za integriranu proizvodnju.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišne mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Kultura	Potpore €/ha
Ratarske kulture	
Voće i vinova loza	
Povrće	

8.2.10.4. Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjerljivost i kontrola
Poljoprivredno gospodarstvo mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	100 % administrativna kontrola putem Upisnika.
Analiza tla	Analiza tla dostavlja se prilikom podnošenja jedinstvenog zahtjeva
Izrada plana gnojidbe	Plan gnojidbe se dostavlja prilikom podnošenja jedinstvenog zahtjeva
Izrada plana plodoreda	Plan plodoreda se dostavlja prilikom podnošenja jedinstvenog zahtjeva
Izrada plana navodnjavanja	Plan navodnjavanja dostavlja prilikom podnošenja jedinstvenog zahtjeva
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Upravljanje tlom	Administrativno i kontrola na terenu
Potvrda za integriranu proizvodnju	Savjetodavna služba nadležna za stručni nadzor integrirane proizvodnje dostavlja APPRRR izvještaj o provedenom nadzoru i potvrdu
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.

Rizici u provedbi: usklađenost sa zahtjevima integrirane proizvodnje

Aktivnosti za umanj enje rizika: dobra izobrazba korisnika

Ukupna ocjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

Sustav integrirane poljoprivrede je u RH uveden 2010. godine.

Proizvodnja se obavlja sukladno Pravilniku o integriranoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda i Tehnološkim uputama koje se objavljuju za četiri vrste proizvodnje: voćarstvo, grožđe, povrćarstvo i ratarstvo. Tehnološke upute su skup obaveza koje mora poštivati poljoprivredni proizvođač koji je u sustavu integrirane proizvodnje, a koji nadilaze zakonom propisane obaveze za konvencionalnu poljoprivrednu proizvodnju.

Tehnološke upute propisuju između ostaloga obavezu analizu tla, pravilan odabir sorata koje odgovaraju podneblju, čuvanje i poticanje biološke raznolikosti. Sve obaveze koje se odnos na obradu tla usmjerene su na zaštitu i poboljšanje plodnosti tla (plodored, ujednačena gnojidba, navodnjavanje sustavom kap po kap). Strogo je zabranjena uporaba genetskih modificiranih organizama i svih proizvoda koji sadrže njihove sastavne dijelove ili su proizvedeni od tih organizama.

Poljoprivrednici koji ulaze u sustav integrirane proizvodnje, moraju zatražiti prvi stručni nadzor od Savjetodavne službe. Nakon obavljenog nadzora šalju kopiju zapisnika Ministarstvu poljoprivrede koje ih upisuje u Upisnik proizvođača u integriranoj proizvodnji. Prijava novih poljoprivrednika dozvoljena je tijekom cijele godine dok poljoprivrednici koji su već u sustavu moraju do kraja godine prijaviti površine Savjetodavnoj službi koja provodi nadzor. Nakon obavljenog nadzora Savjetodavna služba dostavlja APPRRR izvještaj o provedenom nadzoru i potvrdu sukladnosti sa zahtjevima koji su navedeni u tehnološkim uputama. Poljoprivrednici koji dobiju potvrdu mogu koristiti znak „integrirani proizvod“.

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.2.1. OČUVANJE UGROŽNIH IZVORNIH I ZAŠTIĆENIH PASMINA DOMAĆIH ŽIVOTINJA

Opis tipa operacije

Fokus područje 4A.

Intenzivna stočarska proizvodnja, u cilju više dohodovnosti, negativno se odražava na stanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja. Genetski potencijal kojim raspolažemo vrlo je vrijedan, osobito sa stanovišta očuvanja bioraznolikosti i potrebe da se poljoprivreda prilagodi klimatskim promjenama. Prioritet je očuvati tradicijske, lokalnim uvjetima prilagođene životinjske vrste koje su osnova za stvaranje novih i poboljšanja osobina postojećih pasmina domaćih životinja.

Potpore se dodjeljuje korisnicima koji doprinose očuvanju izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja te smanjenju rizika od njihovog izumiranja.

Prihvatljivo je grlo/kljun uzgojno valjane ugrožene izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja, koje je upisano u Jedinstveni registar domaćih životinja.

Stanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u 2012. i usporedba s pragom za priznavanje statusa ugroženosti

VRSTE ŽIVOTINJA	BROJ ŽENSKIH RASPLODNIH GRILA	
	U 2013	Prag priznavanja prema EC 1974/2006
Goveda		
Buša -	461	Granični prag za priznavanje je 7500 ženskih grla
Istarsko govedo	721	
Slavonsko srijemski podolac	171	
Svinje		
Crna slavonska	839	Granični prag za priznavanje je 15000 ženskih grla
Turopoljska	124	
Ovce		
Istarska ovca	2222	Granični prag za priznavanje je 10000 ženskih grla
Creska ovca	833	
Krčka ovca	342	
Paška ovca	4152	
Dubrovačka ruda	626	
Lička pramenka	7346	
Dalmatinska pramenka	8509	
Cigaja	1365	
Rapska ovca	673	
Koze		
Hrvatska šarena koza	463	
Hrvatska bijela koza	72	
Istarska koza	18	
Perad		
Zagorski puran	2958	Granični prag za priznavanje je 25000 ženskih grla
Kokoš hrvatica	2160	
Konji		
Hrvatski hladnokrvnjak	2597	Granični prag za priznavanje je 5000 ženskih grla
Hrvatski posavac	2087	
Međimurski konja	23	
Lipicanac	590	
Magarci		

Istarski magarac	699	
Primorsko-dinarski magarac		
Sjeverno-jadranski magarac		

Izvor: Godišnje izvješće o stanju izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, HPA

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake sljedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Vođenje evidencije	Nije propisano	
Uzgoj izvornih i zaštićenih pasmina	Nije propisano	Uzgoj ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina
Uzgojni program	Nije propisano	Provedba uzgojnog programa i dostizanje uzgojnih ciljeva navedenih u programu
Broj uvjetnih grla	Nije propisano	Korisnik mora na kraju petogodišnjeg perioda održati minimalno isti broj UG koji je naveden u Zahtjevu.
Minimalni broj UG po farmi	Nije propisano	0,15 UG po farmi tijekom trajanja obveze
Maksimalan broj UG/ha	Nije propisano	Određen Akcijskim programom zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (NN 15/13).
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Zahtjevi za Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš iz prvog stupa	

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po uvjetnom grlu kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

- Pravilnik o višestrukoj sukladnosti NN 27/14
- Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike
- Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u
- programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti:

Uzgojno valjane ugrožene izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja, potvrđene od strane stručnog tijela, organizacije ili udruge.

Hrvatska poljoprivredna agencija je krovna institucija zadužena za vođenje Jedinog registra domaćih životinja u obliku računalne baze podataka.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišne mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjera
PG mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.	100% administrativno putem Upisnika
Životinje moraju biti upisane u JRDŽ	100% administrativno putem registra HPA
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake sljedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Broj UG, minimalni broj UG po farmi, maksimalni broj UG/ha.	Administrativna kontrola JRDŽ, kontrola na terenu

Rizici u provedbi: nepridržavanje odrednica uzgojnog programa

Aktivnosti za umanj enje rizika: dodatna kontrola

Ukupna ocjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

Republika Hrvatska je potpisnica Konvencije o biološkoj raznolikosti temeljm koje su izrađeni Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti.

U skladu s tim smjernicama donesen je i Nacionalnog programa očuvanja izvornih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj kao i Nacionalni program očuvanja i održive uporabe biljnih genetskih izvora za hranu i poljoprivredu.

Glavni ciljevi Nacionalnog programa očuvanja izvornih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj kao su:

- podržavanje transparentnosti i definiranje nadležnosti u aktivnostima zaštite izvornih pasmina (državne institucije, nevladine organizacije, ustanove, privatni sektor),
- razvoj i nadzor provedbe konzervacijskih in situ i ex situ programa zaštite izvornih pasmina,
- razvoj modela očuvanja izvornih pasmina u sustavima održivog korištenja,
- razvoj modela zaštite izvornih pasmina u okviru upravljanja/očuvanja prirodnih staništa,
- razvijanje suradnje na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini.

Strategija održivosti izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj treba biti usklađena s odrednicama strateških prioriteta Globalnog akcijskog plana očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina, koja je usvojena u Interlakenu 2007. godine.

Izvorom (autohtonom, zavičajnom) pasminom može se smatrati specifična skupina životinja, koja je u određenoj zemlji dovoljno dugo uzgajana, da bi se genetski adaptirala na tradicionalne proizvodne sustave i okoliš (FAO, 1999). Zakon o stočarstvu Republike Hrvatske (NN br. 70/97, 36/98, 151/03, 132/06, 14/14) definira izvorne pasmine kao "pasmine domaćih životinja stvorene na području Republike Hrvatske".

Popis izvornih i zaštićenih pasmina i sojeva domaćih životinja nastalih na teritoriju Hrvatske objavljen je u (NN 127/98, NN 73/03, NN 39/06, NN 126/07, 70/09 i 80/13).

Kako bi se očuvala pojedina pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj uzgajivači se udružuju u udruge i saveze. Osnivanje ovakvih organizacija uređeno je Zakonom o stočarstvu te Pravilnikom o uvjetima koje moraju ispunjavati uzgojne organizacije za bavljenje uzgojem uzgojno valjanih životinja, te sadržaju očevidnika uzgojnih organizacija (NN br. 164/04). Uzgojna organizacija sukladno navedenom Pravilniku podnosi zahtjev Ministarstvu poljoprivrede za dobivanje suglasnosti za bavljenjem uzgojem uzgojno valjanih životinja uzgojne organizacije.

Uzgojna organizacija je pri podnošenju zahtjeva dužna priložiti:

- uzgojni program,
- zapisnik sa osnivačke skupštine uzgojne organizacije,

- popis osnivača i osoba zaduženih za zastupanje uzgojne organizacije uz podatak o teritorijalnom djelovanju,
- statut,
- dokaz o broju i stručnoj osposobljenosti kadrova za provođenje poslova uzgoja uzgojno valjanih životinja,
- dokaz o ispunjavanju prostornih i tehničko tehnoloških uvjeta za obavljanje poslova uzgoja uzgojno valjanih životinja.

Uzgojna organizacija mora zahtjevu priložiti podatke iz kojih je razvidno da ima dovoljan broj životinja za provođenje uzgojnog programa za genetsko unapređivanje vrste i/ili pasmine životinja ili da ima, ako je to potrebno, dovoljan broj životinja za očuvanje pasmine u posjedu članova udruge na dan podnošenja zahtjeva za izdavanje suglasnosti.

Uzgojne organizacije koje dobiju suglasnost za bavljenjem uzgojem uzgojno valjanih životinja upisuju se u očevidnik uzgojnih organizacija koje vodi Ministarstvo poljoprivrede.

Popis stručnih tijela ili organizacija ili udruga:

GOVEDA

1. Savez uzgajivača istarskog goveda "S.U.I.G."
2. Udruga uzgajivača slavonsko srijemskog podolca
3. Udruga uzgajivača buše

OVCE I KOZE

1. Udruga ovčara "Škraparica" Rab
2. Hrvatski savez uzgajivača ovaca i koza

KONJI

MEĐIMURSKI KONJ:

1. Udruga uzgajivača međimurskog konja

LIPICANCI:

2. Konjogojstvena udruga Prigorje Glavničica (KU Prigorje) -
3. Konjogojska udruga "Otok"
4. Konjogojstvena udruga "Pleternica"
5. Konjogojska udruga "Srijemac" (KU "Srijemac")
6. Konjogojska udruga "Gundinci"
7. Konjogojska udruga konja lipicanske pasmine "Đakovština" Đakovo
8. Konjogojska udruga "Stari graničar"
9. Konjogojska udruga "Sikirevci"
10. Konjogojska udruga "Čepin"

11. Konjogojstvena udruga Babina greda

12. Konjogojstvena udruga "Slavonija"

13. Državna ergela Đakovo

14. Državna ergela Lipik

HRVATSKI HLADNOKRVNJAK:

1. Udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka "Slavonac" Slavonski Brod

2. Konjogojstvena udruga "VALLIS AUREA", Požega

3. Konjogojska udruga Istra, Udruga uzgajivača posavskog i hladnokrvnog konja

4. Konjogojska udruga Bilogora

5. Udruga slavonskih uzgajivača hladnokrvnih konja

6. Županijska udruga uzgajivača konja "Krapina"

7. Konjogojska udruga "Vrbovec"

8. Konjogojska udruga "Moslavina"

9. Zagorska udruga uzgajivača konja

10. Udruga uzgajivača pasmine konja hrvatski hladnokrvnjak "Primorac"

11. Središnji savez udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka

12. Udruga uzgajivača konja "SOKOL"

13. Središnji savez udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka

HRVATSKI POSAVAC:

1. Središnji savez hrvatskog posavca

2. Udruga uzgajivača konja hrvatskog posavca Kloštar Ivanić

3. Konjogojska udruga Istra, Udruga uzgajivača posavskog i hladnokrvnog konja

SVINJE

1. Središnji savez udruga uzgajivača svinja Hrvatske

2. Plemenita općina turopoljska

3. Udruga uzgajivača crne slavonske svinje Osječko - baranjske županije

PERAD

KOKOŠ HRVATICA:

1. Udruga koka hrvatica Virovitičko-podravske županije

2. Udruga koka hrvatica Splitsko-dalmatinske županije

4. Hrvatski savez uzgajivača kokoši hrvatice

5. Udruga uzgajivača kokoši hrvatica Varaždinske županije

ZAGORSKI PURAN:

1. Udruga uzgajivača zagorskih purana Varaždinske županije
2. Udruga uzgajivača zagorskih purana Krapinsko - zagorske županije

Kontinentalno voće

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.2.2. OČUVANJE UGROŽENIH AUTOHTONIH I TRADICIJSKIH SORTI POLJOPRIVREDNOG BILJA

Opis tipa operacije

Fokus područje 4A.

Rpublika Hrvatska jedna je od najbogatijih zemalja u pogledu bioraznolikosti. Prema raznolikosti biljnih vrsta zauzima visoko treće mjestu u Europskoj uniji. Intenzifikacija i pojačano oplemenjivanje dovodi do opadanja autohtonih i tradicijskih sorti poljoprivrednog bilja. Genetski potencijal kojim raspolažemo vrlo je vrijedan, osobito sa stanovišta očuvanja bioraznolikosti i potrebe da se poljoprivreda prilagodi klimatskim promjenama. Prioritet je očuvati tradicijske, lokalnim uvjetima prilagođene biljne vrste koje su osnova za stvaranje novih i poboljšanja osobina postojećih sorata poljoprivrednog bilja.

Potpora se dodjeljuje korisnicima koji doprinose očuvanju ugroženih autohtonih i tradicijskih sorti poljoprivrednog bilja koja nisu bile predmet oplemenjivanja, ali su uzgajane, održavane i umnažane u Hrvatskoj. Ove sorte prilagođene su klimatskim i okolišnim uvjetima stoga imaju veliku genetsku vrijednost.

Tablica: Popis ugroženih autohtonih i tradicijskih sorata poljoprivrednog bilja

No	Vrsta	Sorta	Sinonim
1.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	SLAVONSKA SRČIKA	Srčika
2.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	ZELENIKA	
3.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	BAUMANOVA RENETA	Baumanns Renette
4.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	BJELIČNIK	Papirovska, Petrovača, Bjelojabuka, Weisser Klarapfel, Transparente Jaune, Yellow Transparent
5.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	BOBOVEC	Grosser Rheinischer Bohnapfel
6.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	BOSKOP	Boskopska ljepotica, Lijepi Boskop, Boskopski kosmač, Schone van Boskoop, Schöner aus Boscoop, Belle de Boscoop
7.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	BOŽIČNICA	Kolačara, Pogačara, Pogačnik, Tanjurača, Koturača, Repica, Haslinger, Roter Pogatscher
8.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	CAREVIĆ RUDOLF	Kronprinz Rudolf
9.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	FRANCUSKA KOŽARA	Siva francuska reneta, Lederica, Siva kožara, Graue französische Reinette, Reinette grise française
10.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	GRAVENSTEIN	Grafenštajn
11.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	JAMES GRIEVE	Džejms Griv
12.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	KANADA	Kanadska reneta, Canada Renette, Reinette Blanche du Canada, Kanadarenette, Pariser Ramburrenette
13.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	KARDINAL	Plamnata stožerka, Pisani kardinal, Geflammtter Kardinal, Cardinal Flambant
14.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	KRIVOPETELJKA	Reinischer Krummstiel
15.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	LIJEPOCVJETKA	Žuta lijepocvjetka, Gelber bellefleur, Yellow bellflower

16.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	LONDON PEPPING	London Pippin, Five Crown Pippin, Grüner Kalvill
17.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	MAŠANKA	Štajerski mošancelj, Štajerski mošanckar, Mašančika, Mošanka, Maršanskerica, Maršančika plemenita, Steirischer Maschansker, Steirischer Wintermaschansker, Marschansker, Edelborsdorfer
18.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	ONTARIO	Ontarioapfel
19.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	OVČJI NOS	Ovčji gubec, Steirische schafnase
20.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	RIMSKA LJEPOTICA	Rome Beauty, Belle de Rome, Roman Beauty
21.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	SIVA JESENSKA RENETA	Carevka siva jesenska, Graue Herbst Reinette
22.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	SLAVA SVIJETA	Gloria Mundi, Monstrous Pippin, Josephinenapfel
23.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	ŠAMPANJKA	Champagner Renette, Reinette de Champagne
24.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	ZLATNA ZIMSKA PARMENKA	Parmenka, Zlatna parmenka, Zlata parmena, Dobrinka, Goldpärmane, Goldrenette, Wintergoldparmaene, King of the Pippins, Reine de Renettes
25.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	ANANAS RENETA	Ananas, Ananas carevka, Ananas Reinette, Limunka
26.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	RIBSTON PEPPING	Ribstonov peping, Ripston peping, Ripstonski peping, Ribston, Engleska granat jabuka, Granatna reneta, Travers Renette, Kaiserrenette, Ribstonský jadernáč, Formosa Pippin, Glory of York, Reinette de Traver, Reinette Grenade Anglaise, Nonpareil d'Angleterre
27.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	ZIMSKA BANANA	Winterbananenapfel, Winterbanana, Banana
28.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	ADAMOVKA	Adamčica, Sternapfel, Pomme étoilée
29.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	MEDIMURSKA KLOPČENKA	Železnika, Klopčanka
30.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	CRVENA JESENSKA REBRAČA	Calville Rouge d'Automne, Roter Herbstkalvill, Lubeničarka

31.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	BIJELA ZIMSKA REBRAČA	Bijeli zimski kalvil, Jabuka dunjača, Calville Blanc d' Hiver, Weisser Winterkalvill, Quittenapfel
32.	JABUKA - <i>Malus domestica</i> Borkh.	ŠARLAMOVSKI	Charlamowsky, Duchess of Oldenburg, Borowitsky, Augustapfel
33.	KRUŠKA - <i>Pyrus communis</i> L. ssp. <i>nivalis</i> Jacq.	TEPKA	
34.	KRUŠKA - <i>Pyrus communis</i> L. ssp. <i>nivalis</i> Jacq.	DRUAROVA	Président Drouard
35.	KRUŠKA - <i>Pyrus communis</i> L. ssp. <i>nivalis</i> Jacq.	MARGARETA MARIJA	Marguerite Marillat
36.	KRUŠKA - <i>Pyrus communis</i> L. ssp. <i>nivalis</i> Jacq.	ZIMSKA PASTRVKA	Nordhäuser Winterforelle
37.	KRUŠKA - <i>Pyrus communis</i> L. ssp. <i>nivalis</i> Jacq.	LUBENIČARKA	Sommerblutbirne, Blutbirne, Sanguinole, Granatbirne
38.	TREŠNJA - <i>Prunus avium</i> (L.) L.	DENISENOVA ŽUTA	Dönissens Gelbe Knorpelkirsche
39.	TREŠNJA - <i>Prunus avium</i> (L.) L.	DROGANOVA ŽUTA	Drogans Gelbe Knorpelkirsche
40.	TREŠNJA - <i>Prunus avium</i> (L.) L.	VOLOVSKO SRCE	Srcolika volovska, Ochsenherzkirsche
41.	TREŠNJA - <i>Prunus avium</i> (L.) L.	OKIČKA	
42.	TREŠNJA - <i>Prunus avium</i> (L.) L.	ŠNAJDEROVA KASNA	Schneiders Späte Knorpelkirsche, Germersdorfer, Haumüller, Höfchenkirsche, Kaukasische, Nürtinger Riesenkirsche
43.	TREŠNJA - <i>Prunus avium</i> (L.) L.	KUTJEVAČKA CRNA	
44.	ŠLJIVA - <i>Prunus domestica</i> L. i <i>Prunus domestica</i> L. subsp. <i>insititia</i> (L.) C. K. Schneid.	BISTRICA	Požegača, Mađarka, Modrica, Cjepača, Crnica, Hauszwetsche
45.	ŠLJIVA - <i>Prunus domestica</i> L. i <i>Prunus domestica</i> L. subsp. <i>insititia</i> (L.) C. K. Schneid.	GROF ALTAN RINGLO	Grof Althan, Althann, Graf Althanns Reneklode, Reine Claude d'Althan

46.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	VELIKI ZELENİ RINGLO	Reine Claude Dorée, Große Grüne Reneklode
47.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	ERSINGERSKA RANA	Ersinger frühzwetsche, Ersinger, Ahlbach Frühzwetsche, Eisentaler Frühzwetsche, Goldquelle, Weißentaler Frühzwetsche
48.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	BIJELA SITNA	
49.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	BIJELA KASNA MIRISAVA	
50.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	BIJELICA	
51.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	BIJELICA JAJARA	
52.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	BRDAKLIJA	
53.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	CERIČANKA	
54.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	DEBELJARA	
55.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus	KAMENJARA	

	domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.		
56.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	MANDALENKA	
57.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	MOTIČANKA	
58.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	PASJARA	
59.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	PINTARA	
60.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	RUŽICA	
61.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	TORGULJA BIJELA	
62.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	TORGULJA PLAVA	
63.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	TRNOVAČA	
64.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K.	TURKINJA	

	Schneid.		
65.	ŠLJIVA - Prunus domestica L. i Prunus domestica L. subsp. insititia (L.) C. K. Schneid.	VALPOVKA	
66.	LIJESKA- Corylus spp.	ISTARSKI DUGULJASTI	Istarski dugi
67	LIJESKA- Corylus spp. Lijeska - Corylus spp.	ISTARSKI OKRUGLI	Istarski okruglasti

Mediterransko voće

No	Vrsta	Sorta	Sinonim
1.	MASLINA - <i>Olea europaea</i> L.	KARBONACA	Karbonasa
2.	MASLINA - <i>Olea europaea</i> L.	ROŠINJOLA	Rosulja, Rovinješka, Rušinjola
3.	MASLINA - <i>Olea europaea</i> L.	ULJARICA	
4.	MASLINA - <i>Olea europaea</i> L.	ŽIŽOLERA	
5.	ŠIPAK (Nar) - <i>Punica granatum</i> L.	KONJSKI ZUB	
6.	ŠIPAK (Nar) - <i>Punica granatum</i> L.	ZAMORSKI	

Vinova loza

No	Vrsta	Sorta	Sinonim
1.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	BLATINA	Praznobačva, Zlorod
2.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	BOGDANUŠA	Bogdanjuša, Bojdanuša, Vrbanjka, Hvarka
3.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	DIŠEĆA RANINA	Petrinjska ranina bijela, Petrinjska belina, Muškatna belina, Mirisava

			belina, Dišeća belina, Urbanitraube, Weiss Miskrite Urbanitraube
4.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	DOBRIČIĆ	Crljenak slatinski, Čihovac, Kručalin, Okručanac, Šoltanac, Dobrovoljac, Slatinjanac, Plavac šoltanski
5.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	GRK	Gark, Korčulanac, Korčulanski grk, Lumbarajski gark
6.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	KLEŠČEC	Belina drobna, Kleščec zeleni, Kleščec tusti, Bela kavka, Ortilibergelber, Ortiliber gruner, Ortiliber weiser, Knipperle
7.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	MALVASIJA DUBROVAČKA	Malvasia di Lipari, Malvasia di Sardegna, Malvasia di Bosa, Malvasia de Sitges, Malvasia de Banyalbufar, Malvasia de la Palma
8.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	MUŠKAT RUŽA	Muškat ruža porečki, Rosenmuskateller, Muscat des roses noir, Muscdael of roses black, Moscato (rosa) delle rose nero
9.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	SUŠČAN	Sansigot, Sansigotsko, Sujćan, Susačko, Tvrdo grozje, Čarno grozje
10.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	ŠKRLET	Škrlet tusti, Škrtec, ovnek tusti, Ovnek žuti, Vinek tusti, Ovinek slatki, Osukač, Kanigl grüner
11.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	TRNJAK	Rudežuša
12.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	VUGAVA	Viškulja, Bugava, Ugava
13.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	ZLATARICA VRGORSKA	Bila loza, Dračkinja
14.	VINOVA LOZA - Vitis vinifera	ŽLAHTINA	Žlajtina

Povrće

No	Vrsta	Sorta	Sinonim
1.	LUK- Allium cepa L	SLAVONSKI LJUBIČASTI	
2.	ČEŠNJAK - Allium sativum L. u postupku priznavanja	ISTARSKI CRVENI	

3.	ČEŠNJAK - Allium sativum L. u postupku priznavanja	SLAVONSKI OZIMI	
4.	KUPUS BIJELI -Brassica oleracea L. convar. capitata (L.) Alef. var. capitata f. alba	OGULINSKI	
5.	KUPUS BIJELI -Brassica oleracea L. convar. capitata (L.) Alef. var. capitata f. alba	VARAŽDINSKI	
6.	PAPRIKA (Capsicum annum L.)	FEFERONI CRVENI LJUTI	
7.	PAPRIKA (Capsicum annum L.)	FEFERONI ZELENI BLAGI	
8.	PAPRIKA (Capsicum annum L.)	FEFERONI ŽUTI LJUTI	
9.	PAPRIKA (Capsicum annum L.)	VIROVITIČANKA	
10.	RAJČICA - Lycopersicon esculentum Mill.	BRAČKI JABUČAR	
11.	RAJČICA - Lycopersicon esculentum Mill.	ŠIBENSKI ŠLJIVAR	
12.	PERŠIN - Petroselinum crispum (Miller) Nyman ex A.W.Hill	DOMAĆI LIŠČAR	
13.	GRAH - Phaseolus vulgaris L.	SLAVONSKI ZELENI	
14.	HREN - Armoratia rusticana Gaertn. May. et Scherb.	LUDBREŠKI HREN	
15.	PASTRNJAK - Pastinaca sativa L.	PODRAVKIN BIJELI	
16.	LUBENICA - Citrullus lanatus var. lanatus	VUKOVARSKA	
17.	POSTRNA REPA - Brassica rapa L	VARAŽDINSKA	

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
Izobrazba	Nije propisano	Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine

Zahtjevi	Obvezni zakonski zahtjevi (baseline)	Poljoprivredno-okolišna obveza
		korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.
Uzgoj ugroženih autohtonih i tradicijskih sorti poljoprivrednog bilja	Nije propisano	Korisnik mora podnijeti popis ugroženih sorti za svaku proizvodnu godinu zajedno sa zahtjevom.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju o svim agrotehničkim zahvatima
Izrada plana gnojidbe	Nije propisano	Izrada plana gnojidbe.
Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	Zahtjevi za Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš iz prvog stupa	

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

- Akcijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (OG 15/13)
- Pravilnik o višestrukoj sukladnosti NN 27/14
- Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike
- Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u
- programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti:

ARKOD parcela na kojoj su ugrožene autohtone i tradicijske sorte poljoprivrednog bilja.

Kriteriji odabira

Prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa Natura 2000 područja. Poljoprivrednike na području Natura 2000 se želi potaknuti na korištenje poljoprivredno okolišnje mjere kako bi se negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš sveo na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

8.2.10.4. Mogućnost provjere i kontrola

Osnovni zahtjevi	Provjera
PG mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.	100% administrativno
Uzgoj ugroženih autohtonih i tradicijskih sorti poljoprivrednog bilja	Administrativno i kontrola na terenu
Tijekom prve godine korisnik mora završiti izobrazbu vezano uz mjeru Poljoprivrede, okoliš i klimatski uvjeti u trajanju od minimalno 18 sati. Svake slijedeće godine korisnik je dužan koristiti individualno savjetovanje i/ili sudjelovati u demonstracijskoj aktivnosti u trajanju od minimalno 8 sati.	100% administrativno. Korisnik dostavlja potvrdu o sudjelovanju na izobrazbi.
Vođenje evidencije	Kontrola na terenu
Plan gnojidbe	Plan gnojidbe se dostavlja prilikom podnošenja jedinstvenog zahtijeva

Rizici u provedbi podmjere: Nema

Aktivnosti za umanjene rizika: Nema

Ukupna procjena podmjere:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

Cilj Nacionalnog programa očuvanja i održive uporabe biljnih genetskih izvora za hranu i poljoprivredu je doprinijeti nacionalnom razvoju, sigurnosti prehrane, održivoj poljoprivredi i održanju bioraznolikosti kroz očuvanje i uporabu biljnih genetskih izvora provođenjem slijedećih aktivnosti:

- inventarizaciju postojećih kolekcija biljnih genetskih izvora
- ekozemljopisni pregled i prikupljanje biljnih genetskih izvora
- očuvanje biljnih genetskih izvora in situ i ex situ
- održavanje i regeneraciju primki
- opis i procjenu primki biljnih genetskih izvora na morfološkoj, biokemijskoj i molekularnoj razini
- razvoj informacijsko-dokumentacijskog sustava
- uspostava pravila u razmjeni i uporabi biljnih genetskih izvora
- izgradnja kapaciteta za čuvanje biljnih genetskih izvora
- razvoj zakonodavstva u području biljnih genetskih izvora

- informiranje javnosti o važnosti očuvanja biljnih genetskih izvora.

Nacionalni program se redovito ažurira i nadopunjava. Za potrebe provođenja Nacionalnog programa Povjerenstvo za biljne genetske izvore donosi Godišnji program aktivnosti.

Povjerenstvo koordinira rad svih subjekata uključenih u Nacionalnu banku biljnih gena, a objedinjavanje podataka o primkama čuvanim u svim kolekcijama u sastavu Nacionalne banke biljnih gena provodi HCPHS – Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo.

Očuvanje biljnih genetskih resursa vrše:

1. proizvođači ATS
2. ustanove za očuvanje genetskih resursa-banke gena
3. proizvođač sjemena/sadni materijal
4. održivači
5. nevladine Udruge koje doprinose očuvanju genetskih biljnih resursa

Izrada popisa ATS u nadležnosti Povjerenstvo za biljne genetske izvore koje je ustrojeno pri Ministarstvu poljoprivrede. Glavne zadaće Povjerenstva su koordinacija rada svih subjekata uključenih u Nacionalnu banku biljnih gena i objedinjavanje podataka o primkama čuvanim u svim kolekcijama u sastavu Nacionalne banke biljnih gena

Popis ustanova za očuvanje genetskih resursa naveden je u tablici xy.

Redni broj	Institucija	Kolekcija	Aktivnosti (osim održavanja kolekcije)
1	Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo, Osijek	Nacionalna sigurnosna kolekcija sjemena	Objedinjavanje podataka o primkama uključenim u Nacionalnu banku, Sudjelovanje u prikupljanju, umnožavanju i opisivanju –
		Aktivna kolekcija sjemena sorti povučenih sa Sortne liste	Radna skupina Žitarice i kukuruz, Industrijsko bilje Sudjelovanje u Radnoj skupini Dokumentacija
2	Visoko gospodarsko učilište, Križevci	Aktivna kolekcija sjemena povrća	Sudjelovanje u prikupljanju, umnožavanju i opisivanju – Radna skupina Povrće
3	Agronomski fakultet, Zagreb	Aktivna kolekcija sjemena ljekovitog i aromatičnog bilja	Sudjelovanje u prikupljanju, umnožavanju i opisivanju –
		Aktivna kolekcija sjemena krmnih leguminoza i trava	Radna skupina Povrće, Radna skupina Ljekovito i aromatično

		Aktivna kolekcija kukuruza i žitarica	bilje, Radna skupina Krmno bilje, Radna skupina Žitarice i kukuruz, Radna skupina Voće i vinovu loza, Sudjelovanje u Radnoj skupini Dokumentacija
		Nacionalna poljska kolekcija vinove loze	
		Nacionalna poljska kolekcija jabuke	
4	Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč	Sigurnosna poljska kolekcija vinove loze- autohtone i udomaćene sorte Istre	Sudjelovanje u prikupljanju, umnožavanju i opisivanju – Radna skupina Povrće, Radna skupina Voće i vinovu loza
5	Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Split	Sigurnosna poljska kolekcija vinove loze- autohtone sorte Dalmacije	Sudjelovanje u prikupljanju, umnožavanju i opisivanju – Radna skupina Povrće, Radna skupina Voće i vinovu loza, Radna skupina Ljekovito i aromatično bilje
		Nacionalna poljska kolekcija mediteranskih voćnih vrsta	
6	Poljoprivredni fakultet Osijek	-	Sudjelovanje u prikupljanju, umnožavanju i opisivanju – Radna skupina Povrće
7	Poljoprivredni institut Osijek	-	Sudjelovanje u prikupljanju, umnožavanju i opisivanju – Radna skupina Krmno bilje
8	Podravka Koprivnica	-	Sudjelovanje u prikupljanju, umnožavanju i opisivanju – Radna skupina Povrće
9	Povrtlarski centar Zagreb	-	Sudjelovanje u prikupljanju, umnožavanju i opisivanju – Radna skupina Povrće
10	Državni zavod za zaštitu prirode	-	Sudjelovanje u podizanju javne informiranosti i promicanju <i>in situ</i> očuvanja

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

10.2.3. OČUVANJE, RAZVOJ I ODRŽIVO KORIŠTENJE GENETSKIH RESURSA U POLJOPRIVREDI

Opis tipa operacije

Fokus područje 4A.

Republika Hrvatska ima veliku vrijednost genetskih resursa, a ukupan broj poznatih vrsta i podvrsta iznosi 40.000, s pretpostavkom da ih ima i do tri puta više.

Genetski potencijal kojim raspolažemo vrlo je vrijedan, osobito sa stanovišta očuvanja bioraznolikosti ali i potrebe da se poljoprivreda prilagodi klimatskim promjenama. Prioritet je očuvati tradicijske, lokalnim uvjetima prilagođene biljne i životinjske vrste koje su osnova za stvaranje novih i poboljšanja osobina postojećih sorata poljoprivrednog bilja i pasmina domaćih životinja. Potpora se dodjeljuje korisnicima koji ajusprječavaju eroziju biljnih i animalnih genetskih izvora te edoprinose unapređenju njihovog održivog korištenja, razvoja i očuvanja s ciljem postizanja globalne prehrambene sigurnosti, održive poljoprivrede i održanju bioraznolikosti.

Vrsta potpore

Godišnje plaćanje

Veza s drugim zakonskim propisima:

Uredba br.1306/2013 o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike

Uredba br.1307/2013 o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike.

Korisnici

Fizičke i pravne osobe (privatne i javne).

Poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljivi troškovi

Svi troškovi vezani uz aktivnosti koji doprinosi očuvanju, razvoju i održivom korištenju genetskih resursa.

Troškovi vezani uz ex-situ i in-situ očuvanje genetskog materijala, karakterizaciju, sakupljanje i korištenje genetskih resursa. Također aktivnosti vezane uz informiranje, promoviranje i edukaciju NGO i drugih zainteresiranih dionika o važnosti, očuvanju i korištenju genetskih resursa u poljoprivredi.

Uvjeti prihvatljivosti

Fizička ili pravna osoba (privatna ili javna) čija se djelatnost odnosi na očuvanje, razvoj i održivo korištenje biljnih genetskih resursa

Kriteriji odabira

Nije primjenjivo

Visina potpore

Određeni iznos biti će naknadno definiran, isplata je temeljem provedenih aktivnosti.

Mogućnost provjere i kontrola

Korisnici koji traže potporu za ex-situ i in-situ očuvanje genetskog materijala, karakterizaciju, sakupljanje i korištenje genetskih resursa moraju prilikom podnošenja Zahtjeva priložiti potvrdu od nadležne institucije o posjedovanju valjanog biljnog ili animalnog gentskog materijala. Također imaju obvezu vođenja evidencije o svim radnjama vezano za provođenje ovog tipa operacije.

Korisnici javne osobe moraju dostaviti opis provedenih aktivnosti koje uključuje prikupljačke ekspedicije, regeneraciju, umnažanje i inventarizaciju primki, te održavanje postojećih kolekcija.

Korisnici koji traže potporu za informiranje, promoviranje i edukaciju moraju dostaviti dokumentaciju nakon provedene aktivnosti kojom dokazuju broj sudionika, troškove i izvor sredstava.

Rizici u provedbi:

Aktivnosti za umanjeње rizika:

Ukupna ocjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

8.2.10.6. Specifične informacije za operaciju

RH ima bazu podataka za biljne gentske resurse koja je javno dostupna.

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

8.2.10.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

Kontrolu mjere provodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju; detalji su opisani za svaki tip operacije zasebno.

Rizici u provedbi: slaba zainteresiranost korisnika, nedovoljno razumijevanje

Aktivnosti za umanjeње rizika:

Ukupna procjena:

8.2.10.5. Metodologija za izračun visine potpore

Opisano za svaki tip operacije zasebno.

8.2.10.6. Specifične informacije za mjeru

Troškovi potrebne izobrazbe, individualnih savjeti i demonstracijskih aktivnosti za korisnike ove mjere biti će osigurani kroz slijedeće mjere:

M01 Prenosjenje znanja i aktivnosti informiranja

M02 Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima

8.2.10.7. Ostale važne napomene za razumjevanje i provedbu mjere

Pregledna tablica: Kombinacije mogućih operacija Agro-okoliš

Tip operacije	1. 1.	1. 2.	1. 3.	1. 4.	1. 5.	1. 6.	1. 7.	1. 8.	1. 9.	1. 10.	1. 11.	1. 12.	1. 13.	1. 14.	2. 1.	2. 2.	2. 3.
1.1.		N	N		N	N	N		N	N					N		N
1.2.	N			N	N	N	N	N					N	N	N		N
1.3.	N			N	N	N	N	N					N		N		N
1.4.		N	N		N	N	N		N	N	N			N	N		N
1.5.	N	N	N	N				N	N	N			N	N	N	N	N
1.6.	N	N	N	N				N	N	N			N	N	N	N	N
1.7.	N	N	N	N				N	N	N			N	N	N	N	N
1.8.		N	N		N	N	N		N	N	N				N		N
1.9.	N			N	N	N	N	N		N			N	N	N		N
1.10.	N			N	N	N	N	N	N				N	N	N		N
1.11.				N				N									N
1.12.															N		N
1.13.		N	N		N	N			N	N					N	N	N
1.14.		N		N	N	N	N		N	N					N		N
2.1.	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	N	N		N	
2.2.					N	N	N						N		N		
2.3.	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N			N	

N: kombinacija nije moguća

□: kombinacija je moguća

1.1. Obrada tla i sjetva na terenu s nagibom za oranične jednogodišnje kulture	1.11. Očuvanje obilježja krajobraza - suhozida
1.2. Zatravnjivanje trajnih nasada	1.12. Očuvanje obilježja krajobraza - živica
1.3. Održavanje terasa	1.13. Sjetva zimskog pokrovnog usjeva (catch crop)
1.4. Široki plodored	1.14. Integrirana proizvodnja
1.5. Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti	2.1. Očuvanje ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja
1.6. Pilot mjera za zaštitu kosca (Crex crex)	2.2. Očuvanje ugroženih autohtonih i tardicijskih sorti poljoprivrednog bilja
1.7. Pilot mjera za zaštitu leptira	2.3. Očuvanje, razvoj i održivo korištenje genetskih resursa u poljoprivredi
1.8. Uspostava poljskih traka	
1.9. Održavanje ekstenzivnih voćnjaka	
1.10. Održavanje ekstenzivnih maslinika	

8.2.0. M11 – Ekološki uzgoj

8.2.1. Pravna osnova

Članak 29. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013.

o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

Delegirani akt xxxxxx

Implementacijski akt xxxxxx

8.2.2. Opći opis mjere uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Ekološka poljoprivreda nastala je kao odgovor na sve očitije negativne učinke koje konvencionalna poljoprivreda ima na okoliš i prirodne resurse, a time i na zdravlje ljudi. Povećani interes kupaca za zdravom, ekološki uzgojenom hranom ali i proizvođača za proizvodnjom ukazuju na potrebu za ovom mjerom.

Cilj mjere je očuvati kvalitetu vode, zraka i tla te povećati plodnost tla što u konačnici kroz proizvodnju zdrave, kemikalijama netretirane hrane, doprinosi zdravlju ljudi i životinja. To je održiva poljoprivredna proizvodnja koji je u suglasju s prirodom i prirodnim zakonima te doprinosi očuvanju biološke raznolikosti, uključujući i Natura 2000 područja kao i područja visoke prirodne vrijednosti. U širem kontekstu doprinosi razvoju specifičnih ruralnih područja, očuvanju kulturne baštine i tipičnog hrvatskog krajolika.

Budući je ekološka poljoprivreda daleko zahtjevniji sistem poljoprivredne proizvodnje, cilj mjere je poticati poljoprivrednike da preuzmu obveze koje nadilaze uvjete višestruke sukladnosti i propisane zahtjeve upravljanje, odnosno poticati poljoprivrednike koji su već prihvatili navedene obveze da nastave s ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom.

Doprinos fokus područjima

Prioritet 4: Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo, s naglaskom na sljedeća područja:

- (a) obnavljanje, očuvanje i povećanje bioraznolikosti, uključujući Natura 2000 područja, područja obuhvaćena prirodnih ili ostalim specifičnim ograničenjima, područja s visokim prirodnim vrijednostima i stanje europskog krajobraza;
- (b) poboljšanje gospodarenja vodom, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima;
- (c) zaštita tla od erozije i poboljšanje gospodarenja tlom.

Prioritet 5: Promicanje učinkovitosti resursa i potpora prelasku na privredu s niskim udjelom ugljika i klimatski prilagodljivom u poljoprivrednom, prehrambenom i šumskom sektoru, s naglaskom na sljedeća područja:

- (e) poticanje očuvanja ugljika i vezivanja CO₂ (sekvestracija) u poljoprivredi i šumarstvu;

Prioritet 4: Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo:

Propisanim agrotehničkim zahvatima smanjuje se erozija i povećava plodnost tla. Budući se ne koriste sintetska gnojiva i pesticidi, ekološka poljoprivreda ne utječe negativno na okoliš, te istovremeno doprinosi očuvanju, obnovi i povećanju bioraznolikosti.

Prioritet 5: Promicanje učinkovitosti resursa i potpora prelasku na privredu s niskim udjelom ugljika i klimatski prilagodljivom u poljoprivrednom, prehrambenom i šumskom sektoru:

Zahtjevi propisani ovom mjerom nalažu održivo gospodarenje tлом pozitivno utječu na očuvanje i vezivanje CO₂.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanih uz klimatske promjene i okoliš – nekorištenje mineralnih gnojiva i pesticida doprinosi očuvanju vode, zraka i tla te potiče bioraznolikost. Zahtjevi koji proizlaze iz mjere doprinose također učinkovitom korištenju vodnih resursa te povećavaju pohranu CO₂. Kroz razvoj novih tehnologija koje trebaju biti odgovor na klimatske promjene doprinosi se razvoju inovacija.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Mjera se sastoji od dvije podmjere :

M11.1. Plaćanja za prijelaz na ekološke poljoprivredne prakse i metode

M11.2. Plaćanja za održavanje ekoloških poljoprivrednih praksi i metoda

Sudjelovanje u mjeri je dobrovoljno uz petogodišnje poštivanje obveza. Obavezno prijelazno razdoblje za ekološku proizvodnju za biljnu proizvodnju traje dvije godine za oranice, a za višegodišnje nasade tri godine uz mogućnost skraćivanja prijelaznog razdoblja sukladno Pravilniku o ekološkoj proizvodnji NN 86/13 i Uredbi Komisije (EZ) br. 889/2008 od 5. rujna 2008. godine.

Potpota je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete. Korisnici moraju poštivati odredbe višestruke sukladnosti kao i druge propisane zahtjeve upravljanja.

U slučaju izmjene relevantnih propisanih standarda i zahtjeva, ukoliko bi opseg novih obveza nadilazio obveze navede u opisu mjere, korisnik može odustati od daljnjeg sudjelovanja u mjeri bez povrata sredstava.

Minimalna površina ARKOD parcele za koju se može podnijeti Zahtjev je 0,05 ha, a pravo na potporu ostvaruje se ukoliko je površina poljoprivrednog gospodarstva minimalno 0,5 ha.

Prihvatljivi su korisnici poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi, upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, koriste zemljište upisano u ARKOD te prelaze na ili nastavljaju ekološku proizvodnju sukladno Uredbi Vijeća (EZ) br. 834/2007.

Korisnici moraju odgovarati definiciji aktivnog poljoprivrednika sukladno značenju članka 9. Uredbe (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009.

M11.1. Plaćanje za prijelaz na ekološke poljoprivredne prakse i metode

Opis tipa operacije

Fokus područje 4A

Ovaj tip operacije ima za cilj potaknuti prijelaz na ekološku poljoprivredu one poljoprivrednike koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom na temelju konvencionalnih metoda, pri čemu im se isplaćuje potpora kao nadoknada za prelazak na puno zahtjevnije, ali ekološki prihvatljivije metode ekološke poljoprivrede.

Zahtjevi	Uobičajena poljoprivredna praksa	Obveze za ekološku poljoprivredu
Izobrazba	Nije propisano	Korisnik mora završiti Program osposobljavanja za poslove ekološkog poljoprivrednika tijekom prve dvije godine. Izobrazba nije obavezna za korisnike koji imaju završenu najmanje srednjoškolsku izobrazbu vezanu uz poljoprivredu.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju o proizvodnji i aktivnostima koje poduzima kako bi se osigurala sukladnost s pravilima ekološke proizvodnje
Stručna kontrola	Nije propisano	Obvezna je stručna kontrola od strane ovlaštenih kontrolnih tijela nad svim proizvođačima koji su uključeni u sustav ekološke proizvodnje najmanje jednom godišnje
Potvrđnica	Nije propisano	Ovlaštena kontrolna tijela izdaju potvrđnicu proizvođaču koji je u sustavu stručne kontrole i koji u okviru svojih djelatnosti udovoljava propisanim zahtjevima za ekološku proizvodnju
Upravljanje tlom	Nema ograničenja za korištenje kemijski sintetiziranih pripravaka.	Strogo je ograničeno korištenje kemijski sintetiziranih pripravaka. Primjenjuju se metode pripreme i obrade tla koje omogućuju održavanje ili povećanje organske tvari tla, osiguravaju stabilnost i bioraznolikost tla, te sprječavaju zbijenost i eroziju tla.
Gnojidba	Nije propisano korištenje ekoloških gnojiva i poboljšivača tla	Gnojiva i poboljšivači tla mogu se koristiti samo ako su odobreni za uporabu u ekološkoj proizvodnji. Plodnost i biološka aktivnost tla održava se i povećava višegodišnjim plodoredom uključujući leguminoze i ostalu zelenu

		gnojdbu, te primjenom stajskog gnojiva ili organskog materijala po mogućnosti kompostiranog, iz ekološke proizvodnje.
Plodored	Pravilnik o agrotehničkim mjerama (NN 142/13, članak 10). Organska tvar u tlu održava se provođenjem minimalno trogodišnjeg plodoreda prema pravilima struke. Trogodišnji plodored podrazumijeva izmjenu: strne žitarice – okopavine – industrijsko bilje ili trave ili djeteline ili njihove smjese. Trave, djeteline, djetelinsko-travne smjese, travno-djetelinske smjese su dio plodoreda i mogu na istoj površini ostati duže od tri godine. Podusjevi i međusjevi i ugar se smatraju kao dio plodoreda.	Plodored se treba raznoliko i usklađeno sastaviti radi dugoročnog održavanja plodnosti i nezakorovljenosti tla u kojem se izmjenjuju kulture s različitom dubinom zakorjenjivanja te različitim potrebama za pojedinim hranjivima i vodom. Plodored treba sadržavati leguminoze i/ili djetelinsko travne smjese najmanje na 1/3 obradivih površina, a strnine i okopavane ne smiju obuhvatiti više od 2/3 obradivih površina.
Zaštita bilja	Nema obveze korištenja samo ekoloških SZB	Održavanje zdravlja bilja preventivnim mjerama, kao što je izbor odgovarajućih vrsta i sorti otpornih na štetne organizme, pravilan plodored, mehaničke i fizikalne mjere te očuvanje korisnih organizama. U slučaju utvrđene ugroženosti poljoprivrednih kultura, sredstva za zaštitu bilja mogu se koristiti samo ako su odobrena za korištenje u ekološkoj proizvodnji.

Vrsta potpore

Potpore je u obliku godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku mjere za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su nastali kao rezultat obveza koje nadilaze minimalne propisane uvjete.

Veza s drugim zakonskim propisima

- Uredba Vijeća (EZ) br. 834/2007 od 28. lipnja 2007. o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda

- Uredba Uredbe Komisije (EZ) br. 889/2008 od 5. rujna 2008. o detaljnim pravilima za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda u pogledu ekološke proizvodnje, označavanja i stručne kontrole (SL L 250, 18. 9. 2008.)
- Uredba (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009
- Uredba (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008
- Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 od 28. lipnja 2007. o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda
- Pravilnik o ekološkoj proizvodnji (NN 86/13).

Korisnici

Prihvatljivi korisnici su poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi, upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, koriste zemljište upisano u ARKOD te prelaze na ekološku proizvodnju sukladno Uredbi Vijeća (EZ) br. 834/2007.

Korisnici moraju odgovarati definiciji aktivnog poljoprivrednika sukladno značenju članka 9. Uredbe (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti

Korisnik je upisan u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji.

Kriterij odabira

Imajući na umu da RH u ovom programskom razdoblju neće provoditi mjeru Plaćanja povezana s mrežom Natura 2000 i Okvirnom direktivom o vodama sukladno članku 30. Uredbe br. 1305/2013, prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa područja Natura 2000 kako bi se potaknuo prijelaz na ekološku poljoprivredu. Na taj se način želi negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš svesti na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Potpore je uvećana za 20% u odnosu na podmjeru 11.2. obzirom da su prinosi prilikom prijelaza s konvencionalne poljoprivredne na ekološku manji, a korisnik nije u mogućnosti prodati svoje proizvode u tom periodu kao sa oznakom ekološkog proizvoda.

Visina potpore iznosi

Mogućnost provjere i kontrola operacije

Kontrolu zahtjeva operacije provodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Stručnu kontrolu provode ovlaštena kontrolna tijela minimalno jednom godišnje. Kontrolno tijelo dostavlja godišnje izvješće Agenciji sukladno članku 27. Uredbe (EU) br. 834/2007, u kome je vidljivo za svakog korisnika mjere koji je u nadzoru da li obavlja ekološku poljoprivrednu proizvodnju u skladu s propisima i zahtjevima za tu proizvodnju.

Člankom 6. stavkom 4. Zakona o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 80/13) propisana je obveza kontrolnog tijela da u roku od 30 dana od završetka obavljene stručne kontrole dostaviti izvješće o provedenoj stručnoj kontroli Ministarstvu.

Specifične informacije o operaciji

Relevantni obavezni standardi

Minimalne propisane obveze	Nacionalni propisi
Obvezni standardi uspostavljeni na temelju Poglavlja I. Glave VI Uredbe (EZ) br. 1306/2013 (Višestruka sukladnost)	Pravilnik o višestrukoj sukladnosti
Relevantni kriteriji i minimalne aktivnosti uspostavljene pod točkama (c) (ii) i (c) (iii) članka 4. (1) Uredbe (EZ) br. 1307/2013	- Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN 39/2013) - Pravilnik o agrotehničkim mjerama (NN 142/13) - Kriterij sukladno točki (c) (ii) članka 4(1) Uredbe br. 1307/2013 „Obveza održavanja poljoprivredne površine bez šumske vegetacije i bez korova pelinolisne ambrozije (<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L.) i mračnjaka (<i>Abutilon theophrasti</i> Med.) u fazi cvatnje, odnosno sprečavanje zarastanja poljoprivrednih površina neželjenom vegetacijom“.
Minimalni zahtjevi za gnojiva	- Zakon o gnojivima i poboljšivačima tla (NN 163/03, 40/07) - Zakon o vodama (NN. 153/09, 130/11, 56/13) - Pravilnik o sadržaju akcijskog programa zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (NN 7/13) - I. Akcijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (NN. 15/13)
Minimalni zahtjevi za zaštitu bilja	- Zakon o održivoj uporabi pesticida NN 14/14 - Zakon o provedbi Uredbe (EZ) br. 1107/2009 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja (NN 80/2013) kojom se ukida Direktiva Vijeća 79/117/EZ i 91/414/EZ (NN br

	80/2013), - Pravilnik o uspostavi akcijskog okvira za postizanje održive uporabe pesticida (NN br. 142/12)
Obvezni zahtjevi uspostavljeni kroz nacionalno zakonodavstvo	Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda NN 80/13). Pravilnik o ekološkoj proizvodnji NN 86/13).

M11.2 . Plaćanja za održavanje ekoloških poljoprivrednih praksi i metoda

Opis tipa operacije

Fokus području 4A

Kroz ovaj tip operacije nastoji se poduprijeti one poljoprivrednike koji se već bave ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom da nastave koristiti okolišno prihvatljive metode ekološke poljoprivrede.

Zahtjevi	Uobičajena poljoprivredna praksa	Obveze za ekološku poljoprivredu
Izobrazba	Nije propisano	Korisnik mora završiti Program osposobljavanja za poslove ekološkog poljoprivrednika tijekom prve dvije godine. Izobrazba nije obavezna za korisnike koji imaju završenu najmanje srednjoškolsku izobrazbu vezanu uz poljoprivredu.
Vođenje evidencije	Nije propisano	Korisnik mora voditi evidenciju o proizvodnji i mjerama koje poduzima kako bi se osigurala sukladnost s pravilima ekološke proizvodnje
Stručna kontrola	Nije propisano	Obvezna je stručna kontrola od strane ovlaštenih kontrolnih tijela nad svim proizvođačima koji su uključeni u sustav ekološke proizvodnje najmanje jednom godišnje
Potvrdnica	Nije propisano	Ovlaštena kontrolna tijela izdaju potvrđnicu proizvođaču koji je u sustavu stručne kontrole i koji u okviru svojih djelatnosti udovoljava propisanim zahtjevima za ekološku proizvodnju
Upravljanje tlom	Nema ograničenja za korištenje kemijski sintetiziranih pripravaka.	Strogo je ograničeno korištenje kemijski sintetiziranih pripravaka. Primjenjuju se postupci pripreme i obrade tla koje omogućuju održavanje ili povećanje organske tvari tla, osiguravaju stabilnost i

		bioraznolikost tla, te sprječavaju zbijenost i eroziju tla.
Gnojidba	Nije propisano korištenje ekoloških gnojiva i poboljšivača tla	Gnojiva i poboljšivači tla mogu se koristiti samo ako su odobreni za uporabu u ekološkoj proizvodnji. Plodnost i biološka aktivnost tla održava se i povećava višegodišnjim plodoredom uključujući leguminoze i ostalu zelenu gnojidbu, te primjenom stajskog gnojiva ili organskog materijala po mogućnosti kompostiranog, iz ekološke proizvodnje.
Plodored	Pravilnik o ekološkoj proizvodnji (NN 86/13)	Plodored se treba raznoliko i usklađeno sastaviti radi dugoročnog održavanja plodnosti i nezakorovljenosti tla u kojem se izmjenjuju kulture s različitom dubinom zakorjenjivanja te različitim potrebama za pojedinim hranjivima i vodom. Plodored treba sadržavati leguminoze i/ili djetelinsko travne smjese (najmanje na 1/3 obradivih površina) a strnine i okopavane ne smiju obuhvatiti više od 2/3 obradivih površina.
Zaštita bilja	Nema obveze korištenja samo ekoloških SZB	Održavanje zdravlja bilja preventivnim mjerama, kao što je izbor odgovarajućih vrsta i sorti otpornih na štetne organizme, pravilan plodored, mehaničke i fizikalne mjere te očuvanje korisnih organizama. U slučaju utvrđene ugroženosti poljoprivrednih kultura, sredstva za zaštitu bilja mogu se koristiti samo ako su odobrena za korištenje u ekološkoj proizvodnji.

Vrsta potpore

Potpore je u obliku godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku mjere za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su nastali kao rezultat obveza koje nadilaze minimalne propisane obveze.

Veza s drugim zakonskim propisima

- Uredba Vijeća (EZ) br. 834/2007 od 28. lipnja 2007. o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda
- Uredba Uredbe Komisije (EZ) br. 889/2008 od 5. rujna 2008. o detaljnim pravilima za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda u pogledu ekološke proizvodnje, označavanja i stručne kontrole (SL L 250, 18. 9. 2008.)

- Uredba (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009
- Uredba (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredaba Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008
- Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 od 28. lipnja 2007. o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 80/13)
- Pravilnik o ekološkoj proizvodnji (NN 86/13).

Korisnici

Prihvatljivi korisnici su poljoprivredna gospodarstva sukladno Zakonu o poljoprivredi, upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, koriste zemljište upisano u ARKOD te nastavljaju ekološku proizvodnju sukladno Uredbi Vijeća (EZ) br. 834/2007.

Korisnici moraju odgovarati definiciji aktivnog poljoprivrednika sukladno značenju članka 9. Uredbe (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti:

Korisnik je upisan u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji.

Kriterij odabira

Imajući na umu da RH u ovom programskom razdoblju neće provoditi mjeru Plaćanja povezana s mrežom Natura 2000 i Okvirnom direktivom o vodama sukladno članku 30. Uredbe br. 1305/2013, prednost u dodjeli sredstava imaju korisnici sa područja Natura 2000 kako bi se potaknuo prijelaz na ekološku poljoprivredu. Na taj se način želi negativan utjecaj poljoprivrede na bioraznolikost i okoliš svesti na najmanju moguću mjeru.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

Specifične informacije o operaciji

Relevantni obavezni standardi

Minimalne propisane obveze	Nacionalni propisi
Obvezni standardi uspostavljeni na temelju Poglavlja I. Glave VI Uredbe (EZ) br. 1306/2013 (Višestruka sukladnost)	Pravilnik o višestrukoj sukladnosti
Relevantni kriteriji i minimalne aktivnosti uspostavljene pod točkama (c) (ii) i (c) (iii) članka 4. (1) Uredbe (EZ) br. 1307/2013	- Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN 39/2013) - Pravilnik o agrotehničkim mjerama

	(NN 142/13 - Kriterij sukladno točki (c) (ii) članka 4(1) Uredbe br. 1307/2013 „Obveza održavanja poljoprivredne površine bez šumske vegetacije i bez korova pelinolisne ambrozije (<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L.) i mračnjaka (<i>Abutilon theophrasti</i> Med.) u fazi cvatnje, odnosno sprečavanje zarastanja poljoprivrednih površina neželjenom vegetacijom“.
Minimalni zahtjevi za gnojiva	- Zakon o gnojivima i poboljšivačima tla (NN 163/03, 40/07) - Zakon o vodama (NN. 153/09, 130/11, 56/13) - Pravilnik o sadržaju akcijskog programa zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (NN 7/13) - I. Akcijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (NN. 15/13)
Minimalni zahtjevi za zaštitu bilja	- Zakon o održivoj uporabi pesticida NN 14/14 - Zakon o provedbi Uredbe (EZ) br. 1107/2009 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja (NN 80/2013) kojom se ukida Direktiva Vijeća 79/117/EZ i 91/414/EZ (NN br 80/2013), - Pravilnik o uspostavi akcijskog okvira za postizanje održive uporabe pesticida (NN br. 142/12)
Obvezni zahtjevi uspostavljeni kroz nacionalno zakonodavstvo	Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda NN 80/13). Pravilnik o ekološkoj proizvodnji NN 86/13).

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

Kontrolu zahtjeva mjere provodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Stručnu kontrolu provode ovlaštena kontrolna tijela minimalno jednom godišnje. Kontrolno tijelo dostavlja godišnje izvješće Agenciji sukladno članku 27. Uredbe (EU) br. 834/2007, u kome je vidljivo za svakog korisnika mjere koji je u nadzoru da li obavlja ekološku poljoprivrednu proizvodnju u skladu s propisima i zahtjevima za tu proizvodnju.

Člankom 6. stavkom 4. Zakona o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 80/13) propisana je obveza kontrolnog tijela da u roku

od 30 dana od završetka obavljene stručne kontrole dostaviti izvješće o provedenoj stručnoj kontroli Ministarstvu.

Zahtjev	Provjera i kontrola
Korisnik mora sudjelovati na cjelodnevnoj izobrazbi vezanoj uz mjeru Ekološka poljoprivreda.	APPRRR 100 % administrativna kontrola
Korisnik je u obvezi provoditi mjeru ekološka poljoprivredna proizvodnja u skladu s propisima i zahtjevima za tu proizvodnju	APPRRR 100 % administrativna kontrola
Korisnik mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava i Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji	APPRRR 100 % administrativna kontrola
Korisnik mora prije ulaska u ekološku poljoprivredu mora posjedovati detaljan plan aktivnosti uključujući opis gospodarstva (način proizvodnje, ARKOD parcele, broj hektara, broj i vrsta životinja i dr.)	APPRRR 100 % administrativna kontrola
Korisnik je duža čuvati i voditi robne i financijske evidencije o proizvodnji u mjeri ekološki uzgoj. Evidencije se čuvaju na rok od 5 godina.	APPRRR 100 % administrativna kontrola
Korisnik mora posjedovati potvrđnicu (certifikat) za ekološku poljoprivrednu proizvodnju za tekuću godinu	APPRRR 100 % administrativna kontrola

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere:

Pridržavanje uvjeta ekološke proizvodnje

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjenje rizika:

Kvalitetna i redovita izobrazba korisnika.

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere:

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

Izračun visine potpore temelji se na principu izgubljenog dohotka i dodatnih troškova koji su nastali u odnosu na konvencionalnu poljoprivredu. Sukladno članku 62(2) Uredbe (EU) br. 1305/2013, kalkulacije je izradila neovisna institucija.

Visina potpore za plaćanje izračunava se kao razlika između konvencionalne bruto dobiti (GM) i bruto dobiti (GM) koji proizlazi iz ekološke proizvodnje za istu vrstu usjeva. Ova razlika je korigirana za transakcijske troškove povezane s ekološkom proizvodnjom, što je rezultiralo u završnom iznosu plaćanja, izraženo kao godišnja vrijednost u EUR-ima po hektaru. GM je izračunata za svaku vrstu usjeva u ekološkoj proizvodnji za koje je GM bio dostupan za konvencionalnu proizvodnju.

8.2.6. Informacije specifične za mjeru

Sustav ekološke poljoprivrede uveden je u RH 2001. godine.

Proizvodnja se obavlja sukladno Uredbi Vijeća (EZ) br. 834/2007 od 28. lipnja 2007. o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda, Uredbi Komisije (EZ) br. 889/2008 od 5. rujna 2008. o detaljnim pravilima za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda u pogledu ekološke proizvodnje, označavanja i stručne kontrole (SL L 250, 18. 9. 2008.) i Pravilniku o ekološkoj proizvodnji (NN 86/13).

Poljoprivrednici koji ulaze u sustav ekološke proizvodnje moraju zatražiti prvu stručnu kontrolu koju provode kontrolna tijela ovlaštena od Ministarstva poljoprivrede. Kontrolno tijelo dostavlja APPRRR zapisnik o prvoj stručnoj kontroli koja se predaje uz zahtjev za upis u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji. Temeljem dostavljene dokumentacije Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju izdaje rješenje o upisu u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji.

Svoje proizvode poljoprivrednik može označiti znakom „eko proizvod“ tek nakon isteka prijelaznog razdoblja koje traje minimalno dvije godine za oranice, livade i pašnjake a tri godine za višegodišnje nasade. Proizvodi u prijelaznom razdoblju označavaju se oznakom „proizvod u prijelaznom razdoblju“.

Kontrolno tijelo, na osnovu obavljene stručne kontrole poljoprivredniku izdaje potvrđnicu (certifikat) na kojoj su naznačeni statusi proizvoda (ekološka proizvodnja ili proizvod u prijelaznom razdoblju). Obavezna je jedna stručna kontrola tijekom kalendarske godine.

U veljači 2011. godine donesen je Akcijski plan razvoja ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2011.-2016. s ciljem povećanje udjela površina pod ekološkom poljoprivredom u ukupnim poljoprivrednim površinama u Hrvatskoj do 2016. godine na 8%.

Osim povećanog udjela ekološke poljoprivrede postavljeni su i strateški ciljevi:

- razvijanje stabilnog i dobro informiranog nacionalnog tržišta za certificirane ekološke poljoprivredne i prehrambene proizvode, uključujući turizam, kao i lakši pristup hrvatskim ekološkim proizvodima na tržištu EU i drugim izvoznim tržištima kroz poboljšanje sigurnosti i kvalitete certificiranih proizvoda i povećanje količine proizvoda,
- promoviranje održivog ruralnog razvoja putem diversifikacije poljoprivrednih aktivnosti, povećanja produktivnosti, rasta ruralne zaposlenosti i prihoda te smanjenje ruralne depopulacije,
- očuvanje i poboljšanje prirodnih resursa koji se koriste u poljoprivredi s ciljem smanjenja onečišćenja nitratima, fosfatima i pesticidima te očuvanje biološke raznolikosti i ekosustava.

Veza s drugim mjerama

M01 – Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja

M02 - Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima

M03 - Programi kvalitete za poljoprivredne i hranu

- potpora za ekološki sustav proizvodnje u suglasju s EU i nacionalnim pravnim okvirom za troškove stručne kontrole i certificiranja od strane ovlaštenog kontrolnog tijela, troškovi provođenja organoleptičkih, mikrobioloških ili fizikalno-kemijskih analiza i administrativne troškove.

M04 - Ulaganje u fizičku imovinu

- intenzitet potpore se može povećati za dodatnih 20%

Nelektorirana verzija

8.2.0. M13 - Plaćanja povezana s područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima

8.2.1. Pravna osnova

Članak 31. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

Delegirani akt xxxxxx

Implementacijski akt xxxxx

8.2.2. Opći opis mjere uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Zbog teških klimatskih uvjeta ili loših svojstava tala u pojedinim dijelovima Republike Hrvatske poljoprivredni proizvođači smanjuju poljoprivrednu aktivnost ili je čak napuštaju. Negativni učinci napuštanja zemlje ogledaju se u gubitku bioraznolikosti, eroziji i zapuštenosti površina, pri čemu se povećava rizik od šumskih požara.

Mjera doprinosi uspostavi, očuvanju i obogaćivanju bioraznolikosti, uključujući Natura 2000 područja i područja visoke prirodne vrijednosti, omogućavajući nastavak poljoprivredne proizvodnje na područjima gdje se uz primjenu uobičajenih agrotehničkih zahvata, uslijed otežavajućih prirodnih uvjeta ne postižu prosječni prinosi.

Cilj mjere je nadoknada dodatnih troškova proizvodnje i umanjenog prihoda (uslijed smanjenog prinosa) koji proizlaze iz nepovoljnih prirodnih uvjeta.

Nastavak bavljenja poljoprivredom na ovom području je ključan za održavanje bioraznolikosti i očuvanje visoko vrijednih krajobrazu.

Doprinos fokus područjima

Prioritet 4: Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo, s naglaskom na sljedeća područja:

(a) obnavljanje, očuvanje i povećanje bioraznolikosti, uključujući Natura 2000 područja, područja obuhvaćena prirodnih ili ostalim specifičnim ograničenjima, područja s visokim prirodnim vrijednostima i stanje europskog krajobrazu;

Nastavak poljoprivrednih aktivnosti osigurava očuvanje poljoprivredne bioraznolikosti i karakterističnih krajobrazu koji su nastali međusobnim djelovanjem prirode i čovjeka.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanih uz klimatske promjene i okoliš. Nastavak poljoprivredne proizvodnje ima povoljan utjecaj na područjima gdje bi zbog naglog prestanka bavljenja poljoprivredom moglo doći do ubrzane erozije ili požara, a kroz duži vremenski rok i do gubitka bioraznolikosti.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Mjera plaćanja područja s prirodnim i specifičnim ograničenjima sastoji se od 3 tipa operacija:

13.1. Plaćanja u gorsko planinskim područjima - GPP

13.2. Plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima - PPO

13.3. Plaćanja u područjima s posebnim ograničenjima – PSO

Područja s prirodnim i specifičnim ograničenjima u poljoprivredi su definirana sukladno “Studiji o područjima s prirodnih i ostalim specifičnim ograničenjima u poljoprivredi s kalkulacijama” na nivou LAU2 područja što u RH odgovara jedinici lokalne samouprave (JLS). Republika Hrvatska prostorno je podijeljena na 556 jedinica lokalne samouprave, od čega 429 ima status općine, a 127 status grada.

Sudjelovanje u mjeri je dobrovoljno. Potpora je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat nepovoljnih prirodnih uvjeta.

Korisnici moraju poštivati odredbe višestruke sukladnosti kao i druge propisane zahtjeve upravljanja.

Minimalna površina ARKOD (LPIS) parcele za koju se može podnijeti Zahtjev je 0,05 ha, a pravo na potporu ostvaruje se ukoliko je površina poljoprivrednog gospodarstva minimalno 0,5 ha.

Prihvatljivi korisnici su aktivni poljoprivrednici sukladno definiciji aktivnog poljoprivrednika u članku 9. Uredbe (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009, koji provode poljoprivrednu aktivnost na području JLS ukoliko je definirana kao područje s prirodnim i specifičnim ograničenjima.

M13.1. Plaćanja u gorsko planinskim područjima (GPP)

Opis operacije

Operacija doprinosi nastavku poljoprivrednih aktivnosti na gorsko planinskim područjima koja su definirana u “Studiji o područjima s prirodnih i ostalim specifičnim ograničenjima u poljoprivredi s kalkulacijama”.

Operacija doprinosi fokus području 4A.

Glavni kriteriji za određivanje pripadnosti gorsko planinskom području su prosječna nadmorska visina i nagib koji su izračunati koristeći DEM (Digitalni model reljefa) sa horizontalnom rezolucijom 25*25:

- 1. Područja iznad 600 m nadmorske visine
- 2. Područja unutar zone 500-600 metara nadmorske visine uz nagib terena veći od 15%

JLS je definirana kao gorsko planinsko područje ako se jedan od spomenutih kriterija nalazi na više od 50% njezinog područja.

Za one JLS područja koja nisu označena kao GPP, ali imaju granicu sa planinskim područjem, morem, državnom granicom i rijekom, mogu biti klasificirane kao GPP u sljedećim slučajevima:

- najmanje 50 % ukupne granice općine u doticaju sa GPP-em, uz uvjet da min. 30 % ukupne površine administrativne općine/grada (ili JLS) ima karakteristike GPP-a
- najmanje 50 % ukupne granice općine u doticaju sa GPP-em, rijekom, morem i/ili državnom granicom, uz uvjet da najmanje 40 % ukupne površine JLS ima karakteristike GPP-a
- najmanje 90 % ukupne granice općine u doticaju sa GPP-em, rijekom, morem i/ili državnom granicom, uz uvjet da najmanje 25 % ukupne površine JLS ima karakteristike GPP-a ili
- područje do najviše tri JLS uz uvjet da je 100 % ukupne granice tih JLS u doticaju sa GPP-em.

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnje isplate po ha korištene poljoprivredne površine u gorsko planinskim područjima.

Veza s drugim zakonskim propisima

Članak 48. Uredbe 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009.

Plaćanje temeljem ovog članka neće se primjenjivati u Hrvatskoj.

Korisnici

Prihvatljivi korisnici su aktivni poljoprivrednici sukladno definiciji aktivnog poljoprivrednika u članku 9. Uredbe (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009, koji provode poljoprivrednu aktivnost na području JLS definiranom kao gorsko planinsko područje.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti

Svaka ARKOD parcela ukoliko se minimalno 50% njezine površine nalazi na JLS definiranoj kao gorsko planinska.

Kriteriji odabira

Nije primjenjivo.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

M13.2. Plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima (PPO)

Opis operacija

Očuvanje poljoprivrede u područjima s prirodnim ograničenjima u poljoprivredi doprinosi nastavku, kao i promicanje novih poljoprivrednih aktivnosti u područjima s prirodnim ograničenjima u poljoprivredi.

Operacija doprinosi fokus području 4A.

Područja pod utjecajem prirodnih ograničenja u poljoprivredi određena su sukladno "Studiji o određivanju područja pod utjecajem prirodnih i ostalih specifičnih ograničenja u poljoprivredi s kalkulacijama" prema sljedećim pokazateljima:

- Niske temperature – dužina vegetacijskog perioda
- Nedostatak vlage – godišnja količine padalina (GP) u odnosu na potencijalnu evapotranspiraciju (PET)
- Propusnost – područja koja su zasićena vodom kroz značaj period godine
- Nepovoljna tekstura i udio kamena – relativno obilje gline, mulja, pijeska, organske tvari i krupne frakcije
- Plitka zona ukorjenjivanja – dubina od površine tla od ujednačenog sloja stijene ili nepropusnog sloja
- Loše kemijske karakteristike tla – prisutnost soli, pristupačnog natrija, prekomjerna kiselost
- Nagib terena – promjena nagiba u odnosu na planimetričku udaljenost.

JLS je definirana kao područje sa prirodnim ograničenjima ako se jedan od spomenutih kriterija nalazi na više od 60% njezinog područja.

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnje isplate po ha korištene poljoprivredne površine u područjima s prirodnim ograničenjima.

Veza s drugim zakonskim propisima

Članak 48. Uredbe 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009.

Plaćanje temeljem ovog članka neće se primjenjivati u Hrvatskoj.

Korisnici

Prihvatljivi korisnici su aktivni poljoprivrednici sukladno definiciji aktivnog poljoprivrednika u članku 9. Uredbe (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009, koji provode poljoprivrednu aktivnost na području JLS definiranom kao područje s prirodnim ograničenjima.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo

Uvjeti prihvatljivosti

Svaka ARKOD parcela ukoliko se minimalno 50% njezine površine nalazi na JLS definiranoj kao područje pod utjecajem prirodnih ograničenja.

Kriteriji odabira

Nije primjenjivo

Visina potpore

Visina potpore iznosi

M13.3. Plaćanja u područjima s posebnim ograničenjima (PSO)

Opis operacije

Očuvanje poljoprivrede u područjima sa posebnim ograničenjima doprinosi nastavku, kao i promociji novih poljoprivrednih aktivnosti na područjima sa specifičnim ograničenjima u poljoprivredi.

Operacija doprinosi fokus području 4A.

Područja pod utjecajem posebnih ograničenja određena su sukladno “Studiji o određivanju područja pod utjecajem prirodnih i ostalih specifičnih ograničenja u poljoprivredi s kalkulacijama” prema sljedećim pokazateljima:

- Jak vjetar
- Plavljena područja
- Krš

Područje definirano kao posebno prema navedenim kriterijima pokriva dio Hrvatske s prepoznatljivim krajolikom. Poljoprivredne parcele daju karakteristična obilježja, s maslinama i vinogradima koji daju dodanu vrijednost turizmu. Zbog nepovoljnog tla / klimatskih uvjeta, poljoprivrednici imaju tendenciju smanjivati proizvodnju, ili čak napustiti zemlju, što je negativno za turizam, bioraznolikost i održivost ruralnih područja.

JLS je definirana kao područje sa posebnim ograničenjima ako se jedan od spomenutih kriterija nalazi na više od 50% njezinog područja.

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnje isplate po ha korištene poljoprivredne površine definirane kao područje sa posebnim ograničenjem.

Veza s drugim zakonskim propisima

Članak 48. Uredbe 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009.

Plaćanje temeljem ovog članka neće se primjenjivati u Hrvatskoj.

Korisnici

Prihvatljivi korisnici su aktivni poljoprivrednici sukladno definiciji aktivnog poljoprivrednika u članku 9. Uredbe (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009, koji provode poljoprivrednu aktivnost na području JLS definiranom kao područje sa posebnim ograničenjima.

Prihvatljivi troškovi

Nije primjenjivo.

Uvjeti prihvatljivosti

Svaka ARKOD parcela ukoliko se minimalno 50% njezine površine nalazi na JLS definiranoj kao područje pod utjecajem posebnih ograničenja.

Kriteriji odabira

Nije primjenjivo.

Visina potpore

Visina potpore iznosi

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

Kontrolu mjere provodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu ruralnom razvoju, 100% administrativno putem ARKOD-a.

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere:

Nema

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjenje rizika:

Nije primjenjivo

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere:

Nizak rizik.

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

Polazište za izračun PSO kalkulacija je bilo kvantifikacija utjecaja otežanih uvjeta na poslovni rezultat u poljoprivrednoj proizvodnji.

Poslovni rezultati proizvodnje pojedinih poljoprivrednih kultura određeni su pomoću kalkulacija tj. utvrđivanjem razlike ostvarenih ukupnih prihoda i troškova proizvodnje određenog proizvoda u jednoj godini.

poslovni rezultat = ukupni prihod – ukupni trošak

U biljnoj proizvodnji kalkulacije se temelje na proizvodnji ostvarenoj na proizvodnoj površini od jednog hektara. Ukupni prihodi čine poslovni (operativni) prihod. Poslovni prihod predstavlja prihod ostvaren prodajom proizvoda, a izračunat je kao umnožak proizvedenih količina i jedinične cijene proizvoda. Obzirom da su kalkulacije napravljene za proizvodnu površinu od jednog hektara, proizvedene količine odgovaraju prinosu (prirodu) kulture po hektaru. Izravna plaćanja, koja su posljednje tri promatrane godine iznosila 2135 kuna u prosjeku, nisu uključena u prihode.

Ukupni troškovi sastoje se od varijabilnih troškova i troškova mehanizacije. Varijabilni troškovi su izravno povezani s proizvodnjom i njihova visina ovisi o korištenju proizvodnih resursa. Tu su uključeni troškovi sjemena, gnojiva, sredstava za zaštitu bilja, troškovi rada ljudi i neki drugi varijabilni troškovi specifični za određenu biljnu kulturu (sušenje, vezivo, ambalaža, sušenje, armatura i sl.). Troškovi rada ljudi određeni su kao umnožak normiranih sati rada u pojedinoj radnoj operaciji i uobičajene neto satnice u poljoprivrednim radovima. U kalkulacijama proizvodnje u voćarskoj i povrćarskoj proizvodnji preuzeti su podaci o utrošcima sati rada ljudi navedeni u korištenim izvorima, odnosno kalkulacijama Poljoprivredno savjetodavne službe. U proizvodnji ratarskih kultura i krmnog bilja, sati rada ljudi određeni su u proporciji s satima strojnog rada.

U troškove mehanizacije koji uključuju troškove goriva, maziva i održavanja, uključena je i amortizacija kao fiksni trošak. Amortizacija je određena funkcionalnim obračunom što znači da iznos godišnjeg smanjenja vrijednosti osnovnog sredstva (traktor i sl.) ovisi o intenzitetu korištenja. Sati rada mehanizacije u pojedinoj radnoj operaciji preuzeti su iz sekundarnih izvora i revidirani prema mišljenju konzultanata na projektu.

U konačnici, prikazan je poslovni rezultat kao razlika ukupnih prihoda i troškova. Prikazani poslovni rezultat poljoprivredne proizvodnje ne održava čisti profit poslovanja obzirom da u troškove nisu uključeni neki od općih i drugih troškova koje nije moguće realno procijeniti jer su različiti od proizvođača do proizvođača i područja djelovanja. Ovi troškovi ovise o internim okolnostima u kojima se odvija poslovanje gospodarstava (trošak zakupa, električne energije, troškovi knjigovodstvenih usluga, kamate na kredite i sl.). Zbog činjenice da se ovi troškovi ne ovise o postojanju ili nepostojanju PSO ograničenja, njihov izostanak ne utječe na visinu PPO kompenzacijskih plaćanja.

Za potrebe određivanja kompenzacijskih plaćanja u područjima s ograničenim uvjetima poljoprivredne proizvodnje napravljene su dvije vrste kalkulacija.

Bazne kalkulacije – koje prikazuju ekonomske učinke poljoprivredne proizvodnje u uvjetima nepostojanja prirodnih ograničenja i PSO kalkulacije – prikazuju ekonomske učinke poljoprivredne proizvodnje u uvjetima prirodnih ograničenja.

PSO kalkulacije razlikuju se od baznih kalkulacije za procijenjenu i kvantificiranu vrijednost ograničavajućeg čimbenika (niži prinosi, veći troškovi ljudskog i strojnog rada i sl.)

Izvori podataka

Kao podloga za izradu kalkulacija korišteni su sljedeći izvori:

- Model kalkulacija pokriva varijabilnih troškova poljoprivredne proizvodnje za 2012., 2010., 2009. godinu, Poljoprivredno savjetodavna služba
- Tržišno informacijski sustav u poljoprivredi (TISUP)-podaci o cijenama
- Državni zavod za statistiku RH- podaci o prinosima i cijenama
- Sustav knjigovodstvenih podataka u poljoprivredi (FADN)

- Interni podaci Zavoda za menadžment i ruralno poduzetništvo Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i
- Literatura iz područja menadžmenta u poljoprivredi i teorije troškova i kalkulacija u poljoprivredi

Na temelju navedenih izvora izrađene kalkulacije, provjerene su i korigirane su u skladu s preporukama konzultanata (ekspertne procjene). Izračun ostvarene dobiti za pašnjake rađen je temeljem očekivane dobiti u stočarskoj proizvodnji koju je moguće organizirati na pripadajućim pašnjačkim površinama. U obzir su uzeti ekonomski učinci govedarske i ovčarske proizvodnje na 1 ha površine. Kao izvor kalkulacija korišteni su interni podaci Zavoda za menadžment i ruralno poduzetništvo.

8.2.0. M16 – Suradnja

8.2.1. Pravna osnova

Članak 35. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005

Delegirani akt xxxxxx

Provedbeni akt xxxxx

8.2.2. Opći opis mjere uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Dinamične promjene na globalnom tržištu, porast konkurencije i promjene u poslovanju stvaraju nove izazove za obiteljska poljoprivredna gospodarstva te mala i srednja poduzeća, vlasnike šuma i šumoposjednike.

Nepovoljna struktura poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj te mali broj zadruga (481), ukazuje na slabu suradnju poljoprivrednih proizvođača. Zajedničkom suradnjom gospodarskih subjekata i institucija, zemljopisno koncentriranih (lokalno ili regionalno) postići će se bolja razmjena informacija, znanja i roba radi proizvodnje ili prerade zajedničkog proizvoda u poljoprivredi, šumarstvu te prehrambenom i industrijskom sektoru.

Operativne skupine unutar Europskog inovacijskog partnerstva smanjiti će jaz između poljoprivredne prakse i istraživanja promicanjem inovativnih rješenja i uvođenjem inovacija u praksi.

Izrada šumskogospodarskih planova jedan je od osnovnih preduvjeta održivog gospodarenja šumama i šumskim zemljištima i apliciranju mjera ruralnog razvoja iz područja šumarstva, što u konačnici rezultira značajnim poboljšanjem življenja u ruralnim područjima. Za dio šuma u privatnom vlasništvu, tek treba izraditi programe gospodarenja koji bi osigurali da se na stručan i održiv način sustavno podiže kvaliteta i vrijednost tih šuma. Upravo je održivo gospodarenje šumama i šumskim zemljištima jamac opstanka svih komponenti razvoja društva i gospodarstva na ruralnim područjima.

Šumarstvo u ruralnim područjima u sinergiji s poljoprivrednim, turističkim, energetske i drugim sektorima (osobito kroz lovni turizam) može prihodovati dodatnu vrijednost svojih usluga i proizvoda, potaknuti stvaranje novih radnih mjesta ili dodatnih poslova (obiteljska/kućna radinost).

Cilj mjere je poticanje suradnje i bolje razmjene informacija o postojećim i novim procesima, postupcima i tehnologijama u proizvodnji i preradi poljoprivrednih i šumskih proizvoda, čime će se postići poboljšanje gospodarskih rezultata i povećati sudjelovanje na tržištu proizvoda sa dodanom vrijednošću.

Doprinos fokus područjima

Mjera doprinosi načelno svim prioritetima i fokus područjima, iako to ovisi o specifičnim ulaganjima.

Prioritet 2 Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama

Fokus područje 2A: poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije

Mjera će doprinijeti optimizaciji proizvodnog potencijala gospodarstava, razvojem, testiranjem i uvođenjem modernih tehnologija i postupaka u procese proizvodnje i prerade te povećanju produktivnosti.

Prioritet 3 Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi

Fokus područje 3A: poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno-prehrambeni lanac putem programa kvalitete, dodajući vrijednost poljoprivrednim proizvodima, putem promoviranja na lokalnim tržištima i u kratkim krugovima opskrbe, skupina proizvođača i organizacija i međustrukovnih organizacija

Mjera će doprinijeti većoj konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača, stvaranjem lokalnih tržišta i smanjenjem broja posrednika između proizvođača i potrošača te stvaranjem dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanih uz klimatske promjene, okoliš i inovacije.

Klimatske promjene – Aktivnosti u okviru ove mjere biti će usmjerene na prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje održivim gospodarenjem u šumarstvu i poljoprivredi

Zaštita okoliša – Inovacije, pilot projekti kao i razvoj novih tehnologija u poljoprivredi i šumarstvu izravno će doprinijeti zaštiti okoliša, prirodnih resursa i biološke raznolikosti, zaštiti voda te potencijalnim negativnim utjecajima poljoprivrede na okoliš.

Inovacije – Ulaganje u rad operativnih skupina unutar EIP-a doprinijeti će razvoju inovacija u poljoprivredi i šumarstvu.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Ova mjera se sastoji od četiri podmjere:

M16.1. Potpora za uspostavu i rad operativnih skupina unutar EIP-a za poljoprivrednu produktivnost i održivost

M16.2. Potpora za pilot projekte i razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija

M16.4. Potpora za horizontalnu i vertikalnu suradnju među subjektima u lancu opskrbe radi uspostave i razvoja kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta i za promotivne aktivnosti u lokalnom kontekstu povezane s razvojem kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta

M16.8. Potpora za sastavljanje planova upravljanja šumama ili istovjetnih instrumenata

M16.1. Potpora za uspostavu i rad operativnih skupina unutar EIP-a za poljoprivrednu produktivnost i održivost

Ova podmjera se sastoji od 1 operacije:

16.1.1. Operativne skupine

16.1.1. Operativne skupine

Opis operacije

Operativne skupine provoditi će projekte za ispitivanje i primjenu inovativnih praksi, tehnologija, procesa i proizvoda. Te će skupine biti od središnje važnosti za poticanje inovacija u cijelom nizu područja, a njihova je svrha povezivanje poljoprivrednika, istraživača, savjetnika, poduzetnika i drugih aktera radi pokretanja i razvijanja novih pristupa u različitim područjima poljoprivrednog i šumarskog sektora. Na kraju projekta rezultat projekta je potrebno verificirati i objaviti.

Cilj ove operacije je poticanje uvođenja i primjene inovacija u proizvodnji i preradi poljoprivrednih i šumskih proizvoda.

Ova operacija doprinosi fokus području 2A. Osnivanjem operativnih skupina unutar Europskog inovacijskog partnerstva osigurati će se poboljšanje gospodarskih rezultata poljoprivrednih gospodarstava putem razmjene stručnog znanja i primjera dobre prakse i uspostave dijaloga između poljoprivrednika i znanstvene zajednice te olakšavanja uključivanja svih dionika u proces razmjene znanja.

Vrsta potpore

Bespovratna financijska pomoć za projekte suradnje koji se odnose na uspostavu i rad operativnih skupina unutar EIP-a.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Prihvatljivi korisnici su operativne skupine iz poljoprivrednog i šumarskog sektora.

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljivi troškovi u sklopu ove operacije su:

- tekući troškovi za osnivanje i rad operativnih skupina za vrijeme provođenja projekta zasnovanog na realnom problemu

Uvjeti prihvatljivosti

- suradnja se mora odnositi na uspostavu i rad operativnih skupina unutar EIP-a
- da bi suradnja bila prihvatljiva mora se udružiti najmanje 2 dionika, od kojih jedan mora biti primarni proizvođač
- operativna skupina mora dostaviti poslovni plan o konkretnom inovacijskom projektu i očekivanom rezultatu

Kriteriji odabira

Prednost će imati operativne skupine koje:

- imaju veći broj dionika unutar operativne skupine
- imaju veću zastupljenost mladih i žena unutar operativne skupine
- provode projekt koji se odnosi na uvođenje novih tehnologija u preradi voća i povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda, vina

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore iznosi do 100% prihvatljivih troškova.

M16.2. Potpora za pilot projekte i razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija
Ova podmjera se sastoji od 1 operacije:

16.2.1. Pilot projekti i razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija u poljoprivredno-prehrambenom i šumarskom sektoru

16.2.1. Pilot projekti i razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija u poljoprivredno-prehrambenom i šumarskom sektoru

Opis operacije

Pilot projekti su važan alat za testiranje komercijalne primjenjivosti tehnologija, tehnika i praksi u različitim kontekstima prilagođavajući ih gdje je to potrebno. Pilot projekt će ocijeniti izvedivost, vrijeme, troškove, nuspojave i veličinu učinka (statističku varijabilnost) u pokušaju da pomognu proizvođačima u ruralnim područjima kako bi povećali svoju poljoprivrednu produktivnost, ekonomsku isplativost, održivost, rezultat i učinkovitost resursa. Ključnu ulogu u provedbi ovog tipa projekta imati će operativne skupine.

Isto tako, tržište zahtijeva od poljoprivrednih proizvođača da se razviju i udovolje sve većim zahtjevima potrošača za proizvodima sa dodanom vrijednošću. Svrha je prikupiti nova iskustva te prikazati prednosti njihove primjene, ali i eventualne nedostatke i moguće probleme, te ispitati načine njihova rješavanja. Ova operacija će također služiti razvoju boljih odnosa između proizvođača i prerađivača i podizanju razine inovacija u poljoprivredno-prehrambenom i šumarskom sektoru te će poboljšati percepciju potrošača o visokoj kvaliteti domaćih prehrambenih proizvoda.

Ukoliko su projekt provodili pojedini subjekti rezultate projekata je potrebno objaviti.

Cilj ove operacije je testirati nove procese, tehnologije i tehnike proizvodnje i prerade u praksi, te povećati broj, raznolikost i kvalitetu poljoprivrednih proizvoda za tržište.

Ova operacija doprinosi fokus području 3A. Uspješni pilot projekti rezultirati će daljnjom primjenom u praksi što će povećati konkurentnost primarnih proizvođača na tržištu. Razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija u poljoprivredno-prehrambenom i šumarskom sektoru pridonijeti će povećanju konkurentnosti primarnih proizvođača dodajući vrijednost njihovim proizvodima.

Vrsta potpore

Bespovratna financijska pomoć za projekte suradnje koji se odnose na pilot projekte i razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija u poljoprivredno-prehrambenom i šumarskom sektoru.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Prihvatljivi korisnici su udruge proizvođača, proizvođačke organizacije i zadruge iz poljoprivrednog i šumarskog sektora.

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljivi troškovi u sklopu ove operacije su:

- troškovi istraživanja (laboratorijska ispitivanja, terenska ispitivanja, istraživanja tržišta, studije izvedivosti i razvoj ambalaže za izradu novog proizvoda ili procesa)
- tekući troškovi suradnje
- materijalni troškovi

Uvjeti prihvatljivosti

- suradnja se mora odnositi na pilot projekt ili razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija u poljoprivredno-prehrambenom i šumarskom sektoru
- korisnik mora dostaviti poslovni plan o konkretnom projektu i očekivanom rezultatu
- da bi suradnja bila prihvatljiva mora se udružiti najmanje 2 dionika

Kriteriji odabira

Prednost će imati projekti koji se odnose na:

- razvoj inovacija, novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija kojima se podržava bioekonomija (proizvodnja obnovljivih bioloških resursa i pretvaranje tih resursa i otpadnih materijala u proizvode s dodanom vrijednošću poput hrane, stočne hrane, bioproizvoda i bioenergije)
- inovativne proizvode i usluge za integrirani lanac opskrbe
- zaštitu okoliša
- smanjenje gubitaka poslije berbe i rasipanja hrane
- suradnju na područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore iznosi do 100% prihvatljivih troškova.

M16.4. Potpora za horizontalnu i vertikalnu suradnju među subjektima u lancu opskrbe radi uspostave i razvoja kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta i za promotivne aktivnosti u lokalnom kontekstu povezane s razvojem kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta

Ova podmjera sastoji se od 1 operacije:

16.4.1. Kratki lanci opskrbe i lokalna tržišta

16.4.1. Kratki lanci opskrbe i lokalna tržišta

Opis operacije

Poljoprivrednim proizvođačima potrebno je osigurati lakši plasman robe do potrošača. Osim prodaje proizvoda veletrgovcima potrebno je omogućiti prodaju proizvoda na lokalnom tržištu. Da bi se potrošaču u što kraćem roku isporučio konačni proizvod potrebno je smanjiti broj posrednika. Što je lanac opskrbe kraći, lakše je zadržati i istaknuti autentičnost i izvornost prehrambenih proizvoda u pogledu njihove kulturne prepoznatljivosti, tradicionalnih načina proizvodnje i podrijetla sastojaka. Razvoj intenzivnije komunikacije između proizvođača i potrošača stvoriti će dodanu vrijednost proizvodu i razviti dugoročnu sklonost kupnji upravo tog proizvoda.

Cilj ove operacije je uspostava lokalnih tržišta i kratkih lanaca opskrbe kako bi se potrošačima osigurali kvalitetni proizvodi.

Ova operacija doprinosi fokus području 3A. Boljom integracijom primarnih proizvođača u poljoprivredno-prehrambeni lanac osigurati će se veća konkurentnost primarnih proizvođača na lokalnom tržištu i potrošačima osigurati proizvodi s dodanom vrijednošću.

Vrsta potpore

Bespovratna financijska pomoć za projekte suradnje koji se odnose na horizontalnu i vertikalnu suradnju među subjektima u lancu opskrbe radi uspostave i razvoja kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta i promotivne aktivnosti u lokalnom kontekstu povezane s razvojem kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta.

Veza sa drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Prihvatljivi korisnici su pravne osobe iz poljoprivrednog i šumarskog sektora osnovane zbog suradnje u kratkim lancima opskrbe.

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljivi troškovi u sklopu ove operacije su:

- tekući troškovi suradnje
- promotivne aktivnosti

Uvjeti prihvatljivosti

Suradnja se mora odnositi na:

- horizontalnu i vertikalnu suradnju među subjektima u lancu opskrbe radi uspostave i razvoja kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta
- korisnik mora dostaviti poslovni plan o konkretnom projektu
- da bi suradnja bila prihvatljiva mora se udružiti najmanje 2 dionika
- kratki lanac opskrbe smije sadržavati samo jednog posrednika između proizvođača i potrošača

- mjesto proizvodnje odnosno prerade proizvoda ne smije biti udaljeno više od 50 kilometara od potrošača.

Kriteriji odabira

Prednost će imati projekti koji se odnose na:

- razvoj inovacija
- suradnju ekoloških proizvođača
- zaštitu okoliša
- suradnju na područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore iznosi do 100% prihvatljivih troškova.

M16.8. Potpora za sastavljanje planova upravljanja šumama ili istovjetnih instrumenata
Ova podmjera sastoji se od 1 operacije:

16.8.1. Izrada šumskogospodarskih i lovnogospodarskih planova ili drugih relevantnih dokumenata

16.8.1. Izrada šumskogospodarskih i lovnogospodarskih planova ili drugih relevantnih dokumenata

Opis operacije

Izrada šumskogospodarskih i lovnogospodarskih planova doprinijeti će povećanju vrijednosti općekorisnih funkcija šuma prvenstveno održivim gospodarenjem šumama. Posljedično će se očuvanjem i obogaćivanjem šumskih ekosustava povećati tržišna konkurentnost drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda privatnih šumoposjednika.

Ova operacija doprinosi fokus području 2A. Okrupnjavanjem većinom izrazito usitnjenih te nekvalitetno i nestručno gospodarenih privatnih šumoposjeda podići će se razina suradnje i povezanosti privatnih šumoposjednika.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava.

Veza s drugim zakonskim propisima

Propisi vezani uz ulaganje kako je propisano u nacionalnom zakonodavstvu.

Korisnici

Prihvatljivi korisnici u ovoj operaciji su:

1. Znanstveno-nastavne i znanstvene institucije iz sektora šumarstva i srodnih područja
2. Pravni subjekti koji gospodare šumama i šumskim zemljištem u privatnom vlasništvu i/ili vlasništvu Republike Hrvatske,
3. Strukovne asocijacije iz sektora šumarstva

4. Šumoposjednici i udruge šumoposjednika
5. Obrti, trgovačka društva, mikro, mala i srednja poduzeća
6. Lovoovlaštenici

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljivi troškovi u sklopu ove operacije su:

- troškovi za izradu šumsko-gospodarskih i lovno-gospodarskih planova (terenski i uredski rad).

Uvjeti prihvatljivosti

Ulaganja u sklopu ove operacije moraju biti u skladu s Zakonom o šumama i Zakonom o lovstvu te odgovarajućim podzakonskim aktima.

Kriterij odabira

Kriteriji rangiranja bit će propisani provedbenim aktom (pravilnikom).

Visina i intenzitet potpore

Intenzitet potpore iznosi do 100% prihvatljivih troškova.

Specifične informacije o mjeri

Pilot projekti su projekti koji testiraju primjenu određenih tehnika i pristupa u praksi radi svoje održivosti.

Kratki lanac opskrbe je lanac opskrbe koji sadrži jednog posrednika između proizvođača i potrošača.

Lokalno tržište je tržište u radijusu 50 kilometara od gospodarstva sa kojeg potječe proizvod, uključujući aktivnosti prerade i prodaje do krajnjeg potrošača.

Operativna skupina treba biti osnovana radi provođenja projekta zasnovanog na realnom problemu.

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere

- niska razina interesa za provedbu projekta
- loša kvaliteta projekata
- loše upravljanje projektom
- niska ostvarenja zadanih ciljeva

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjeње rizika

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore
Nije primjenjivo za ovu mjeru.

Nelektorirana verzija

8.2.0. M17 – Upravljanje rizicima

8.2.1. Pravna osnova

Članak 36. i 37. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005

Delegirani akt xxxxxx

Provedbeni akt xxxxx

8.2.2 Opći opis mjere uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Štete od abiotskih i biotskih čimbenika u poljoprivredi i šumarskom sektoru svake se godine procjenjuju na iznos od nekoliko stotina milijuna do nekoliko milijardi kuna. Tek mali dio tih šteta, oko 20 milijuna kuna godišnje, nadoknadi se kroz sustav pomoći kojim država isplaćuje novac nakon prijave štete. Štetama od elementarnih nepogoda valja pridodati i druge rizike u poljoprivredi i šumarskom sektoru, od kojih su najznačajnije razne bolesti koje mogu napasti kako biljke, tako i životinje. Proizvođači koji su inače konkurentni mogu zbog jednog katastrofalnog događaja postati nekonkurentni ili potpuno prestati s proizvodnjom. Jedini djelotvoran način stvarne zaštite od svih tih rizika je osiguranje usjeva, biljaka i životinja jer se samo tako šteta može nadoknaditi u potpunosti. Potpora u ovoj mjeri pokriva isključivo dio troška police osiguranja te se ni u kom slučaju ne može odnositi na nadoknadu za izgubljen prinos ili dobit na predmetu osiguranja.

Doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Mjera doprinosi prioritetu 3, fokus području 3b.

Prioritet 3: Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi

Fokus područje 3b: Potpora sprečavanju rizika i upravljanju rizikom na poljoprivrednom gospodarstvu.

Ova mjera doprinosi sprečavanju rizika na poljoprivrednom gospodarstvu kroz osiguranje usjeva, biljaka i životinja i na taj način smanjenju eventualnih gubitaka na poljoprivrednom gospodarstvu.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanih uz klimatske promjene i okoliš:

Klimatske promjene – Mjera upravljanje rizicima će preko osiguranja od nepovoljnih klimatskih prilika pomoći ublažavanju i prilagodbi klimatskim promjenama.

Zaštita okoliša – Mjera upravljanje rizicima preko osiguranja od ekoloških incidenata doprinit će zaštiti okoliša.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Ova mjera obuhvaća operaciju:

M17.1. Osiguranje usjeva, životinja i biljaka

Opis operacije

Cilj ove operacije je potaknuti poljoprivredne proizvođače, vlasnike šuma, šumoposjednike, lovovovlaštenike i njihove udruge da osiguraju svoju proizvodnju, infrastrukturu i divljač od mogućih šteta. Potpore unutar ove operacije pokrit će u jednom dijelu financijski doprinos plaćen za premiju osiguranja za usjeve, životinje, biljke i infrastrukturu od ekonomskih gubitaka uzrokovanih nepovoljnim klimatskim promjenama i bolestima životinja i biljaka, najezdom nametnika ili okolišnim incidentima.

Ova operacija doprinosi fokus području 3b kroz preventivno osiguravanje od rizika.

Vrsta potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratne financijske potpore.

Veza s drugim zakonskim propisima

Propisi iz nacionalnog zakonodavstva vezani uz osiguranje proizvodnje u poljoprivredi i šumarstvu.

Korisnici

Korisnici potpore su poljoprivredna gospodarstva - pravne i fizičke osobe, vlasnici šuma, šumoposjednici, lovovovlaštenici i njihove udruge koje su u svojstvu osiguranika svoju proizvodnju, infrastrukturu i divljač osigurali policom osiguranja od šteta.

Poljoprivrednik koji je korisnik potpore u okviru ove mjere je aktivni poljoprivrednik sukladno članku 9. Uredbe (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013.

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljiv trošak je trošak plaćanja police osiguranja. Maksimalan iznos godišnje potpore po korisniku iznosi 75.000 €.

Potpore ne pokriva administrativne troškove nastale ugovaranjem police osiguranja.

Uvjeti prihvatljivosti

Uvjet za ostvarivanje prava na ovu potporu je plaćena premija/polica za prethodno godišnje razdoblje.

Potpore se dodjeljuje isključivo u slučaju ugovora o osiguranju koji pokrivaju gubitke nastale od rizika u poljoprivredi uzrokovanih:

- nepovoljnim klimatskim prilikama,
- bolešću životinja ili biljaka,
- napadom štetnika,
- ekološkim incidentom.

U slučaju bolesti životinja, financijska naknada može se dodijeliti isključivo za bolesti navedene u popisu bolesti životinja koji je izradila Svjetska organizacija za zdravlje životinja ili u Prilogu Odluci 2009/470/EZ.

Kriteriji odabira

U slučaju nedostatnosti sredstava predviđenih za predmetnu godinu, sredstva se raspodjeljuju ravnomjerno umanjena za sve ponesene zahtjeve.

Visina i intenzitet potpore

Iznos potpore je do 65% vrijednosti godišnje police osiguranja.

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

Kontrolu mjere u odnosu na ostvarivanje prava na plaćanje provodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. U skladu s člankom 62. Uredbe. Upravljačko tijelo i Agencija za plaćanje izradili su preliminarnu procjenu provjerljivosti mjere. Ukoliko procjena pokaže da su zahtjevi koji se odnose na provjerljivost nisu ispunjeni, mjera će se prilagoditi.

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere:

- Veliki broj korisnika koji će aplicirati na mjeru.
- Postoji opasnost da će biti veliki broj prijava na javni natječaj sa relativno malim troškovima ulaganja.
- Elektronska prijava i elektronska dostava dokumentacije na javni natječaj. Najveći broj korisnika nema adekvatno znanje i opremu da bi mogli kvalitetno aplicirati na javni natječaj putem elektorske prijave
- Sustav kontrole. Poradi nedovoljno kvalitetne povezanosti sustava javne uprave može doći do dvostrukog financiranja istih troškova.

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjenje rizika

Pojačati timove koji će raditi na projektima,

Pružiti pomoć svim zainteresiranim korisnicima koji nemaju znanja i opremu za elektronsku prijavu i dostavu dokumentacije na javni natječaj putem raznih institucija (Savjetodavna služba i dr.).

Usavršiti povezivanje baza podataka na nivou javne uprave kako bi se izbjeglo duplo financiranje istih troškova.

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere

Kroz mjeru nisu uočeni značajni problemi u provedbi i kontroli. Rizike treba shvatiti krajnje ozbiljno te ih pokušati svesti na minimum.

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

8.2.0. M19 – LEADER

8.2.1. Pravna osnova

Članci 42. - 44. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

8.2.2. Opći opis mjere, uključujući intervencijsku logiku i doprinos fokus područjima i horizontalnim ciljevima

Provedba LEADER pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2014. – 2020. doprinijeti će razvoju ruralnih područja putem provedbe lokalnih razvojnih strategija (u daljnjem tekstu: LRS). Uključivanjem lokalnog stanovništva u izradu i provedbu LRS u skladu s bottom up principima stvaraju se uvjeti za provedbu održivog razvoja ruralnih područja. U Hrvatskoj će ruralni razvoj predvođen lokalnim dionicima ojačati lokalne zajednice, poboljšati životne uvjete, kvalitetu života i okoliša ruralne populacije, poboljšati mogućnosti sudjelovanja ruralnog stanovništva u procesu donošenja odluka te će povećati konkurentnost. Provedba LEADER-a doprinijeti će ostvarenju svih šest prioriteta Unije za razdoblje 2014 – 2020.

LEADER pristup se u politici ruralnog razvoja Republike Hrvatske prvi puta provodio kroz IPARD program što govori da je sam proces kreiranja politike preko uključivanja lokalnog stanovništva i interesnih skupina u procese ruralnog razvoja još uvijek nedovoljno razvijen, a razina kapaciteta ljudskih potencijala na lokalnoj razini je niska. Unutar IPARD programa LAG-ovima su se sufinancirale aktivnosti usavršavanja, obrazovanja, izrade studija, promidžbe te izdaci plaća zaposlenika, režijski troškovi, nabava uredskog materijala i opreme. Za razliku od država članica EU, LAG-ovi u Hrvatskoj nisu imali odobrena sredstva za provedbu projekta iz LRS.

LAG je partnerstvo javnog, gospodarskog i civilnog sektora na lokalnom nivou koje je osnovano s namjerom izrade i provedbe LRS tog područja. Područje LAG-a predstavlja ruralno područje od najmanje 10 000 do najviše 150 000 stanovnika uključujući naselja s brojem stanovništva ispod 25 000 stanovnika. LAG obuhvaća jasno definirano i zemljopisno kontinuirano područje.

Ciljevi primjene LEADER pristupa u RH u razdoblju 2014 - 2020, a koji proizlaze iz uočenih snaga i slabosti te prilika i prijetnji će biti sljedeći:

- promicanje ruralnog razvoja putem lokalnih inicijativa i partnerstva;
- unapređenje i promicanje politike ruralnog razvoja;
- podizanje svijesti o pristupu odozdo prema gore i važnosti definiranja lokalne strategije razvoja;
- povećanje razine edukacije i informiranosti ruralnog stanovništva;
- poboljšanje ruralnih životnih i radnih uvjeta, uključujući dobrobit;
- stvaranje novih, održivih mogućnosti zarade;
- očuvanje i stvaranje novih radnih mjesta;
- diversifikacija gospodarskih aktivnosti.

Specifičniji ciljevi:

- ohrabrivanje i razvoj aktivnosti ruralnog stanovništva da zajednički djeluje putem projekata suradnje;
- razvijanje integriranih lokalnih razvojnih strategija i pripremanje njihove provedbe;
- promicanje lokalnih inicijativa i partnerstava uključivanjem lokalnih zajednica, poslovnih predstavnika i predstavnika lokalne uprave;
- transfer postignuća, iskustava i stručnog znanja, te dostupnost informacija i zaključaka.

Operativni ciljevi su sljedeći:

- jačanje kapaciteta među ruralnim stanovnicima i partnerstvima;
- razvoj, organizacija i vođenje LAG-ova;
- priprema i provođenje LRS-a;
- suradnja između područja i skupina.

Doprinos fokus područjima

Prioritet 6.: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima

Fokus područje 6B: Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima

LEADER pristup izravno doprinosi fokus području 6 b – lokalni razvoj u ruralnim područjima. Neizravno, LEADER mjera, odnosno provedba LRS LAG-ova, doprinosi i ostalim fokus područjima Unije za razdoblje 2014 – 2020.

LEADER je integrirani razvojni alat na lokalnoj razini koji izravno pridonosi uravnoteženom razvoju ruralnih područja. Bottom- up pristup je jedan od ključnih elementa LEADER-a, a omogućuje lokalnim dionicima da kroz pripremu i provedbu LRS dobiju priliku sudjelovati u razvoju svoje regije.

Poticanjem partnerstva između dionika lokalnog privatnog, javnog i civilnog sektora omogućava se zajedničko kreiranje i provedba LRS koja koristi lokalne resurse i lokalne konkurentske prednosti. Takvim partnerstvom gradi se na iskustvima dionika i stvaraju se ideje i nove mogućnosti na temelju različitosti uključenih dionika. Uključivanjem drugih sektora lokalnog gospodarstva, iskustvo iz tih sektora može se dobro iskoristiti, a identificiraju se i ideje o potencijalnoj budućoj suradnji između tih sektora kako bi se stvorile nove mogućnosti razvoja za samo područje.

Doprinos horizontalnim ciljevima

Ova mjera doprinosi ostvarenju horizontalnih ciljeva vezanih uz klimatske promjene, zaštitu okoliša i inovacije.

Klimatske promjene - U provedbi mjera iz LRS potrebno je obratiti pažnju da iste pridonose prilagodbi i ublažavanju negativnih posljedica klimatskih promjena (posebno usmjerenih na održive izvore energije i korištenje „zelene“ energije).

Zaštita okoliša - LRS se treba usmjeriti i na podizanje svijesti o važnosti zaštite okoliša, a treba sadržavati i praktične mjere za smanjenje štetnih posljedica na okoliš te mjere kojima će se pridonositi njegovoj zaštiti.

Inovacije - LAG u svojoj LRS treba opisati mogućnosti za identifikaciju integriranih i inovativnih lokalnih rješenja za lokalne probleme. U okviru provedbe LRS poželjno je

podupirati inovativne projekte koji će doprinijeti rješavanju problema kod kojih ostale mjere ruralnog razvoja nisu postigle zadovoljavajući efekt.

8.2.3. Opseg, visina potpore i druge informacije

Ova mjera se sastoji od četiri podmjere:

- 19.1. pripremna pomoć
- 19.2. provedba operacija unutar CLLD strategije
- 19.3. priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a
- 19.4. tekući troškovi i animacija

8.2.18.3.1. Pripremna pomoć

Opis operacije

Operacija pripremna pomoć obuhvaća podmjeru pripremna pomoć.

LAG je glavni nositelj aktivnosti izrade LRS. Kako bi se u najvećoj mjeri iskoristile prednosti bottom- up pristupa, potrebno je omogućiti LAG-u izgradnju odgovarajućih ljudskih kapaciteta, treninge, podizanje svijesti stanovnika područja, izradu studija i slične aktivnosti. Od iznimne je važnosti da LAG-ovi imaju potporu za operaciju pripremna pomoć u svrhu izrade što kvalitetnije LRS.

LAG-ovima koji u programskom razdoblju 2007- 2013 nisu provodili LEADER pristup, potpora za LEADER paket za pokretanje neće biti na raspolaganju. Umjesto toga, prihvatljivo je korištenje sredstava podmjere 19.1. pripremna pomoć za administrativne troškove (rad ureda i troškovi zaposlenika) za LAG-ove koji nisu primali potporu za tekuće troškove u razdoblju 2007-2013.

Vrsta potpore

Nepovratna financijska pomoć dodjeljuje se za prihvatljive troškove za provedbu operacije pripremna pomoć. Posebnu pozornost će trebati posvetiti izbjegavanju preklapanja i dvostrukog financiranja izdataka za koje je LAG dobio potporu u razdoblju 2007 – 2013 u odnosu na potporu pripremne pomoći za 2014 – 2020.

Potpore iz podmjere 19.1 pripremna pomoć dodjeljuje se LAG-u samo jednom. Kada LAG postane prihvatljiv korisnik u podmjeri 19.4., nove obveze i izdaci u podmjeri 19.1. neće više biti dozvoljene.

Veza sa drugim zakonskim propisima

- Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR)
- Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo

- Nacionalni provedbeni propisi vezani uz implementaciju LEADER pristupa

Korisnici

Korisnici su lokalne akcijske grupe (LAG-ovi).

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljivi troškovi su troškovi nastali unutar sljedećih prihvatljivih aktivnosti:

- izgradnja kapaciteta za zaposlenike, volontere i članove LAG-a u svrhu izrade i provedbe LRS npr. seminari, radionice, studijski posjeti itd.
- umrežavanje u svrhu izrade i provedbe LRS npr. sastanci itd.
- treninzi za lokalne dionike u svrhu izrade i provedbe LRS
- izrada studija za područje LAG-a (uključujući i studije isplativosti za neke od projekata koji će biti opisani u LRS)
- troškovi vezani za izradu LRS (uključujući i konzultantske troškove te troškove za aktivnosti konzultiranja dionika u svrhu bolje pripreme LRS)
- administrativni troškovi (rad ureda i troškovi zaposlenika) za LAG koji je podnio zahtjev za dobivanje sredstava iz podmjere 19.1 ukoliko nije ostvario potporu za tekuće troškove u razdoblju 2007 – 2013 ili je potpora za administrativne troškova istekla

Prihvatljive aktivnosti i s njima povezani troškovi i izdaci bit će dodatno razrađeni u provedbenim aktima /natječajima.

Uvjeti prihvatljivosti

LAG mora obuhvaćati područje dovoljno usklađeno s kritičnom masom, odnosno 10.000 – 150.000 stanovnika, uključujući naselja s brojem stanovništva ispod 25.000 stanovnika, te mora obuhvaćati jasno definirano i zemljopisno kontinuirano područje.

Kriteriji odabira

Kako bi ostvario pravo na alokaciju sredstava iz podmjere 19.1 LAG mora podnijeti prijavu na javni natječaj koji objavljuje Agencija za plaćanja i ispuniti uvjete prihvatljivosti.

Kriteriji odabira će se temeljiti na minimalnim zahtjevima koje LAG mora ispuniti (najmanji broj stanovnika, najmanji broj jedinica lokalne samouprave, najmanji udio privatnog i civilnog sektora u Upravljačkom tijelu itd.) i uvjetima prihvatljivosti.

Iznos sredstava po korisniku u podmjeri 19.1 će biti određen temeljem mjerljivih kriterija (broj stanovnika, broj jedinica lokalne samouprave, udio privatnog i civilnog sektora u Upravljačkom tijelu itd.).

Kriteriji odabira biti će dodatno razrađeni u provedbenim aktima/natječaju.

Visina i intenzitet potpore

Sredstva potpore osiguravaju se iz proračuna Europske unije i Republike Hrvatske, od čega Europska unija sudjeluje s do 90% udjela, a Republika Hrvatska s minimalno 10% udjela.

Intenzitet potpore iznosi do 100%.

Maksimalna visina javne potpore po korisniku za razdoblje 2014 – 2020 iznosi do 100.000 €.

8.2.18.3.2. Provedba operacija unutar CLLD strategije

Opis operacije

Operacija provedba operacija unutar CLLD strategije obuhvaća podmjernu provedba operacija unutar CLLD strategije.

Nakon završetka provedbe operacije pripremna pomoć, LAG-ovi će izrađene LRS dostaviti na ocjenjivanje nadležnom ministarstvu za poljoprivredu, te će odabrani LAG-ovi potpisati Ugovor o dodjeli sredstava iz Programa ruralnog razvoja 2014-2020 (PRR 2014- 2020) za sufinanciranje LAG-a s Agencijom za plaćanja, te će im biti alocirana sredstva za provedbu projekta iz LRS. Ovo je najvažniji dio unutar LEADER mjere jer će LAG-ovi, za razliku od LEADER mjere unutar IPARD programa, biti u mogućnosti odabirati projekte korisnika sa područja LAG-a do visine alociranih sredstava. Odabrani projekti će morati biti u skladu s LRS i PRR 2014 - 2020. Nakon odabira projekata od strane LAG-a, Agencija za plaćanja će obaviti potrebne kontrole i isplatu sredstava nosiocima projekta. Provedba operacije provedba operacija unutar CLLD strategije neće moći započeti dok ne završi provedba operacije pripremna pomoć. Početkom provedbe operacije provedba operacija unutar CLLD strategije završava provedba operacije pripremna pomoć te tada više neće biti moguće stvarati obveze/dozvoljene izdatke iz operacije pripremna pomoć.

LRS mora sadržavati najmanje sljedeće stavke:

- opis područja koje strategija obuhvaća (uključujući površinu, broj jedinica lokalne samouprave i naselja, broj stanovnika)
- analizu razvojnih potreba i potencijala područja, uključujući SWOT analizu
- opis ciljeva LRS te integriranog i inovativnog karaktera LRS uključujući jasne i mjerljive pokazatelje za izlazne pokazatelje ili rezultate
- opis uključenosti lokalnih dionika u izradu LRS
- akcijski plan provedbe LRS
- način monitoringa i evaluacije LRS
- opis sposobnosti provedbe LRS
- financijski plan.

Vrsta potpore

Nepovratna financijska pomoć dodjeljuje se za prihvatljive troškove za operaciju provedba operacija unutar CLLD strategije.

Veza sa drugim zakonskim propisima

- Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR)
- Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo

- Nacionalni provedbeni propisi vezani uz implementaciju LEADER pristupa

Korisnici

Korisnici su nosioci projekta (uključujući i članove LAG-a) na području LAG-a koji su podnijeli prijavu LAG-u za odabir i sufinanciranje projekta, kao i sami odabrani LAG-ovi.

Prihvatljivi troškovi

Projekti koji će se sufinancirati kroz operaciju provedba operacija unutar CLLD strategije će biti projekti manjeg razmjera, integirani projekti, projekti inovativno-eksperimentalnog karaktera koji se provode na području LAG-a. Projekti moraju biti u skladu s LRS LAG-a i PRR 2014 – 2020.

Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani troškovi/izdaci biti će dodatno razrađeni u provedbenim aktima /natječajima.

Uvjeti prihvatljivosti

Nosioci projekta moraju imati prebivalište na području LAG-a, a projekt se mora provoditi na području LAG-a. Kriterije odabira projekata će razraditi LAG u svojoj LRS. Nosioci projekta/LAG će morati zadovoljiti i uvjete prihvatljivosti propisane za pojedine mjere iz PRR 2014 - 2020 za koje prijavljuju projekt. LAG-ovi moraju obuhvaćati područja dovoljno usklađena s kritičnom masom, odnosno 10.000 – 150.000 stanovnika, uključujući naselja s brojem stanovništva ispod 25.000 stanovnika, moraju obuhvaćati jasno definirano i zemljopisno kontinuirano područje.

Kriteriji odabira

Kako bi ostvario pravo na alokaciju sredstava iz podmjere 19.2 LAG mora podnijeti prijavu na javni natječaj koji objavljuje Agencija za plaćanja i ispuniti uvjete prihvatljivosti.

Kriteriji odabira će se temeljiti na minimalnim zahtjevima koje LAG mora ispuniti (najmanji broj bodova ostvarenih u evaluaciji LRS, najmanji broj stanovnika, najmanji broj jedinica lokalne samouprave, najmanji udio privatnog i civilnog sektora u Upravljačkom tijelu, , itd.) i uvjetima prihvatljivosti.

Kriteriji odabira sukladno kojima će se dodijeliti alokacija sredstava po korisniku unutar podmjere 19.2 će biti broj bodova ostvarenih u evaluaciji LRS, broj stanovnika, , iskustvo u provedbi LEADER pristupa unutar IPARD programa, razina ekonomske razvijenosti itd.

Kriteriji odabira LAG-ova će biti dodatno razrađeni u provedbenim aktima/natječajima.

Kriteriji odabira projekata moraju biti opisani u LRS LAG-a. Kod odlučivanja o odabiru projekata predstavnici niti jednog sektora i interesne grupe s pravom glasa ne smiju biti zastupljeni s više od 49%. Predstavnici civilnog i gospodarskog (privatnog) sektora moraju činiti više od 50% predstavnika s pravom glasa.

Visina i intenzitet potpore

Sredstva potpore osiguravaju se iz proračuna Europske unije i Republike Hrvatske, od čega Europska unija sudjeluje s do 90% udjela, a Republika Hrvatska s minimalno 10% udjela.

Intenzitet i maksimalna visina potpore po projektu će ovisiti o vrsti projekta, ograničenjima zadanim PRR 2014 - 2020, a dodatno će se razraditi u provedbenim aktima/ natječajima.

Maksimalna visina javne potpore (alokacije) po LAG-u za razdoblje 2014 – 2020 je do 5.000.000 EUR.

8.2.18.3.3. Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a

Opis operacije

Operacija priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a obuhvaća podmjernu pripremu i provedbu aktivnosti suradnje LAG-a.

Nakon što se LAG-ovi odaberu, tj. nakon što se LRS ocijene od strane stručnjaka (Ocjenjivački odbor), LAG-ovi mogu početi provoditi/odabirati projekte iz LRS te pripremati i provoditi i projekte suradnje. I u programskom razdoblju 2007 - 2013 su projekti suradnje bili izdvojeni dio (zasebna podmjerna) zbog svoje specifičnosti tj. uključenosti više LAG-ova ili lokalnih partnerstava iz jedne ili više država EU ili drugih država u provedbu projekata suradnje. S obzirom da LAG-ovi unutar IPARD-a nisu mogli provoditi projekte suradnje, provedba ove operacije će biti dodatni izazov za LAG-ove u Republici Hrvatskoj.

Projekti međuteritorijalne suradnje provode se unutar granica Republike Hrvatske. Suradnja između područja je često najbolji izvor inovacije za LAG, a samom provedbom zajedničkog projekta razmjenjuju se ideje, iskustva i znanje dionika projekta. Projekti transnacionalne suradnje provode se između država članica ili se provode u suradnji s trećim državama. Suradnja i dijeljenje iskustava u projektima transnacionalne suradnje je učinkovit način da se pristupi novim idejama, inovativnim pristupima i novim vještinama. Sudionicima transnacionalnih projekata omogućeno je da zajedničkim snagama doprinose razvoju svojih ruralnih područja. Projekti suradnje trebaju biti opisani u LRS grupa koje planiraju provoditi aktivnost suradnje, a potrebno je minimalno identificirati općeniti cilj i karakter takvog projekta. U svrhu što uspješnije pripreme i provedbe projekta međuteritorijalne i transnacionalne suradnje, LAG-ovi imaju mogućnost korištenja sredstava za operaciju priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a.

Vrsta potpore

Nepovratna financijska pomoć dodjeljuje se za prihvatljive troškove za operaciju priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a.

Veza sa drugim zakonskim propisima

- Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR)
- Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo
- Uredba (EU) br. 1299/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o posebnim odredbama za potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj cilju „Europska teritorijalna suradnja”
- Nacionalni provedbeni propisi vezani uz implementaciju LEADER pristupa

Korisnici

Korisnici su odabrani LAG-ovi i nosioci projekta suradnje (uključujući i članove LAG-a) s područja LAG-a.

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljivi troškovi su troškovi nastali unutar sljedećih prihvatljivih aktivnosti:

- tehnička priprema međuteritorijalnih (unutar Hrvatske) i transnacionalnih (između nekoliko država članica ili sa trećim državama) projekata suradnje, ukoliko LAG može minimalno identificirati ciljeve i karakter/tip planiranog projekta suradnje u svojoj LRS, npr. troškovi putovanja, smještaja, prijevoda itd.
- međuteritorijalni projekti suradnje (unutar granica RH)
- transnacionalni projekti suradnje (između država članica ili s trećim državama)

Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani troškovi/izdaci biti će dodatno razrađeni u provedbenim aktima /natječaju.

Uvjeti prihvatljivosti

Projektna ideja međuteritorijalne i transnacionalne suradnje mora biti naznačena u LRS, a LAG-ovi moraju biti odabrani. Nosioci projekta moraju biti sa području LAG-a. Kriterije odabira projekata suradnje će razraditi svaki odabrani LAG. Nosioci projekta/LAG će morati zadovoljiti i uvjete prihvatljivosti propisane za mjere iz PRR 2014 - 2020 za koje prijavljuju projekt. LAG-ovi moraju obuhvaćati područja dovoljno usklađena s kritičnom masom, odnosno 10.000 – 150.000 stanovnika, uključujući naselja s brojem stanovništva ispod 25.000 stanovnika, moraju obuhvaćati jasno definirano i zemljopisno kontinuirano područje.

Osim drugih LAG-ova, partneri na projektu međuteritorijalne i transnacionalne suradnje mogu biti i skupine definirane člankom 44, stavak 2 Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) (lokalna javna i privatna partnerstva na ruralnom ili urbanom području koji provode neku vrstu LRS, unutar ili izvan EU).

Kriteriji odabira

Kako bi ostvario pravo na alokaciju sredstava iz podmjere 19.3 LAG mora biti odabran unutar podmjere 19.2 i u svojoj LRS mora identificirati najmanje ciljeve i karakter/tip planiranih projekata suradnje.

Kriteriji odabira temeljem kojih će se dodijeliti alokacija po korisniku unutar podmjere 19.3 će biti broj bodova ostvarenih u evaluaciji LRS, broj opisanih projekata/projektinih ideja suradnje, broj stanovnika, iskustvo u provedbi LEADER pristupa unutar IPARD programa, razina ekonomske razvijenosti itd.

Kriteriji odabira projekata suradnje moraju biti opisani u LRS te moraju biti transparentni, objektivni i smanjiti potencijalni sukob interesa.

Visina i intenzitet potpore

Sredstva potpore osiguravaju se iz proračuna Europske unije i Republike Hrvatske, od čega Europska unija sudjeluje s do 90% udjela, a Republika Hrvatska s minimalno 10% udjela.

Intenzitet potpore iznosi do 100%.

Maksimalna visina javne potpore po LAG-u za operaciju priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a za razdoblje 2014 – 2020 je do 150.000 EUR.

8.2.18.3.4. Tekući troškovi i animacija

Opis operacije

Operacija tekući troškovi i animacija obuhvaća podmjernu tekući troškovi i animacija.

LAG-ovi koji se odaberu od strane nadležnog ministarstva za poljoprivredu moći će sufinancirati izdatke vezane uz troškove zaposlenika, ureda, opreme, odnosa s javnošću, monitoring i evaluaciju LRS, razmjenu iskustava, pomoć pri pripremi projekata slične aktivnosti iz dodijeljenog iznosa sredstava. Za navedene aktivnosti LAG će moći koristiti do 25% iznosa od ukupno dodijeljenih javnih izdataka LRS.

Unutar ove operacije postoji mogućnost isplate predujma do 50% iznosa sredstava namijenjenih za provedbu dozvoljenih aktivnosti. Izdaci su prihvatljivi nakon odabira LAG-a od strane Agencije za plaćanja, tj. nakon početka provedbe operacije provedba operacija unutar CLLD strategije.

Vrsta potpore

Nepovratna financijska pomoć dodjeljuje se za prihvatljive troškove za operaciju tekući troškovi i animacija odabranog LAG-a.

Veza sa drugim zakonskim propisima

- Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR)
- Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo
- Nacionalni provedbeni propisi vezani uz implementaciju LEADER pristupa

Korisnici

Korisnici su odabrani LAG-ovi.

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljive aktivnosti/troškovi unutar tekućih troškova su:

- djelatnici i administrativni troškovi odabranih LAG-ova kao što su troškovi ureda LAG-a (najamnine, režije, uredski material itd.), troškovi djelatnika (place, putni troškovi itd.), uredska oprema itd.
- troškovi treninga za djelatnike i članove (treninzi za promotore projekata se ne smiju financirati unutar tekućih troškova) kao što su troškovi stručnjaka, najam prostora za trening, hrana i piće, putni troškovi, dnevnice itd.
- troškovi vezano za odnose sa javnošću kao što su promotivni materijali, mrežne stranice, promotivne aktivnosti itd.

- financijski troškovi kao što su bankovne i poštanske naknade, itd.
- troškovi umrežavanja kao što je sudjelovanje djelatnika i članova LAG-a na sastancima, uključujući sastanke Mreže za ruralni razvoj i Europske mreže za ruralni razvoj, nacionalne i europske mreže LAG-ova
- troškovi monitoringa i evaluacije LRS (na nivou LAG-a) kao što su troškovi stručnjaka, itd.

Prihvatljive aktivnosti/troškovi unutar animacije:

- razmjena znanja između dionika kao što su troškovi puta u smještaja, kotizacije, itd.
- informiranje i promidžba LRS kao što su javni skupovi, letci, brošure, web stranice, itd.
- pomoć potencijalnim korisnicima za razvoj projekata i pripremu prijave kao što su putni troškovi, uredska oprema, itd.
- operativni troškovi nastali za potrebe animacije kao što su najamnine, režije, uredski materijal, uredska oprema, itd.
- troškovi osoblja nastali provedbom animacije kao što su plaće, putni troškovi, itd.
- troškovi nastali provedbom animacije kao što su uredski materijal, trošak stručnjaka, itd.

Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani troškovi/izdaci biti će dodatno razrađeni u provedbenim aktima /natječajima.

Uvjeti prihvatljivosti

LAG mora biti odabran te potpisati Ugovor o dodijeli sredstava s Agencijom za plaćanja.

Kriteriji odabira

Nije primjenjivo za ovu operaciju.

Visina i intenzitet potpore

Sredstva potpore osiguravaju se iz proračuna Europske unije i Republike Hrvatske, od čega Europska unija sudjeluje s do 90% udjela, a Republika Hrvatska s minimalno 10% udjela.

Intenzitet potpore iznosi do 100%.

Maksimalna visina potpore za tekuće troškove i animaciju po korisniku za razdoblje 2014.–2020. iznosi do 25 % od ukupno dodjeljenih javnih izdataka LRS.

LAG-ovi mogu zatražiti isplatu predujma za izdatke vezane za operaciju tekući troškovi i animacija. Iznos predujma ne može iznositi više od 50% javne potpore koja se odnosi na troškove operacije tekući troškovi i animacija.

8.2.4. Mogućnost provjere i kontrola mjere

Način provjere i kontrole svih uvjeta i kriterija prihvatljivosti bit će opisani provedbenim aktom, a provodi ih Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

8.2.4.1. Rizici u provedbi mjere

U usporedbi s ostalim mjerama i načinima financiranja ruralnog razvoja, LEADER pristup uključuje viši stupanj rizika zbog prepuštanja kontrole nad dijelom europskog proračuna LAG-u.

LEADER pristup se u RH provodio za vrijeme trajanja IPARD programa te nije postojala mogućnost odabira i provedbe projekata iz LRS, ali ipak su prepoznati sljedeći glavni rizici u provedbi mjere:

- niska razina svijesti i informiranosti lokalnog stanovništva o LEADER pristupu
- nedovoljni ljudski kapaciteti za provedbu aktivnosti i vođenje LAG-a
- slaba likvidnost LAG-ova i nemogućnost osiguranja sredstava za predfinanciranje
- dominantan utjecaj lokalne vlasti na rad LAG-a/ prevelika ovisnost LAG-ova o JLS

8.2.4.2. Aktivnosti za umanjene rizika

U svrhu ublažavanja negativnih utjecaja na provedbu mjere LEADER provoditi će se sljedeće aktivnosti:

- promidžba LEADER pristupa usmjerena prema stanovnicima ruralnih područja
- edukacija članova i zaposlenika LAG-a o LEADER pristupu
- uključivanje ostalih dionika u rješavanje predfinanciranja (jedinice regionalne samouprave, bankarski sektor, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva...)
- uvrštavanje obveze ravnopravnog odlučivanja predstavnika sva tri sektora u radu LAG-a u provedbene propise o provedbi LEADER pristupa

8.2.4.3. Ukupna procjena mjere

Iako se LEADER pristup u Republici Hrvatskoj prvi put započeo provoditi tijekom IPARD programa (2013.), određeno iskustvo i pokazatelji govore da će provedba LEADER pristupa u periodu 2014 – 2020 biti uspješna i time pridonijeti razvoju ruralnih područja.

8.2.5. Metodologija za izračun iznosa potpore

Nije primjenjivo za mjeru LEADER.

8.2.6. Dodatne informacije specifične za mjeru

8.2.6.1. Opis obveznih elemenata mjere LEADER

Obvezni elementi od kojih se sastoji mjera LEADER navedeni su u članku 35 stavak 1 Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo. Obuhvaćaju pripremnu pomoć za izradu i provedbu LRS, provedbu LRS, pripremu i provedbu projekata suradnje te tekuće troškove i animaciju, a opisani su u odgovarajućim poglavljima ove mjere.

8.2.6.2. Procedura i vremenski okvir za odabir LRS

Najkasnije dvije godine od odobrenja Partnerskog ugovora, a ne dalje od 31. prosinca 2017., nadležno ministarstvo za poljoprivredu će odabrati LAG-ove koje će se sufinancirati sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD). Ocjenjivački odbor imenovan od strane ministarstva nadležnog za poljoprivredu odabrati će LRS temeljem kriterija koji će biti razrađeni u provedbenim aktima/natječaju.

LAG-ovi će moći koristiti sredstva iz Podmjere 1 u svrhu pripreme LRS i prije završetka stvaranja obveza po programskom razdoblju 2007 -2013. Sredstva iz Podmjera 2,3 i 4 LAG-ovi će moći koristiti nakon završetka provedbe podmjere 1. Završetak stvaranja obveza po programskom razdoblju 2007 – 2013 ne smije biti iza 31. prosinca 2016.

8.2.6.3. Mogućnost isplate predujma

Mogućnost isplate predujma opisana je u mjeri.

Uvjeti koje će biti potrebno zadovoljiti za isplatu predujma biti će razrađeni u provedbenim aktima/natječaju.

8.2.6.4. Zadaci Ministarstva poljoprivrede, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (Agencija za plaćanja) i LAG-ova u provedbi LEADER-a

Ministarstvo poljoprivrede:

- propisuje zakonski okvir
- propisuje kriterije za odabir LAG-ova
- propisuje minimalni sadržaj za LRS
- edukacija o LEADER pristupu svih dionika uključenih u provedbu LEADER pristupa
- uspostavlja Ocjenjivački odbor za odabir lokalnih razvojnih strategija
- monitoring i evaluacija provedbe mjere
- promocija i informiranje lokalnog stanovništva i lokalnih dionika o LEADER pristupu

Agencija za plaćanja:

- raspisuje javni poziv/natječaj za odabir LAG-ova
- administrativna obrada prijava LAG-ova
- odabir LAG-ova
- kontrola LAG-ova i projekata na terenu
- isplata sredstava odabranim LAG-ovima

Lokalna akcijska grupa:

- izrada LRS
- vođenje LAG-a i ostalih aktivnosti vezanih uz poslovanje LAG-a
- odabir projekta sa područja LAG-a
- izrada transparentne, ne-diskriminirajuće selekcijske procedure i objektivnih kriterija za odabir operacija kojima se izbjegava sukob interesa
- izgradnja kapaciteta lokalnih dionika u svrhu izrade i implementacije operacija, i poticanje njihove sposobnosti upravljanja projektima

- monitoring i evaluacija LRS na razini LAG-a

8.2.6.5. Predviđeni mehanizmi suradnje i preklapanja s ostalim mjerama u PRR 2014 – 2020

Mjera LEADER neizravno doprinosi i ostalim fokus područjima PRR 2014 – 2020 budući da ne postoje ograničenja pri odabiru vrste projekata koje će LAG provoditi. Ovisno o potrebama koje su identificirane u LRS, LAG će vršiti odabir projekata koje će provoditi.

Za provedbu jedno te istog projekta, korisnik ne može ostvariti potporu i unutar podmjere 19.2 i redovitih mjera PRR 2014-2020.

8.2.7. Ostale relevantne informacije za razumijevanje i provedbu mjere

Projekti koje odabire LAG mogu imati veći intenzitet potpore u odnosu na intenzitet koji im je određen u mjerama PRR 2014-2020. Prilikom odlučivanja o intenzitetu potpore, LAG bi treba uzeti u obzir neke od sljedećih kriterija: zajednički interes, zajedničke korisnike, javni pristup rezultatima provedenog projekta, inovativan karakter projekta na lokalnom nivou te raspoloživu alokaciju sredstava.

9. EVALUACIJSKI PLAN

9.1. Cilj i svrha

Evaluacija je periodičko ocjenjivanje ekonomičnosti, učinkovitosti, utjecaja, održivosti i relevantnosti programa/projekta u kontekstu utvrđenih ciljeva. Obično se provodi kao neovisna analiza okruženja, ciljeva, rezultata, aktivnosti i uloženi sredstava, radi donošenja zaključaka koji bi se mogli koristiti kao temelj za buduće odluke. Može se izvršiti kao prethodna (ex-ante) evaluacija prije provedbe, evaluacija tijekom provedbe ili naknadna (ex-post) evaluacija nakon provedbe programa/projekta.

U cilju pružanja adekvatne aktivnosti evaluacije i na temelju čl. 56. i čl. 114. Uredbe (EZ) br. 1303/2013, izrađen je Evaluacijski Plan za evaluaciju Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. (EP).

Cilj Evaluacijskog Plana je:

- osigurati da su poduzete dostatne i adekvatne aktivnosti evaluacije,
- osigurati dostupnost dovoljnih i odgovarajućih resursa (ljudskih i financijskih),
- osigurati da su prikladni podaci pravovremeno dostupni za potrebe evaluacije programa, posebno za godišnja izvješća u 2017. i 2019. godini,
- pružiti informacije potrebne za upravljanje programom,
- pružiti potrebne informacije kako bi se prikazao napredak u odnosu na postavljene ciljeve programa.

9.2. Upravljanje i koordinacija

Sustav praćenja i evaluacije programa ruralnog razvoja sastoji se od tijela, mehanizama i aktivnosti, koji su postavljeni kako bi se provelo praćenje i evaluacija provedbe programa ruralnog razvoja.

Najvažniju ulogu u evaluaciji ovog Programa će imati: Upravljačko tijelo, Odbor za praćenje, Radna skupina za evaluaciju, Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Nacionalna ruralna mreža, Međuresorna radna skupina za evaluaciju te nezavisni evaluatori.

Uloga i odgovornosti pojedinih tijela u sustavu praćenja i evaluacije prikazani su u nastavku.

Upravljačko tijelo

Upravljačko tijelo nosi odgovornost za funkcioniranje i upravljanje sustava praćenja i evaluacije te kvalitetu, pravovremenost i širenje rezultata evaluacijskih aktivnosti.

U smislu praćenja, Upravljačko tijelo mora osigurati siguran elektronički informacijski sustav i pružiti Europskoj komisiji relevantne podatke o ugovorenim i isplaćenim operacijama te izrađivati godišnja izvješća o provedbi (GI). Odgovorno je za praćenje kvalitete provedbe programa pomoću definiranih pokazatelja te osigurava Odboru za praćenje informacije i dokumente potrebne za praćenje napretka programa.

Upravljačko tijelo odgovorno je za izradu i provedbu EP te treba osigurati:

- da se tijekom programskog razdoblja minimalno jednom evaluiira doprinos ciljevima svakog prioriteta;

- da su ex-ante i ex-post evaluacije pravovremene i u skladu sa sustavom praćenja i evaluacije;
- da se izvještava Europsku komisiju o svakoj evaluaciji putem GI;
- da se objavljuju rezultati evaluacije.

Na temelju članka 75. Uredbe (EZ) br. 1305/2013, Upravljačko tijelo će poslati prvo GI do 30. lipnja 2016. godine. Izvješće podneseno u 2016. godini pokriva kalendarske godine 2014. i 2015. Nadalje, do 30. lipnja svake tekuće godine (n) će slati GI za prethodnu godinu (n-1), uključujući 2024. godinu. Republika Hrvatska će osigurati da izvješća koja se podnose u 2017. i 2019. godini budu poboljšana te da sadrže rezultate evaluacije prethodnih godina.

Upravljačko tijelo odgovorno je za uspostavu i koordinaciju djelovanja Radne grupe za evaluaciju PRR 2014.-2020. te sudjeluje u radu Međuresorne evaluacijske radne skupine RH. Predstavnici Upravljačkog tijela će također redovno sudjelovati u radu Odbora stručnjaka za evaluaciju PRR-a pri EK (ExCo-a⁴⁰). Odbor za praćenje PRR 2014.-2020.

Uloga Odbora je praćenje učinkovitosti i kvalitete provedbe programa, kao i napretka u korištenju dodijeljenih sredstava, a sve u svrhu ispunjenja postavljenih ciljeva Programa. Između ostalog, Odbor za praćenje analizira aktivnosti i rezultate provedbe EP te razmatra i odobrava godišnja izvješća o provedbi programa prije slanja EK (vidi poglavlje 15.2.). Radna skupina za evaluaciju PRR 2014.-2020. (RSE-RR)

Institucionalni kapacitet za provedbu EP osigurati će se kroz rad Radne skupine za evaluaciju.

Radna skupina će se osnovati u roku od tri mjeseca od odobrenja PRR 2014.-2020. te će biti sastavljena najmanje od predstavnika Upravljačkog tijela (Odjela odgovornog za poslove praćenja i evaluacije), Odbora za praćenje, APPRRR, Mreže za ruralni razvoj, Međuresorne radne skupina za evaluaciju i Poljoprivredne savjetodavne službe. RSE-RR će se sastojati od oko 10-ak predstavnika, kako bi se potaknula učinkovitost u radu. Kad se ukaže potreba, a ovisno o pojedinim aktivnostima, predstavnici evaluatora (ugovoreni putem natječaja), drugih ministarstava i tijela, regionalne i lokalne samouprave, biti će pozivani na radne sastanke.

Glavna zadaća RSE-RR će biti:

- potpora upravljanju procesom praćenja i evaluacije, uključujući provedbu EP;
- osiguranje adekvatnih evaluacijskih aktivnosti sukladno potrebama Programa;
- izrada Godišnjeg plana evaluacije za iduću godinu;
- izrada projektnih zadataka;
- pružanje pomoći evaluatoru u prikupljanju podataka;
- analiza i razmatranje evaluacijskih izvješća;
- širenje rezultata evaluacije.

Upravljačko tijelo predsjedava RSE-RR te saziva sastanke.

Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR)

⁴⁰ Evaluation Expert Committee

Za potrebe praćenja i evaluacije Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju prikuplja informacije na temelju prijavne dokumentacije, zahtjeva za isplatu, provedenih kontrola. Prikupljene informacije će biti na raspolaganju Upravljačkom tijelu na način da je pravovremen protok podataka osiguran. Na zahtjev evaluatora, APPRRR je u obvezi osigurati sve dodatno tražene informacije i dokumentaciju.

Lokalne akcijske grupe (LAG-ovi)

LAG-ovi, kao i drugi korisnici Programa, imaju obvezu pružiti sve informacije potrebne za praćenje i evaluaciju Programa, a naročito one vezane za evaluaciju doprinosa strategija lokalnog razvoja te dodane vrijednosti LEADER pristupa i načela partnerstva. Između ostalog, Lokalne Akcijske Grupe su odgovorne za razvoj, provedbu, praćenje i evaluaciju lokalnih strategija razvoja svog područja.

Nacionalna ruralna mreža

Glavna uloga Nacionalne mreže za ruralni razvoj u sustavu praćenja i evaluacije je širenje rezultata evaluacije na cijelom ruralnom prostoru RH. Također će predstavnici Nacionalne mreže za ruralni razvoj, sudjelujući u RSE-RR, imati ulogu prepoznavanja evaluacijskih potreba u smislu traženja rješenja za specifična pitanja u provedbi Programa (više o Mreži u poglavlju 17.).

Međuresorna radna skupina za evaluaciju (RSE)

Tijekom 2013. MRRFEU⁴¹ je započelo sa uspostavom Međuresorne radne skupine za evaluaciju, koja se sastoji od predstavnika Upravljačkih tijela svih EU programa u RH. Cilj ove skupine je pružiti poticaj, koordinaciju i usmjeravanje svih aktivnosti vezanih za ocjenjivanje, uključujući i ne ograničavajući se na evaluaciju Strukturnih fondova i Kohezijskog fonda. Stoga su se i predstavnici Upravljačkog tijela IPARD programa aktivno uključili u rad međuresorne skupine.

Daljnijim aktivnim sudjelovanjem u ovoj međuresornoj skupini Upravljačkom tijelu PRR 2014.-2020. će se omogućiti:

- sudjelovanje u izradi/upravljanju Strategijom za evaluaciju RH⁴²;
- sudjelovanje u uspostavi Nacionalnog evaluacijskog društva u RH;
- koordinacija evaluacijskih aktivnosti PRR 2014.-2020. sa evaluacijama ostalih programa/fondova u RH;
- razmjena evaluacijskih iskustava sa ostalim ministarstvima/tijelima;
- jačanje evaluacijskih kapaciteta;
- lakši i pravovremeni protok informacija.

Tajništvo međuresorne RSE je MRRFEU.

Ostali izvori informacija

Baze podataka i informacije iz drugih izvora (Državni zavod za statistiku, Hrvatska agencija za zaštitu okoliša, Energetski institut Hrvoje Požar, Poljoprivredna savjetodavna služba, druga ministarstva, sveučilišta i istraživački instituti itd.) mogu biti relevantne, kao ulazni podaci za

⁴¹ U okviru projekta EuropeAid/130401/D/SER/HR "Ex-ante evaluation of programming documents and strengthening evaluation capacity for EU funds post-accession"

⁴² Evaluacijska strategija za europske strukturne instrumente, MRRFEU, ožujak 2012. (u procesu izmjene/dopune)

aktivnosti evaluacije. Predstavници tih institucija će, po potrebi, biti pozvani da sudjeluju u radu RSE-RR. Upravljačko tijelo će osigurati da sve prikladne postojeće informacije budu dostupne u svrhu izvješćivanja i provedbe evaluacijskih aktivnosti. Ako neki dodatni podaci, koji su potrebni za određenu evaluaciju nedostaju, relevantne institucije mogu biti angažirane za prikupljanje konkretnih podataka.

Nezavisni evaluatori

Sve aktivnosti evaluacije će se provoditi od strane vanjskih stručnjaka koji su funkcionalno neovisni od Upravljačkog tijela i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Evaluatori će biti ugovoreni putem javnog natječaja, a u skladu s odredbama o javnoj nabavi te financirani sredstvima mjere 20.1., „Tehnička pomoć“.

9.3. Teme i aktivnosti evaluacije

Aktivnosti evaluacije pokazati će napredak, utjecaj, postignuća, djelotvornost, učinkovitost i važnost politike ruralnog razvoja. Aktivnosti evaluacije osigurati će odgovarajuću analizu doprinosa Programa ciljevima svakog fokus područja i prioriteta za ruralni razvoj. Sve aktivnosti evaluacije biti će koordinirane putem RSE-RR.

Dosadašnja iskustva praćenja i evaluacije politike ruralnog razvoja u RH su limitirana. Razlog tome je s jedne strane nedovoljna institucionalna kapacitiranost, s druge strane pravovremena dostupnost financijskih sredstava. Uočeni su nedostaci u sustavu praćenja, koji onemogućavaju samostalnu procjenu rezultata provedbe. No bez obzira na ograničavajuće okolnosti kroz pretprijetni SAPARD i IPARD program stečena su prva i neprocjenjiva iskustva u sustavu praćenja, izvještavanja i procjene. Detaljne informacije o poduzetim aktivnostima, problemima pri provedbi, preporukama evaluatora nalaze se u godišnjim i evaluacijskim izvješćima, koja su vidljiva na www.mps.hr.

Budući nema kvalitetne evaluacije bez dobro uspostavljenog sustava praćenja, a temeljem dosadašnjih loših iskustava, jedna od prvih aktivnosti će biti procjena uspostavljenog sustava praćenja i evaluacije te daljnji razvoj sustava. Tijekom aktivnosti će se provesti pregled raspoloživosti podataka za zajedničke pokazatelje (naročito pokazatelje učinka) i procijeniti slabosti i nedostaci u prikupljanju podataka. Također će se preispitati uspostavljeni sustav skupljanja i skladištenja podataka u APPRRR.

Na temelju tih rezultata provesti će se dodatno poboljšanje sustava praćenja, osobito u prikupljanju podataka. Ukoliko se ukaže potrebnim angažirati će se institucije koje bi mogle prikupljati potrebne podatke. Kroz ovu aktivnost će se dodatno analizirati primjeri dobre prakse drugih država članica u organiziranju sustava praćenja i evaluacije.

Ove aktivnosti će biti baza daljnjim evaluacijskim aktivnostima.

Osim toga, sljedeće aktivnosti evaluacije i praćenja će se provesti s naglaskom na specifične teme koje proizlaze iz samog PRR 2014.-2020.:

- Ex-ante evaluacija Programa ruralnog razvoja za razdoblje 2014.–2020.;
- Ex-post evaluacija IPARD programa;
- Praćenje napretka u odnosu na postavljene vrijednosti pokazatelja ciljeva i planiranih izlaznih pokazatelja (vidi Indikator plan, poglavlje 11.);
- Procjena programskih intervencija analizom pokazatelja rezultata i komplementarnih pokazatelja rezultata, a uzimajući u obzir relevantna evaluacijska pitanja i procjenu

primarnih i sekundarnih učinaka operacija u odnosu na fokus područja. S obzirom na alokaciju sredstava ovog Programa, poseban naglasak će biti na analizi provedbe i učinka operacija, s kojima se ulaže u modernizaciju, a koje spadaju pod podmjere 4.1. i 4.2. te njihov doprinos konkurentnosti poljoprivrede (Prioritet 2);

- Procjena doprinosa Programa ciljevima zajedničke poljoprivredne politike (održiva proizvodnja hrane, održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama te uravnoteženi teritorijalni razvoj) putem analize promjena vrijednosti pokazatelja učinka;
- Procjena utjecaja Programa na horizontalne ciljeve (okoliš, ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama te inovacije). Poseban naglasak će biti na doprinosu zaštiti okoliša, budući da je sve veći interes društva za ekološkim uslugama (kvaliteta zraka, tla, vode, bioraznolikost...) te je više od 30% sredstava usmjereno na mjere zaštite okoliša;
- Procjena doprinosa Programa tematskim ciljevima Strategije EU 2020;
- Procjena korištenja integriranog pristupa - CLLD⁴³ kroz lokalne razvojne strategije mjere 19;
- Procjena korištenja sredstava mjere 20 „Tehnička pomoć“;
- Doprinos Nacionalne mreže za ruralni razvoj u provedbi i dostizanju ciljeva politike ruralnog razvoja;
- Aktivnosti u svrhu praćenja provedbe preporuka evaluacije. Svaka provedena evaluacija proizvesti će preporuke o različitim aspektima. Posljedično će Upravljačko tijelo pratiti preporuke i poduzimati aktivnosti s ciljem uvažavanja istih;
- Širenje rezultata evaluacije;
- Izgradnja evaluacijskih kapaciteta;
- Analiza kretanja razvojnih trendova i analiza područja primjene PRR 2014.-2020., koristeći zajedničke kontekst pokazatelje;
- Ex-ante evaluacija budućeg razdoblja (2021.-2027.), budući aktivnost zahtijeva ljudske i financijske resurse u programskom razdoblju 2014.-2020.;
- Ex-post evaluacija PRR 2014.-2020.

Način provođenja i planiranja evaluacijskih aktivnosti biti će sastavni dio Godišnjeg plana evaluacije kojeg izrađuje RSE-RR. Uz gore navedene evaluacijske aktivnosti, specifične i „ad-hoc“ evaluacijske aktivnosti će se provoditi tijekom razdoblja provedbe programa na temelju potreba i rezultata provedenih evaluacija. „Ad-hoc“ aktivnosti će isto tako biti predviđene u Godišnjem planu evaluacije. Godišnji planovi evaluacije će također predvidjeti načine pripreme i provedbe natječaja za ugovaranje vanjskih stručnjaka za potrebe evaluacije, načine širenje rezultata evaluacije, plan izgradnje evaluacijskih kapaciteta, načine angažiranja drugih institucija pri prikupljanju podataka, prijedloge izmjena EP itd.

9.4. Podaci i informacije

Dosadašnja evaluacija IPARD programa je pokazala potrebu za ranom uspostavom adekvatnog prikupljanja podatka. Jasno definiranje i razumijevanje svakog pokazatelja, zajedno s metodologijom prikupljanja podataka za izračun vrijednosti istih je osnova za učinkovito provođenje svake evaluacije.

U programskom razdoblju 2014.-2020. predviđeni su sljedeći zajednički pokazatelji:

⁴³ Community-Led Local Development

1. Kontekst pokazatelji
2. Pokazatelji učinka
3. Pokazatelji cilja
4. Komplementarni pokazatelji rezultata
5. Izlazni pokazatelji

Svaki od njih ima svoju ulogu u mjerenju dostizanja ciljeva politike ruralnog razvoja RH i EU, a predstavljeni su u nastavku:

Zajednički kontekst pokazatelji

Zajednički kontekst pokazatelji su kvantitativni temelj za sveobuhvatnu analizu i opis trenutne situacije područja primjene Programa. Ukupno je 45 zajedničkih kontekst pokazatelja te su podijeljeni u tri glavne skupine (vidi poglavlje 4.1.6.):

- Pokazatelji koji se koriste za analizu društveno-gospodarskog stanja područja;
- Pokazatelji koji se koriste za ekonomske analize poljoprivrednog, šumarskog i prehrambeno-industrijskog sektora;
- Pokazatelji koji se koriste za opis okolišnog stanja i klime.

Vrijednosti zajedničkih kontekst pokazatelja prikuplja Europska komisija iz Eurostata, obrađuje ih te prosljeđuje Upravljačkom tijelu. Eurostat dobiva te podatke od država članica. Podaci za izračun značajnog broja kontekst pokazatelja trenutno se u Hrvatskoj ne prikupljaju te se pokazatelji ne prate tj. Eurostat nema podatke za RH.⁴⁴ Većinom su to pokazatelji koji se odnose na poljoprivredni okoliš. Početkom programskog razdoblja nedostatak podataka će biti detaljno analiziran te će se adekvatno postupiti sukladno rezultatima analize.

Od ukupnog broja zajedničkih kontekst pokazatelja, 13 ih predstavlja pokazatelje učinka za ruralni razvoj (stopa zaposlenosti, BDP-a po glavi stanovnika, stopa siromaštva, poljoprivredni faktorski dohodak, poljoprivredni poduzetnički prihod, produktivnost u poljoprivredi, indeks ptica na farmi (FBI⁴⁵), poljoprivredna proizvodnja visoke prirodne vrijednosti (HNV⁴⁶), korištenje vode u poljoprivredi, kvaliteta vode, organska tvar u tlu, erozija tla vodom, emisija iz poljoprivrede). Pokazatelji učinka služe za analizu i mjerenje doprinosa Programa ruralnog razvoja promjenama na području primjene.

Pokazatelji cilja

Pokazatelji cilja predstavljaju kvantitativno očekivani doprinos intervencija ruralnog razvoja na određenom fokus području prioriteta ruralnog razvoja. Pokazatelji cilja temelje se na izračunu izlaznih pokazatelja pojedinih operacija, koje su programirane za svako fokus područje. Ciljevi su izraženi kao izlazni pokazatelji koji doprinose cilju ili omjer izlaznih pokazatelja u odnosu na baznu godinu. Izvor podataka za izračun pokazatelja cilja biti će baze podataka koje vodi APPRRR, a za baznu godinu statističke baze podataka. Očekivane vrijednosti predviđenih pokazatelja ciljeva su prikazani u Indikator planu.

⁴⁴ U listi kontekst pokazatelja, koja se nalazi na prilogu x, vidljivo je koji pokazatelji nedostaju.

⁴⁵ Farmland Birds Index

⁴⁶ High Nature Value farming

Zajednički komplementarni pokazatelji rezultata

Zajednički komplementarni pokazatelji rezultata procjenjuju primarne i sekundarne učinke i sinergiju operacija u odnosu na određeno fokus područje. Primarni učinak zabilježen je u bazi podataka operacija kao izlazni pokazatelj operacije, koja pripada fokus području pod kojom je ista programirana. Operacije koje su programirane pod jednim fokusom također mogu imati sekundarni učinak na druga fokus područja, što je u Indikator planu predviđeno kroz "sekundarni efekt". Sekundarni efekt će biti identificiran u bazi podataka APPRRR te će se mjeriti putem evaluacijskih aktivnosti.

Izlazni pokazatelji

Na nivou EU, ukupno je predviđeno 26 izlaznih pokazatelja mogućih operacija. U ovisnosti o programiranim operacijama RH će koristiti relevantne izlazne pokazatelje pod fokus područjima pod kojim je operacija programirana. Oni se prate u bazi podataka operacija i prikazuju putem tablica praćenja koje ispunjava APPRRR. Tablice praćenja pokazuju kumulativno vrijednosti izlaznih pokazatelja operacija u odnosu na planirane vrijednosti izlaznih pokazatelja predviđenih u Indikator planu.

Svi ključni podaci za svaku operaciju odabranu za financiranje, kao i za završene operacije evidentirati će se u elektroničkoj bazi podataka operacija, koju ispunjava i kojom upravlja APPRRR. Pristup bazi podataka operacija biti će omogućen Upravljačkom tijelu u svakom trenutku. Temeljem prikupljenih podataka, iz baze podataka operacija, APPRRR mjesečno ispunjava tablice za praćenje te ih dostavlja Upravljačkom tijelu. Svake godine (n) do 15. veljače APPRRR podnosi detaljno izvješće Upravljačkom tijelu o provedbi Programa za prethodnu godinu (n-1), korištenjem informacija o operacijama iz baze podataka i ostalih relevantnih IT programa kojima upravlja, kao što je Integrirani administracijski i kontrolni sustav (IAKS). Koristeći podatke dostavljenog izvješća kao i tablica za praćenje, Upravljačko tijelo će izrađivati Godišnja izvješća o provedbi Programa (GI).

Na zahtjev Upravljačkog tijela i/ili ugovorenog evaluatora svi ugovoreni korisnici Programa imaju obvezu surađivati u smislu dostavljanja podataka ili omogućavanja uvida u projektnu i poslovnu dokumentaciju za potrebe provedbe evaluacija.

9.5. Vremenski okvir

Neophodno je osigurati da se sve aktivnosti koje se odnose na praćenje i evaluaciju provedu u odgovarajuće vrijeme, poštujući slijed provedbe s obzirom na vrijeme kada je potrebna određena informacija. Pravovremeno planiranje omogućiti će planiranje i predviđanje radnih zadataka za svako tijelo uključeno u sustav praćenja i evaluacije. Aktivnosti praćenja i evaluacije pružiti će potrebne informacije u odgovarajućem trenutku, osobito informacije za potrebe izrade godišnjih (i poboljšanih godišnjih) te završnog izvješća o provedbi programa.

Vremenski okvir odvijanja planiranih aktivnosti EP prikazan je u donjoj tablici:

Aktivnosti	Godina provedbe i trajanje	Izvještavanje
Ex-ante evaluacija Programa ruralnog razvoja za razdoblje 2014. – 2020.	Započeta u 2013. te će trajati najmanje do srpnja 2014., a maksimalno do prihvatanja Programa	Informacija je prikazana u poglavlju 3. te je cijelo evaluacijsko izvješće dodatak Programa

Ex-post evaluacija IPARD programa	Započeti će tijekom 2015., a završiti najkasnije u četvrtom kvartalu 2016.	Izvješće će biti objavljeno na web stranicama ministarstva te poslano EK do kraja 2016.
Uspostava i rad RSE-RR	Uspostava u prvoj godini provedbe programa te održavanje sastanaka radne skupine najmanje tri puta godišnje	Informacije će biti prikazane u svakom GI, u okviru napretka u provedbi EP
Procjena uspostavljenog sustava praćenja i evaluacije te daljnji razvoj sustava	U prvoj godini provedbe Programa (trajanje 6-12 mjeseci)	Informacija će biti u GI dostavljenom u 2016.
Praćenje napretka u odnosu na postavljene vrijednosti pokazatelja ciljeva i planiranih izlaznih pokazatelja	Tijekom cijele provedbe programa	Informacije će biti prikazane u svakom GI
Procjena programskih intervencija analizom pokazatelja rezultata i komplementarnih pokazatelja rezultata, a uzimajući u obzir relevantna evaluacijska pitanja i procjenu primarnih i sekundarnih učinaka operacija u odnosu na fokus područja	Tijekom 2016. i 2018. te krajem provedbe Programa (trajanje oko 6 mjeseci –svaki put)	Informacije će biti prikazane u poboljšanim GI u 2017. i 2019. godini te u završnom izvješću i Ex-post izvješću PRR 2014.-2020.
Procjena doprinosa Programa ciljevima zajedničke poljoprivredne politike: održiva proizvodnja hrane, održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama te uravnoteženi teritorijalni razvoj		
Procjena utjecaja Programa na horizontalne ciljeve: okoliš, ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i inovacije		
Procjena doprinosa Programa ruralnog razvoja tematskim ciljevima Strategije EU 2020		
Procjena korištenja sredstava mjere „Tehnička pomoć“		
Procjena korištenja integriranog pristupa kroz lokalne razvojne strategije LAG-ova		
Doprinos Nacionalne mreže za ruralni razvoj provedbi i dostizanju ciljeva Programa		

Analiza razvojnih trendova i analiza područja primjene Programa	Krajem provedbe programa (trajanje oko 6 mjeseci)	Informacija će biti prikazana u završnom izvješću te Ex-post izvješću PRR 2014.-2020.
Specifične i „ad-hoc“ evaluacijske aktivnosti	Provoditi će se tijekom razdoblja provedbe Programa na temelju uočenih potreba i rezultata provedenih evaluacija	Informacije će biti prikazane u svakom GI, u okviru napretka u provedbi EP
Izgradnja evaluacijskih kapaciteta	Provoditi će se tijekom razdoblja provedbe Programa u skladu sa godišnjim planovima evaluacije	Informacije će biti prikazane u svakom GI, u okviru napretka u provedbi EP
Širenje rezultata evaluacije	Provoditi će se tijekom razdoblja provedbe Programa u skladu sa godišnjim planovima evaluacije	Informacije će biti prikazane u svakom GI
Ex-ante evaluacija budućeg razdoblja (2021.-2027.)	Najkasnije tijekom 2020. pa sve do prihvatanja PRR 2021.-2027.	Informacija će biti prikazana u završnom izvješću, a evaluacijsko izvješće će biti sastavni dio budućeg PRR-a
Ex-post evaluacija PRR-a 2014.-2020.	Najkasnije tijekom 2024.	Ex-post izvješće će se dostaviti EK najkasnije do 31. prosinca 2024.

9.6. Širenje rezultata evaluacijskih aktivnosti

U skladu sa člankom 54. Uredbe (EZ) br. 1303/2013, sve provedene evaluacije biti će dostupne javnosti. Uz samu obvezu objave evaluacijskih izvješća, rezultati evaluacije će biti učinkovito i pravodobno priopćeni ciljanim skupinama te široj javnosti.

Odgovarajuće aktivnosti širenja rezultata evaluacija će biti predviđene Godišnjim planom evaluacije kojeg izrađuje RSE-RR. Aktivnosti će se razvijati u uskoj suradnji s Odjelom odgovornim za promidžbu programa, Upravljačkog tijela i u skladu sa cjelokupnom komunikacijskom strategijom Programa.

Širenje rezultata evaluacija će se obavljati na dva načina:

- 1) Unutar „kuće“ - ciljajući na djelatnike i donosiocima odluka Upravljačkog tijela i APPRRR, posebno vezanih za provedbu preporuka evaluacije te za cjelokupnu provedbu PRR 2014.-2020. Vanjski stručnjaci ugovoreni za provođenje evaluacije će uz izradu evaluacijskog izvješća, imati i obvezu prezentiranja rezultata evaluacije putem radionica Upravljačkom tijelu i APPRRR te, po potrebi, na sastancima Odbora za praćenje provedbe programa i/ili Nacionalne ruralne mreže.

2) Vanjsko širenje informacija - ciljajući na širu javnost. U skladu sa načelom transparentnosti fondova EU, evaluacijska izvješća biti će objavljena na web stranicama Ministarstva poljoprivrede. Evaluatori će biti dužni uz izradu sveukupnog izvješća, dostavljati i sažetak izvješća s jasno prikazanim rezultatima evaluacija, koja će također biti javno dostupna. Uz navedeno, Upravljačko tijelo će širiti informacije putem međuresorne ERS, Nacionalne ruralne mreže te kroz GI o provedbi. Po potrebi će se koristiti i drugi odgovarajući alati, kao što su brošure, priopćenja za javnost itd.

9.7. Resursi

Odgovarajuća razina ljudskih resursa za potrebe praćenja i evaluacije predviđena je u okviru Upravljačkog tijela i APPRRR te kroz rad RSE-RR.

Ex-ante evaluacija Programa ruralnog razvoja za razdoblje 2014.–2020. je u tijeku te su sredstva financiranja osigurana iz projekta IPA 2009 (vidi poglavlje 3).

Budući će evaluacijske aktivnosti obavljati vanjski stručnjaci putem natječaja, odgovarajuća i dostatna financijska sredstva, za sve ostale aktivnosti, predviđena su kroz sredstva mjere 20.1. „Tehnička pomoć“.

Indikativna raspodjela financijskih sredstava po aktivnostima, a u odnosu na ukupna indikativna sredstva dodijeljena za provedbu EP, putem mjere „Tehnička pomoć“, prikazana su u donjoj tablici s naznakom osiguranja ljudskih resursa u provedbi aktivnosti.

Aktivnosti praćenja i evaluacije	Ljudski resursi	Indikativni financijski resursi
Ex-post evaluacija IPARD programa	Vanjski stručnjak uz potporu i koordinaciju RSE-RR	10%
Procjena uspostavljenog sustav praćenja i evaluacije te daljnji razvoj sustava	Vanjski stručnjak uz potporu i koordinaciju RSE-RR	15%
Procjena programskih intervencija analizom pokazatelja rezultata i komplementarnih pokazatelja rezultata, a uzimajući u obzir relevantna evaluacijska pitanja i procjenu primarnih i sekundarnih učinaka operacija u odnosu na fokus	Vanjski stručnjak uz potporu i koordinaciju RSE-RR	30%
Procjena doprinosa Programa ciljevima zajedničke poljoprivredne politike: održiva proizvodnja hrane, održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatske promjene te uravnoteženi teritorijalni razvoj		
Procjena utjecaja Programa na horizontalne ciljeve: okoliš, ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i inovacije		

Procjena doprinosa Programa ruralnog razvoja tematskim ciljevima Strategije EU 2020		
Procjena korištenja sredstva mjere „Tehnička pomoć“		
Procjena korištenja integriranog pristupa kroz lokalne razvojne strategije		
Doprinos Nacionalne mreže za ruralni razvoj provedbi i dostizanju ciljeva Programa		
Analiza razvojnih trendova i analiza područja primjene Programa	Vanjski stručnjak uz potporu i koordinaciju RSE-RR	5%
Specifične i „ad-hoc“ evaluacijske aktivnosti	Vanjski stručnjak uz potporu i koordinaciju RSE-RR	10%
Izgradnja evaluacijskih kapaciteta	Vanjski stručnjak uz potporu i koordinaciju RSE-RR te međuresorne RSE	5%
Širenje rezultata evaluacije	Ugovoreni stručnjak (u kući), Upravljačko tijelo, APPRRR, RSE-RR, međuresorna RSE... (prema ostalim dionicima ruralnog razvoja i zainteresiranim skupinama)	5%
Ex-ante evaluacija budućeg razdoblja (2021.-2027.)	Vanjski stručnjak uz potporu i koordinaciju RSE-RR	10%
Ex-post evaluacija PRR-a 2014.-2020.	Vanjski stručnjak uz potporu i koordinaciju RSE-RR	10%
UKUPNO		100%

10. FINANCIJSKI PLAN

10.0. Stope doprinosa

Primjenjiva stopa doprinosa iz EAFRD-a u programu je postavljena na 85% prihvatljivih izdataka za sve mjere, izuzev dolje navedenih odstupanja:

Odstupanja:

Primjenjiva stopa doprinosa iz EAFRD za mjere: Prenos znanja i aktivnosti informiranja (M01), Uspostavljanje skupina i organizacija proizvođača (M09), Suradnja (M16) i LEADER (M19) , kao za podmjeru: Potpora mladim poljoprivrednicima (M06.1) postavljen je na 90 % prihvatljivih javnih izdataka .

Stopa doprinosa za financijske instrumente uspostavljene je na razini Unije , upravljana izravno ili neizravno od strane Komisije je postavljena na 100% prihvatljivih javnih izdataka. Financijski instrumenti se neće koristiti u inicijalnoj fazi provedbe programa, njihovo uključivanje će uslijediti ukoliko se za istima ukaže potreba.

Stopa doprinosa za financijske instrumente uspostavljene na nacionalnoj razini , u okviru nadležnosti Upravljačkog tijela važeća stopa doprinosa se povećava za dodatnih 10 %, međutim do maksimalno 90%. Financijski instrumenti se neće koristiti u inicijalnoj fazi provedbe programa, njihovo uključivanje će uslijediti ukoliko se za istima ukaže potreba.

Ostale alokacije:

Primjenjiva stopa doprinosa iz EAFRD za Dodatna nacionalna izravna plaćanja (CNDP) sukladno članku 40. Uredbe (EU) broj 1305/2013 postavljena je na 80 % .

Primjenjiva stopa doprinosa iz EAFRD za Tehničku pomoć na inicijativu zemlje članice postavljena je na postavljena je na 85 % .

Primjenjiva stopa doprinosa iz EAFRD za Tehničku pomoć na inicijativu Komisije postavljena je na postavljena je na 0,25 % .

10.1. Godišnja planirana alokacija EU (u EUR):

TIPOVI REGIJA I DODATNE ALOKACIJE	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total 2014- 2020

59(3)(a)	Slabije razvijene regije, najudaljenije regije i manji egejski otoci u okviru značenja Uredbe (EEZ) br. 2019/93;	332.167.500	282.342.375	282.342.375	282.342.375	282.342.375	282.342.375	282.342.375	2.026.221.750
59(3)(b)	Regije čiji je BDP po stanovniku za razdoblje od 2007. do 2013. bio manji od 75 % prosjeka EU-25 za referentni period, ali čiji je BDP po stanovniku iznad 75 % BDP prosjeka EU-27;	0	0	0	0	0	0	0	0
59(3)(c)	Tranzicijske regije koje nisu spomenute u točki (b) ovog stavka	0	0	0	0	0	0	0	0
59(3)(d)	Ostale regije	0	0	0	0	0	0	0	0
59(4)(e)	Sredstva prenesena u EAFRD u primjenom članka 7 (2) i članka 14. (1) Uredbe (EU) br. DP/2012.	0	0	0	0	0	0	0	0
59(4)(f)	Države članice koje primaju financijsku pomoć u skladu s člancima 136. i 143. TFEU-a, dodatna izdvajanja.	0	0	0	0	0	0	0	0
73/2009	Dobrovoljne prilagodbe	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO ⁴⁷		332.167.500	282.342.375	282.342.375	282.342.375	282.342.375	282.342.375	282.342.375	2.026.221.750
Od čega:									
Rezerva za procjenu učinka: 6%		19.930.050	16.940.543	16.940.543	16.940.543	16.940.543	16.940.543	16.940.543	121.573.305

Tablica 4: Godišnji doprinos iz EAFRD-a (u EUR)

⁴⁷ Sukladno članku

Nelektorirana verzija

10.2. Raspodjela po mjerama i tipovima operacija sa različitim stopom doprinosa iz EAFRD-a (u EUR za ukupni period 2014-2020)

10.2.1. EAFRD doprinos primjenjiv za sve mjere – Članak 59(3)

TIPOVI REGIJA I DODATNE ALOKACIJE		Primijenjen EAFRD doprinos 2014-2020 (%)
59(3)(a)	Slabije razvijene regije, najudaljenije regije i manji egejski otoci u okviru značenja Uredbe (EEZ) br. 2019/93;	85%
59(3)(b)	Regije čiji je BDP po stanovniku za razdoblje od 2007. do 2013. bio manji od 75 % prosjeka EU-25 za referentni period, ali čiji je BDP po stanovniku iznad 75 % BDP prosjeka EU-27;	NA
59(3)(c)	Tranzicijske regije koje nisu spomenute u točki (b) ovog stavka	NA
59(3)(d)	Ostale regije	NA

10.2.2. Raspodjela po mjerama i specifičnim stopama doprinosa – za tipove operacija sa specifičnom EAFRD stopom doprinosa – članak 59(4)

Članak kojima je utvrđena maksimalna stopa doprinosa			Primjenjiva EAFRD stopa doprinosa Rate2014-2020 (%)	Stopa primjenjiva za financijske instrumente pod odgovornošću Upravljačkog tijela 2014-2020 (%)	Indikativan planiran EU doprinos za financijske instrumente pod odgovornošću Upravne direkcije 2014-2020 (EUR)
59(3)(a)	Slabije razvijene regije, najudaljenije regije i manji egejski otoci u okviru značenja	Main		90%	-
	59(4)(a)	za mjere iz članaka 14., 27. i 35., za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER iz članka 32. Uredbe (EU) br. 1303/2013 te za djelatnosti iz članka 19. stavka 1. točke (a) podtočke i.	90%	NA	NA

Članak kojima je utvrđena maksimalna stopa doprinosa				Primjenjiva EAFRD stopa doprinosa Rate2014-2020 (%)	Stopa primjenjiva za financijske instrumente pod odgovornošću Upravljačkog tijela 2014-2020 (%)	Indikativan planiran EU doprinos za financijske instrumente pod odgovornošću Upravne direkcije 2014-2020 (EUR)
	Uredbe (EEZ) br. 2019/93;	59(4)(b)	za djelatnosti koje doprinose okolišnim ciljevima te prilagodbe klimatskim promjenama i njihova ublažavanja prema članku 17., članku 21. stavku 1. točkama (a) i (b), člancima 28., 29., 30., 31. i 34	85%	NA	NA
		59(4)(c)	za financijske instrumente na razini Unije iz članka 38. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU) br. 1303/2013;	100%		
		59(4)(b)	Sredstva prenesena u EAFRD u primjenom članka 7 (2) i članka 14. (1) Uredbe (EU) br. DP/2012.	NA	NA	NA
		59(4)(b a)	Države članice koje primaju financijsku pomoć u skladu s člancima 136. i 143. TFEU-a, dodatna izdvajanja.	NA	NA	NA
		73/2009	Dobrovoljne prilagodbe	NA	NA	NA
		40	CNDP	80%		
		51 (3)	Tehnička pomoć	85%		

Table 5: Stope doprinosa za mjere/podmjere

10.2.3. *Ukupni doprinos Unije po mjerama i indikativan raspored po fokus područjima*

Specifična EAFRD stopa doprinosa	Fokus područje	Ukupni EAFRD doprinos
90%	2B	9.000.000
Mjera: M01 - Prenosjenje znanja i aktivnosti informiranja		9.000.000
85%	2A	2.880.000
85%	4A	2.430.000
85%	4C	2.430.000
85%	6A	1.260.000
Mjera: M02 - Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima		9.000.000
85%	3A	9.000.000

Specifična EAFRD stopa doprinosa	Fokus područje	Ukupni EAFRD doprinos
Mjera: M03 - Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu		9.000.000,00
85%	2A	336.020.000,00
85%	3A	95.100.000,00
85%	4A	12.680.000,00
85%	5C	126.800.000,00
85%	5D	63.400.000,00
Mjera: M04 – Ulaganja u fizičku imovinu		634.000.000
85%	3B	25.000.000
Mjera: M05 – Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti		25.000.000

Specifična EAFRD stopa doprinosa	Fokus područje	Ukupni EAFRD doprinos
85%	2A	69.000.000
90%	2B	46.000.000
85%	6A	115.000.000
Mjera: M06 – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja		230.000.000
85%	6B	228.000.000
Mjera: M07 – Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima		228.000.000
85%	2A	15.800.000
85%	4A	31.600.000
85%	4C	15.800.000
85%	6A	15.800.000

Specifična EAFRD stopa doprinosa	Fokus područje	Ukupni EAFRD doprinos
Mjera: M08 – Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje isplativosti šuma		79.000.000
90%	3A	8.000.000
Mjera: M09 – Uspostavljanje skupina i organizacija proizvođača		8.000.000
85%	4A	66.720.500
85%	4B	170.000.000
85%	4C	33.230.750
85%	5D	32.703.750
85%	5E	47.345.000
Mjera: M10 – Poljoprivreda, zaštita okoliša i klimatski uvjeti		350.000.000
85%	4A	77.000.000

Specifična EAFRD stopa doprinosa	Fokus područje	Ukupni EAFRD doprinos
85%	4A	77.000.000
Mjera: M11 – Ekološki uzgoj		77.000.000
85%	4A	84.000.000
Mjera: M13 - Plaćanja povezana s područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima		84.000.000
90%	2A	6.750.000
90%	3A	2.250.000
Mjera: M16 – Suradnja		9.000.000
85%	3B	51.879.554
Mjera: M17 – Upravljanje rizicima		51.879.553
80%	NP	111.900.000
Mjera: M18 – Dodatna nacionalna izravna plaćanja (CNDP)		111.900.000,00
90%	6B	60.786.652
Mjera: M19 – LEADER		60.786.652

Specifična EAFRD stopa doprinosa	Fokus područje	Ukupni EAFRD doprinos
85%	NP	50.655.544
Mjera: M20 – Tehnička pomoć		50.655.544
Ukupni EAFRD doprinos		2.026.221.750,00

Table 6: ukupni EAFRD doprinos po mjerama i indikativna raspodjela po fokus područjima

11. INDIKATOR PLAN

U sklopu Indikator plana ovog Programa, za svako odabrano fokusno područje, pridodan je indikator rezultata - target, uz kombinaciju mjera koje doprinose ostvarenju zadanog cilja. Tijekom implementacije, dostignute vrijednosti postavljenog cilja, Upravno tijelo će prezentirati EK u sklopu GI o provedbi te u sklopu završnog izvješća o provedbi Programa. Ovaj plan slijedi intervencijsku logiku Programa. Za pojedina fokusna područja, tijekom evaluacije, će se pratiti i dodatni indikatori rezultata za koje se očekivane vrijednosti neće određivati unaprijed. Indikator plan je prikazan u prilogu ovog Programa.

12. DODATNA NACIONALNA FINANCIRANJA

Za mjere i operacije sukladno članka 42. Ugovora Unije, tablica dodatnog nacionalnog financiranja po mjeri u skladu s člankom 89. Uredbe o ruralnom razvoju, s prikazom usklađenosti s kriterijima navedene uredbe

Mjera	Dodatno nacionalno financiranje za razdoblje 2014-2020 (EUR)	
NP	0	
NP	0	
NP	0	
NP	0	
NP	0	
Ukupno	0	

Table 7: Dodatna nacionalna financiranja

13. POTREBNI ELEMENTI ZA OCJENU DRŽAVNE POMOĆI

Ažuriti će se naknadno u slučaju da se RH odluči za dodatne mjere državne pomoći.

Nelektorirana verzija

14. INFORMACIJE O KOMPLEMENTARNOSTI

14.1. Opis sredstava za komplementarnost/povezanost s:

14.1.1. Drugim instrumentima Unije, posebice s ESI fondovima i Stupom 1 te drugim instrumentima zajedničke poljoprivredne politike:

Detaljno razgraničenje i povezanost s drugim instrumentima Zajednice, a prvenstveno s kohezijskim i strukturnim fondovima, utvrđeno je Partnerskim sporazumom.

Komplementarnost između ERDF, EAFRD i EMFF fondova je osigurana pod TO 1 i 3. EAFRD će podržati subvencije prema proizvodnji proizvoda obuhvaćenih Dodatkom 1 Ugovora o Europskoj uniji i diverzifikaciju gospodarskih aktivnosti iz sektora poljoprivrede. Pod TO 4, EAFRD će se fokusirati na mjere vezane uz energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije za poljoprivredne proizvođače i prehrambenu industriju uz prikupljanje biomase iz šumarstva. Osim razgraničenja aktivnosti, komplementarnost će se postići korištenjem biomase iz šumarstva prikupljene za proizvodnju obnovljive energije u okviru ERDF fondova. U službi zaštite okoliša, vodnih usluga (vodoopskrbe, kanalizacije i obrade otpadnih voda) u aglomeracijama ispod 2.000 stanovnika će se financirati iz EAFRD-a, a onim iznad 2.000 stanovnika iz ERDF-a. Što se tiče zaštite prirode, EAFRD će financirati samo mjere namijenjene zaštiti poljoprivrednog zemljišta i prirode koji se odnose na poljoprivredno zemljište, uključujući naknade plaćanja poljoprivrednicima, a Natura 2000 upravljački okvir i mjere vezane uz bioraznolikosti na nepoljoprivrednom zemljištu će se financirati iz ERDF-a. Vezano uz turističku infrastrukturu u zaštićenim područjima, sredstva EAFRD će biti raspoloživa za zaštićena područja kojima upravlja lokalna samouprava; infrastruktura vezana za turizam u zaštićenim područjima kojom upravljaju državne i županijske vlasti će se financirati iz ERDF-a. Što se tiče korištenja kulturne baštine za turističke mjere, razgraničenje će se bazirati ovisno o vrsti korisnika, koji su u slučaju EAFRD ograničeni na obiteljska poljoprivredna gospodarstva.

U pogledu upravljanja vodama pod TO 5, EAFRD se fokusira na mjere navodnjavanja. Za TO 8, 9 i 10 komplementarnost će se osigurati od strane EAFRD-a za pružanje podrške za malu javnu infrastrukturu u ruralnim područjima (do 1.000.000 eura ulaganja), sanaciju i očuvanje postojeće kulturne baštine i drugih objekata prilagođavajući ih za potrebe zajednice, kako bi se mogli koristiti za pružanje javnih usluga, financirati će se iz ESF. EAFRD će također poduprijeti lokalne akcijske grupe, koji će doprinijeti ovim TO kroz inicijative zajednice.

Razgraničenje među EAFRD-EMFF osigurano je kroz jasnu podjelu u smislu njihova djelokruga. Međutim, sinergija između poljoprivrednog sektora, turizma i ribarstva koja se promovira CLLD-om, u RH će se implementirati kroz LEADER uz potpore iz EAFRD i FLAGS koji će se osnovati uz potporu EMFF-a prema CLLD-pristupu jednog fonda. Budući da je nemoguće napraviti razgraničenje za CLLD temeljeno na geografskom području RH, LEADER područje može biti potpuno ili djelomično preklapljeno s FLAG-om uz jasno razdvajanje sredstava. To treba biti osigurano i na razini programiranja obzirom da MPS ima cjelokupnu odgovornost prema Programu i EMFF te je glavno tijelo zaduženo za pripremu i provedbu CLLD i kroz koordinirani nadzor i kontrolu u PAAFRD. Upravljačko tijelo izraditi će odgovarajuće mehanizme koordinacije kako bi se spriječilo nepropisno dvostruko financiranje iz različitih instrumenata Zajednice. Specifične smjernice biti će razvijene u slučajevima u kojima se koristi ista struktura administrativne potpore.

Komplementarnost i razgraničenje između EAFRD i Programa za teritorijalnu suradnju (unutarnje i vanjske granice Europske unije), osigurati će u koordinaciji s MRDEUF,

Hrvatske državne uprave za programe teritorijalne suradnje. Trenutno MPS sudjeluje u Nacionalnom odboru za koordinaciju sudjelovanja Hrvatske u transnacionalnim i međuregionalnim programima, kao i Makro-regionalnim strategijama EU, namijenjenim za progresivno spajanje s opisanim Nacionalnim koordinacijskim odborom. To će poslužiti kao temelj za blisku suradnju i dogovore s Upravljačkim tijelom Programa o primjenjivim prijedlozima projekata Teritorijalne suradnje i aktivnostima koje uključuju Hrvatske partnere i omogućavaju unakrsnu provjeru što je primjenjivo na obje aktivnosti i prijavljene troškove, uključujući i izjave korisnika. U slučaju prekograničnih programa, ovisno o TO-ima i IP-ima, Upravljačko tijelo Programa također može sudjelovati kao član Odbora za praćenje programa prekogranične suradnje odgovornog za aktivnosti selekcije.

Posebna pozornost će se posvetiti LAG-ovima koji se prijavljuju kao korisnici unutar Programa teritorijalne suradnje.

Nadalje, informacije i podaci o korisnicima Teritorijalne suradnje biti će dostupni na relevantnom programu MIS. Unakrsna provjera može biti provedena prema MIS podacima kojima raspolaže državno tijelo i kroz izjave o troškovima na centraliziranoj prvoj razini Kontrolnog tijela za korisnike Teritorijalne suradnje u RH.

Opća koordinacija ESI fondova će biti odgovornost MRDEUF kao koordinacijskog tijela za RH, u skladu s člankom 123. (8) iz CPR. Nacionalni Koordinacijski odbor (NKO) će se postaviti za cjelokupnu koordinaciju i praćenje provedbe ESI fondova (operativni programi u okviru ERDF-a, ESF-a, CF, EMFF i EAFRD i programi suradnje u okviru ERDF-a i IPA II) i drugi Unijini te relevantni nacionalni instrumenti financiranja, kako bi se osiguralo razgraničenje i komplementarnost. Predstavnik MRDEUF sudjelovati će u Odboru za praćenje EAFRD-a kako bi se osiguralo nesmetana koordinacija. Državni službenici u Nadzornom odboru EAFRD-a također će sudjelovati u NKO kako bi se izbjeglo preklapanje i osigurala racionalizacija koordinacije i praćenja aktivnosti. NKO će biti podržan od strane Tehničkog tajništva.

Dodatna mjera osiguranja razgraničenja i komplementarnosti biti će razmjena informacija i podataka unutar i između računalnih sustava za upravljanje informacijama (MIS) za upravljanje fondovima Unije. Interoperabilnost je predviđena između MIS za ERDF, ESF i CF 2014-2020 i trenutno se nadograđuju sustavi koji se koriste za snimanje podataka o projektima koje financira EAFRD i EMFF.

Programiranje intervencija za prvi i drugi stup ZPP je odgovornost Ministarstva poljoprivrede. Kako bi se postigli zajednički ciljevi ZPP, RH je iskoristila priliku prebacivanja 15% financijskih sredstava iz EAFRD-a u razdoblju 2015-2020 u svrhu ostvarivanja određenih specifičnih ciljeva iz prvog stupa. Nadalje, u razdoblju 2014-2016, putem PRR, posebice putem CNDP (dodatna nacionalna izravna plaćanja), izravna plaćanja za poljoprivrednike se dodatno financiraju, što će također pridonijeti ostvarenju specifičnih ciljeva iz prvog stupa.

IAKS mjere pod PRR su usko vezane uz izravna plaćanja pod prvi stupom, a neke od mjera PRR su komplementarne mjerama zajedničke organizacije tržišta. Potpora aktivnostima obuhvaćenim shemama za: školsko voće, školsko mlijeko, programe potpore u sektoru vina i pomoć u pčelarskom sektoru nije prihvatljiva za sufinanciranje u okviru mjera PRR; međutim, mogućnost financiranja korisnika iz tih sektora za provedbu aktivnosti koje nisu obuhvaćene ovim shemama potpore, a predviđene su PRR nije isključena. U tim slučajevima, mora se osigurati da je dvostruko financiranje isključeno, kao i izbjeci opasnost od prekomjerne kompenzacije troškova.

Prema Ugovoru o pristupanju, Hrvatska ima dodatnu mogućnost nadopune nacionalnih izravnih plaćanja u razdoblju 2014-2016, a financijski se programiraju pod PRR. Ukupan iznos za CNDP je 111,9 milijuna eura za razdoblje od 2014-2016. Potpora se može dodijeliti poljoprivrednicima koji ispunjavaju uvjete za dodatna nacionalna izravna plaćanja iz članka 19. Uredbe (EZ) br 1307/2013.

U RH, programi potpore iz prvog stupa su:

Shema školskog voća podupire uvođenje voća / povrća u obroke u obrazovnim ustanovama za poticanje zdravih prehrambenih navike kod djece. Raspoloživa su sredstva od cca. 1,1 milijuna eura godišnje uz sufinanciranje EU od 75% od vrijednosti isporučenog voća / povrća u obrazovne ustanove. Korisnici su dobavljači voća / povrća u obrazovnim ustanovama. Ova shema primjenjuje se od 2013. godine.

Shema školskog mlijeka podupire uvođenje mliječnih proizvoda u obroke obrazovnih ustanova za poticanje zdravih prehrambenih navika kod djece. U okviru ove sheme financijski doprinos EU iznosi EUR 18.15/100 kg isporučenog mlijeka ili mliječnih proizvoda u obrazovne institucije, a potpora se dodjeljuje za najviše 0,25 lit / ekvivalenta mlijeka / učeniku dnevno. Korisnici su dobavljači mlijeka i mliječnih proizvoda. Ova shema se primjenjuje od 2012. godine.

Program potpore za programe u sektoru vina predviđa posebne mjere za taj sektor. Financijska omotnica za provedbu tih mjera iznosi 11,8 milijuna eura godišnje, 2014. – 2016. i 10,8 mil eura godišnje 2017. - 2018. Nacionalni program pomoći sektoru vina 2014. – 2018. je identificirao tri mjere (Promidžba na tržištima trećih zemalja, Restrukturiranje i konverzija vinograda i Investicije u vinarije i marketing vina), koje se primjenjuju od 2014. godine. Korisnici mjere “Promidžba na tržištima trećih zemalja” su: proizvođači vina (fizičke ili pravne osobe) upisane u Vinogradarski upisnik, koji godišnje proizvode više od 10.000 litara vina; javna tijela utvrđena zakonom koja predstavljaju vinare, osim korisnika državnog proračuna; udruge proizvođača vina, poljoprivredne udruge (čiji članovi su najmanje tri zadruge uključene u proizvodnju vina) čiji su proizvođači (članovi) moraju imati ukupnu godišnju proizvodnju veću od 25.000 litara vina. Korisnici u okviru mjere “Restrukturiranje i konverzija vinograda” su proizvođači vina (fizičke ili pravne osobe) upisani u Vinogradarski upisnik - fizičke osobe moraju biti registrirani obveznik sustava poreza na dohodak / dobit. Korisnici u okviru mjere “Investicije u vinarije i marketing vina” su proizvođači vina (fizičke ili pravne osobe) upisane u Vinogradarski upisnik - fizičke osobe moraju biti registrirani obveznik sustava poreza na dohodak / dobit, a mikro, mala, srednja i velika poduzeća biti s manje od 750 zaposlenih ili s prometom manjim od 200 milijuna eura.

Shema pomoći u sektoru pčelarstva predviđa posebne mjere potpore za sektor, uz financijsku omotnicu od EUR 1,06 milijuna godišnje sufinancirane od EU. Nacionalni program za pčelarstvo 2014. – 2016. identificirao je šest mjera (suzbijanje varooze, kontrola kvalitete meda, obnavljanje pčelinjeg fonda, racionalizacija troškova selećeg pčelarenja, tehnička pomoć pčelarstvu i primijenjena istraživanja u pčelarstvu) koje se primjenjuju od 2014. godine. Korisnici su pčelari, uzgajivači i istraživačke institucije, ovisno o mjeri.

Program izravne potpore uključuje i prava na regionalna plaćanja uključujući uplate iz nacionalne rezerve i plaćanja iz posebne nacionalne rezerve za razminirano zemljište, proizvodno uvjetovana plaćanja u obliku premije za mliječne krave, ovce i koze i dodatne premije za ovce i koze kao specifična podrška. Korisnici potpore su poljoprivrednici. Sredstva

za financiranje izravne potpore financira se dijelom iz proračuna Zajednice, a dijelom iz državnog proračuna RH ("phasing-in").

Postoji jasno razgraničenje između djelokruga aktivnosti predviđenih ovim shemama potpora i potpora u okviru PRR. Aktivnosti predviđene ovim shemama potpore nisu prihvatljive za financiranje u okviru mjera PRR. Ovaj uvjet mora biti osiguran unakrsnim provjerama koje provodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (PAAFRD), kao jedinstveno provedbeno tijelo za oba instrumenta ZPP (EAGF i EAFRD).

Mogućnost financiranja korisnika iz gore spomenutih sektora nije isključena za provedbu aktivnosti koje nisu predviđene u navedenim programima podrške, a koji ispunjavaju uvjete prihvatljivosti PRR. Međutim, u ovom slučaju PAAFRD će provesti potrebne unakrsne provjere.

Plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima, u prijelaznom periodu, uključivo 2015, pokriva godišnja plaćanja za šećernu repu (ha), za preradu maslina u djevičansko i ekstra djevičansko maslinovo ulje (l), duhan (kg), mliječne krave (grlo) i krmače (grlo). Korisnici potpore su poljoprivrednici. Sredstva za financiranje isplate u iznimno osjetljivim sektorima su osigurana isključivo iz državnog proračuna RH, i kao takve ih se ne smatra instrumentom Zajednice i ne postoji rizik preklapanja s PRR.

14.1.2. Gdje se i nacionalni i regionalni PRR primjenjuju na istom teritoriju, informacije o komplementarnosti između ta dva PRR

Nije primjenjivo za RH.

14.2. Informacije o komplementarnosti sa financijskim instrumentima Unije ondje gdje je značajno

Za potrebe implementacije PRR u RH razmatra se uvođenje financijskih instrumenta, međutim isti još uvijek nisu obuhvaćeni PRR. Eventualno uvođenje financijskih instrumenata može se očekivati nakon procjene ostvarenja učinka (performance review) u 2018. godini ili ranije, ukoliko se za istima pokaže potreba i ostvare sve pretpostavke za njihovo uvođenje.

15. PROVEDBA PROGRAMA

15.1. Imenovanje svih relevantnih tijela i sažeti opis upravljačke i kontrolne strukture

15.1.1. Relevantna tijela iz članka 72(2)

Vrsta tijela	Naziv tijela, odjel ili jedinica	Odgovorna osoba	Adresa	Telefon	E-mail
Upravljačko tijelo	Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj, EU međunarodnu suradnju	Pomoćnica ministra	Ulicagrada Vukovara 78 HR-10000 Zagreb	+3851 61069 08	davorka.hajdukovic@mps.hr
Agencija za plaćanja	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR)	Ravnatelj	Ulicagrada Vukovara 269/d HR-10000 Zagreb	+3851 6002 700	ante.pezo@apprrr.hr
Tijelo za ovjeravanje	Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske Unije (ARPA)	Ravnatelj	Alexandera von Humboldta 4, V kat HR-10000 Zagreb	+3851 45859 99	neven.sprljic@arpa.hr

15.1.2. Opis upravljačke i kontrolne strukture

15.1.2.1. Opći opis (uključujući postupke koje će osigurati učinkovitu i koordiniranu provedbu)

Upravljačko tijelo zaduženo je za upravljanje i provedbu Programa na učinkovit, djelotvoran i ispravan način, a posebice treba:

- osigurati da su operacije odabrane za financiranje u skladu s kriterijima primjenjivim na program ruralnog razvoja;
- osigurati postojanje prikladnog i sigurnog elektroničkog sustava za evidentiranje, održavanje, upravljanje i izvješćavanje o statističkim podacima vezanim uz Program i njegovu provedbu u svrhu praćenja i evaluacije Programa te posebice podataka potrebnih da bi se pratio napredak projekta u odnosu na definirane ciljeve i prioritete;
- dostavljati potrebna izvješća Komisiji s relevantnim podacima o financiranim aktivnostima, uključujući podatke o izlaznim i financijskim pokazateljima do 31. siječnja i 31. listopada svake godine programskog razdoblja;
- osigurati da odabir operacija za financiranje bude u skladu s kriterijima primjenjivim na Program;
- osigurati da su korisnici i tijela koja sudjeluju u provedbi:
 - upoznati s obvezama koje proizlaze iz dodijeljene potpore te da vode poslovne knjige na transparentan način sa vidljivim ulaznim i izlaznim računima;
 - u svakom trenutku spremni dostaviti podatke Upravljačkom tijelu te evidentirati rezultate;

- osigurati da je *ex ante* procjena navedena u Članku 55. Uredbe (EK) br. 1303/2013 usklađena s sustavom za procjenu (evaluaciju) i praćenje (monitoring) te ju prihvatiti i poslati u Komisiju;
- osiguravati da postoji plan procjene (evalucijski plan) naveden u Članku 56. Uredbe (EK) br. 1303/2013 i da se *ex post* procjene Programa navedene u Članku 57. Uredbe (EK) br. 1303/2013 provedu u propisanim rokovima, osiguravajući usklađenost takvih procjena s uspostavljenim sustavom za praćenje i procjenu te dostavljanje tih rezultata Odboru za praćenje i Komisiji;
- dostavljati podatke i dokumente Odboru za praćenje potrebne za praćenje provedbe Programa u skladu s njegovim unaprijed određenim ciljevima i prioritetima;
- sastaviti Godišnje izvješće o napretku, uključujući skupne tablice za praćenje te njihovo dostavljanje Komisiji nakon prethodnog odobrenja Odbora za praćenje;
- izrađivati godišnja izvješća o provedbi u skladu s Člankom 75. Uredbe (EZ) br. 1305/2013;
- pratiti ispunjavanje primjenjivih *ex ante* uvjetovanosti i obavljati radnje koje se odnose na ispunjavanje *ex ante* uvjetovanosti koje spadaju u nadležnosti Upravljačkog tijela;
- osiguravati da Agencija za plaćanja prije odobravanja isplate sredstava dobije sve potrebne informacije, posebno o provedbenim procedurama i potrebnim kontrolama u odnosu na odabrane operacije;
- izraditi Strategiju informiranja i promidžbe i osigurati njenu provedbu kako bi se osigurala promidžba Programa, uključujući promotivne aktivnosti putem nacionalne ruralne mreže, informiranjem potencijalnih korisnika, stručnih organizacija, gospodarskih i socijalnih partnera, tijela koja se bave promoviranjem jednakosti spolova te relevantnih nevladinih organizacija, uključujući organizacije koje se bave pitanjima okoliša o mogućnostima koje Program nudi te pravilima za ostvarivanje prava na financiranje iz Programa, kao i o informiranju korisnika o doprinosu Unije i javnosti o ulozi koju Unija ima u Programu;
- obavijestiti Odbor za praćenje najmanje jednom godišnje o napretku u provedbi Strategije informiranja i promidžbe, a na njegovu analizu rezultata, kao i na planirana informiranja i promidžbu koja će se provoditi u sljedećoj godini;
- upravljati i provesti mjeru Tehnička pomoć ovog Programa.

Pomoćnik ministra nadležan za poslove Uprave za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj, EU i međunarodnu suradnju čelnik je Upravljačkog tijela. Struktura Upravljačkog tijela propisana je Pravilnikom o unutarnjem redu Ministarstva poljoprivrede, a osim čelnika Upravljačkog tijela obuhvaća Sektor za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj za čije je poslove predviđeno 39 djelatnika zaposlenih isključivo na aktivnostima direktno vezanim uz Program, raspoređenih u tri službe, odnosno u 7 odjela. Neke zadaće horizontalne potpore mogu se provesti od strane drugih djelatnika Ministarstva, a u skladu s njihovim specifičnim kompetencijama. Ukoliko se za time ukaže potreba, Upravljačko tijelo i Agencija za plaćanja mogu angažirati stručnu pomoć iz sredstava mjere Tehnička pomoć.

Zasebno uspostavljen Odjel za kontrolu provedbe programa ruralnog razvoja unutar strukture, Upravljačkog tijela odgovoran je za preispitivanje procedura nezavisnih kontrola i njihovu koordinaciju. Cilj Odjela je koordinirati i nadzirati cjelokupni sustav upravljanja i kontrole u provedbi Programa radi učinkovitog i transparentnog korištenja financijskih sredstava. Odjel obavlja poslove vezane za osiguranje kvalitete u provedbi Programa; obavlja stalni nadzor svih tijela uključenih u provedbu Programa; provjerava usklađenost s propisima i pravilima EU na temelju administrativnog uzorka; upozorava na nepravilnosti i identificira potrebu

poduzimanja korektivnih akcija u cilju poboljšanja sustava upravljanja i kontrole. Ove aktivnosti provoditi će se u skladu s godišnjim kontrolnim planom.

Odjel će također biti zadužen za koordinaciju s APPRRR vezano uz procjenu provjerljivosti i mogućnosti kontrole mjera tijekom provedbe Programa. Takva procjena uzima u obzir rezultate kontrola u prethodnom i tekućem razdoblju i osmišljen je indikativno u pripremi godišnjeg sastanka s Komisijom.

Odjel uspostavlja i vodi registar rizika vezanih uz provedbu Programa. On utvrđuje, procjenjuje, prati identificirane rizike, uzimajući u obzir ciljeve Programa te predlaže mjere u cilju smanjivanja identificiranih rizika s ciljem izbjegavanja ili smanjenja negativnih učinaka. Odjel daje smjernice za uspostavu i poboljšanje postupaka kontrole u provedbi Programa i daje podršku u donošenju ključnih odluka osobama odgovornim za provedbu Programa kako bi se optimizirala i povećala učinkovitost korištenja raspoloživih resursa. Nadalje, Odjel osigurava da sva potrebna dokumentacija vezana uz provedbu Programa bude dostupna relevantnim tijelima RH i EU, na njihov zahtjev.

Odjel koordinira s ostalim tijelima u RH, posebice u MRDEUF, kako bi se osiguralo razgraničenje aktivnosti predloženih za financiranje u okviru Programa, održava interne baze podataka za praćenje te osigurava razmjenu informacija s MIS sustavom uspostavljenom od koordinacijskog tijela.

Zajedno s drugim tijelima, Odjel provjerava korištenje sredstava od strane korisnika potpore u slučaju ozbiljne sumnje u nepravilnosti i obavještava AFCOS mrežu ako druga tijela uključena u provedbu Programa već nisu obavijestila AFCOS.

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) je javna ustanova odgovorna za isplatu za mjera potpora u okviru Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije. Osnovana je Zakonom o osnivanju Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (NN 30/09). Štoviše, nadležnosti Agencije za plaćanja su precizirani Zakonom o poljoprivredi (NN 149/09, članak 21) te Pravilnikom o akreditaciji (NN 40/01).

Agencija za plaćanja obavlja sljedeće funkcije vezane uz isplatu sredstava EPFRR:

- odobravanje plaćanja, koje obuhvaća utvrđivanje zadovoljavaju li podnositelji zahtjeva potrebne uvjete i određivanje iznosa koji će se isplatiti;
- izvršenje plaćanja, koje obuhvaća pripremu naloga za plaćanja i prosljeđivanje sredstava na račune podnositelja zahtjeva sukladno odobrenim iznosima;
- računovodstveno evidentiranje obveza i izvršenih plaćanja pri čemu se pridaje posebna pozornost točnosti i pravodobnosti evidentiranja obveza i plaćanju iz poljoprivrednih fondova EU u posebnim računovodstvenim evidencijama, te izrada izvješća o izdacima, uključujući tromjesečna i godišnja izvješća za Europsku komisiju;
- odgovorna je za upravljanje i kontrolu rashoda.

Predviđeno je da 174 zaposlenika APPRRR budu posvećena zadacima vezanim uz EPFRR kada puna provedba Programa bude u tijeku. Međutim, APPRRR ima šire odgovornosti, uključujući provedbu različitih programa financiranih na EU i nacionalnoj razini, kao i druge delegirane zadatke i trenutno zapošljava 630 djelatnika. APPRRR ima fleksibilnu strukturu koja može odgovoriti na buduće potrebe prema godišnjoj analizi opterećenja.

Nadležno tijelo (NT) za akreditaciju APPRRR je Samostalna služba za akreditaciju APPRRR i ovjeravanje i potvrđivanje provedbe programa potpore u ribarstvu MPS. Nakon što je odobrena akreditacija, NT nadzire rad APPRRR i njena ispunjavanja kriterija za akreditaciju,

a svake tri godine obavijestiti Europsku komisiju u pisanom obliku o rezultatima svoga nadzora.

Da bi se osigurala maksimalna efikasnost i učinkovitost u provedbi Programa, Upravljačko tijelo i Agencija za plaćanja će stalno surađivati, uz puno poštivanje njihovih specifičnih kompetencija i odgovornosti.

Upravljačko tijelo i Agencija za plaćanja dostavljaju ex ante procjenu provjerljivosti i mogućnosti kontrole mjera iz Programa i poduzimaju procjenu provjerljivosti i mogućnosti kontrole mjera tijekom njihove provedbe.

Tijelo za ovjeravanje (TO) je Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije (ARPA). Prema Odluci Vlade RH o institucionalnom okviru za korištenje europskih fondova za poljoprivredu i ruralni razvoj ARPA je odgovorna za reviziju aktivnosti APPRRR, što uključuje i procjenu da li je APPRRR u skladu s akreditacijskim kriterijima; jesu li procedure APPRRR takve da daju razumno uvjerenje da su izdaci koji terete EPFRR izvršeni u skladu s pravilima Zajednice i čije su preporuke za poboljšanja, ako ih ima, napravljeni i da ih se slijedi; jesu li godišnja financijska izvješća u skladu s knjigama i evidencijama APPRRR; jesu li izjave o izdacima i intervencijskim operacijama materijalno istinite, potpune i točne evidencije o poslovanju na teret EPFRR; jesu li financijski interesi Zajednice pravilno zaštićeni što se tiče isplaćenih predojmova, dobivenih garancija i iznosi koje je potrebno prikupiti. TO će sastaviti izvješće o svojim nalazima, koji obuhvaća i mišljenje o izvještaju o uvjerenju. TO će sastaviti potvrdu navodeći da li je prikupljeno dovoljno dokaza da su računi koji se trebaju poslati Komisiji istiniti, potpuni i točni i da li su procedure interne kontrole provedene na zadovoljavajući način.

15.1.2.2. Postupci za nezavisne kontrole i rješavanje prigovora

Upravljačko tijelo utvrđuje postupak za neovisno ispitivanje i rješavanje pritužbi korisnika. Upravljačko tijelo će pokrenuti neovisnu komisiju za obradu zaprimljenih pritužbi u skladu s postupcima objavljenim na internetskoj stranici Programa. Svi podnositelji zahtjeva i korisnici moraju biti informirani o proceduri za podnošenje prigovora. Odjel za kontrolu provedbe programa ruralnog razvoja će predstavljati predsjedatelja Povjerenstva za žalbe. Mandat Povjerenstva isključivo je vezan uz rješavanje pritužbi korisnika i procjene da li su procedure za odabir i odbijanje prijava, ukidanje prava na isplatu i kazne za nesukladnosti propisno provedene. Ono nema ovlasti za donošenje konačne odluke o financiranju aktivnosti pod Programom ili njihove prihvatljivosti. U slučaju prihvaćanja prigovora korisnika, Povjerenstvo će uputiti svoju odluku APPRRR na obradu, obzirom da je to jedina odluka koju može donijeti. Odjel za kontrolu provedbe programa ruralnog razvoja obavlja analizu pristiglih žalbi, kao i postupke neovisnog povjerenstva kako bi se pravodobno ispravili mogući nedostataci u sustavu kontrole i osigurala učinkovita provedba Programa.

15.2. Predviđeni sastav Odbora za praćenje

Odbor za praćenje provedbe programa ruralnog razvoja će se uspostaviti u roku tri mjeseca od dana Odluke EK o usvajanju Programa, a u skladu sa čl. 47. Uredbe CSF. Tajništvo Odbora za praćenje je odgovorno za materijale, izvješća, program rada te zaključke sa sjednica. Odbor će djelovati sukladno Poslovniku o radu Odbora, koji će se usvojiti na prvom sastanku.

Članovi Odbora i njihove zamjene biti će predstavnici državne uprave, društvenih, gospodarskih i okolišnih partnera kao i predstavnici privatnog poduzetničkog sektora, lokalne i regionalne uprave, a pri čemu će se voditi računa o jednakoj zastupljenosti muškaraca i žena.

Broj nevladinih predstavnika, kao članova, biti će najmanje jednak broju predstavnika tijela državne uprave.

Između ostalih, predstavnici Odbora mogu biti:

- Ministarstva odgovorna za: poljoprivredu; gospodarstvo; poduzetništvo i obrt; regionalni razvoj i EU fondove; vanjske i europske poslove; zaštitu okoliša i prirode; financije, turizam, graditeljstvo i prostorno uređenje
- Hrvatska zajednica županija
- Udruga općina u Republici Hrvatskoj
- Agronomski fakultet u Zagrebu
- Poljoprivredni fakultet u Osijeku
- Hrvatska poljoprivredna komora
- Hrvatska gospodarska komora
- Hrvatska obrtnička komora
- Hrvatska udruga poslodavaca
- Hrvatski savez zadruga
- Institut za jadranske kulture i melioraciju krša
- Hrvatska poljoprivredna agencija
- Poljoprivredno savjetodavna služba
- Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo
- Hrvatske šume
- Hrvatska udruga banaka
- Hrvatska banka za obnovu i razvitak
- Institut za turizam
- Hrvatska turistička zajednica
- Hrvatska voćarska zajednica
- Zajednica udruga proizvođača povrća Hrvatske
- Zajednica udruga maslinara i uljara Hrvatske
- Hrvatska udruga rasadničara
- Središnja svinjogojska udruga
- Udruga peradara Hrvatske
- Središnji savez hrvatskih uzgajivača simentalskog goveda
- Savez udruga hrvatskih uzgajivača Holstein goveda
- Udruge za tov i uzgoj junadi "Baby-beef"
- Hrvatski savez udruga proizvođača mlijeka
- Hrvatski pčelarski savez
- Hrvatska mreža za ruralni razvoj
- Hrvatska udruga mladih poljoprivrednika
- LEADER mreža Hrvatske
- Hrvatski savez uzgajivača koza i ovaca
- Udruga inovatora Hrvatske
- Zelena akcija
- Zeleni forum, mreža udruga za zaštitu okoliša Hrvatske

Konačni popis članova Odbora će biti objavljen na www.mps.hr

Odbor će se sastajati najmanje jednom godišnje kako bi usvojio godišnje izvješće o provedbi Programa (GI).

Svi članovi Odbora (u slučaju njihove odsutnosti, zamjene člana) uključujući predsjednika, imaju pravo jednog glasa.

Za donošenje odluka na sjednicama Odbora potrebna je prisutnost 2/3 članova (uključujući predsjednika ili zamjene članova). Odbor odluke, gdje je moguće, donosi konsenzusom. U slučaju kad odluku nije moguće donijeti konsenzusom, pristupa se glasovanju. Odluka se donosi ako je prihvaća 3/4 prisutnih članova (ili njihovih zamjena). Također, odluke Odbora se mogu donositi pisanom procedurom.

Odbor za praćenje, osim funkcija iz čl. 49. Uredbe CSF, uz ostale zadaće:

- se mora konzultirati i dati mišljenje o selekcijskim kriterijima, u roku od četiri mjeseca od odluke kojom se odobrava program. Seleksijski kriteriji se revidiraju u skladu s potrebama programa;
- će ispitivati radnje u programu koje se odnose na ispunjavanje prethodnih (ex ante) uvjeta;
- će ispitivati sva pitanja koja utječu na izvršenje programa;
- će razmatrati planiranje aktivnosti i izlazne rezultate koji se odnose na provedbu Evaluacijskog plana (EP);
- će sudjelovati u radu Nacionalne ruralne mreže za razmjenu informacija o provedbi programa;
- će razmatrati i odobravati sve promjene u programu kao i godišnja izvješća o provedbi, prije nego što se pošalju u EK.

15.3. Promidžba programa

Informiranje i strategija promidžbe

Upravljačko tijelo programa (UT), osigurat će kvalitetnu promidžbu Programa ruralnog razvoja, kako bi se potencijalni korisnici i šira javnost upoznali sa mogućnostima ulaganja sredstvima Programa ruralnog razvoja i doprinosom Zajednice.

Pri provedbi promidžbe koristit će se iskustvo stečeno tijekom provedbe pretprijetnih programa SAPARD i IPARD, koji su se u Republici Hrvatskoj provodili od 2006. godine.

Ciljevi su pravodobno informiranje svih potencijalnih korisnika i informiranje o mogućnostima Programa, odnosno predviđenim mjerama uvjetima koji moraju biti ispoštovani, o postupku prijave na natječaje te općenito informiranje šire javnosti o ulozi Zajednice.

Ciljane skupine:

- Potencijalni korisnici
- Ekonomski i socijalni partneri
- Javne institucije (Savjetodavna služba, Regionalni uredi AP, Hrvatska poljoprivredna agencija, Hrvatska poljoprivredna komora i dr.)
- Jedinice lokalne i regionalne samouprave
- Lokalne akcijske grupe
- Nevladine organizacije
- Razvojne agencije

- Konzultantske tvrtke
- Šira javnost

Komunikacijski alati

Aktivnosti informiranja i promidžbe provodit će se temeljem plana promidžbe, koji će izraditi UT, a bit će predložen članovima Odbora za praćenje. Temeljem plana promidžbe koristit će se slijedeći komunikacijski alati.

a) Seminari, radionice, treninzi za djelatnike institucija uključenih u provedbu programa

Na ovim događanjima se sudionici informiraju o svim prihvatljivim ulaganjima, iznosima prihvatljivih ulaganja i moguće potpore, kriterija prihvatljivosti, potrebne dokumentacije i dr.

Cilj je sudionike upoznati s osnovnim značajkama programa i mogućnostima za ostvarivanje potpora kako bi informaciju o istom mogli distribuirati dalje po terenu.

Ovakva su događanja namijenjena djelatnicima:

- Regionalnih razvojnih agencija
- Savjetodavne službe
- Hrvatske poljoprivredne agencije
- Regionalnih ureda agencije za plaćanja
- Gradskih i županijskih ureda za poljoprivredu
- Lokalnih akcijskih grupa
- Nacionalne ruralne mreže

b) Seminari, radionice, treninzi za konzultante

Ova događanja, namijenjena konzultantima koji su u direktnom kontaktu s korisnicima programa, imaju za cilj upoznati sudionike o svim detaljima programa, prihvatljivostima ulaganja, iznosima potpore, potrebnoj dokumentaciji, procesu prijave na natječaj, procesu i potrebnoj dokumentaciji kod isplate sredstava i dr.

Ovakva se događanja redovno održavaju tri puta godišnje, a i nakon izmjene Pravilnika o provedbi svake pojedine mjere, kao i kod bitnih izmjena koje utječu na sam proces prijave.

Ova su događanja namijenjena djelatnicima:

- Privatnih konzultantskih tvrtki
- Razvojnih agencija koje obavljaju konzultantske usluge

c) Informativni seminari

Na informativnim seminarima se potencijalni korisnici pojedine mjere upoznaju sa svim detaljima provedbe, prihvatljivim ulaganjima, korisnicima, iznosima potpore, potrebnoj dokumentaciji i dr.

Informativni seminari su namijenjeni:

- Potencijalnim korisnicima mjere(a)

d) Predavanja

U slučaju kada zainteresirane institucije upute poziv Upravljačkom tijelu, djelatnici UT će održati predavanje na događanju/stručnom skupu, na kojem će, ovisno o ciljnoj skupini,

potencijalnim korisnicima prezentirati mogućnosti za sufinanciranje pojedinog ulaganja iz sredstava PRR.

e) Tiskani materijali

Upravljačko tijelo će u suradnji s drugim institucijama (poglavito APPRRR) izdavati različite tiskane materijale, poput letaka, brošura, Vodiča za korisnike i dr. Ovisno o vrsti, materijal će sadržavati osnovne ili nešto detaljnije informacije o programu/mjeri. Svi tiskani materijali će biti dostupni u Upravljačkom tijelu, Agenciji za plaćanja i njenim regionalnim uredima, ispostavama Savjetodavne službe (SS), Hrvatske poljoprivredne agencije (HPA) kao i u ostalim zainteresiranim institucijama.

Također, tiskani materijali će biti dijeljeni na događanjima na kojima sudjeluju predavači iz UT.

Ukoliko se analizom povratnih informacija utvrdi nedovoljna informiranost u određenom području ili određenih ciljnih skupina, tiskani materijal će biti distribuiran i putem poštanskih ureda i organizacija.

f) Televizija i radio

UT će putem radija i televizije provoditi promidžbu programa:

- Emitiranjem promidžbenih poruka (npr. objava raspisivanja natječaja i sl) i reportaža,
- sudjelovanjem predstavnika UT u specijaliziranim tv i radio emisijama.

g) Tiskani mediji

U dnevnom, tjednom i specijaliziranom tisku će UT zakupiti određeni prostor, na kojem će prema unaprijed određenom rasporedu biti objavljivane informacije vezane uz najave natječaja, plan natječaja za određeno razdoblje, kontakt podaci institucija uključenih u provedbu programa, a također će se objavljivati i primjeri uspješnih projekata financiranih sredstvima PRR-a.

h) Mrežne stranice

UT će iskoristiti sve prednosti Interneta, kao najbržeg puta za širenje informacija o programu. Temeljem pozitivnog iskustva u korištenju Interneta tijekom provedbe IPARD programa, za potrebe PRR će biti izrađene nove stranice, s brojnim rubrikama, zanimljivostima i sl. Redovitim ažuriranjem stranica, osigurat će se pravovremena dostupnost svih važnih informacija, zainteresiranom krugu posjetitelja.

Pored ostalog, posjetitelji će na stranicama moći pronaći:

- Pravilnike o provedbi mjera
- Vodiče za korisnike za sve mjere programa
- Prijavnu dokumentaciju
- Kontakt podatke (adrese e-pošte, telefon, adresa) o svim institucijama uključenim u provedbu programa, kod kojih se mogu zatražiti informacije
- Popis korisnika programa
- Objava rezultata natječaja
- Poveznice na mrežne stranice relevantnih institucija, uključujući poveznicu na mrežnu stranicu Komisije vezano uz EPFRR (EAFRD)

Sve aktivnosti informiranja i promidžbe financiraju se sredstvima mjere Tehnička pomoć.

Tijela odgovorna za provedbu komunikacijskog plana

Upravljačko tijelo programa unutar Ministarstva nadležnog za poslove poljoprivrede zaduženo je za provedbu cjelokupnog procesa informiranja i promidžbe. Uz Upravljačko tijelo, gdje je to potrebno, aktivnosti informiranja i promidžbe provode i djelatnici ostalih institucija i ustrojstvenih jedinica Ministarstva. Također, posebnu ulogu imat će Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju kao provedbeno tijelo Programa a u promidžbu će biti uključene i ostale institucije kao što su na primjer Regionalne razvojne agencije, Savjetodavna služba, Hrvatska poljoprivredna agencija, Regionalni uredi agencije za plaćanja, LAG-ovi.

Provedba nekih aktivnosti, poput izrade i emitiranja tv i radio spotova, izrade oglasa i njihova objava u tisku, kao i izrada promidžbenih materijala, mogu biti dodijeljene trećim osobama, a nastao trošak financira se iz sredstava mjere TP.

Mreža za ruralni razvoj

Jedan od najvažnijih zadataka Mreže za ruralni razvoj je komunikacija i prijenos informacija zainteresiranim dionicima o mogućnostima koje pruža PRR 2014.-2020.

Mreža za ruralni razvoj potiče aktivnu komunikaciju i brine za koordinirani protok informacija na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i na razini Europske unije između potencijalnih korisnika, šire javnosti i Upravljačkog tijela.

Mreža za ruralni razvoj ima ulogu promicanja informacija o ruralnom razvoju, razmjena ideja i dobre prakse u provedbi programa ruralnog razvoja u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji, promicanje mjera programa ruralnog razvoja, promicanje partnerstva i suradnje članova Mreže te podizanje svijesti i kapaciteta svih članova Mreže.

Informiranje javnosti o ulozi EU u financiranju programa

Ulaganja i aktivnosti sufinancirane sredstvima EPFRR biti će propisno označene sukladno smjernicama u komunikacijskim vodičima koje izdaje EK.

Krajnji korisnici odgovorni su za transparentno označavanje 'vidljivosti' projekata financiranih sredstvima Zajednice, čime će se informirati šira javnosti o pomoći Europske Unije, te njenim rezultatima i koristima za zajednicu.

Također na mrežnim stranicama ministarstva i Agencije za plaćanja bit će transparentno navedeni svi koji korisnici sredstva PRR.

15.4. Opis sustava u svrhu osiguranja povezanosti između lokalnih razvojnih strategija i aktivnosti predviđenih mjerom „Suradnja“ i mjerom „Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima“

Bit će ažurirano naknadno.

15.5. Poduzete aktivnosti u svrhu smanjenja administrativnih prepreka za krajnje korisnike

Tijekom provedbe IPARD programa, dolazilo je do velikih zastoja u ugovaranja projekata, mahom i zbog nedostatnih administrativnih kapaciteta, kako u AP, kao tijelu nadležnom za ugovaranje, nadzor provedbe i isplatu projekata, tako i u ostalim državnim i javnim institucijama odgovornim za izdavanje dokumentacije potrebne za prijavu na natječaj.

Postupak obrade prijava koji je u pretpristupnom razdoblju trajao od nekoliko mjeseci, čak do godine dana, u programskom razdoblju 2014. – 2020., znatno će biti ubrzan, prvenstveno zbog elektronske prijave projekata. Naime, AP je u sklopu projekta IPA 2007 ugovorila i aktivnost izrade i uspostave odgovarajućeg softverskog rješenja, putem kojeg će se vršiti prijava projekata.

Na ovaj će se način znatno umanjiti opseg potrebne dokumentacije koja se dostavlja zajedno s prijavom. Dio potrebne dokumentacije koju su do sada ishodili korisnici, ubuduće će službenim putem ishoditi sama Agencija za plaćanja, dok će dio potrebnih podataka Agencija direktno povlačiti iz baza s kojima su umreženi.

Kraću obradu prijava uvjetovat će i smanjenje kontrole na terenu, na 5% od ukupnog broja prijavljenih projekata, a također i povećanje broja ureda u kojima će se vršiti obrada prijava.

Naime, osim u centralnom uredu AP, obrada će se vršiti i u regionalnim uredima Zagreb, Split, Rijeka, Osijek i Bjelovar.

Dugotrajan postupak izdavanja građevinskih dozvola, na koje se nerijetko čekalo i do nekoliko godina, dijelom je riješen odredbama novog Zakona o gradnji (NN 153/12) i pratećim propisima, koji predviđaju pojednostavljenje postupka izdavanja dozvola, smanjenje potrebne dokumentacije, te znatno kraće rokove izdavanja dozvole temeljem kojih se odobrava gradnja.

Za sve nelegalne objekte koje je u skladu s prostorno planskom dokumentacijom moguće legalizirati i za koje je korisnik podnio valjani zahtjev do lipnja 2013., u tijeku je postupak legalizacije. Prema planu nadležnog ministarstva, svi nelegalni objekti, trebali bi dobiti valjane dozvole najkasnije do kraja 2016. godine, što će omogućiti velikom broju poljoprivrednih proizvođača prijavu na natječaje ovog Programa, mahom za ulaganja u mjeru „Ulaganja u fizičku imovinu“

15.6. Opis korištenja tehničke pomoći

Pravna osnova

Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća, članak 51.

Ciljevi mjere

Temeljem odredbi članka 52. Regulative (EC) No (CSF/2012), Republika Hrvatska će za provedbu mjere Tehnička pomoć koristiti 4% sredstava namijenjenih provedbi cjelokupnog Programa ruralnog razvoja.

Sve aktivnosti koje će biti sufinancirane sredstvima ove mjere imaju za cilj povećati prepoznatljivost Programa ruralnog razvoja, zajedno sa svim njegovim sastavnim dijelovima.

U sklopu ove mjere, moguće je financirati aktivnosti pripreme, praćenja i procjene programa, kao i daljnjeg jačanja administrativnih kapaciteta Republike Hrvatske, s ciljem boljeg korištenja sredstava osiguranih Programom ruralnog razvoja.

Također, jedna od najvažnijih aktivnosti koja će biti financirana sredstvima ove mjere jest promidžba Programa ruralnog razvoja, kao i financiranje rada Nacionalne ruralne mreže.

Sredstvima predviđenim za provedbu ove mjere, moguće je financirati i pripremne radnje kod određivanja područja s prirodnim i specifičnim ograničenjima.

Mjera se provodi kroz dvije podmjere:

1. Potpora za aktivnosti tehničke pomoći provedbe programa
2. Potpora uspostavi i aktivnostima Nacionalne ruralne mreže

Dozvoljene aktivnosti:

Pod ovom mjerom prihvatljive su sljedeće skupine aktivnosti:

1. Aktivnosti povezane uz rad Odbora za praćenje provedbe programa
2. Informiranje i promidžba Programa
3. Jačanje administrativnih kapaciteta Upravljačkog tijela, Agencije za plaćanja i ostalih tijela uključenih u provedbu Programa
4. Aktivnosti neophodne za kvalitetnu provedbu Programa (evaluacije i sl.)
5. Aktivnosti povezane uz rad Nacionalne ruralne mreže i EIP-a
6. Izrada budućeg PRR (2021. – 2027.)

Prihvatljivi korisnici:

Korisnici sredstava ove mjere jesu Upravljačko tijelo programa koje djeluje pri ministarstvu nadležnom za poslove poljoprivrede, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju kao i tijelo nadležno za Nacionalnu mrežu za ruralni razvoj.

Cjelokupna lista prihvatljivih izdataka, kao i popis korisnika sredstava mjere Tehnička pomoć, biti će sadržani u provedbenoj regulativi.

Intenzitet potpore

Intenzitet potpore u ovoj mjeri iznosi do 100%.

16. PODUZETE AKTIVNOSTI ZA UKLJUČIVANJE PARTNERA

16.1. Lista poduzetih aktivnosti za uključivanje partnera

Poduzete aktivnosti za uključivanje partnera	Tema	Zaključak
Savjet za ruralni razvoj	Članovi Savjeta upoznati s nacrtom PRR 2014. – 2020. te s aktivnostima i planovima Upravljačkog tijela vezano uz izradu istog. Uspostavljen je komunikacijski okvir putem kojeg će dionici razmjenjivati informacije i dokumente kao i davati primjedbe i komentare. Sjednice su održane 13.07.2012., 31.10.2012., 17.07.2013. i 10.12.2013. godine.	Postignut je komunikacijski okvir između dionika uključenih u izradu PRR 2014. – 2020. godine. Na sjednicama su prezentirane nove inačice PRR 2014. – 2020. ažurirane prijedlozima i komentarima uključenih dionika.
Javna rasprava o nacrtima PRR	Prezentiran je nacrt PRR 2014. – 2020. službeno je predstavljan na radionicama u svim županijama Republike Hrvatske u razdoblju od 18. – 29. ožujka 2013. godine. 2. krug predstavljanja održan je u razdoblju od 01. – 05. srpnja 2013. godine u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu.	Dionici su upoznati s mogućnostima ulaganja i potporama kroz mjere PRR. Zaprimiti su prijedlozi i komentari javnosti na prvu inačicu PRR. Poboljšana verzija PRR predstavljena je u 2 krugu.
Prezentacija mjera nacrta PRR	U organizaciju Hrvatske gospodarske komore i Udruge konzultanata UKRA, 28. 10. 2013. održana je prezentacija mjera konzultantskim tvrtkama koje nude usluge izrade projekata za prijavu na mjere ruralnog razvoja.	Okupljenima je prezentirane dosadašnje aktivnosti vezano uz izradu PRR te planovi za daljnje ažuriranje. Zaprimiti su prijedlozi i komentari na predstavljenu inačicu PRR -a
Objava na mrežnoj stranici www.mps.hr/ipard/	Dana 07. studenog 2013. godine, na službenoj stranici UT objavljen je nacrt PRR te je otvorena adresu e-pošte eafrd@mps.hr na koju je moguće slanje komentara na PRR	Prikupljaju se pristigli komentari na objavljeni PRR te sukladno mogućnostima dio je prihvaćen.
Rasprava o prioritetu ulaganja „Ruralni razvoj i povećanje produktivnosti u poljoprivredi (EAFRD)	Dana 06. prosinca 2013. godine održana je panel diskusija – Program ruralnog razvoja u sklopu partnerskih konzultacija o programskim dokumentima za financijsko razdoblje 2014.-2020. „Hrvatska i fondovi Europske unije 2014.-2020.:	Predstavljen je proces izrade Programa ruralnog razvoja 2014. - 2020. godine s naglaskom na tri glavne teme glavne teme: 1.Struktura PG u RH s naglaskom na mala PG te njihov položaj u programu, razgraničenje između

	Ulaganje u budućnost“	velikih i malih, komercijalnih i nekomercijalnih i sl. 2.Apsorpcijski kapacitet za iskorištavanje omotnice EAFRD-a, dostupnost finansijskih sredstava za međufinanciranje – krediti, kratkoročne pozajmice, jamstva, promjene u odnosu na IPARD - avansna plaćanja i plaćanja u ratama; struktura poslovnih planova, spremnost projekata, institucionalni okvir, spremnost institucija da preuzmu svoju ulogu – Savjetodavna služba, razvojne agencije, konzultanti; spremnost korisnika potpore – nositelji malih PG, velika poljoprivredna gospodarstva, mladi poljoprivrednici, prehrambena industrija, šumarski sektor, JLS 3.Definicija ruralnog područja, tj. kako optimalno definirati ruralno područje i utjecaj te definicije na ostale aspekte programa
Radionice vezano uz mjeru LEADER	Ludbreg, 27.03.2013. – članovi i predstavnici LAG-a Izvor; Đurđevac, 20.06.2013. - članovi i predstavnici LAG-ova Podravina i Zselici Lampasok; Zagreb, 23.07.2013. – predstavnici LAG –ova u RH; Biograd n/m, 08.- 10.09.2013. - Predstavnici potencijalnih LAG-ova iz RH (LAG-ovi koji se nisu javili na 1. Natječaj za Mjeru 202, LAG-ovi koji nisu prošli na 1. Natječaju za Mjeru 202 i lokalna partnerstva na LEADER principu); Nijemci, 23.09.2013. - članovi i predstavnici LAG-a Bosutski niz i LAG –ova iz RH; Ilok, 10. – 11.10.2013. - članovi i stanovnici LAG-a Srijem i predstavnici LAG-ova iz RH; Zagreb, 05.11.2013. - predstavnici odabranih LAG-ova iz RH na 1.	Javna rasprava o nacrt mjere LEADER 2014. – 2020. te predstavljanje nacrt PRR 2014. – 2020.

	natječaju za Mjeru 202; Zadar, 07. – 08.11.2013. - predstavnici LAG-ova iz RH; Zadar, 10.- 11.12.2013. - predstavnici LAG-ova iz RH	

16.2. Pojašnjenja vezano uz tablicu „Poduzete aktivnosti za uključivanje partnera“

Partnerstvo je jedno od temeljnih načela pripreme programskih dokumenata na razini EU i na nacionalnoj razini. Ključ za provedbu partnerstva je aktivno sudjelovanje partnera u svim fazama programskog ciklusa od faze pripreme, provedbe, pa do faze nadzora i procjene. Također je važno da, oni koji su uključeni u provedbu PRR 2014-2020, aktivno sudjeluju u njegovoj izradi. Ministarstvo poljoprivrede podupire i koordinira aktivnosti organiziranja i uključivanja predstavnika partnera čime se postiže veća reprezentativnost, transparentnost i učinkovitija suradnja.

U skladu s pristupom višerazinskog upravljanja reprezentativni i kompetentni partneri uključeni su u pripremu Partnerskog sporazuma i te u pripreme, provedbu, praćenje i evaluacije PRR 2014-2020 u okviru rada Savjeta za ruralni razvoj. Svi ključni partneri uključeni su ili su pozvani na sudjelovanje u izradi strateških dokumenata u RH. U srpnju 2012. godine održana je prva sjednica Savjeta za ruralni razvoj na kojem su članovi Savjeta upoznati s aktivnostima vezano uz pripremne radnje na izradi PRR 2014. – 2020. godine. Članovi Savjeta preuzeli su aktivnu ulogu u osiguravanju izrade kompetentnih analiza i studija potrebnih za ažuriranje nacрта PRR 2014. – 2020. te su komentarima i prijedlozima na prezentirane inačice PRR usmjeravali razvoj radnog dokumenta.

U ožujku 2013. godine održana je prva javna prezentacija novog PRR-a u svim županijskim centrima Republike Hrvatske. Kroz otvorenu javnu raspravu, Ministarstvo poljoprivrede pozvalo je partnere na dostavu komentara, mišljenja i prijedloga na prezentirani PRR 2014. – 2020. Rezultati navedenih aktivnosti prezentirani su unutar 2. kruga javne rasprave koja je održana u srpnju 2013. godine. Također, svi pristigli komentari, a koji su u skladu s Regulativom, uvršteni su u poboljšanje verziju programa.

Ministarstvo poljoprivrede je, u cilju izgradnje otvorenog i transparentnog dijaloga te pravovremenog informiranja, organiziralo nekoliko prezentacija na temu predstavljanje procesa izrade PRR 2014. – 2020. gdje je okupljenima prezentirana ažurirana verzija Programa. Objava nacрта PRR 2014. - 2020. na mrežnoj stranici Ministarstva poljoprivrede rezultirala je zaprimanjem većeg broja komentara i prijedloga na adresu e-pošte eafrd@mps.hr koja je otvorena posebno za tu namjenu, koja će u budućnosti predstavljati središnju informativnu točku u komunikaciji s javnošću.

Kao jedan od preduvjeta u procesu izrade PRR 2014. – 2020. je i izrada Strateške procjene utjecaja na okoliš koja je započela 28. listopada 2013. godine odlukom ministra nadležnog za poljoprivredu.

Ministarstvo poljoprivrede je sukladno navedenoj odluci uputilo dopis kojim se traži mišljenje o sadržaju strateške studije poslan nadležnim ministarstvima i županijama, budući da Strateška procjena utjecaja na okoliš ima propisan sadržaj u Uredbi o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš („Narodne novine“ br. 64/08). Pored propisanog sadržaja

zatražene su sugestije nadležnih ministarstava i svih županija o dodatnom sadržaju kao i o razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u strateškoj studiji.

Nelektorirana verzija

17. NACIONALNA RURALNA MREŽA

17.1. Procedura i vremenski okvir za uspostavu nacionalne ruralne mreže

Ministarstvo poljoprivrede je imenovanjem članova Upravljačkog odbora Mreže za ruralni razvoj tijekom 2011. uspostavilo Mrežu za ruralni razvoj (u daljnjem tekstu: Mreža) koja djeluje na cijelom ruralnom području Republike Hrvatske.

Prvi javni poziv za podnošenje prijava za članstvo u Mreži bio je objavljen od kolovoza do listopada 2012., a pristiglo je 196 prijava za članstvo. Drugi javni poziv za podnošenje prijava za članstvo u Mreži bio je objavljen od prosinca 2012. do svibnja 2013., a pristigla je 81 prijava za članstvo. Članovi Mreže dolaze iz svih županija i grada Zagreba. Svim fizičkim i pravnim osoba koje su u roku poslali zahtjev za članstvo u Mreži, zahtjev je i usvojen. Od 277 članova Mreže, 8 je stručnih ustanova u poljoprivredi i ruralnom razvoju, 19 razvojnih agencija/institucija, 82 udruge/društva/saveza, 15 komora/klastera vezanih uz poljoprivredu i ruralni razvoj, 9 obrazovnih i znanstvenih institucija iz područja poljoprivrede i ruralnog razvoja, 49 jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave, 51 poljoprivredno gospodarstvo, 44 ostala člana, a nema predstavnika tijela državne uprave i međunarodnih organizacija.

Mreža je sastavni dio/članica Europske mreže za ruralni razvoj (ENRD).

Kako bi osigurali kontinuitet u radu Mreže, u razdoblju 2014-2020 neće se uspostavljati nova Mreža, ali će se u svrhu bolje provedbe aktivnosti, izvršiti određene organizacijske promjene.

Članovi Mreže će biti pravovremeno obaviješteni o navedenim promjenama, kao i o novim odredbama vezanim za djelovanje Mreže u razdoblju 2014- 2020.

Članstvo u Mreži je dobrovoljno te će se u svrhu učlanjenja svih zainteresiranih dionika u ruralnom razvoju, kreirati sustav kontinuiranih prijava za prijam novih članova. Detaljniji opis procesa učlanjenja u Mrežu, kao i prava članova Mreže, biti će razrađeni u Akcijskom planu Mreže.

17.2. Organizacijska struktura Mreže, opis uključenosti organizacija i administracija/uprava, uključujući i partnere navedene u čl. 55 Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća te opis aktivnosti umrežavanja

Mrežu čine članovi, jedinica za potporu Mreži (Tajništvo mreže) i upravljački odbor.

Članovi Mreže mogu biti tijela državne uprave, stručne ustanove u poljoprivredi i ruralnom razvoju, jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave, regionalne i lokalne razvojne agencije, poljoprivredna gospodarstva, obrazovne i znanstvene institucije iz područja poljoprivrede i ruralnog razvoja, udruge i komore vezane uz poljoprivredu i ruralni razvoj i ostale fizičke i pravne osobe čije aktivnosti su vezane uz poljoprivredu i ruralni razvoj.

Jedinica za potporu Mreži (u daljnjem tekstu: Tajništvo mreže) djeluje u Ministarstvu poljoprivrede pri Upravi za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj, EU i međunarodnu suradnju.

Upravljački odbor Mreže za ruralni razvoj (u daljnjem tekstu: Upravljački odbor Mreže) imenuje ministar nadležan za poljoprivredu na rok od godine dana.

Upravljački odbor Mreže u periodu 2014 – 2020 će biti sastavljen od predstavnika gospodarskih i socijalnih partnera, organizacija civilnog društva, LAG-ova, tijela državne uprave, stručnih ustanova te ostalih relevantnih institucija koje se bave ruralnim razvojem.

Zadaća Upravljačkog odbora Mreže:

- sudjelovanje u radu Mreže
- odobranje godišnjeg programa rada Mreže (Akcijski plan Mreže) i izvješća o provedbi godišnjeg programa rada Mreže
- razmatranje izvješća o napretku provedbe PRR 2014 - 2020
- predlaganje aktivnosti Upravi za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj, EU i međunarodnu suradnju za unapređenje PRR 2014 - 2020
- širenje informacija i obavijesti o mjerama PRR 2014-2020

Predviđeno je aktivno uključivanje svih relevantnih partnera navedenih u članku 55 Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) u rad Mreže. Veliki utjecaj na aktivnosti Mreže će imati Upravljački odbor od čijih će se članova zahtijevati aktivna uključenost u rad Mreže, sudjelovanje u tematskim skupinama koje će se organizirati te prijedlozi aktivnosti i usmjeravanje rada Mreže. Izradom web stranice Mreže najnoviji podaci o PRR 2014 – 2020, dobri primjeri prakse te ostale važne informacije će biti dostupne velikom broju dionika. Također, sustavom elektronskih obavijesti članovi Mreže će se obavještavati o promjenama i novostima PRR 2014 – 2020.

17.3. Opis aktivnosti Mreže koje će se poduzimati u skladu s ciljevima Programa ruralnog razvoja 2014- 2020

Mreža promiče suradnju i uzajamnu pomoć između pojedinaca i organizacija uključenih u ruralni razvoj. Promicanje informacija o ruralnom razvoju, razmjena ideja i dobre prakse u provedbi PRR 2014 - 2020 u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji će doprinjeti uspješnijoj provedbi Programa ruralnog razvoja.

Misija Mreže je integrirati i ujediniti sve one koji na različitim razinama sudjeluju u ruralnom razvoju.

U svrhu podizanja svijesti i izgradnje kapaciteta članova Mreže, Tajništvo mreže će provoditi aktivnosti informiranja i održavanja edukativnih skupova/radionica.

Ciljevi umrežavanja su:

- a) povećanje uključenosti dionika u provedbu ruralnog razvoja;
- b) poboljšanje kvalitete provedbe programa ruralnog razvoja;
- c) informiranje šire javnosti i potencijalnih korisnika o politici ruralnog razvoja i mogućnostima sufinanciranja projekata;
- d) poticanje inovacije u poljoprivredi, proizvodnji hrane, šumarstvu i ruralnim područjima.

Prihvatljiva ulaganja (aktivnosti) koje će se sufinancirati su:

- uspostava, rad i upravljanje Mrežom
- priprema i provedba Akcijskog plana Mreže

Aktivnosti koje će Mreža provoditi će biti opisane u Akcijskom planu Mreže.

U Akcijskom planu Mreže može biti opisano sljedeće :

- upravljanje mrežom;
- uključenost dionika u izradu plana programa;
- pružanje obuke za LAG-ove koji su u procesu nastajanja;

- prikupljanje primjera projekata koji pokrivaju sve prioritete ruralnih razvojnih programa;
- studije i analize koje su u tijeku;
- aktivnosti umrežavanja za lokalne akcijske skupine i, posebice, tehničku pomoć za međuteritorijalnu i transnacionalnu suradnju;
- aktivnosti umrežavanja vezanih uz inovaciju;
- plan odnosa s javnošću, uključujući promidžbu i informacije koje se odnose na program ruralnog razvoja u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, te informacija i aktivnosti usmjerene prema široj publici;
- mogućnost sudjelovanja i doprinošenja aktivnostima Europske mreže za ruralni razvoj.

Prihvatljive aktivnosti i s njima povezani troškovi (izdaci) biti će dodatno razrađeni u provedbenim aktima/natječajima/Akcijskom planu. Krajnji korisnici su fizičke i pravne osobe koje će udovoljiti uvjetima natječaja/odabira, a u svrhu provedbe aktivnosti Akcijskog plana Mreže.

Aktivnosti iz godišnjeg programa rada Mreže (Akcijskog plana) provodi Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj, EU i međunarodnu suradnju, ali se neke od aktivnosti Mreže mogu delegirati vanjskim suradnicima sukladno Akcijskom planu i uvjetima u javnom natječaju.

17.4. Dostupna sredstva za uspostavu i vođenje Mreže

Dozvoljene aktivnosti i s njima povezani izdaci navedeni u točki 17.4. financiraju se sredstavima mjere Tehnička pomoć, iz koje je za provedbu ovih aktivnosti namijenjeno najmanje 10% ukupne alokacije. Od tog će se iznosa, za aktivnosti uspostave, rada i upravljanja Mrežom i s njima povezanih izdataka koristiti do 25 % sredstava, a za aktivnosti pripreme i provedbe Akcijskog plana Mreže do 75 % od ukupno alociranih sredstava.

Intenzitet potpore iznosi do 100 %.

18. EX ANTE PROCJENA MOGUĆNOSTI PROVJERE I KONTROLE MJERA, UKLJUČUJUĆI RIZIK GREŠKE

Izjava Upravljačkog tijela i Agencija za plaćanja o mogućnosti provjere i kontrole mjera PRR.

(Bit će ažurirano nakon završetka ex ante procjene provjerljivosti, mogućnosti kontrole i rizika greška kod provedbe mjera iz PRR 2014-2020).

Izjava funkcionalno neovisnog tijeloga, kojom se potvrđuje primjerenost i točnost izračuna standardnim troškovima, dodatnih troškova i prihoda koji se gubi.

(Bit će ažurirano nakon završetka izrade kalkulacija koje provodi treća strana, neovisna od Ministarstva poljoprivrede).

19. PRIJELAZNE ODREDBE

19.1. Opis prijelaznih uvjeta po mjeri

U programskom razdoblju 2007- 2013 RH je provodila mjere IPARD programa, a do usvajanja PRR 2014-2020 koristit će mogućnosti koje su u skladu s Delegiranim aktom i Uredbom 1305/2013.

Sukladno procedurama o provedbi IPARD mjera, a kako bi se izbjegla mogućnost gubitka dijela raspoloživih sredstava, Agencija za plaćanja ugovara do 150% sredstava raspoloživih alokacijom za 2013. godinu.

Mogućnostima koje joj dozvoljava delegirani akt, RH za plaćanja već preuzetih obveza prema krajnjim korisnicima IPARD programa koristiti sredstva EPFRR.

Ova mogućnost koristit će se za plaćanja obveza za mjeru „Ulaganja u poljoprivredna gospodarstva u svrhu restrukturiranja i dostizanja standarda Zajednice“, koja je gotovo identična podmjeri 4.1 mjere 4 „Ulaganja u fizičku imovinu. Preostala sredstva alocirana IPARD programom, dostatna su za pokriće svih ugovorenih obveza po ostalim mjerama te za plaćanja obveza za mjeru 302 „Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti“ koja odgovara kodu 6.3 i 6.4 mjera Razvoj poljoprivrednog gospodarstva i poduzetništva.

Sredstva koja su IPARD programom Republici Hrvatskoj alocirana za 2013 godinu iznose 27.700.000 EUR-a, od čega alokacija za mjeru 101 iznosi 23,6% ili 6.537.200 EUR- a, a za mjeru 302 12% odnosno 3.324.000 EUR. Dakle, za očekivati je kako će po stvorenim financijskim obvezama, iz sredstava EPFRR 2014 – 2020, biti iskorišteno najviše 3.268.600 EUR-a sredstava za mjeru 101 te 1.662.000 EUR-a sredstava za mjeru 302 te se u konačnici može očekivati da će RH koristiti 4.930.600 EUR za isplatu već preuzetih obveza.

Također RH će do usvajanja PRR 2014-2020 koristiti mogućnost raspisivanja natječaja za mjere 101 i 103 IPARD programa te će sredstva EPFRR biti korištena i za isplatu projekata koji se ugovore na ovim natjecajima, a koji će zadovoljiti uvjete propisane IPARD programom i važećim Pravilnicima.

Sredstva koja ne budu utrošena za plaćanje preuzetih obveza temeljem natječaja raspisanih do kraja 2013. godine te obveza nastalih temeljem natječaja raspisanih do usvajanja PRR 2014-2020, biti će utrošena za mjere RH PRR 2014-2020.

19.2. Indikativna tablica

Mjera	Planirani doprinos Unije 2014-2020 (EUR)
Mjere za koje su natjecaji raspisivani do kraja 2013. godine	
101	3.268.600
302	1.662.000
IPARD Mjere za koje će se isplata vršiti od 01. siječnja 2014 do 31. prosinca 2016.	
101 (u prosjeku po projektu ugovoreno 221.000eur)	Bit će ažurirano naknadno
103 (u prosjeku po projektu ugovoreno 661.000eur)	Bit će ažurirano naknadno

Tablica 17: Indikativna tablica (u EUR razdoblje 2014-2020)